

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Διπλωματική εργασία: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Κορινθίας

Φοιτητής: Μπόζνος Κωνσταντίνος

Επιβλέπων καθηγητής: Πολύζος Σεραφείμ

ΒΟΛΟΣ, 2011

Στους γονείς μου και τον αδερφό μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το αντικείμενο της παρούσης εργασίας είναι η προσπάθεια για την επιβολή μιας πρότασης στρατηγικού σχεδιασμού για την βιώσιμη ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής του νομού Κορινθίας με βάση την υφιστάμενη κατάσταση και τις προοπτικές ανάπτυξης του νομού. Αρχικά γίνεται μια παρουσίαση του προφίλ του νομού, και μια αξιολόγηση των χαρακτηριστικών του. Ακολουθεί η χάραξη της στρατηγικής για την ανάπτυξή του, ορίζοντας τους αναπτυξιακούς στόχους και τις πολιτικές με τις οποίες θα επιτευχθούν αυτοί. Επίλογος για την εργασία αυτή είναι η εξαγωγή ορισμένων συμπερασμάτων, τα οποία αποτελούν μια σύντομη ανακεφαλαίωση των διαπιστώσεων που έγιναν κατά τη διάρκεια της εργασίας.

Λέξεις κλειδιά: Στρατηγικός σχεδιασμός, βιώσιμη ανάπτυξη

ABSTRACT

The object of this paper is the attempt to impose a sentence of strategic planning for the sustainable development of the Prefecture of Corinth, based on the existing situation and the prospects of the county. Initially there is a presentation of the profile of the county, and an assessment of its characteristics. Then, the strategy for its development is presented, along with the development objectives and the policies that are necessary to succeed those objectives. The project concludes by taking deductions according to the findings that have been arisen during the project.

Keywords: Strategic planning, Sustainable Development

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς τη συμβολή των παρακάτω προσώπων, τα οποία θα ήθελα να ευχαριστήσω.

Αρχικά ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Σεραφείμ Πολύζο, επίκουρο καθηγητή Αστικής και Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης και Πολιτικής για την καθοδήγηση, τις χρήσιμες παρατηρήσεις και τον χρόνο που μου αφιέρωσε. Επίσης ευχαριστώ τον κ. Γιάννη Σαράτση, στέλεχος του εργαστηρίου Αξιολόγησης Πολιτικών και Προγραμμάτων Ανάπτυξης του ΤΜΧΠΠΑ, για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε καθ'όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Ο κ. Πανδής, προϊστάμενος πολεοδομίας στη νομαρχία Κορινθίας, με μεγάλη προθυμία μου παρείχε τα απαραίτητα στοιχεία για την εκπόνηση της εργασίας.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω να δώσω στον κ. Μάνο Μαυρογόνατο, προϊστάμενο της πολεοδομίας Λουτρακίου, και τον κ. Δημήτρη Μακκρίδη, προϊστάμενο του Τμήματος Τεχνικών Έργων της Πολεοδομίας του δήμου Λουτρακίου, οι οποίοι έδειξαν ειλικρινές ενδιαφέρον για την πορεία της εργασίας μου και με βοήθησαν όσες φορές χρειάστηκε.

Ευχαριστώ τον Νίκο Τέκα και τον Στάθη Γώγο, απόφοιτους του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για την πολύτιμη βοήθειά τους.

Πάνω από όλα, θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και τους φίλους μου που με υποστηρίζανε και μου συμπαρασταθήκανε όλα αυτά τα χρόνια για την επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΡΟΣ Ι.	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ ...	15
1.1.Ο ευρύτερος χώρος – Βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου.....	15
1.1.1 Θέση και ρόλος της Περιφέρειας στο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο	15
1.1.2 Ενδοπεριφερειακή αναπτυξιακή δυναμική	16
1.2 Βασικά χαρακτηριστικά του Νομού Κορινθίας	17
1.2.1 Εισαγωγή.....	17
1.2.2. Χρήσεις γης	19
1.2.3. Γεωγραφία και κατανομή πληθυσμού κατά τύπο περιοχής	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	24
2.1. Δημογραφική εξέλιξη	24
2.1.1. Η εξέλιξη του πληθυσμού	24
2.1.2. Φυσική και τεχνητή κίνηση του πληθυσμού	26
2.1.2.1 Φυσική κίνηση πληθυσμού	26
2.1.2.2. Τεχνητή ή μηχανική κίνηση πληθυσμού	29
2.1.3. Πληθυσμός και βαθμός αστικότητας	30
2.1.4. Κατανομή πληθυσμού κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών	34
2.2. Εκπαίδευση.....	37
2.3. Αξιολόγηση – Συμπεράσματα	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	42
3.1. Εισαγωγή.....	42
3.2. Συμμετοχή του ΑΕΠ του Νομού Κορινθίας στο συνολικό προϊόν της Περιφέρειας.....	44
3.3. Δείκτης ευημερίας	46
3.4. Συμμετοχή της συμμετοχής των τομέων παραγωγής	46
3.5. ΑΕΠ κατά κεφαλή και Διάρθρωση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας.....	48
3.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ.....	52
4.1. Πρωτογενής Τομέας.....	52
4.1.1. Εισαγωγή.....	52
4.1.2. Εξέλιξη του ΑΕΠ και της παραγωγικότητας στον πρωτογενή τομέα	52
4.1.3. Στοιχεία της γεωργικής διάρθρωσης στην Κορινθία	53
4.1.4. Παραγωγή γεωργικών προϊόντων	57
4.1.5. Το εργατικό δυναμικό στη γεωργία – κτηνοτροφία	59
4.1.5.1. Εξέλιξη της απασχόλησης του πρωτογενούς τομέα στην Κορινθία	60
4.1.6. Λοιπός πρωτογενής τομέας	61
4.1.6.1. Κτηνοτροφία.....	61
4.1.6.2. Αλιεία	63
4.1.7. Επιχειρήσεις εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και συνεταιρισμοί.....	64
4.1.8. Αξιολόγηση - συμπεράσματα	65
4.2. Δευτερογενής τομέας	68
4.2.1. Εισαγωγή.....	68
4.2.2. ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα στην Κορινθία.....	69
4.2.3. Μεταποίηση.....	70
4.2.4. Κατασκευές	71

4.2.5. Ενέργεια	72
4.2.6. Ορυχεία – Λατομεία.....	73
4.2.7. Επενδυτικό προφίλ του Νομού Κορινθίας	74
4.2.8. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	75
4.3. Τριτογενής Τομέας	77
4.3.1. ΑΕΠ τριτογενούς τομέα στον Νομό Κορινθίας	77
4.3.2. Χονδρικό - Λιανικό εμπόριο	79
4.3.3. Τουριστική δραστηριότητα	80
4.3.4. Μεταφορές – επικοινωνίες.....	85
4.3.5. Λοιπές υπηρεσίες.....	85
4.3.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ.....	88
5.1. Απασχόληση	88
5.2. Κινητικότητα απασχολουμένων Νομού Κορινθίας.....	91
5.3. Ανεργία	93
5.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	97
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	98
6.1. Φυσικογεωγραφική διαμόρφωση	99
6.2. Φυσικοί κίνδυνοι	100
6.2.1. Εισαγωγή.....	100
6.2.2. Σεισμικότητα	101
6.2.3. Πλημμύρες.....	102
6.2.4. Πυρκαγιές.....	102
6.3. Χωροταξική ένταξη	103
6.3.1. Οικιστικό δίκτυο	103
6.3.2. Περιοχές επιρροής αστικών κέντρων του Νομού Κορινθίας.....	104
6.3.3. Χρήσεις γης – Χωροταξικά προβλήματα.....	104
6.3.4. Περιαστικός αγροτικός χώρος.....	105
6.3.5. Παράκτιος χώρος - Οικιστική έκταση παράκτιων οικισμών	106
6.3.6. Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) – Σχέδια πόλης – Οριοθετήσεις οικισμών.....	106
6.3.7. Λοιπές πολεοδομικά οργανωμένες χρήσεις	107
6.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	109
7.1. Εισαγωγή.....	109
7.1.1. Όρη.....	110
7.1.2. Πεδιάδες.....	111
7.1.3. Λεκάνες απορροής.....	111
7.2. Κλιματολογικά δεδομένα	113
7.2.1. Θερμοκρασία	113
7.2.2. Σχετική Υγρασία.....	114
7.2.3. Βροχόπτωση	114
7.2.4. Ανεμολογικά στοιχεία.....	116
7.3. Χερσαία Κορινθία.....	117
7.3.1. Χλωρίδα	117
7.3.2. Πανίδα.....	119
7.4. Προστατευόμενες περιοχές και καθεστώς προστασίας	120
7.4.1. Εισαγωγή.....	120
7.4.2. Προστατευόμενες περιοχές του Νομού Κορινθίας.....	122
7.4.2.1. Περιοχές NATURA 2000.....	122

7.4.2.2. Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους	126
7.4.2.3. Αισθητικά δάση	126
7.4.2.4. Υγρότοποι - Υδροβιότοποι.....	127
7.4.2.4. Φορείς διαχείρισης.....	129
7.4.3. Υδάτινοι πόροι του Νομού Κορινθίας και ρύπανση αυτών	130
7.4.3.1. Ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες.....	130
7.4.3.2. Ρύπανση από αστικά λύματα.....	131
7.4.3.3. Στερεά απορρίμματα	133
7.4.4. Ατμοσφαιρική ρύπανση	134
7.4.5. Εγκατάσταση εργοστασίου Soussaki Logistics.....	134
7.4.5. Σύνοψη περιβαλλοντικών προβλημάτων	135
7.5. Πολιτιστικό περιβάλλον.....	136
7.5.1. Ιστορία Νομού Κορινθίας	136
7.5.2. Αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία – παραδοσιακοί οικισμοί.....	145
7.5.3. Σύγχρονη πολιτιστική δραστηριότητα και Υποδομές.....	153
7.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	154
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ.....	156
8.1. Τεχνικές υποδομές	156
8.1.1. Δίκτυα Συγκοινωνιών – Μεταφορών.....	156
8.1.2. Τηλεπικοινωνίες	161
8.1.3. Ύδρευση – Αποχέτευση.....	162
8.1.4. Ενέργεια	164
8.1.4.1. Ηλεκτρισμός	164
8.1.4.2. Εναλλακτικές μορφές ενέργειας	167
8.2. Κοινωνικές υποδομές.....	168
8.2.1. Υποδομές Παιδείας.....	168
8.2.1.1. Δημοτική Εκπαίδευση.....	169
8.2.1.2. Γυμνασιακή εκπαίδευση.....	170
8.2.1.3. Λυκειακή εκπαίδευση	170
8.2.1.4. Ιδιωτική εκπαίδευση	171
8.2.1.5. Τριτοβάθμια εκπαίδευση	172
8.2.2. Υγεία – Πρόνοια	172
8.2.3. Πολιτισμός και αθλητισμός.....	174
8.3. Υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων	174
8.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα	176
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΝΕΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	
ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	178
9.1. Προσωπικό επιχειρήσεων Νομού Κορινθίας, κύκλος εργασιών, μέγεθος αγοράς, κέρδος.....	178
9.2. Έναρξη επιχειρήσεων στο Νομό Κορινθίας	180
ΜΕΡΟΣ ΙΙ.....	182
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	183
1.1.Εισαγωγή.....	183
1.2.Το πλαίσιο διαμόρφωσης της αναπτυξιακής στρατηγικής	184
1.3.Στόχοι της ανάπτυξης	185
1.3.1.Κατευθύνσεις στρατηγικής	185
1.3.2.Κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης.....	187
1.3.3.Γενικότερες εξελίξεις και διαδικασίες που αναμένεται να επηρεάσουν το Νομό Κορινθίας.....	189
1.3.4.Πολιτικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο του τοπικού προγραμματισμού.....	189
1.3.5.Μακροπρόθεσμες επιδιώξεις του στρατηγικού σχεδίου.....	190

1.3.6.Ο στρατηγικός στόχος και το όραμα του Νομού Κορινθίας.....	190
1.3.7. Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας	192
1.3.7.1. Οικονομική σύγκλιση με την ΕΕ και αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης.....	193
1.3.7.2. Κοινωνική και χωρική συνοχή	194
1.3.7.3. Βιώσιμη ανάπτυξη	194
1.3.8. Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας.....	196
1.3.8.1.Βελτίωση της εξωστρέφειας, της ποιότητας και της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων του Νομού	197
1.3.8.2. Βελτίωση της προσπελασιμότητας μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης των υποδομών	198
1.3.8.3. Αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.....	199
1.3.8.4. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.....	199
1.3.8.5. Αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού	200
1.3.8.6. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής	202
1.3.8.7.Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης	202
1.3.8.8. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής και διανομαρχιακής συνεργασίας.....	203
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ	
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	203
2.1. Εισαγωγή.....	203
2.2. Το πλαίσιο διαμόρφωσης των αναπτυξιακών αξόνων.....	204
2.3. Άξονες και θεματικές ενότητες	205
2.3.1. Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας	207
2.3.2. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα	208
2.3.3. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής.....	209
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ	
ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	210
3.1. Εισαγωγή.....	210
3.2. Το πλαίσιο διαμόρφωσης πολιτικών και δράσεων	210
3.3. Πολιτικές και δράσεις	212
3.3.1.Υπηρεσίες και υποδομές προσπελασιμότητας	217
3.3.2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής	224
3.3.3.Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα	248
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	261
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	263
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΑΡΤΩΝ	270

ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΑ

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΕΙ	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΒΑ	Βορειοανατολική
ΒΙΟΠΑ	Βιομηχανικό Πάρκο
ΒΙΠΕ	Βιομηχανική Περιοχή
ΓΠΣ	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
ΔΔ	Δημοτικό Διαμέρισμα
ΔΕΗ	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού
ΔΕΥΑ	Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΒΥ	Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων
ΕΚΚ	Εκκλησιαστικά Λύκεια
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο
ΕΠΑΛ	Επαγγελματικά Λύκεια
ΕΠΒ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βιομηχανίας
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕΠΠΕΡ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη»
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
ΕΣΥΕ	Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΙΕΚ	Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης και Πληροφόρησης
ΚΑΠ	Κοινή Αγροτική Πολιτική
ΚΑΠΗ	Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων
ΚΕΚ	Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης
ΚΜΨΥ	Κινητή Μονάδα Ψυχικής Υγείας
ΚΠΣ	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΚτΠ	Κοινωνία της Πληροφορίας
ΚΥ	Κέντρα Υγείας
ΚΥΑ	Κοινή Υπουργική Απόφαση
ΜΟ	Μέσος Όρος
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού
ΟΠΑΠ	Ονομασία Προέλευσης Ανώτερης Ποιότητας
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΤΕ	Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος
ΠΑΕΠ	Παρατηρητήριο Απασχόλησης Ερευνητική - Πληροφορική
ΠΑΘΕ	Πάτρα – Αθήνα - Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι (άξονας)
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΠΕΡΠΟ	Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδομησης
ΠΙ	Περιφερειακό Ιατρείο
ΠΟΑΠΔ	Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
ΠΟΤΑ	Περιοχές Οργανωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης
ΠΠ	Περιφέρεια Πελοποννήσου
ΠΦΥ	Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας
ΣΧΟΟΑΠ	Σχέδια Χωρικής & Οικιστικής Οργάνωσης Ανοιχτής Πόλης
ΤΕΔΚ	Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων
ΤΕΕ	Τεχνικό Επιμελητήριο
ΤΕΙ	Τεχνικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
ΤΕΛ	Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο
ΤΕΣ	Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές
ΤΙΦΚ	Τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας
ΥΕΒ	Υπηρεσία Εγγείων Βελτιώσεων
ΥΠΕΧΩΔΕ	Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων
ΥΠΟΙΟ	Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών
ΧΑΔΑ	Χώρος Ανεξέλεγκτης Ταφής Απορριμμάτων
ΧΥΤΑ	Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων
RORO	Roll on – roll off
SWOT	Strength Weakness Opportunities Threats

**ΜΕΡΟΣ Ι.
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

1.1. Ο ευρύτερος χώρος – Βασικά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου

1.1.1 Θέση και ρόλος της Περιφέρειας στο διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου βρίσκεται από πλευράς φυσικής – γεωγραφικής θέσης, χωρικών συγκεντρώσεων αστικού πληθυσμού και παραγωγικών δραστηριοτήτων, όσο και των μείζονος σημασίας αξόνων και κόμβων μεταφορών, σε μειονεκτούσα θέση (γωνιακή). Η μειονεκτούσα αυτή θέση επιδεινώνεται εξαιτίας της μικρής εσωτερικής συνοχής και του «δυϊσμού» μεταξύ των Νομών Βορρά και Νότου της Περιφέρειας (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Στην Περιφέρεια δεν υπάρχει ένας ισχυρός περιφερειακός πόλος ανάπτυξης εθνικής και διεθνούς εμβέλειας, αλλά η ένταξη της Μάλτας και της Κύπρου στην ΕΕ δίνει δυνατότητες στην Πελοπόννησο για να διαδραματίσει ένα δυναμικότερο ρόλο στις θαλάσσιες μεταφορές της νοτιο – ανατολικής Μεσογείου σε μεσοπρόθεσμο διάστημα.

Σε σύγκριση με τις άλλες εθνικές Περιφέρειες η Περιφέρεια Πελοποννήσου ως προς τη πληθυσμιακή πυκνότητα είναι αραιοκατοικημένη με υψηλό βαθμό γήρανσης, υψηλό ποσοστό αναλφάβητων και χαμηλό δείκτη αστικοποίησης, ως προς το ΑΕΠ είναι στην έκτη θέση μεταξύ των Περιφερειών με ποσοστό 5,20% (ΕΣΥΕ, 2001), και η τουριστική της κίνηση είναι εξαιρετικά χαμηλή (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Λειτουργίες Διεθνούς και Εθνικής εμβέλειας που εντοπίζονται στην Περιφέρεια πέρα του πλούσιου φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της είναι α) ο Δορυφορικός Σταθμός Εδάφους της Νεμέας του Νομού Κορινθίας, β) η λιγνιτική

μονάδα της ΔΕΗ στη Μεγαλόπολη του Νομού Αρκαδίας και γ) τα ερευνητικά προγράμματα που εκτελούνται από το Ινστιτούτο τεχνολογιών και ερευνών βαθείας θάλασσας και αστροσωματικής φυσικής νετρίνων «ΝΕΣΤΩΡ» και «ΛΑΕΡΤΗΣ». Άλλη μία λειτουργία Εθνικής εμβέλειας είναι και η λειτουργία του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με έδρα την Τρίπολη του Νομού Αρκαδίας.

1.1.2 Ενδοπεριφερειακή αναπτυξιακή δυναμική

Σε ενδοπεριφερειακό επίπεδο έχουμε να παρατηρήσουμε πως η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από έναν έντονο δυϊσμό μεταξύ των νομών Βορρά και Νότου. Οι Νομοί του Βορρά Κορινθίας και Αργολίδας εξαρτώνται σε σημαντικό βαθμό από την Αττική σε όλους τους τομείς της οικονομίας, ενώ οι Νομοί του Νότου έχουν χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης και χαμηλότερη εξάρτηση από την Αττική.

Η απουσία του αστικού κέντρου της Πάτρας λόγω της διοικητικής διάσπασης της γεωγραφικής ενότητας του γεωγραφικού διαμερίσματος «Πελοπόννησος», αποτελεί πλήγμα για την Περιφέρεια καθώς της στερεί ένα σημαντικό πόλο ανάπτυξης με λειτουργίες Διεθνούς και Εθνικής εμβέλειας.

Από τα υφιστάμενα αστικά κέντρα κανένα δεν μπορεί να αποτελέσει σημαντικό πόλο ανάπτυξης. Η Τρίπολη που είναι το διοικητικό κέντρο της περιφέρειας δεν έχει την αναγκαία πληθυσμιακή βάση και το απαραίτητο αναπτυξιακό περιβάλλον (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Κύριοι πόλοι ανάπτυξης με διαπεριφερειακή εμβέλεια αποτελούν η Τρίπολη, η Καλαμάτα και η Κόρινθος, ενώ η Μεγαλόπολη αποτελεί κέντρο με ειδικό υπερτοπικό ρόλο (εργοστάσιο λιγνίτη της ΔΕΗ). Δευτερεύοντες πόλοι με περιφερειακή εμβέλεια είναι το δίπολο Ναύπλιο – Άργος και η Σπάρτη, ενώ μικρά κέντρα ανάπτυξης – τοπικοί πόλοι είναι το Λουτράκι, η Νεμέα, το Κιάτο και η Πύλος.

Ο οδικός άξονας ΠΑΘΕ σε συνδυασμό με την εθνική οδό Καλαμάτας – Τρίπολης – Κορίνθου βοηθά στη λειτουργική και χωρική ενσωμάτωση στον βασικό αναπτυξιακό άξονα της χώρας. Η ολοκλήρωση της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου ως

τμήμα της Ιόνιας οδού μπορεί να βοηθήσει στο να σταματήσει η απομόνωση της δυτικής Πελοποννήσου από την υπόλοιπη Ελλάδα, αν και τα αποτελέσματα του έργου δεν είναι ακόμα εμφανή ή ικανοποιητικά (Παπαδόπουλος, 2010). Τέλος το λιμάνι της Καλαμάτας, ως μέρος του άξονα Καλαμάτα – Κρήτη – Ιταλία – Μεσόγειος και του άξονα Καλαμάτα – Πάτρα – Αδριατική, μπορεί να αποτελέσει μακροπρόθεσμα θαλάσσιο πόλο ανάπτυξης.

1.2 Βασικά χαρακτηριστικά του Νομού Κορινθίας

1.2.1 Εισαγωγή

Γεωγραφικά και διοικητικά ο νομός Κορινθίας ανήκει στην περιφέρεια Πελοποννήσου. Η Κορινθία καταλαμβάνει το βορειοανατολικό τμήμα της Πελοποννήσου και μικρό τμήμα της Στερεάς Ελλάδας. Ο Σαρωνικός Κόλπος και ο Κορινθιακός Κόλπος αποτελούν τα υδάτινα σύνορά της ανατολικά και βόρεια αντίστοιχα. Συνορεύει με τους Νομούς Αττικής, Αργολίδας και Αχαΐας.

Χάρτης 1.1.: Θέση του Νομού Κορινθίας στον ελληνικό γεωγραφικό χώρο

Πηγή: <http://el.wikipedia.org/wiki>

Ο Νομός έχει έκταση 2.290 km² και πληθυσμό 154.624 κατοίκους (πραγματικός πληθυσμός, απογραφή ΕΣΥΕ 2001). Συγκεντρώνει δηλαδή το 1,4% του πληθυσμού της χώρας. Πρωτεύουσα του νομού είναι η Κόρινθος.

Η Νομαρχία Κορινθίας, όπως και οι άλλες Νομαρχίες της χώρας, έχει μετατραπεί από το 1994 σε Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση με εκλεγμένο Νομάρχη και Νομαρχιακό Συμβούλιο. Με το σχέδιο «Καποδίστριας» ο νομός απαρτιζόταν από 15 δήμους, με τη νέα όμως διοικητική μεταρρύθμιση «Καλλικράτης» οι δήμοι θα συνενωθούν σε 6 νέους δήμους (βλέπε χάρτες 1.4 και 1.5. του παραρτήματος).

Σημαντικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του νομού αποτελούν η εγγύτητά του με την Αττική και η χωροθέτησή του στον οδικό άξονα Αθήνας – Πάτρας και Αθήνας – Τρίπολης. Λόγω γεωγραφικής θέσης ο Νομός Κορινθίας είναι πλήρως ενταγμένος στον άξονα ανάπτυξης Πάτρας – Αθήνας και κατ' επέκταση στον άξονα βορρά – νότου. Από άποψη κοινωνικής και οικονομικής λειτουργίας αποτελεί τμήμα του ευρύτερου οικονομικού συμπλέγματος Αθήνα – Πειραιά (www.kiato.gov.gr). Μεγάλη σημασία έχει το γεγονός ότι πόλεις του νομού όπως η Κόρινθος και το Λουτράκι αποτελούν πόλεις δορυφόρους της Αθήνας, καθώς η Κορινθία βρίσκεται στο σημείο σύνδεσης της Πελοποννήσου με την Αττική πράγμα που την αναγάγει σε ένα από τους πιο δυναμικούς νομούς της Πελοποννήσου.

Χαρακτηριστικά της χωροταξικής διάρθρωσης του Νομού είναι το ανάγλυφο του εδάφους (82% των εκτάσεων του Νομού είναι ορεινές ή ημιορεινές περιοχές), η συμπύκνωση της οικονομικής δραστηριότητας στην πεδινή κυρίως παραλιακή ζώνη κατά μήκος του Κορινθιακού και Σαρωνικού Κόλπου, η γειτνίαση με την Αττική και η διέλευση σημαντικών συγκοινωνιακών αξόνων που χωροθετούν τον Νομό στο μισό της απόστασης μεταξύ Αθήνας – Πάτρας, όπως επίσης μεταξύ Αθήνας – Τρίπολης (Κασίμης κ.ά., 1998).

Οι παράγοντες αυτοί επηρέασαν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Κορινθίας, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν δύο βασικές δυναμικές που αποτυπώνονται χονδρικά σε δύο γεωγραφικές ζώνες:

α) ορεινές και ημιορεινές περιοχές με εκτατικές και παραδοσιακές καλλιέργειες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από δημογραφική και οικονομική παρακμή, και

β) πεδινές και κυρίως παραλιακές περιοχές με εντατικές και εκσυγχρονισμένες καλλιέργειες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από σημαντική συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων (Λουτράκι, άξονας Κόρινθος – Δερβένι), επέκταση των ζωνών παραθεριστικής κατοικίας (άξονας Αγ. Θεοδώρων – Κόρφου, άξονας Κόρινθου Δερβενίου), μεταποιητική δραστηριότητα (ΒΑ Κορινθία, Ίσθμια – Κόρινθος – Εξαμίλια) και μικρή επιχειρηματική δραστηριότητα (αστικές – ημιαστικές περιοχές, Βόχα).

Οι περισσότερες και σημαντικότερες αστικές συγκεντρώσεις εμφανίζονται κατά μήκος των δύο συγκοινωνιακών αξόνων που διασχίζουν τον Νομό. Η ανάπτυξη και το πρότυπο της αστικής οργάνωσης της Κορινθίας ακολούθησε αρχικά την αύξηση της μεταποιητικής δραστηριότητας και της αστικοποίησης (δεκαετίες '60 – '70), στη συνέχεια υπήρξε οικονομική ύφεση και κάμψη της παραγωγικής δραστηριότητας λόγω της βιομηχανικής κρίσης του '80, η οποία ύφεση όμως συνέπεσε με τουριστική ανάπτυξη και ανάπτυξη των υπηρεσιών που αποτέλεσαν εναλλακτικές πηγές απασχόλησης και εισοδήματος και στα επόμενα χρόνια.

1.2.2. Χρήσεις γης

Το μεγαλύτερο τμήμα της Κορινθίας αποτελείται από δασικές εκτάσεις (49,3%) οι οποίες βρίσκονται κυρίως στις ορεινές περιοχές, και των οποίων η έκταση ξεπερνά τον μέσο όρο των δασικών εκτάσεων της χώρας. Η δεύτερη πιο σημαντική χρήση γης είναι οι γεωργικές περιοχές (48%), όπου έχουμε και την καλλιεργούμενη γη, οι οποίες συγκεντρώνονται κυρίως στις πεδινές περιοχές. Οι δύο αυτές κατηγορίες ξεπερνούν κατά πολύ το μισό της συνολικής έκτασης του Νομού. Έτσι η Κορινθία μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας μη – τυπικός Νομός της Πελοποννήσου, αφού συνδυάζει σημαντικούς φυσικούς πόρους (Πίνακας 1.1).

Πίνακας 1.1. Χρήσεις γης στην Κορινθία (σε στρέμματα), 2001

Χρήσεις γης	Σύνολο χώρας	Πελοπόννησος	Κορινθία	$[(\gamma)/(\alpha)]^* 100$	$[(\gamma)/(\beta)]^* 100$
	(α)	(β)	(γ)	(δ)	(ε)
Γεωργικές Περιοχές (%)	65.135 49,4	7.145 46,1	1.103 48,0	1,7	15,4
Δασικές Ημι - φυσικές Περιοχές (%)	62.478 47,3	8.090 52,2	1.131 49,3	1,8	14,0
Περιοχές που καλύπτονται με νερό (%)	1.790 1,4	37 0,2	6,2 0,3	0,3	16,8
Τεχνητές Περιοχές (αστική οικοδόμηση, δρόμοι κτλ.) (%)	2.578 2,0	233 1,5	57 2,5	2,2	24,5
Συνολική έκταση (%)	131.981 100,0	15.505 100,0	2.297 100,0	1,7	14,8

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Η κατασκευή κτιρίων στην Κορινθία εντάθηκε στην Κορινθία μετά τη δεκαετία του 1960. Σε σχέση με την Πελοπόννησο όσο και με το σύνολο της χώρας έχει αυξηθεί γρηγορότερα ο αριθμός των κτιρίων στην Κορινθία. Συγκεκριμένα ο αριθμός των κτιρίων στην Κορινθία σχεδόν τριπλασιάστηκε κατά την τριακονταετία 1960 – 1990, ενώ στην Πελοπόννησο διπλασιάστηκε και στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε κατά μιάμιση φορά (πίνακας 1.2.).

Πίνακας 1.2. Κατανομή Κτιρίων κατά Περίοδο Κατασκευής (τις %)

Περίοδος	Κορινθία	Πελοπόννησος	Νομαρχία Αθηνών	Σύνολο χώρας
Πριν το 1919	2,5	11,6	0,6	5,0
1919 - 1945	7,8	16,1	4,4	10,2
1946 - 1960	11,0	13,4	18,9	16,7
1961 - 1970	17,6	15,8	25,3	19,1
1971 - 1980	20,4	14,7	22,6	18,5
1981 - 1985	16,1	9,6	8,6	10,1
1986 - 1990	9,8	7,2	6,7	7,5
1991 - 1995	7,6	5,7	5,5	6,1
1996 και μετά	4,6	3,9	4,8	4,8
Υπό κατασκευή	1,9	1,3	1,8	1,4
Σύνολο	82.771	353.385	356.319	3.990.970

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Το 76% των κτιρίων στην Κορινθία χρησιμοποιούνται ως κατοικίες. Η ραγδαία ανοικοδόμηση που κορυφώθηκε στον Νομό την δεκαετία του 1960 και συνέχισε με μεγάλους ρυθμούς και κατά τις δεκαετίες του 1970 και 1980, ξεπερνούσε τον μέσο όρο της χώρας. Ακόμα και στις τελευταίες δύο δεκαετίες, ο ρυθμός κατασκευής κτιρίων υπερτερεί του μέσου όρου της χώρας, παράγοντας που οδηγεί στην αυξημένη επιβάρυνση των ήδη οικιστικά πυκνών πεδινών και παραλιακών περιοχών. Τις δεκαετίες 1961-1981 είχαμε υπέρογκη αύξηση της αστικής πύκνωσης, καθώς η αύξηση των κτιρίων είχε σημαντικά υπερβεί την πληθυσμιακή αύξηση στον Νομό, παρόλα αυτά όμως από τη δεκαετία του 1990 έχουμε μια τάση εξισορρόπησης της αναλογίας κτιρίων και κατοίκων και επομένως μια τάση ισορροπίας της αστικής πύκνωσης (Κασίμης κ.ά., 1998).

Η έντονη τάση αστικοποίησης εντοπίζεται κυρίως στην παράκτια ζώνη του Νομού Κορινθίας, λόγω της αυξημένης ζήτησης για παραθεριστική κατοικία. (www.infopeloponnisos.gr).

1.2.3. Γεωγραφία και κατανομή πληθυσμού κατά τύπο περιοχής

Η Κορινθία καταλαμβάνει το 1,7% της έκτασης της χώρας και το 10,7% της έκτασης της Πελοποννήσου ως γεωγραφικού διαμερίσματος. Οι πεδινές περιοχές καλύπτουν το 18,3% (420 τ. χλμ) της συνολικής επιφάνειας του Νομού, οι ημιορεινές το 22,5% (515 τ. χλμ), και οι ορεινές το 59,2% (1.355 τ.χλμ) (ΕΠΠΕΡ, 2009). Αντίστοιχα για τη Πελοπόννησο έχουμε 25% πεδινές, 26% ημιορεινές και 49% ορεινές εκτάσεις (www.livepedia.gr).

Σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, ο Νομός Κορινθίας δεν διαθέτει μεγάλο τμήμα πεδινών περιοχών (18% έναντι 29% στο σύνολο της χώρας), και η πλειοψηφία των εκτάσεών του (82%) ανήκουν στον ορεινό όγκο (βλέπε πίνακα 1.4.). Αυτή η γεωγραφική κατανομή βάζει εμπόδια στην χωροθέτηση παραγωγικών δραστηριοτήτων και κυρίως στη δυνατότητα ισόρροπης ανάπτυξης στο Νομό.

Πίνακας 1.3. Έκταση και Πληθυσμιακή πυκνότητα

Δείκτες	Κορινθία	Πελοπόννησος	Σύνολο χώρας
Έκταση (τετρ. χλμ.)	2.290	15.490	131.957
Πληθυσμός 2001	154.624	638.942	10.964.020
Πυκνότητα (κατ./ τετρ. χλμ.)	67,5	41,2	83,1
Έκταση πεδινών περιοχών (τετρ. χλμ.)	420	5.284	37.893
Έκταση ημιορεινών περιοχών (τετρ. χλμ.)	515	5.656	38.306
Έκταση ορεινών περιοχών (τετρ. χλμ.)	1.355	10.440	55.758
Πυκνότητα πεδ. Περ. (κατ./ τετρ. χλμ.) 2001	199,3	132,2	186,9
Πυκνότητα ημιορ. Περ. (κατ./ τετρ. χλμ.) 2001	53,7	37,7	58,4
Πυκνότητα ορ. Περ. (κατ./ τετρ. χλμ.) 2001	22,5	16,8	16,9

Πηγή: ΕΣΥΕ (Απογραφή 2001), www.livepedia.gr, ίδια επεξεργασία

Η πληθυσμιακή πυκνότητα του Νομού το 2001 ήταν αρκετά ικανοποιητική, καθώς ήταν χαμηλότερη αλλά κοντά στον μέσο όρο της χώρας αλλά υψηλότερη από τον μέσο όρο της Πελοποννήσου όπως βλέπουμε στον πίνακα 1.3.

Επίσης στην Κορινθία παρατηρείται το γεγονός ότι η πληθυσμιακή πυκνότητα στις πεδινές περιοχές είναι πολύ υψηλή σε σχέση με τις άλλες περιοχές. Συγκεκριμένα η πληθυσμιακή πυκνότητα στις πεδινές περιοχές είναι 4 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στις ημιορεινές και 9 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη στις ορεινές. Στην εικοσαετία 1971-91 σημειώθηκε αύξηση της πληθυσμιακής πυκνότητας κατά 53% στις πεδινές περιοχές, αύξηση κατά 21% στις ορεινές περιοχές και μείωση κατά 17% στις ημιορεινές. Αυτή η τάση αν και με χαμηλότερους ρυθμούς συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια. Τα δύο αυτά γεγονότα μαρτυρούν την υπερσυσσώρευση πληθυσμού και παραγωγικών δραστηριοτήτων στις πεδινές και παράκτιες περιοχές, σε βάρος των ορεινών και ημιορεινών περιοχών.

Η πληθυσμιακή αύξηση του Νομού Κορινθίας, που αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης της περιοχής, στηρίχθηκε από τη δεκαετία του 1970 όλο και περισσότερο στην μεταναστευτική κίνηση του πληθυσμού (περίοδος παλλινόστησης, επιστροφή ατόμων που είχαν μεταναστεύσει σε Αμερική και Αυστραλία). Τα επόμενα χρόνια οι πληθυσμιακές μετακινήσεις προς την Κορινθία οφείλονται κυρίως στη διόγκωση των πεδινών και παράκτιων περιοχών σε βάρος των αγροτικών και πεδινών περιοχών που παρουσιάζουν σημάδια γήρανσης και φθοράς (Κασίμης κ.ά., 1998).

Χονδρικά μπορούμε να χωρίσουμε τον Νομό Κορινθίας σε δύο περιοχές:

α) στην πεδινή ζώνη μαζί με ένα τμήμα της ημιορεινής, όπου έχουμε μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού, εργατικού δυναμικού και δραστηριοτήτων. Συγκεκριμένα μιλάμε για την παραλιακή ζώνη Βόχας – Κιάτου – Κορίνθου και για την παραλιακή ζώνη Αγ. Θεοδώρων – Ισθμίων – Σοφικού – Λουτρακίου – Λίμνης Βουλιαγμένης – Σχίνου. Στις περιοχές αυτές έχουμε ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων που οδήγησε σε μια ραγδαία αναδιάρθρωση των χρήσεων γης. Η πεδινή ζώνη του Νομού περιλαμβάνει τέσσερις δήμους (Κορίνθου, Λουτρακίου, Κιάτου, Ξυλοκάστρου).

β) στην ορεινή ζώνη που μετά το 1951 πλήγηκε από μεταναστευτικές ροές προς το εξωτερικό και τις παραλιακές περιοχές του Νομού, συγκεντρώνει κοινότητες με μικρό μέγεθος (κάτω των 500 κατοίκων) και χαρακτηρίζεται από μια εποχική ζωτικότητα κυρίως στους καλοκαιρινούς μήνες (ΤΕΔΚ, 1995).

Γενικότερα η διπλοκατοίκηση, η καθημερινή μετακίνηση από την εργασία στην κατοικία και η ένταση της πολυαπασχόλησης οδηγούν σε ανισόρροπη κατανομή πληθυσμού και ανισόρροπη ανάπτυξη μεταξύ των ορεινών και πεδινών περιοχών, και εντείνουν τις τάσεις αστικοποίησης και τριτογενοποίησης στην τοπική οικονομία και κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

2.1. Δημογραφική εξέλιξη

2.1.1. Η εξέλιξη του πληθυσμού

Ο πραγματικός πληθυσμός του Νομού Κορινθίας σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2001, ανέρχεται στους 154.624 κατοίκους. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο 24,3% του πληθυσμού της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Οι μεγαλύτεροι σε πληθυσμό δήμοι του Νομού είναι ο Δ. Κορινθίων (36.555), ο Δ. Σικυωνίων, ο Δ. Λουτρακίου, ο Δ. Ξυλοκάστρου, ο Δ. Βόχας, ο Δ. Άσσου και ο Δ. Βέλου (Κατωπόδη, 2008).

Βάση των στοιχείων των απογραφών πληθυσμού παρατηρούμε μια συνεχή άνοδο του πληθυσμού στο Νομό Κορινθίας η οποία εντάθηκε πολύ κατά τη δεκαετία 1981-1991 (15,26%) και συνέχισε σε χαμηλότερο μεν αλλά ακόμα υψηλό ρυθμό τη δεκαετία 1991-2001 (9,03%), όπως βλέπουμε και στον πίνακα 2.1.1. Η αύξηση αυτή όπως θα δούμε παρακάτω δεν οφείλεται τόσο στην φυσική κίνηση του πληθυσμού όσο στις πληθυσμιακές μετακινήσεις προς τον Νομό.

Πίνακας 2.1.1. Πληθυσμός και κατά ποσοστιαία εξέλιξη του κατά την περίοδο 1961 – 2001

Περιοχή	Πληθυσμός				
	1961	1971	1981	1991	2001
Σύνολο χώρας	8.388.553	8.768.372	9.739.589	10.259.900	10.964.020
Πελοπόννησος	668.323	581.997	577.030	607.428	638.942
Κορινθία	112.505	113.115	123.042	141.823	154.624

Περιοχή	Ποσοστιαία εξέλιξη			
	1971/ 1961	1981/ 1971	1991/ 1981	2001/ 1991
Σύνολο χώρας	4,53	11,08	5,34	6,86
Πελοπόννησος	-12,92	-0,85	5,27	5,19
Κορινθία	0,54	8,78	15,26	9,03

Πηγή: www.e-demography.gr, ιδία επεξεργασία

Η πληθυσμιακή εξέλιξη του Νομού εμφανίζεται πολύ καλύτερη σε σχέση με την εξέλιξη του πληθυσμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου μόνο από τη δεκαετία 1981-1991 άρχισε να παρουσιάζει θετική πληθυσμιακή μεταβολή. Την δεκαετία του 1960 η Κορινθία είναι ο μόνος Νομός της Περιφέρειας που παρουσιάζει έστω και ελάχιστη πληθυσμιακή αύξηση, ενώ τη δεκαετία του 1970, και παρά τη βελτίωση του συνόλου της Περιφέρειας, μόνο ο Νομός Αργολίδος μαζί με τον Νομό Κορινθίας εμφανίζει θετική εξέλιξη στον πληθυσμό (κατά 4,9%) (ΠΕΠ Πελοποννήσου, 1990).

Η τάση αυτή συνεχίζεται και κατά τις τελευταίες δεκαετίες με το ρυθμό της πληθυσμιακής αύξησης του Νομού Κορινθίας να ξεπερνά κατά πολύ τον μέσο εθνικό ρυθμό αύξησης.

Η πληθυσμιακή πυκνότητα του Νομού εμφανίζει τις υψηλότερες τιμές στην Περιφέρεια (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003). Παραμένει μικρότερη από τον εθνικό μέσο όρο, αλλά είναι μεγαλύτερη από το μέσο όρο της Περιφέρειας (βλέπε πίνακα 2.1.2.).

Πίνακας 2.1.3. Πληθυσμιακή πυκνότητα

Περιοχή	ΕΤΗ				Ποσοστιαία μεταβολή μεταξύ των ετών (%)		
	1971	1981	1991	2001	1981/71	1991/81	2001/1991
Σύνολο χώρας	67	74	78	83	10,45	5,41	6,41
Πελοπόννησος	38	37	39	41	-2,63	5,41	5,12
Κορινθία	49	54	62	68	10,20	14,81	9,68

Πηγή: Κασίμης κ.ά. (1998), ΕΣΥΕ, ιδία επεξεργασία

Ο αριθμός των νοικοκυριών στον Νομό είναι 48.059, δηλαδή το 1,32% του συνόλου της χώρας και το 13,66% του συνόλου της Περιφέρειας (ΕΣΥΕ, 2001).

Αξιοσημείωτη είναι η αύξηση των κατοίκων της πρωτεύουσας του Νομού σε σχέση με την αύξηση των κατοίκων του Νομού. Σύμφωνα με τις απογραφές, κατά

¹ Στα κεφάλαια 2, 3 και 5, όπου γίνεται αναφορά στην Περιφέρεια Πελοποννήσου εννοείται η Διοικητική Περιφέρεια και όχι το Γεωγραφικό Διαμέρισμα.

τη δεκαετία 1961-1971 η αύξηση των κατοίκων της πρωτεύουσας ήταν 30,7% (έναντι μόλις 0,5% του συνολικού πληθυσμού). Κατά τη διάρκεια 1971-1981, η αύξηση του πληθυσμού στην πόλη της Κορίνθου (9,1%) δεν διαφέρει κατά πολύ με την αύξηση στο σύνολο του Νομού (8,8%). Τη δεκαετία 1981-1991 η αύξηση της πόλης της Κορίνθου άρχισε πάλι να υπερτερεί εκείνης στο σύνολο του δήμου (27,6% έναντι 15,3%, σχεδόν διπλάσια) (Κασίμης κ.ά., 1998). Το 2001 ο πληθυσμός της Κορίνθου έφτασε τους 36.555 κατοίκους, δηλαδή το 23,64% του συνόλου του πληθυσμού του Νομού.

2.1.2. Φυσική και τεχνητή κίνηση του πληθυσμού

2.1.2.1 Φυσική κίνηση πληθυσμού

Η γεννητικότητα στον Νομό Κορινθίας τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει θετική μεταβολή, σε αντίθεση με τις δεκαετίες του 1980 και του 1990. Αυτή η θετική μεταβολή παρατηρείται και στην Περιφέρεια, αλλά και στο σύνολο της χώρας (Πίνακας 2.1.3.).

Πίνακας 2.1.3. Γεννήσεις της περιόδου 1981-2007

Περιοχή	ΕΤΗ						
	1981	1991	2001	2004	2005	2006	2007
Συν. Χώρας	140.930	102.462	101.823	105.444	107.166	111.625	111.517
Πελονησος	6.764	5.153	4.875	4.979	5.120	5.356	5.331
Κορινθία	1.593	1.141	1.283	1.278	1.378	1.439	1.468

Πηγή: www.economics.gr, www.e-demography.gr, geodata.gov.gr

Η γρήγορη ανάπτυξη του πληθυσμού σε συνδυασμό με τη μικρή αύξηση των γεννήσεων, οδηγούσαν στην μείωση του *αδρού δείκτη γεννητικότητας*² τη δεκαετία του 1980. Την δεκαετία 1991-2001 ενώ αυτή η τάση συνεχίστηκε στο

² Λόγος των γεννήσεων μιας χωρικής ενότητας ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας χωρικής ενότητας του ίδιου έτους. Ο λόγος αυτός πολλαπλασιάζεται επί 1.000 κατοίκους (Ταπεινός, 2002).

σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, στον Νομό Κορινθίας σημειώθηκε μια μικρή αύξηση του δείκτη.

Πίνακας 2.1.4. Αδρός δείκτης γεννητικότητας

Περιοχή	ΕΤΗ		
	1981	1991	2001
Συν. Χώρας	14,47	9,99	9,29
Πελ/νησος	11,72	8,48	7,63
Κορινθία	12,95	8,05	8,30

Πηγή: ΕΣΥΕ, www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Οι θάνατοι στον Νομό από τη δεκαετία του 1980 μέχρι τα τελευταία χρόνια σημειώνουν κατά μέσο όρο μια σταθερή αύξηση με σχετικά μικρό ρυθμό αντίστοιχη της Πελοποννήσου, σε αντίθεση όμως με την μέση μεταβολή στο σύνολο της χώρας..

Πίνακας 2.1.5. Θάνατοι περιόδου 1981- 2007

Περιοχή	ΕΤΗ						
	1981	1991	2001	2004	2005	2006	2007
Συν. Χώρας	84.910	95.003	101.928	104.439	104.506	104.550	108.965
Πελ/νησος	6.405	6.836	6.997	6.820	6.729	6.978	7.127
Κορινθία	1.180	1.321	1.435	1.514	1.459	1.566	1.618

Πηγή: www.economics.gr, www.e-demography.gr, geodata.gov.gr

Πίνακας 2.1.6. Αδρός δείκτης θνησιμότητας

Περιοχή	ΕΤΗ		
	1981	1991	2001
Συν. Χώρας	8,72	9,26	9,30
Πελ/νησος	11,10	11,25	10,95
Κορινθία	9,59	9,31	9,28

Πηγή: ΕΣΥΕ, www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Αυτή η σχετικά αρνητική εξέλιξη στους θανάτους (αύξηση) δεν εμποδίζει τον **αδρό δείκτη θνησιμότητας**³ να εμφανίζει τα τελευταία χρόνια μείωση και τη δεκαετία 1991-2001 να είναι χαμηλότερος του αντίστοιχου εθνικού και της Περιφέρειας. Αιτία της θετικής εξέλιξης του δείκτη είναι η μεγάλη αύξηση του πληθυσμού του Νομού τα τελευταία χρόνια.

Ως αποτέλεσμα των μεταβολών της γεννητικότητας και της θνησιμότητας που αναλύσαμε παραπάνω, την τετραετία 2004 – 2007 έχουμε **αρνητική φυσική μεταβολή του πληθυσμού**⁴, όπως και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας που εμφανίζει θετική φυσική μεταβολή πληθυσμού. Η αρνητική μεταβολή του μέσου όρου της φυσικής κίνησης του Νομού είναι αρκετά υψηλή (-148 άτομα) σε σύγκριση με τον θετικό δείκτη του 1981 (+ 413 άτομα).

Πίνακας 2.1.7. Φυσική μεταβολή του πληθυσμού της περιόδου 1981 – 2007

Περιοχή	ΕΤΗ						
	1981	1991	2001	2004	2005	2006	2007
Συν. Χώρας	56.020	7.459	-105	1.005	2.660	7.075	2.552
Πελ/νησος	359	-1.683	-2.122	-1.841	-1.609	-1.622	-1.796
Κορινθία	413	-180	-152	-236	-81	-127	-150

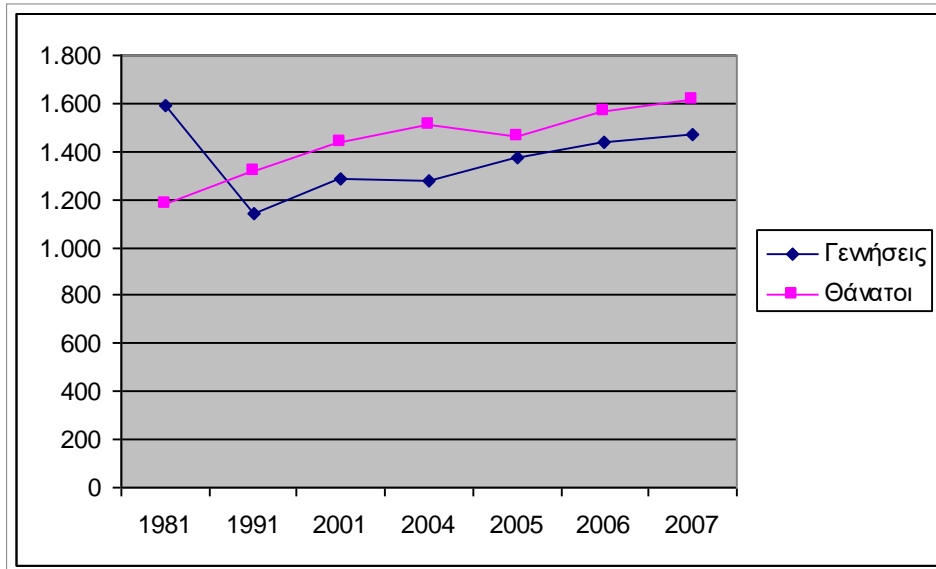
Πηγή: ίδια επεξεργασία

Παρακάτω ακολουθεί το Διάγραμμα 2.1.1. όπου απεικονίζεται η εξέλιξη του αριθμού των γεννήσεων και των θανάτων και του αλληλοσυσχετισμού τους στην Κορινθία κατά την χρονική περίοδο 1981-2007.

³ Λόγος των θανάτων μιας χωρικής ενότητας ενός έτους προς το μέσο πληθυσμό της ίδιας χωρικής ενότητας του ίδιου έτους. Ο λόγος αυτός πολλαπλασιάζεται επί 1.000 κατοίκους (Ταπεινός, 2002).

⁴ **Φυσική μεταβολή πληθυσμού** = (Γεννήσεις) – (Θάνατοι)

Διάγραμμα 2.1.1. Εξέλιξη Γεννήσεων και Θανάτων στον Νομό Κορινθίας, 1981-2007

Πηγή: ιδία επεξεργασία

2.1.2.2. Τεχνητή ή μηχανική κίνηση πληθυσμού

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1991 – 1995 καταγράφηκε μια θετική μεταναστευτική κίνηση προς τον Νομό, όπως έγινε και για το σύνολο της χώρας και για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Οι θετικές αυτές μεταβολές ανέστρεψαν την μεταναστευτική κίνηση των δεκαετιών 1960 και 1970 προς το εξωτερικό και τα μεγάλα αστικά κέντρα. Παράγοντας που βοήθησε στην κατεύθυνση αυτών των θετικών μεταβολών ήταν η βιομηχανική ανάπτυξη του Νομού και η τριτογενοποίηση που παρατηρούνται τις τελευταίες δεκαετίες (Κασίμης κ.ά., 1998).

Ο Νομός ήταν ένας από τους 35 Νομούς που σημείωσε φυσική μείωση του πληθυσμού του (υπεροχή γεννήσεων / 1000 κατοίκους = -0,98), αλλά μεταξύ των απογραφών του 1991 και του 2001 σημειώθηκε αύξηση του πληθυσμού του κατά 9% (www.peloponnisos.gr), κάτι που οφείλεται στην καθαρή μετανάστευση πληθυσμού προς σε αυτόν.

2.1.3. Πληθυσμός και βαθμός αστικότητας

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου ο αστικός πληθυσμός ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού, φαίνεται διαχρονικά να αυξάνει, αφού το 1991 ο αστικός και ο ημιαστικός πληθυσμός αποτελούσαν το 43% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ενώ το 2001 το ποσοστό αυτό ανήλθε στο 46,12%. Αντίστοιχα, μειώνεται ο αγροτικός πληθυσμός από 57% το 1991 σε 53,87% το 2001. Η αναλογία αστικού / αγροτικού πληθυσμού στην Περιφέρεια διαφοροποιείται πλήρως σε σχέση με την αντίστοιχη αναλογία στο επίπεδο της χώρας, που είναι 72,78% για τον αστικό και 27,21% για τον αγροτικό πληθυσμό. Στον Νομό Κορινθίας και στον Νομό Αργολίδος υπερτερεί ο αστικός πληθυσμός, ενώ στους υπόλοιπους Νομούς υπερτερεί ο αγροτικός πληθυσμός έναντι του αστικού. Ο δείκτης της αναλογίας αστικού / αγροτικού πληθυσμού στον Νομό Κορινθίας είναι 1,12 (www.peloponnisos.gr).

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις απογραφές πληθυσμού την περίοδο 1991 και 2001, παρατηρούμε στον Νομό Κορινθίας μια αύξηση του πληθυσμού στις αστικές και ημιαστικές περιοχές που υπερτερεί της μικρής αύξησης του πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές.

Η ελαφρά αύξηση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών του Νομού αποτελεί μια σημαντική εξέλιξη, καθώς δείχνει τον δημογραφικό δυναμισμό που επέδειξαν οι αγροτικές περιοχές της Κορινθίας και την τάση συγκράτησης πληθυσμού, σε αντίθεση με το επίπεδο της Περιφέρειας.

Πίνακας 2.1.8. Κατανομή του πληθυσμού κατά βαθμό αστικότητας, 1991 - 2001

Περιοχή	Πληθυσμός 1991	Κατανομή πληθυσμού		
		Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός
Σύν. Χώρας	10.259.000	6.036.660	1.312.774	2.910.466
Πελ/νησος	607.428	147.233	115.931	344.264
Κορινθία	141.823	27.412	49.414	64.997

Περιοχή	Πληθυσμός 2001	Κατανομή πληθυσμού	
		Αστικός	Αγροτικός
Σύν. Χώρας	10.964.020	7.980.414	2.983.606
Πελ/νησος	638.942	294.680	344.262
Κορινθία	154.624	88.292	66.332

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2008

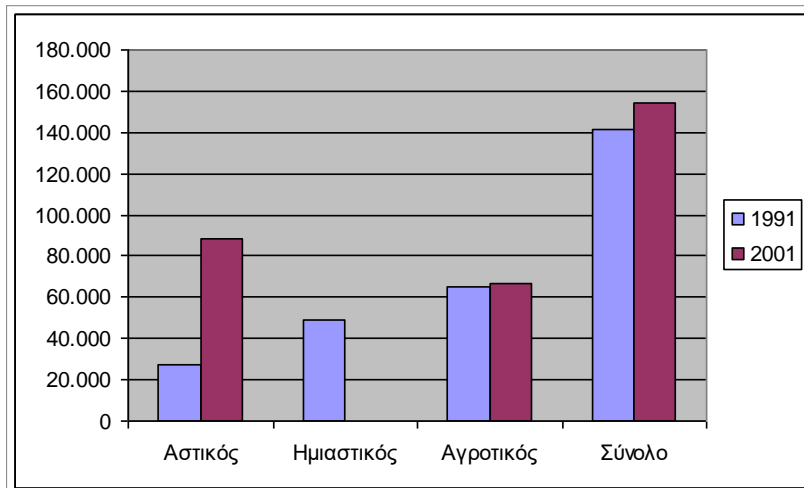
Η ποσοστιαία συμμετοχή του πληθυσμού κατά βαθμό αστικότητας στο σύνολο του πληθυσμού μας δείχνει τη μείωση της συμμετοχής του αγροτικού στο συνολικό πληθυσμό, και συνεπώς την αύξηση της συμμετοχής του αστικού. Παρά όμως την μείωση, η συμμετοχή του αγροτικού πληθυσμού στον συνολικό πληθυσμό του Νομού υπερβαίνει σημαντικά τον μέσο όρο της χώρας (43% έναντι 27,2%), αλλά υπολείπεται του αντίστοιχου ποσοστού της Περιφέρειας.

Πίνακας 2.1.9. Ποσοστιαία συμμετοχή του πληθυσμού κατά βαθμό αστικότητας στο σύνολο του πληθυσμού, 1991 – 2001

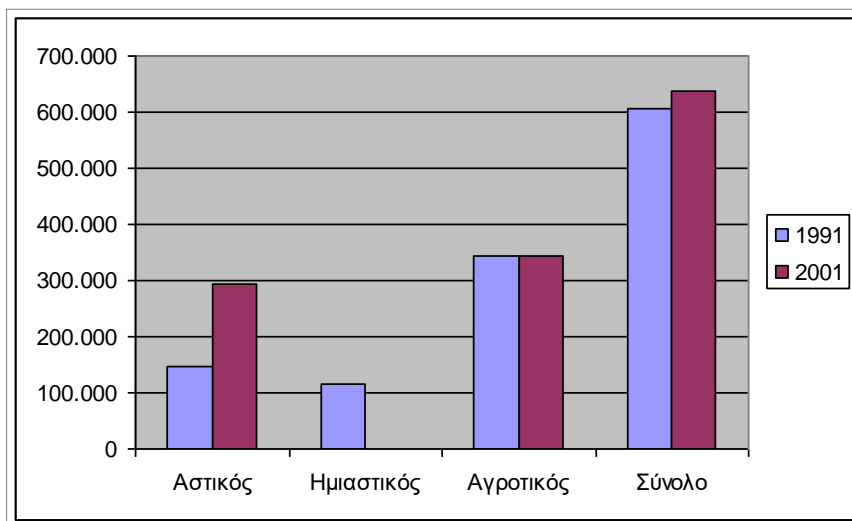
Περιοχή	Συμμετοχή πληθυσμού 1991			Συμμετοχή πληθυσμού 2001	
	Αστικός	Ημιαστικός	Αγροτικός	Αστικός	Αγροτικός
Σύν. Χώρας	58,84	12,80	28,37	72,79	27,21
Πελ/νησος	24,24	19,09	56,68	46,12	53,88
Κορινθία	19,33	34,84	45,83	57,10	42,90

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Οι διαφοροποιήσεις αυτές της Κορινθίας σε σχέση με την Περιφέρεια και το σύνολο της χώρας έχουν να κάνουν, αφενός, με τη μεγέθυνση του πρωτογενή τομέα που συγκράτησε εργατικό δυναμικό στην ύπαιθρο και, αφετέρου, στην ανάπτυξη τριτογενών δραστηριοτήτων στις αστικές και ημιαστικές περιοχές του Νομού.

Διάγραμμα 2.1.2. Κατανομή πληθυσμού Κορινθίας κατά βαθμό αστικότητας

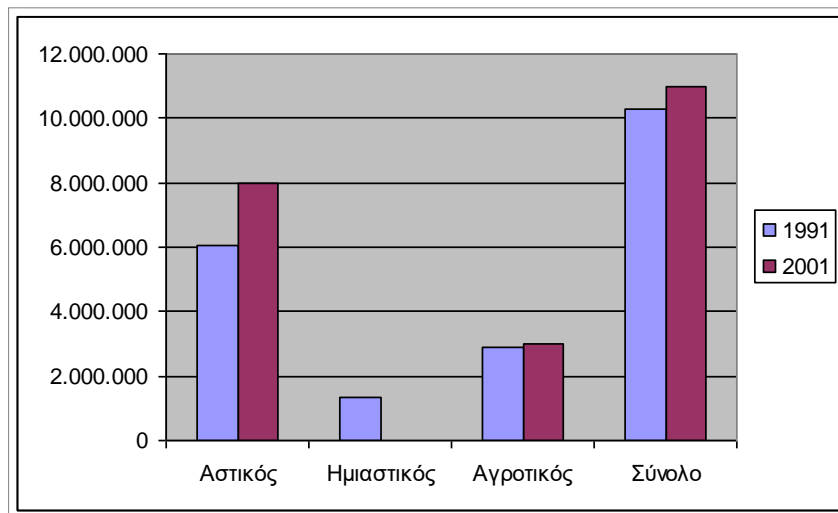
Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2.1.3. Κατανομή πληθυσμού Πελοποννήσου κατά βαθμό αστικότητας

Πηγή: ίδια επεξεργασία

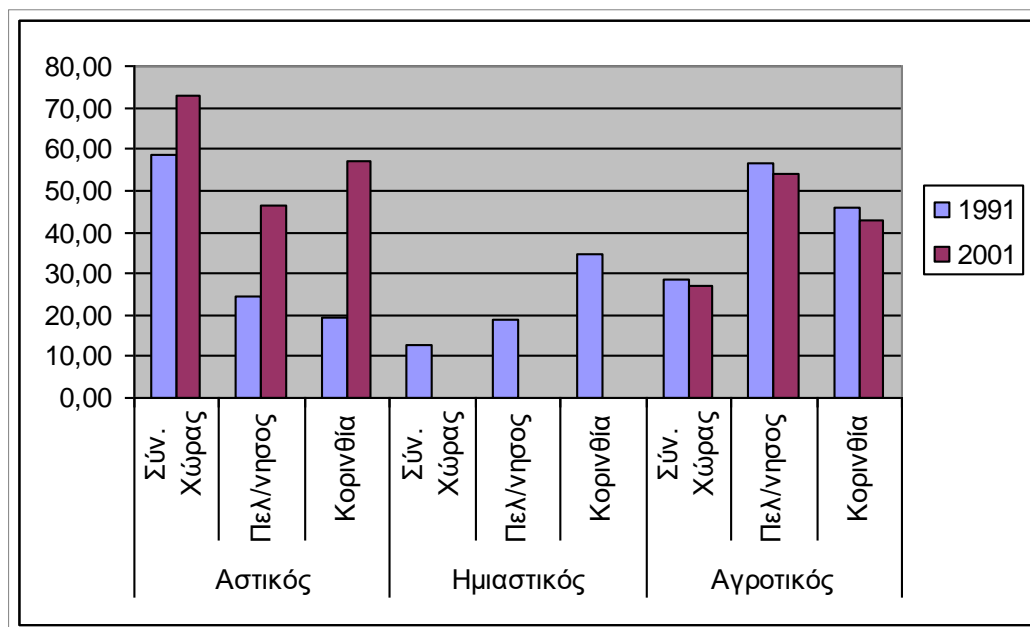

Διάγραμμα 2.1.4. Κατανομή πληθυσμού συνόλου χώρας κατά βαθμό αστικότητας

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2.1.5. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού κατά βαθμό αστικότητας

Πηγή: ίδια επεξεργασία

2.1.4. Κατανομή πληθυσμού κατά φύλλο και ομάδες ηλικιών

Το 1981 οι γυναίκες αποτελούσαν το 50,7% του πληθυσμού, όμως το 2001 το ποσοστό αυτό μειώθηκε σε 49,63% έναντι 50,50% στο σύνολο της χώρας.

Πίνακας 2.1.10. Πληθυσμός κατά φύλλο

Περιοχές	Πληθυσμός			% στο σύνολο	
	Άντρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άντρες	Γυναίκες
Σύνολο Χώρας	5.427.682	5.536.338	10.964.020	49,50	50,50
Κορινθία	77.883	76.741	154.624	50,37	49,63

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά την κατανομή πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών, ο Νομός Κορινθίας παρουσιάζει μεγαλύτερα ποσοστά ώριμου παραγωγικού πληθυσμού και γεροντικού (μη παραγωγικού), σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Μεταξύ των δύο απογραφών 1991 - 2001, εμφανίζεται στον Νομό μικρή αύξηση του παραγωγικού πληθυσμού και μεγάλη αύξηση του γεροντικού με ρυθμό αντίστοιχο της χώρας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την μείωση του ποσοστού της ομάδας ηλικιών 0 – 14 ετών, είναι αρνητικό.

Πίνακας 2.1.11. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών

1991			2001		
Ομάδες ηλικιών	Ελλάδα	Κορινθία	Ομάδες ηλικιών	Ελλάδα	Κορινθία
«έως 14 ετών»	19,25	19,21	«έως 14 ετών»	15,18	15,19
«15 έως 44 ετών»	42,53	41,02	«15 έως 24 ετών»	14,28	13,16
«45 έως 64 ετών»	24,54	25,10	«25 έως 39 ετών»	22,88	22,24
«65 ετών και άνω»	13,68	14,67	«40 έως 54 ετών»	19,96	20,27
Σύνολο	100,00	100,00	«55 έως 64 ετών»	10,99	11,40
			«65 έως 79 ετών»	13,69	14,40
			«80 ετών και άνω»	3,02	3,34
			Σύνολο	100,00	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ, Κασίμης κ.ά. (1998), ίδια επεξεργασία

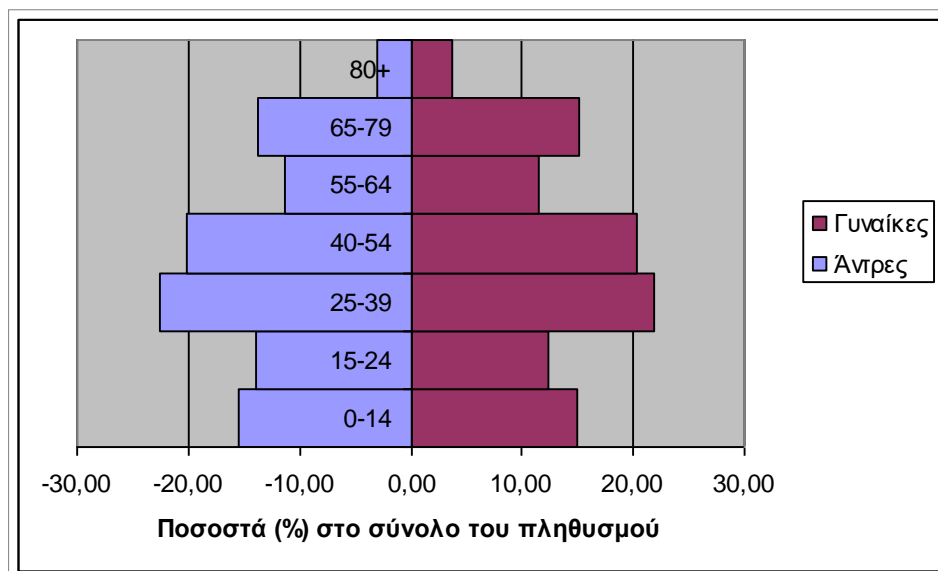
Πίνακας 2.1.12. Ποσοστιαία κατανομή πληθυσμού Κορινθίας κατά φύλο και ομάδες ηλικιών για το 2001

Ομάδες ηλικιών	Σύνολο	Άντρες	Γυναίκες
«έως 14 ετών»	15,19	15,48	14,89
«15 έως 24 ετών»	13,16	13,85	12,45
«25 έως 39 ετών»	22,24	22,53	21,95
«40 έως 54 ετών»	20,27	20,19	20,35
«55 έως 64 ετών»	11,40	11,26	11,54
«65 έως 79 ετών»	14,40	13,70	15,11
«80 ετών και άνω»	3,34	2,98	3,71
Σύνολο	100,00	100,00	100,00

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Γενικότερα το σημαντικότερο ποσοστό του πληθυσμού και στους άντρες και στις γυναίκες στον Νομό, όπως παρατηρούμε στον πίνακα 2.1.12, εντοπίζεται στις παραγωγικές ηλικίες από 15 έως 64 ετών. Στις γυναίκες έχουμε μικρότερο ποσοστό από τους άντρες στις ηλικίες 0 – 14 ετών, και μεγαλύτερο ποσοστό στις ηλικίες 65 και άνω. Παρακάτω ακολουθεί διάγραμμα με την πυραμίδα ηλικιών.

Διάγραμμα 2.1.6. Πυραμίδα ηλικιών Κορινθίας, 2001

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Με βάση την εξέταση του **δείκτη γήρανσης**⁵ παρατηρούμε ότι ο δείκτης αυτός, μεταξύ των απογραφών 1991 και 2001, αυξάνει κατά 53% στον Νομό Κορινθίας. Η μεταβολή του ακολουθεί την μεταβολή του ρυθμού αύξησης στο σύνολο της χώρας, αν και είναι για λίγο μικρότερη (Πίνακας 2.1.13).

Ο δείκτης γήρανσης στον Νομό είναι μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο στη χώρα, τόσο στις γυναίκες (126,3% έναντι 125,6), όσο και (πολύ περισσότερο) στους άντρες (107,8% έναντι 110,1%). Οι αγροτικές περιοχές εμφανίζονται πιο γηρασμένες από τις αστικές περιοχές (Κασίμης κ.ά., 1998).

Πίνακας 2.1.13. Δείκτης γήρανσης του πληθυσμού, κατά φύλο για τα έτη 1991 και 2001

Κατηγορίες του πληθυσμού	ΕΤΗ		% μεταβ. 2001/1991
	1991	2001	
Σύνολο χώρας			
Σύνολο	71,06	110,06	54,88
Άντρες	60,89	95,46	56,77
Γυναίκες	81,92	125,64	53,37
Κορινθία			
Σύνολο	76,34	116,81	53,01
Άντρες	70,35	107,75	53,16
Γυναίκες	82,77	126,37	52,68

Πηγή: ΕΣΥΕ, Κασίμης κ.ά. (1998), ιδία επεξεργασία

Η μεγάλη αύξηση του παραγωγικού πληθυσμού (15 – 64 ετών) αντισταθμίζει την μείωση του παιδικού πληθυσμού σε συνδυασμό με την αύξηση του γεροντικού, με αποτέλεσμα να έχουμε βελτίωση του **δείκτη εξάρτησης**⁶ στο Νομό κατά την περίοδο 1991 – 2001 (από 51,23% σε 49,10%) (Πίνακας 2.1.14).

⁵ **Δείκτης γήρανσης:** ο αναλογών αριθμός ατόμων άνω των 65 ετών ως προς 100 άτομα ηλικίας 0–14 ετών [= ((πληθυσμός 65 ετών και άνω) / (πληθυσμός έως 14 ετών)) * 100] (Κοτζαμάνης, 1994)

⁶ **Δείκτης εξάρτησης:** ο αναλογών αριθμός ατόμων των ομάδων 0-14 ετών και 65 και άνω, ως προς 100 άτομα ηλικίας 15-64 ετών [((Πληθυσμός «έως 14 ετών» και «65 ετών και άνω») / (Πληθυσμός «15 έως 64 ετών»)) * 100] (Κοτζαμάνης, 1994).

Πίνακας 2.1.14. Δείκτης εξάρτησης του πληθυσμού, κατά φύλο για τα έτη 1991 και 2001

Κατηγορίες του πληθυσμού	ΕΤΗ		% μεταβ. 2001/1991
	1991	2001	
Σύνολο χώρας			
Σύνολο	49,11	46,81	-4,69
Άντρες	47,71	44,77	-6,16
Γυναίκες	50,50	48,86	-3,25
Κορινθία			
Σύνολο	51,23	49,10	-4,15
Άντρες	50,71	47,41	-6,50
Γυναίκες	51,77	50,86	-1,76

Πηγή: ΕΣΥΕ, Κασίμης κ.ά. (1998), ίδια επεξεργασία

Οφείλουμε να παρατηρήσουμε επίσης ότι στην Κορινθία καταγράφονται υψηλότεροι δείκτες εξάρτησης στις γυναίκες από ότι στους άντρες λόγω του μεγαλύτερου δείκτη γήρανσης που παρουσιάζουν αυτές. Τέλος στον Νομό παρατηρείται μεγαλύτερος δείκτης εξάρτησης στις αγροτικές περιοχές από ότι στις αστικές, επίσης εξαιτίας της γήρανσης του πληθυσμού που αυτές παρουσιάζουν.

2.2. Εκπαίδευση

Σχετικά με το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στο Νομό Κορινθίας μπορούμε να πούμε ότι αυτό βελτιώθηκε σημαντικά την δεκαετία 1991 – 2001. Πιο συγκεκριμένα είχαμε αύξηση σε μέση, ανώτερη, ανώτατη εκπαίδευση, καθώς και στα μεταπτυχιακά – διδακτορικά, και συγχρόνως είχαμε μείωση των ποσοστών στη στοιχειώδη εκπαίδευση και στους αγράμματους (Πίνακας 2.1.15).

Όμως παρά τη βελτίωση του το εκπαιδευτικό επίπεδο του Νομού παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα από το σύνολο της χώρας όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στο διάγραμμα 2.1.8. Τα ποσοστά αυτών που έχουν τελειώσει ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση είναι χαμηλότερα από τα αντίστοιχα ποσοστά της χώρας, ενώ τα ποσοστά αυτών που έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση ή είναι αγράμματοι στον Νομό ξεπερνούν τα αντίστοιχα ποσοστά στη χώρα.

Το 2001 το μεγαλύτερο ποσοστό καταλαμβάνει η στοιχειώδης εκπαίδευση και ακολουθούν αυτοί της μέσης εκπαίδευσης. Παρατηρώντας το διάγραμμα 2.1.7. βλέπουμε μια ανεστραμμένη πυραμίδα επιπέδου εκπαίδευσης που δηλώνει χαμηλό κοινωνικό μορφωτικό επίπεδο.

Στο Νομό η βελτίωση στο επίπεδο εκπαίδευσης αποδεικνύεται και από την αύξηση των ποσοστών πληθυσμού που αποκτούν τριτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε όλη τη κλίμακα των ηλικιών άνω των 20 ετών. Εντυπωσιακή είναι και η ραγδαία μείωση των αναλφάβητων και, με δεδομένο ότι η κλίμακα των ηλικιών περιγράφει την κατάσταση της εκπαίδευσης για πολλές δεκαετίες στο παρελθόν, φαίνεται ο διαχρονικός χαρακτήρας της βελτίωσης του εκπαιδευτικού επιπέδου του πληθυσμού.

Ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο παρουσιάζουν, κυρίως οι νέοι και ο νέος παραγωγικός πληθυσμός, δηλαδή μέχρι 44 ετών, ενώ οι γεροντικές ηλικίες μαζί με τον ώριμο παραγωγικό πληθυσμό κατέχουν το μεγαλύτερο μέρος του αναλφαβητισμού (Κασίμης κ.ά., 1998).

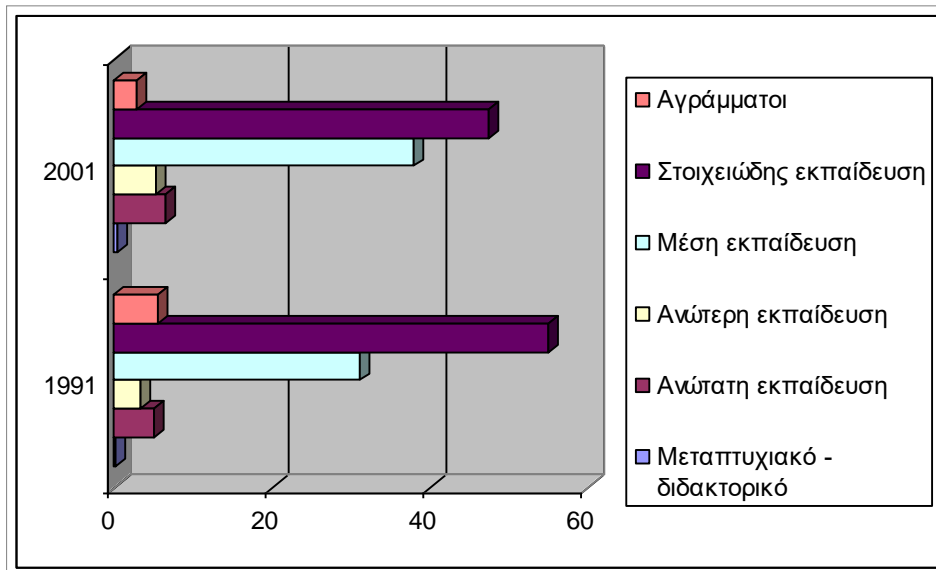
Συμπερασματικά παρατηρούμε ύπαρξη έντονης ανοδική κοινωνικής κινητικότητας στο νέο πληθυσμό του Νομού που στηρίζεται στην βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσής του.

Πίνακας 2.1.15. Ποσοστά πληθυσμού κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Κορινθία κατά την περίοδο 1991 – 2001

Επίπεδα εκπαίδευσης	ΕΤΗ		Μεταβολή 2001/1991
	1991	2001	
Μεταπτυχιακό - διδακτορικό	0,23	0,42	84,73
Ανώτατη εκπαίδευση	4,98	6,41	28,80
Ανώτερη εκπαίδευση	3,42	5,18	51,45
Μέση εκπαίδευση	31,03	37,83	21,92
Στοιχειώδης εκπαίδευση	54,93	47,38	-13,75
Αγράμματοι	5,41	2,77	-48,81
Σύνολο	100,00	100,00	

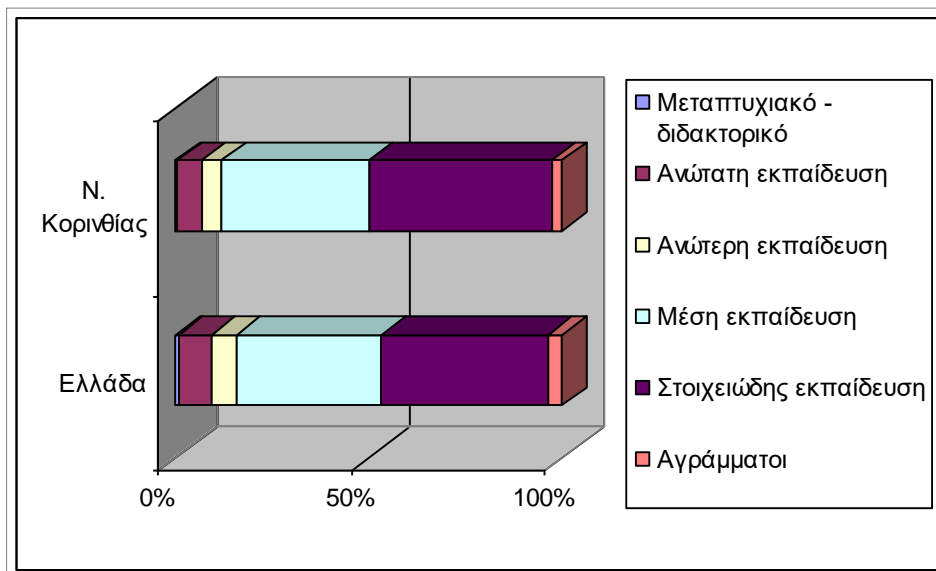
Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2.1.7. Μεταβολή επιπέδου εκπαίδευσης Νομού Κορινθίας, 1991 - 2001

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 2.1.8. Επίπεδο εκπαίδευσης Ελλάδας και Νομού Κορινθίας, 2001

Πηγή: ΕΣΥΕ, ίδια επεξεργασία

2.3. Αξιολόγηση – Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που προέκυψαν από την ανάλυση των δημογραφικών και εκπαιδευτικών χαρακτηριστικών του Νομού Κορινθίας, μπορούμε να εντοπίσουμε ορισμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, καθώς και ευκαιρίες και κινδύνους, όσον αφορά τη σχετική θέση του Νομού έναντι των υπολοίπων Νομών της Περιφέρειας αλλά και του ευρύτερου ελληνικού χώρου. Η αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων, μειονεκτημάτων, ευκαιριών και κινδύνων θα γίνει με τη μέθοδο της SWOT Analysis (Strengths Weaknesses Opportunities Threats).

Όσον αφορά το δημογραφικό προφίλ του Νομού παρατηρούμε μια συνεχή ανοδική πορεία την περίοδο 1961 – 2001. Αυτή η ενθαρρυντική πληθυσμιακή εξέλιξη συμβαδίζει με την αναστροφή της μεταναστευτικής κίνησης από εκροή σε εισροή πληθυσμού (παλιννόστηση και μείωση της εσωτερικής μετανάστευσης).

Αξιοσημείωτη είναι η τάση συγκράτησης του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών της Κορινθίας κατά τις τελευταίες δεκαετίες, γεγονός που αποτελεί ενθαρρυντική συνθήκη για την περαιτέρω ανάπτυξη των περιοχών αυτών του Νομού. Βέβαια οι αγροτικές περιοχές επιβαρύνονται δημογραφικά από τη συνεχιζόμενη γήρανση και εξάρτηση του πληθυσμού τους. Αυτό το αρνητικό φαινόμενο, παρότι χαρακτηρίζει και άλλους Νομούς της Περιφέρειας και της ευρύτερης περιοχής της Ελλάδας, αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την παραπέρα ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της Κορινθίας.

Η αρνητική φυσική κίνηση του πληθυσμού συνεπάγεται αυξανόμενη γήρανση, χαμηλή γεννητικότητα και παράλληλα δυσμενή μεταβολή της πυραμίδας ηλικιών, γεγονός που αποτελεί αποτέλεσμα της αστικοποίησης και της μεγαλύτερης εμπλοκής των γυναικών στην παραγωγική διαδικασία, καθώς οι γυναίκες (καθώς και οι άντρες) πλειοψηφικά πρέπει να δουλεύουν παραπάνω από μία δουλειές για να τα βγάλουν πέρα τη σημερινή εποχή. Με βελτίωση των φυσικών, τεχνικών και οικονομικών όρων διαβίωσης μπορεί να αναστραφεί αυτή η αρνητική εικόνα.

Όσον αφορά την εκπαίδευση θετικό είναι το γεγονός ότι έχουμε βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου τις τελευταίες δεκαετίες, με μείωση των αγράμματων ή των ατόμων που έχουν απλά μια στοιχειώδη εκπαίδευση και αύξηση των ατόμων με ανώτατη ή ανώτερη εκπαίδευση.

Παράλληλα όμως έχουμε ακόμα χαμηλό κοινωνικό μορφωτικό επίπεδο και χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από το σύνολο της χώρας.

Τέλος θετικό γεγονός αποτελεί και η βελτίωση του επιπέδου εκπαίδευσης του νέου πληθυσμού του Νομού που αποτελεί παράγοντα που μπορεί να οδηγήσει στην ανοδική κοινωνική κινητικότητα των νέων.

Πίνακας 2.1.17. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (δημογραφικό – εκπαιδευτικό επίπεδο)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Ανοδική πορεία της πληθυσμιακής εξέλιξης του Νομού τις τελευταίες δεκαετίες</p> <p>→ Συγκράτηση πληθυσμού στις αγροτικές περιοχές του Νομού</p> <p>→ Βελτίωση του εκπαιδευτικού επιπέδου τις τελευταίες δεκαετίες</p>	<p>→ Μεγαλύτερος δείκτης εξάρτησης στις αγροτικές περιοχές καθώς παρουσιάζουν υψηλότερο δείκτη γήρανσης</p> <p>→ Αρνητική φυσική κίνηση του πληθυσμού</p> <p>→ Χαμηλό κοινωνικό μορφωτικό επίπεδο</p> <p>→ Μεγαλύτερα ποσοστά αναλφάβητων και ατόμων που έχουν στοιχειώδη εκπαίδευση, και μικρότερα ποσοστά ατόμων με ανώτατη ή ανώτερη εκπαίδευση από τα αντίστοιχα στη χώρα</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Ανάπτυξη αγροτικών περιοχών λόγω της τάσης συγκράτησης πληθυσμού και επομένως εργατικού δυναμικού</p>	<p>→ Περαιτέρω αύξηση γήρανσης και πληθυσμιακή εξάρτηση στις αγροτικές περιοχές</p>

→ Βελτίωση επιπέδου εκπαίδευσης του νέου πληθυσμού που μπορεί να οδηγήσει σε ανοδική κοινωνική κινητικότητα	→ Μεγαλύτερα ποσοστά αύξησης του αστικού πληθυσμού έναντι του αγροτικού. Συνέχιση αυτής της τάσης σε βάρος του αγροτικού
---	--

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

3.1. Εισαγωγή

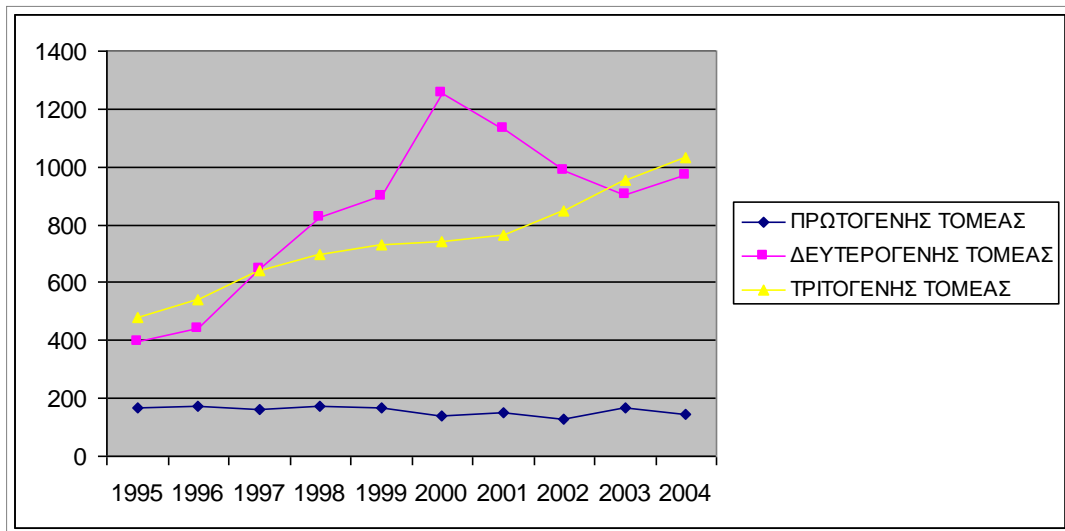
Στο κεφάλαιο αυτό θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε συνοπτικά τα οικονομικά χαρακτηριστικά του Νομού Κορινθίας τα τελευταία χρόνια.

Σύμφωνα με μια ανάλυση των παραγωγικών τομέων και με βάση τα διαγράμματα 3.1.1 και 3.1.2 συμπεραίνουμε ότι ο Νομός Κορινθίας έχει ακολουθήσει ένα ελαφρά διαφορετικό αναπτυξιακό δρόμο από αυτόν της χώρας κατά την περίοδο 1995 – 2004.

Πιο συγκεκριμένα ενώ ο πρωτογενής τομέας είχε μια ιδιαίτερη ανάπτυξη τη δεκαετία του 1980, από το 1995 βλέπουμε να έχει μια σταθερά μικρή συμμετοχή στο τελικό προϊόν του Νομού, ακριβώς όπως συμβαίνει στη χώρα. Αντίθετα ο δευτερογενής τομέας είχε μια διαρκή αύξηση από το 1995 έως το 2000 ξεπερνώντας σε ΑΕΠ τον τριτογενή τομέα, σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας όπου ο δευτερογενής τομέας σε ΑΕΠ είχε μια σταθερή πορεία και ήταν πολύ μικρότερος από τον τριτογενή τομέα. Από το 2000 έως το 2004 όμως ο δευτερογενής τομέας στην Κορινθία άρχισε να γνωρίζει κάμψη. Ο τριτογενής τομέας του Νομού γνωρίζει μια διαρκή αύξηση τα τελευταία χρόνια, αντίστοιχη με αυτή του συνόλου της χώρας.

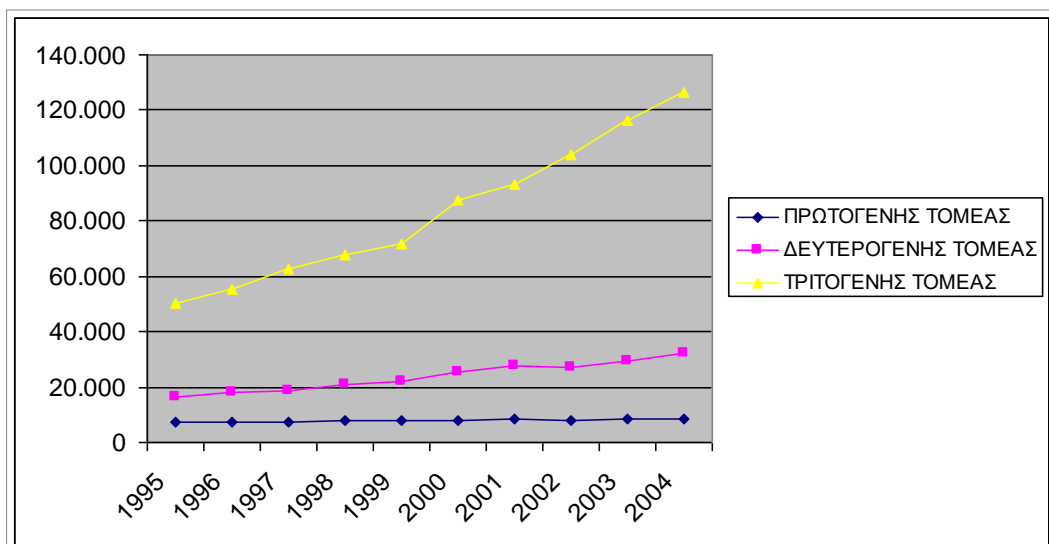
Όπως φαίνεται και στον πίνακα 3.1.1, η εξέλιξη του τριτογενή τομέα στην Κορινθία υπολείπεται της αντίστοιχης του συνόλου της χώρας, ενώ οι εξελίξεις του δευτερογενή και του πρωτογενή τομέα στον Νομό ακολούθησαν διαφορετικό δρόμο από τις αντίστοιχες εξελίξεις στο σύνολο της χώρας.

Διάγραμμα 3.1.1. Εξέλιξη ΑΕΠ τομέων παραγωγής Νομού Κορινθίας (σε εκατομμύρια ευρώ), 1995 – 2004

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 3.1.2. Εξέλιξη ΑΕΠ τομέων παραγωγής συνόλου χώρας (σε εκατομμύρια ευρώ), 1995 – 2004

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Πίνακας 3.1.1. Εξέλιξη ΑΕΠ κατά παραγωγικό τομέα και ποσοστιαίες μεταβολές την περίοδο 1995 – 2004 (σε εκατομμύρια ευρώ)

Παραγωγικοί τομείς	Ποσά			Ποσοστιαίες μεταβολές	
	1995	2000	2004	1995-2000	2000-2004
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ					
Σύνολο χώρας	7.279	7.931	8.225	8,96	3,71
Κορινθία	170	141	146	-17,06	3,55
ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ					
Σύνολο χώρας	16.546	25.226	32.425	52,46	28,54
Κορινθία	397	1.257	970	216,62	-22,83
ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ					
Σύνολο χώρας	50.032	87.221	126.428	74,33	44,95
Κορινθία	481	741	1.032	54,05	39,27

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

3.2. Συμμετοχή του ΑΕΠ του Νομού Κορινθίας στο συνολικό προϊόν της Περιφέρειας

Αναλύοντας τώρα τα ποσοστά συμμετοχής των νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου προς το συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας παρατηρούμε ότι ο Νομός Κορινθίας έχει πρωταρχικό ρόλο, καθώς έρχεται πρώτος σε συμμετοχή. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε μια μείωση στο ποσοστό συμμετοχής του. Το 2004 έφτασε να καταλαμβάνει το 30,23% του συνολικού προϊόντος της Περιφέρειας (Πίνακας 3.2.1).

Πίνακας 3.2.1. Διαχρονική μεταβολή της ποσοστιαίας συμμετοχής στο συνολικό ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου των Νομών αυτής, 1995 – 2004

Γεωγραφική ενότητα	Συμμετοχή (%) στο ΑΕΠ της Περιφέρειας					
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ν. Αργολίδος	16,08	15,64	16,27	16,97	17,09	16,88
Ν. Αρκαδίας	17,37	17,03	16,55	17,24	17,59	17,71
Ν. Κορινθίας	33,32	36,18	34,17	31,74	30,28	30,23
Ν. Λακωνίας	12,48	11,16	11,90	12,33	12,49	12,40
Ν. Μεσσηνίας	20,75	19,99	21,11	21,71	22,55	22,78

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Παρατηρώντας διαχρονικά την μεταβολή του ΑΕΠ του Νομού παρατηρούμε πως την περίοδο 1995-2000 είχε την μεγαλύτερη σε ποσοστό αύξηση από όλους τους Νομούς της Περιφέρειας. Αντίθετα όμως την περίοδο 2000-2004 ήταν ο μόνος Νομός της Περιφέρειας που παρουσίασε μείωση στο συνολικό προϊόν του (Πίνακας 3.2.2).

Πίνακας 3.2.2. Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε εκατομμύρια ευρώ) και ποσοστιαίες μεταβολές την περίοδο 1995 – 2004

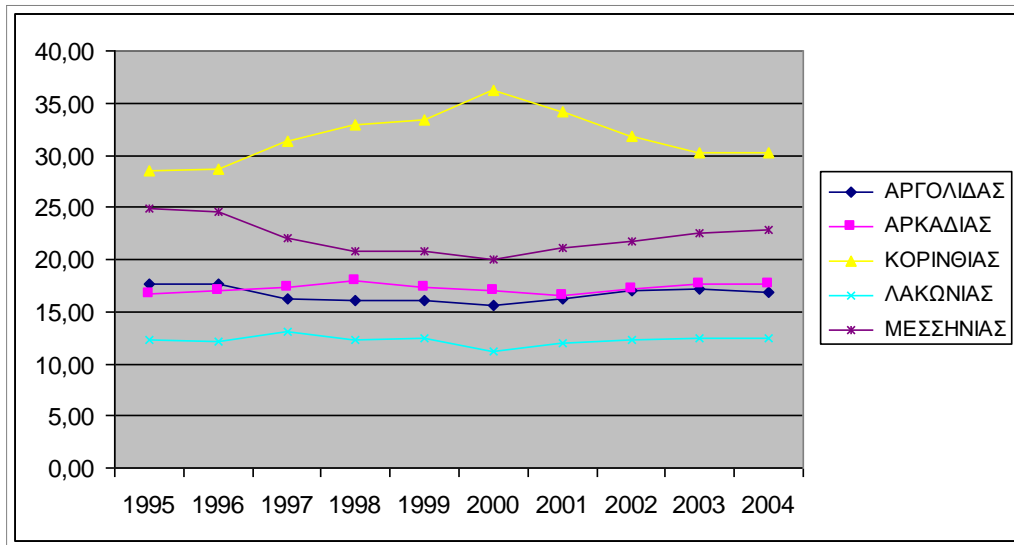
Γεωγραφική ενότητα	ΑΕΠ			Μεταβολή (%)	
	1995	2000	2004	1995- 2000	2000- 2004
Π. Πελοποννήσου	3.985	6.694	7.896	67,98	17,96
Ν. Αργολίδος	705	1.047	1.333	48,51	27,32
Ν. Αρκαδίας	668	1.140	1.398	70,66	22,63
Ν. Κορινθίας	1.134	2.422	2.387	113,58	-1,45
Ν. Λακωνίας	489	747	979	52,76	31,06
Ν. Μεσσηνίας	989	1.338	1.799	35,29	34,45

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Το παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζει την διαχρονική εξέλιξη της συμμετοχής των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου στο συνολικό προϊόν αυτής για την περίοδο 1995 – 2004. Από το διάγραμμα μπορούμε εύκολα να αντιληφθούμε την υπεροχή του Νομού Κορινθίας στη δημιουργία του ΑΕΠ της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Πιο συγκεκριμένα παρατηρούμε μια αύξηση της συμμετοχής του Νομού την περίοδο 1995 – 1999, η οποία οδήγησε σε ένα πικάρισμα της συμμετοχής το έτος 2000. Από το 2001 έως το 2004 όμως είχαμε πτώση της συμμετοχής.

Διάγραμμα 3.2.1. Εξέλιξη της συμμετοχής των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου στο συνολικό προϊόν της Περιφέρειας, 1995 – 2004

Πηγή: www.economics.gr, ιδία επεξεργασία

3.3. Δείκτης ευημερίας

Τώρα από τα στοιχεία για τους δείκτες ευημερίας που βρίσκονται για τον Νομό Κορινθίας (βλέπε Χάρτης 8 παραρτήματος) προκύπτει πως ο Νομός έχει ένα μέσο προς χαμηλό δείκτη ευημερίας σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Αντίθετα ο Νομός Κορινθίας έχει ένα από τους υψηλότερους δείκτες ευημερίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

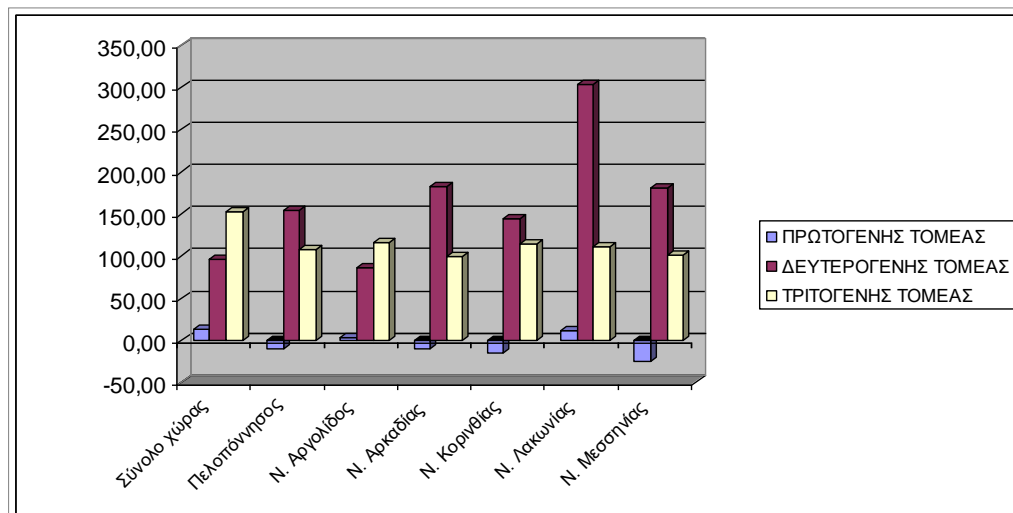
3.4. Συμμετοχή της συμμετοχής των τομέων παραγωγής

Το 2001 παρατηρούμε πως στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού το ποσοστό συμμετοχής του πρωτογενή τομέα είναι 8,60%, το ποσοστό συμμετοχής του δευτερογενή είναι 48,90% και το ποσοστό συμμετοχής του τριτογενή είναι 42,50%.

Στο διάγραμμα 3.4.1 βλέπουμε την ποσοστιαία μεταβολή της συμμετοχής των τομέων παραγωγής στο συνολικό προϊόν για το σύνολο της χώρας, την Περιφέρεια Πελοποννήσου και τους Νομούς της Περιφέρειας μεταξύ των ετών 1995 και 2004. Με μια πρώτη ματιά παρατηρούμε την σημαντική αύξηση του δευτερογενούς τομέα ιδιαίτερα για την Πελοπόννησο και τους Νομούς της.

Αύξηση παρατηρούμε και στον τριτογενή τομέα με πρωταγωνιστές για την Περιφέρεια Πελοποννήσου τον Νομό Αργολίδος και τον Νομό Κορινθίας.

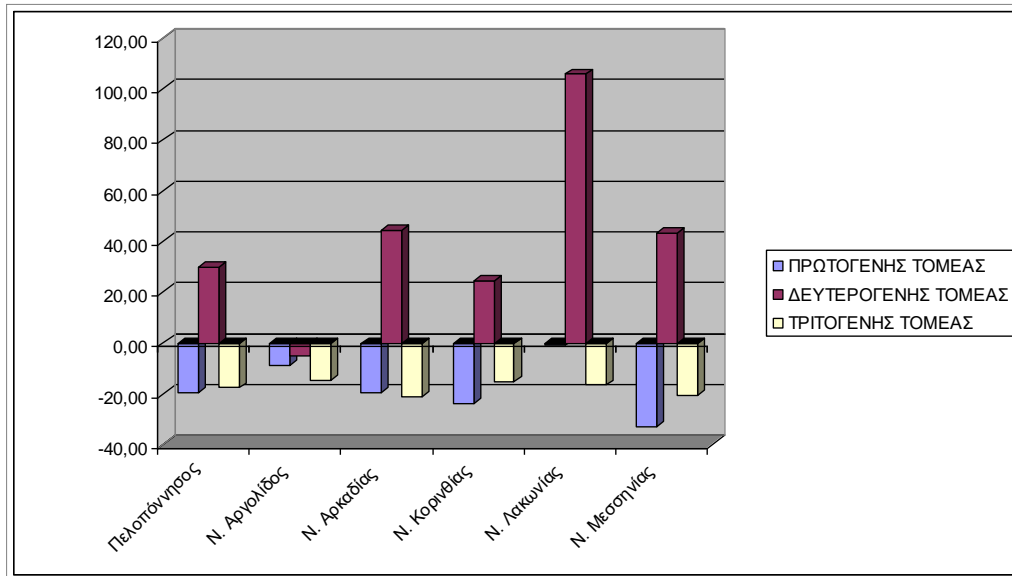
Διάγραμμα 3.4.1. Μεταβολή (%) της συμμετοχής των τριών τομέων παραγωγής στο προϊόν της Ελλάδας, της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των Νομών της Περιφέρειας, 1995 – 2004

Πηγή: www.economics.gr, ίδια επεξεργασία

Παρόλα αυτά, παρατηρώντας στο διάγραμμα 3.4.2 την ποσοστιαία μεταβολή της συμμετοχής της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των Νομών της στο συνολικό προϊόν της χώρας στους τρεις τομείς παραγωγής μεταξύ των ετών 1995 και 2004, στον Νομό Κορινθίας παρατηρούμε μείωση του ποσοστού συμμετοχής στον πρωτογενή και τριτογενή τομέα και μια μικρή αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στον δευτερογενή τομέα.

Διάγραμμα 3.4.2. Μεταβολή (%) της συμμετοχής της Περιφέρειας Πελοποννήσου και των Νομών της στο συνολικό προϊόν της χώρας στους τρεις τομείς παραγωγής, 1995 – 2004

Πηγή: www.economics.gr, ιδία επεξεργασία

3.5. ΑΕΠ κατά κεφαλή και Διάρθρωση της Ακαθάριστη Προστιθέμενης Αξίας

Ο Νομός Κορινθίας εκτός από το ότι διαθέτει το μεγαλύτερο ΑΕΠ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, διαθέτει και το μεγαλύτερο κατά κεφαλή ΑΕΠ σε αυτήν. Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 3.5.1 το κατά κεφαλή ΑΕΠ του Νομού φτάνει στο 117,9% του μέσου κατά κεφαλή, ποσοστό ιδιαίτερα υψηλό. Μάλιστα το κατά κεφαλή ΑΕΠ της Κορινθίας ξεπερνά το αντίστοιχο για το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 3.5.1. ΑΕΠ και κατά κεφαλή ΑΕΠ Νομών Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνόλου χώρας, 2004

Περιοχή	ΑΕΠ		Κατά Κεφαλή ΑΕΠ	
	εκατ. ευρώ	% του συνόλου	ευρώ	% του μέσου
Αρκαδία	1.531	0,72	17.003	88,4
Κορινθία	3.313	1,56	22.677	117,9
Λακωνία	1.088	0,51	11.616	60,4
Μεσσηνία	1.874	0,88	11.288	58,7
Σύνολο χώρας	212.734	100,00	19.232	

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2008

Όσον αφορά την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, ο Νομός διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό της στον τομέα της Βιομηχανίας, Ενέργειας και Κατασκευών, ποσοστό που φτάνει το 54%. Δεύτερος έρχεται ο τομέας των Υπηρεσιών με ποσοστό 40,8%. Τα ποσοστά της διάρθρωσης μας δείχνουν ότι ο τομέας της Γεωργίας και ο τομέας της Βιομηχανίας στον Νομό Κορινθίας εμφανίζουν μεγαλύτερα ποσοστά από τους αντίστοιχους δείκτες για το σύνολο της χώρας. Αντίθετα ο τομέας των Υπηρεσιών εμφανίζει μικρότερο ποσοστό συμμετοχής (Πίνακας 3.5.2).

Πίνακας 3.5.2. Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Νομών Περιφέρειας Πελοποννήσου και συνόλου χώρας, 2004

Περιοχή	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο								
	Γεωργία, Δασοκομία, Αλιεία			Βιομηχανία, Ενέργεια & Κατασκευές			Υπηρεσίες		
	εκατ. Ευρώ	% διάρθρωση	% του συνόλου χώρας	εκατ. Ευρώ	% διάρθρωση	% του συνόλου χώρας	εκατ. Ευρώ	% διάρθρωση	% του συνόλου χώρας
Αρκαδία	89	6,4	1,1	489	35,2	1,2	812	58,4	0,6
Κορινθία	152	5,3	1,8	1.558	54,0	4,0	1.178	40,8	0,8
Λακωνία	153	15,5	1,8	122	12,3	0,3	713	72,2	0,5
Μεσσηνία	187	11,0	2,2	263	15,4	0,7	1.253	73,6	0,9
Σύνολο χώρας	8.450	4,4	100,0	39.436	20,4	100,0	145.400	75,2	100,0

Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, 2008

3.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Από την ανάλυση των οικονομικών χαρακτηριστικών των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου και πιο συγκεκριμένα του Νομού Κορινθίας, προκύπτει ότι ο Νομός Κορινθίας βρίσκεται σε πλεονεκτικότερη θέση μεταξύ του συνόλου των Νομών της Περιφέρειας, όσον αφορά την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών. Η εγγύτητα του Νομού με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αθήνας και το ικανοποιητικό επίπεδο των τεχνικών του υποδομών, αποτέλεσε, ιστορικά θετικό παράγοντα έλξης οικονομικών δραστηριοτήτων, ιδιαίτερα του δευτερογενούς τομέα.

Η παρουσία στο Νομό επιχειρήσεων είχαν ως αποτέλεσμα τη συγκράτηση και αύξηση του πληθυσμού, τη διατήρηση του παραγόμενου συνολικού και κατά κεφαλήν προϊόντος σε ικανοποιητικά επίπεδα. Ο Νομός ουσιαστικά εντάσσεται κατά μεγάλο μέρος στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας, όσον αφορά την παραγωγική του βάση (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Όσον αφορά την τομεακή διάρθρωση του ΑΕΠ του Νομού Κορινθίας, παρατηρούμε ένα ελαφρά διαφορετικό πρότυπο από αυτό για το σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα στην Κορινθία έχουμε έναν ιδιαίτερα ανεπτυγμένο δευτερογενή τομέα, τον πιο ανεπτυγμένο της Περιφέρειας με διαφορά λόγω της εγγύτητας του Νομού με την Αθήνα, και ένα συνεχιζόμενο αναπτυσσόμενο τριτογενή τομέα. Μόνο το έτος 2004 ο τριτογενής τομέας ξεπέρασε σε ΑΕΠ τον δευτερογενή, και ο δευτερογενής απέκτησε μια στασιμότητα. Οι λόγοι θα εξηγηθούν αργότερα στην εργασία. Ο πρωτογενής τομέας έχει χάσει την αξία που είχε για τον Νομό τη δεκαετία του 1980 και τώρα πια διατηρεί σταθερά ένα χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού, σημάδι που δείχνει την παρακμή του στην Κορινθία.

Τέλος ο δείκτης ευημερίας του Νομού Κορινθίας ενώ είναι από τους μεγαλύτερους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι παράλληλα σχετικά χαμηλός σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Γενικότερα αναλύοντας τα οικονομικά χαρακτηριστικά του Νομού Κορινθίας διακρίνουμε τον κυρίαρχο ρόλο του στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αλλά παράλληλα διακρίνουμε και την ανάγκη να παρθούν μέτρα για την αναζωογόνηση του πρωτογενή τομέα και την αποφυγή περαιτέρω υπανάπτυξης του δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 3.6.1. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (οικονομικά χαρακτηριστικά)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Κυρίαρχος ο ρόλος του Νομού Κορινθίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου</p> <p>→ Ικανοποιητικό επίπεδο τεχνικών υποδομών για την έλξη οικονομικών δραστηριοτήτων, κυρίως του δευτερογενή τομέα</p> <p>→ Διατήρηση του συνολικού και κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε υψηλά επίπεδα</p> <p>→ Ιδιαίτερα ανεπτυγμένος δευτερογενής τομέας</p> <p>→ Συνεχώς ανεπτυσσόμενος τριτογενής τομέας</p> <p>→ Από τους υψηλότερους δείκτες ευημερίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου</p>	<p>→ Μείωση της σημαντικότητας του πρωτογενή τομέα από τη δεκαετία του 1990, μικρό ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού</p> <p>→ Στασιμότητα της συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού</p> <p>→ Χαμηλός δείκτης ευημερίας σε σχέση με το σύνολο της χώρας</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Εγγύτητα του Νομού με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αθήνας</p>	<p>→ Περαιτέρω παρακμή του πρωτογενή τομέα</p> <p>→ Συνέχιση στασιμότητας του δευτερογενή τομέα ή ακόμα και παρακμή του</p>

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ**4.1. Πρωτογενής Τομέας****4.1.1. Εισαγωγή**

Το 2001 η έκταση αγροτικής γης στον Νομό Κορινθίας έφτασε τα 844.600 στρέμματα. Υπολογίζοντας πως η συνολική αγροτική γη στην Ελλάδα είναι περίπου 36.000.000 στρέμματα, βρίσκουμε πως ο Νομός Κορινθίας κατέχει περίπου το 2,3% της γεωργικής γης στη χώρα. Η έκταση γης του Νομού που υπάρχει για την παραγωγή προϊόντων βιολογικής καλλιέργειας είναι 9.256,7 στρέμματα (www.peloponnisos.gr).

Το 2001 στην Κορινθία, οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα έφτασαν τους 18.472 και αποτελούσαν το 29,67% του συνόλου των απασχολουμένων του Νομού. Το ποσοστό αυτό ξεπερνά κατά πολύ το μέσο όρο της χώρας (14,04%) και δείχνει την σημαντική εξάρτηση του πληθυσμού της Κορινθίας από τη γεωργία – κτηνοτροφία. Η γεωργία – κτηνοτροφία του Νομού απασχολεί το 3,2% του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο αυτό της χώρας και το 16,86% της Πελοποννήσου. Η πλειοψηφία των απασχολουμένων της Κορινθίας στην γεωργία – κτηνοτροφία είναι άντρες (62,45%). Αν συγκρίνουμε αυτά τα αποτελέσματα με τα στοιχεία του 1991, όπου οι άντρες απασχολούμενοι στην γεωργία – κτηνοτροφία έφταναν το 77%, έχουμε να πούμε πως οι γυναίκες του Νομού Κορινθίας συμμετέχουν όλο και περισσότερο σε αυτόν τον κλάδο (ΕΣΥΕ, 1991 - 2001).

4.1.2. Εξέλιξη του ΑΕΠ και της παραγωγικότητας στον πρωτογενή τομέα

Το κατά κεφαλή ΑΕΠ του πρωτογενή τομέα στον Νομό Κορινθίας για το 2001 υπολογίστηκε περίπου στα 1.342,68 ευρώ και αποτελεί το 8,60% του συνολικού κατά κεφαλή ΑΕΠ του Νομού.

Σημαντικότερα παραγόμενα προϊόντα από τον πρωτογενή τομέα είναι τα εσπεριδοειδή, το σιτάρι, οι τομάτες, το ελαιόλαδο και τα αυγά (www.peloponnisos.gr).

Από τη δεκαετία του 1990 έχουμε μια αρνητική εξέλιξη, καθώς έχουμε μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού, η οποία συνδέεται κυρίως με τον κορεσμό της εντατικής γεωργίας που χαρακτηρίζει κυρίως την πεδινή ζώνη της Κορινθίας (Κασίμης κ.ά., 1998).

4.1.3. Στοιχεία της γεωργικής διάρθρωσης στην Κορινθία

Το 2001, η Κορινθία είχε 19.413 αγροτικές εκμεταλλεύσεις, η πλειοψηφία των οποίων βρισκόταν στις ημιορεινές περιοχές (53%), όπου συγκεντρωνόταν και το μεγαλύτερο ποσοστό της χρησιμοποιούμενης γης (56%).

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.1.1. κατά την τριακονταετία 1971 – 2001, το μέσο μέγεθος των αγροτικών εκμεταλλεύσεων έχει μειωθεί κατά 12,55 στρέμματα, δεδομένου ότι παράλληλα έχει συρρικνωθεί ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων κατά 1.074. Ο απόλυτος αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις πεδινές περιοχές μειώθηκε σημαντικά κατά 4.067 εκμεταλλεύσεις (κατά 18,8% σε σχέση με το 1971), ενώ ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις ημιορεινές περιοχές αυξήθηκε κατά 3.811 εκμεταλλεύσεις (κατά 21,39% σε σχέση με το 1971). Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων στις ορεινές περιοχές έχει μειωθεί οριακά (κατά 2,57%).

Στον Νομό Κορινθίας δεν υπάρχει πλέον διαφοροποίηση στην εξέλιξη του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά τύπο περιοχής. Πιο συγκεκριμένα, το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης έχει μειωθεί και στις πεδινές, και στις ημιορεινές, και στις ορεινές περιοχές. Το γεγονός ότι στις πεδινές περιοχές το μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης είναι πλέον κατά πολύ μικρότερο, οφείλεται στον εντατικό χαρακτήρα της γεωργικής δραστηριότητας σε αυτές σε σχέση με τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές που χαρακτηρίζονται κυρίως από εκτατικές καλλιέργειες και κτηνοτροφία.

Πίνακας 4.1.1. Εκμεταλλεύσεις και εκτάσεις τους κατά τύπο γεωγραφικής περιοχής, 1971 - 2001 (έκταση σε στρέμματα)

Τύπος περιοχής	Αριθμός εκμεταλλεύσεων	% επί του συνόλου	Έκταση των εκμεταλλεύσεων	% επί του συνόλου	Μέσο μέγεθος εκμετάλλευσης
1971					
Πεδινές περιοχές	7.891	38,52	187.895	25,57	23,81
Ημιορεινές περιοχές	6.523	31,84	257.232	35,01	39,43
Ορεινές περιοχές	6.073	29,64	289.600	39,42	47,69
Σύνολο	20.487	100,00	734.727	100,00	35,86
1981					
Πεδινές περιοχές	8.828	43,75	194.588	26,82	22,04
Ημιορεινές περιοχές	5.272	26,12	190.916	26,32	36,21
Ορεινές περιοχές	6.080	30,13	339.928	46,86	55,91
Σύνολο	20.180	100,00	725.432	100,00	35,95
1991					
Πεδινές περιοχές	8.647	45,61	178.507	27,65	20,64
Ημιορεινές περιοχές	4.716	24,87	178.728	27,69	37,90
Ορεινές περιοχές	5.597	29,52	288.246	44,66	51,50
Σύνολο	18.960	100,00	645.481	100,00	34,04
2001					
Πεδινές περιοχές	3.824	19,70	70.814	10,46	18,52
Ημιορεινές περιοχές	10.334	53,23	379.572	56,06	36,73
Ορεινές περιοχές	5.255	27,07	226.643	33,48	43,13
Σύνολο	19.413	100,00	677.029	100,00	34,88
Μεταβολή 1971 / 2001					
Πεδινές περιοχές	-4.067	-18,82	-117081	-15,11	-5,29
Ημιορεινές περιοχές	3.811	21,39	122340	21,05	-2,70
Ορεινές περιοχές	-818	-2,57	-62957	-5,94	-4,56
Σύνολο	-1.074	-	-57698	-	-12,55

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2001

Η εξέταση της διάρθρωσης των χρήσεων γης δείχνει ότι η Κορινθία κατέχει το 3,22% των δενδρωδών καλλιεργειών και το 15,16% των αμπελώνων της χώρας. Σε σχέση με την Πελοπόννησο, η Κορινθία κατέχει το 12,64% των δενδρωδών εκτάσεων και το 64,63% των αμπελώνων.

Πιο συγκεκριμένα με βάση τον πίνακα 4.1.2., βλέπουμε ότι στην Κορινθία, λιγότερο από το 1/5 της γης καλύπτεται από αροτραίες καλλιέργειες. Το αντίστοιχο ποσοστό στη χώρα ξεπερνά το 1/3. Το μισό περίπου της χρησιμοποιούμενης γης στην Κορινθία καλύπτουν οι δενδρώδεις καλλιέργειες, ενώ στη χώρα το αντίστοιχο ποσοστό φτάνει το 1/4. Τέλος το ποσοστό των αμπελιών και των σταφιδάμπελων στην Κορινθία ξεπερνά το 1/5 της συνολικής χρησιμοποιούμενης γης στον Νομό. Με αυτό τον τρόπο βλέπουμε πως στον Νομό Κορινθίας η γη καλλιεργείται εντατικά αφού η πλειοψηφία της χρησιμοποιούμενης γης απαιτεί για την εκμετάλλευσή της ένταση εργασίας.

Πίνακας 4.1.2. Εκτάσεις κατά είδος καλλιέργειας, 2001 (έκταση σε στρέμματα)

Χρήσεις γης	Σύνολο χώρας	Πελοπόννησος	Κορινθία	(γ)/(α)* 100	(γ)/(β)*100
	(α)	(β)	(γ)	(δ)	(ε)
Ετήσιες καλλιέργειες (%)	18.716.000 52,23	506.000 13,23	121.000 17,85	0,65	23,91
Δενδρώδεις καλλιέργειες (%)	9.031.000 25,20	2.302.000 60,17	291.000 42,92	3,22	12,64
Αμπέλια και σταφιδάμπελοι (%)	976.000 2,72	229.000 5,99	148.000 21,83	15,16	64,63
Λοιπές εκτάσεις (%)	7.109.000 19,84	789.000 20,62	118.000 17,40	1,66	14,96
Συνολική καλλιεργούμενη έκταση (%)	35.832.000 100,00	3.826.000 100,00	678.000 100,00	1,89	17,72

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2001

Το 88,6% των εκμεταλλεύσεων του Νομού Κορινθίας είναι γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενώ οι υπόλοιπες είναι στη συντριπτική πλειοψηφία τους μικτές (συνδυάζουν κτηνοτροφία και γεωργία). Η αναλογία αυτή υπερβαίνει το αντίστοιχο ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στη χώρα (75,2%) και στη

Πελοπόννησο (81,1%), υπογραμμίζοντας τον σχεδόν αποκλειστικά γεωργικό χαρακτήρα της αγροτικής δραστηριότητας στην Κορινθία.

Παρατηρώντας και τον χάρτη των χρήσεων γης του Νομού Κορινθίας (Χάρτης 7 παραρτήματος), βλέπουμε πως η συντριπτική πλειοψηφία της αρόσιμης γης και των μόνιμων καλλιεργειών βρίσκεται στις πεδινές και ημιορεινές περιοχές, ενώ στις ορεινές περιοχές βρίσκουμε δασικές εκτάσεις, και ετερογενείς γεωργικές περιοχές όπου αναπτύσσεται και η κτηνοτροφία.

Ακολουθεί πίνακας και διάγραμμα με την εξέλιξη των χρήσεων γης την τριακονταετία 1981 – 2001.

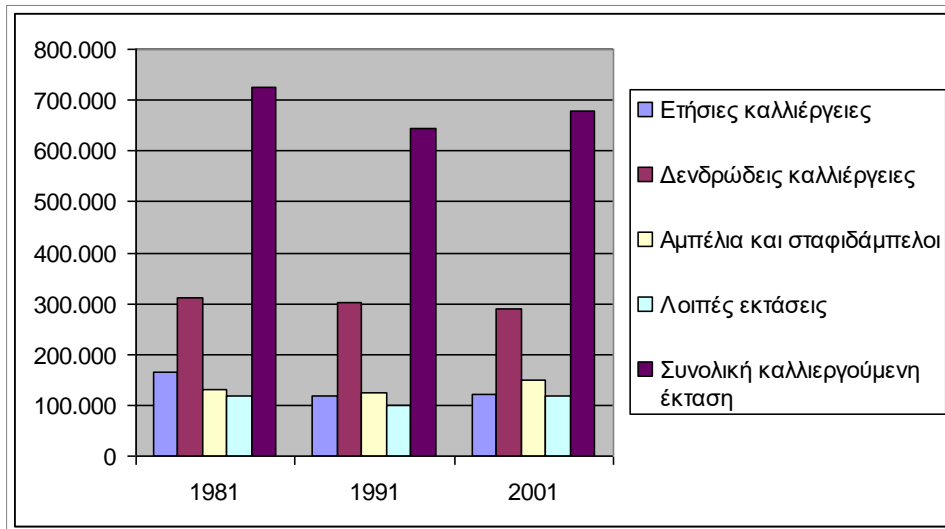
Πίνακας 4.1.3. Εξέλιξη χρήσεων γης, 1981 - 2001 (έκταση σε στρέμματα)

Χρήσεις γης	1981	1991	2001
Ετήσιες καλλιέργειες (%)	166.040	118.219	121.000
	22,89	18,31	17,85
Δενδρώδεις καλλιέργειες (%)	311.996	302.273	291.000
	43,01	46,83	42,92
Αμπέλια και σταφιδάμπελοι (%)	129.724	124.297	148.000
	17,88	19,26	21,83
Λοιπές εκτάσεις (%)	117.692	100.692	118.000
	16,22	15,60	17,40
Συνολική καλλιεργούμενη έκταση (%)	725.452	645.481	678.000
	100,00	100,00	100,00

Πηγή: Κασίμης κ.ά. (1998), ΕΣΥΕ (Απογραφή Γεωργίας – Κτηνοτροφίας 2001)

Διάγραμμα 4.1.1. Εξέλιξη χρήσεων γης, 1981 - 2001 (έκταση σε στρέμματα)

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.1.4. Παραγωγή γεωργικών προϊόντων

Οι μεγαλύτερες παραγωγές γεωργικών προϊόντων στην Κορινθία είναι η παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών, η παραγωγή εσπεριδοειδών, η παραγωγή σιταριού, η παραγωγή τομάτας, η παραγωγή ελαιόλαδου και η παραγωγή πατάτας.

Τα εσπεριδοειδή παράγονται κυρίως στις πεδινές περιοχές της Βόχας, του Βέλου και του Άσσου, καθώς και στις ημιορεινές περιοχές Νεμέας. Η παραγωγή σταφυλιών αποτελεί κυρίως υπόθεση της περιοχής της Νεμέας, όπως και η παραγωγή τομάτας. Το σιτάρι παράγεται κυρίως στην ορεινή περιοχή της Στυμφαλίας, και στην Νεμέα. Στην ορεινή Κορινθία έχουμε κυρίως την παραγωγή καπνού, μήλων και πατάτας. Τέλος το ελαιόλαδο παράγεται στις περιοχές της Νεμέας, στο Χίλιομόδι, καθώς και σε περιοχές του παλαιού δήμου Λουτρακίου – Περachώρας σε χαμηλά υψόμετρα του όρους Γεράνεια (Μπόζνου, 2011)⁷.

Γενικότερα κρίνοντας από την κατανομή της παραγωγής γεωργικών προϊόντων, παρατηρούμε πως η μεγαλύτερη συγκέντρωση της παραγωγής βρίσκεται στην

⁷ Τα στοιχεία προήλθαν από προφορική συνέντευξη με την Μπόζνου Αναστασία, συνταξιούχο που ασχολείται με αγροτικές δραστηριότητες εντός του Νομού Κορινθίας

περιοχή της Νεμέας, γεγονός που της δίνει εξαιρετική σημασία για την γεωργική παραγωγή του Νομού.

Παρατηρώντας την εξέλιξη της παραγωγής των γεωργικών προϊόντων στην Κορινθία, βλέπουμε μια γενικώς σταθερή τάση με εξαίρεση τις μεγάλες μειώσεις στην παραγωγή ελαιόλαδου και εσπεριδοειδών το 2004 (Πίνακας 4.1.4 και Διάγραμμα 4.1.2). Αυτή η μείωση προκλήθηκε από την ανομβρία της περιόδου εκείνης και της μείωσης των τιμών στα προϊόντα αυτά. Στοιχεία για τα προηγούμενα από το 2004 έτη για την παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών στην Κορινθία δεν βρέθηκαν.

Παράλληλα πρέπει να σημειωθεί και η ανεπάρκεια του αρδευτικού συστήματος να καλύψει τη ζήτηση από τον γεωργικό κλάδο (Περιφέρεια Πελοποννήσου, 1999).

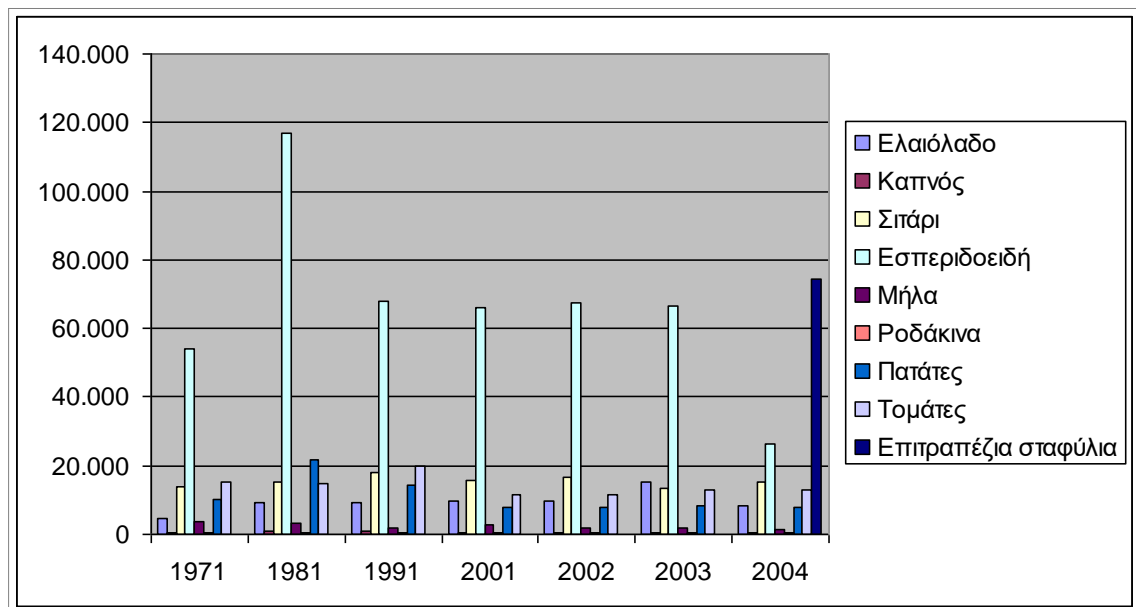
Συνοψίζοντας, βλέπουμε τον έντονο γεωργικό χαρακτήρα του Νομού Κορινθίας, καθώς όχι μόνο παρατηρούμε ποικιλία στα γεωργικά προϊόντα που παράγει, αλλά βλέπουμε και μεγάλες ποσότητες παραγωγής σε αρκετά από αυτά τα προϊόντα.

Πίνακας 4.1.4. Παραγωγή γεωργικών προϊόντων, 1971 – 2004 (παραγωγή σε τόνους)

	1971	1981	1991	2001	2002	2003	2004
Ελαιόλαδο	4.409	9.177	9.460	9.613	9.576	15.249	8.465
Καπνός	401	870	995	607	301	284	266
Σιτάρι	13.841	15.035	18.216	15.551	16.456	13.424	15.239
Εσπεριδοειδή	54.103	117.122	68.045	65.951	67.348	66.427	26.387
Μήλα	3.839	3.218	1.692	2.590	1.621	1.780	1.609
Ροδάκινα	480	413	675	475	390	481	455
Πατάτες	10.047	21.883	14.547	7.700	7.866	8.115	8.029
Τομάτες	15.245	14.832	19.843	11.676	11.353	12.867	12.883
Επιτραπέζια σταφύλια	-	-	-	-	-	-	74.283

Πηγή: www.economics.gr

Διάγραμμα 4.1.2. Παραγωγή γεωργικών προϊόντων, 1971 – 2004 (παραγωγή σε τόνους)

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.1.5. Το εργατικό δυναμικό στη γεωργία – κτηνοτροφία

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για το έτος 2009, στον Νομό Κορινθίας έχουμε 20.482 εκμεταλλεύσεις φυσικών προσώπων που απασχολούν 37.538 άτομα. Από αυτά τα άτομα το 76,10% απασχολείται αποκλειστικώς στην εκμετάλλευση του κατόχου, το 22,26% δευτερευόντως και μόλις το 1,63% κυρίως σε αυτή (Πίνακας 4.1.5).

Οι 339 εκμεταλλεύσεις είναι εκμεταλλεύσεις με 514 μόνιμους εργάτες, και οι 10.452 είναι εκμεταλλεύσεις που απασχολούν 32.177 εποχιακούς εργάτες.

Πίνακας 4.1.5. Αριθμός απασχολουμένων στο σύνολο των εκμεταλλεύσεων, κατά κατηγορία και ημέρες απασχόλησης εποχικών εργατών, 2009

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤ ΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛ- ΛΕΥΣΕΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩ Ν	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΚΑΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ				
		ΕΚΜΕΤΑΛ- ΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟ- ΛΟΥΜΕΝΩ Ν	ΑΠΟ ΑΥΤΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΟΧΟΥ		
				ΑΠΟΚΛΕΙ- ΣΤΙΚΩΣ	ΚΥΡΙΩΣ	ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΩ Σ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	642	859.512	1.484.826	1.100.657	34.295	349.873
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	36	20.482	37.538	28.568	612	8.358

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΣ	ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΜΟΝΙΜΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ		ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΜΕ ΕΠΟΧΙΚΟΥΣ ΕΡΓΑΤΕΣ		
	ΕΚΜΕΤΑΛ- ΛΕΥΣΕΙΣ	ΜΟΝΙΜΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ	ΕΚΜΕΤΑΛ- ΛΕΥΣΕΙΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟ- ΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΗΜΕΡΩΝ ΑΠΑΣΧΟ- ΛΗΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	19.295	29.582	367.497	1.164.354	20.910.841
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	339	514	10.452	32.177	769.175

Πηγή: ΕΣΥΕ (2009)

4.1.5.1. Εξέλιξη της απασχόλησης του πρωτογενούς τομέα στην Κορινθία

Το εργατικό δυναμικό που απασχολείται με τον πρωτογενή τομέα στον Νομό ενώ παρουσίαζε μείωση τις δεκαετίες 1980 και 1990, το 2001 παρατηρήθηκε αύξηση σε αυτό κατά 11,2%. Το ποσοστό των απασχολουμένων στον πρωτογενή τομέα στην Κορινθία ξεπερνά σημαντικά τον μέσο όρο της χώρας (σχεδόν το διπλάσιο), και αποτελεί το 1/3 του συνόλου των απασχολουμένων στον Νομό. Στα πλαίσια της Περιφέρειας Πελοποννήσου η Κορινθία χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό συμμετοχής στον πρωτογενή τομέα, αν και υπολείπεται του μέσου όρου της Πελοποννήσου (Πίνακας 4.1.6).

Η μείωση του εργατικού δυναμικού που ασχολείται με τον πρωτογενή τομέα στην Κορινθία οφείλεται στην αδυναμία να ακολουθηθούν οι διεθνείς εξελίξεις στον γεωργικό κλάδο (αναδιάρθρωση των καλλιεργειών, τεχνοκρατική – διοικητική υποστήριξη των δραστηριοτήτων γύρω από τα διάφορα παραγωγικά στάδια, ελλιπές υποδομές) (Περιφέρεια Πελοποννήσου, 1999).

Πίνακας 4.1.6. Εξέλιξη απασχολουμένων στον πρωτογενή τομέα, 1981 – 2001

Περιοχές	Απασχολούμενοι			Ποσοστιαία μεταβολή		
	1981	1991	2001	1991/1981	2001/1991	2001/1981
Σύνολο χώρας	988.740	709.828	607.000	-28,21	-14,49	-38,61
Πελοπόννησος	123.811	88.139	71.400	-28,81	-18,99	-42,33
Κορινθία	21.605	16.758	18.637	-22,43	11,21	-13,74
Περιοχές	Ποσοστό στο σύνολο των απασχολουμένων			Ποσοστιαία μεταβολή		
	1981	1991	2001	1991/1981	2001/1991	2001/1981
Σύνολο χώρας	29,18	19,87	15,10	-9,31	-4,77	-14,08
Πελοπόννησος	55,00	40,14	37,10	-14,86	-3,04	-17,90
Κορινθία	46,81	33,44	32,31	-13,37	-1,13	-14,50

Πηγή: Θεοδόρη-Μαρκογιαννάκη, Ε. κ.ά. (1986), Αθανασίου κ.ά. (1995), Βεντούρης-Τσακανίκας (2011), www.infopeloponnisos.gr, www.peloponnisos.gr

4.1.6. Λοιπός πρωτογενής τομέας

4.1.6.1. Κτηνοτροφία

Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων έχει μειωθεί σημαντικά στο Νομό Κορινθίας την περίοδο 1971 – 2001, αλλά λόγω της αύξησης του αριθμού των ζώων, παρατηρούμε μια σημαντική αύξηση του αριθμού των ζώων ανά κτηνοτροφική εκμετάλλευση (Πίνακας 4.1.7). Η αύξηση του αριθμού των ζώων έχει οδηγήσει στην μεγέθυνση των εκμεταλλεύσεων και στην εντατικοποίηση της εκτροφής ζώων στον Νομό.

Πίνακας 4.1.7. Εξέλιξη του αριθμού των ζώων και των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, 1971 – 2001

	1971		1981		1991		2003	
	Αριθμός	Εκμεταλλεύσεις	Αριθμός	Εκμεταλλεύσεις	Αριθμός	Εκμεταλλεύσεις	Αριθμός	Εκμεταλλεύσεις
Πρόβατα	81.882	3.651	77.072	2.536	93.178	1.738	105.575	1.339
Κατσίκες	53.769	10.001	67.684	7.456	84.749	2.811	74.794	1.436
Χοίροι	17.242	849	-	-	20.892	138	24.900	293
Βοοειδή	-	-	-	-	-	-	650	57

Πηγή: www.economics.gr

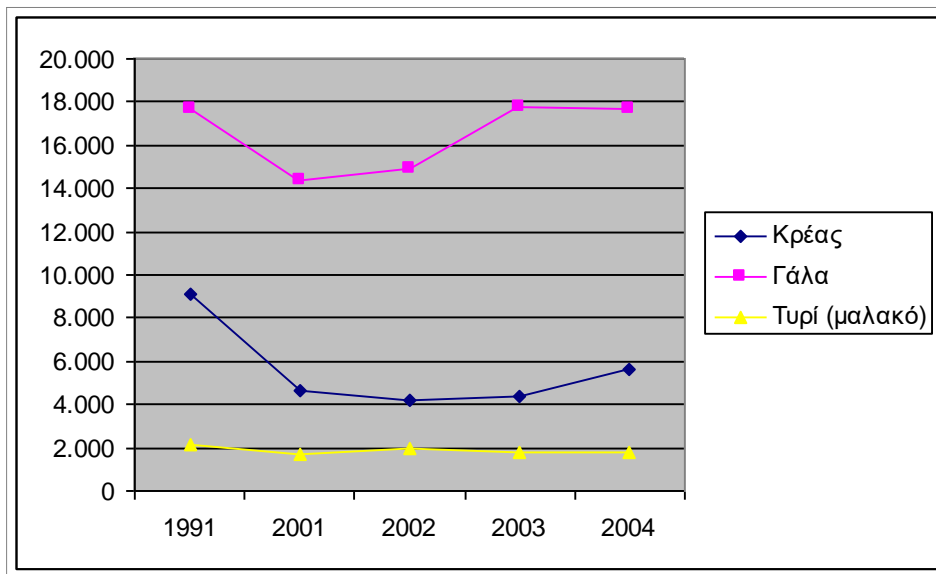
Η παραγωγή κρέατος στον Νομό, ύστερα από την μεγάλη μείωση που είχε από το 1991 στο 2001, έχει παραμείνει σχεδόν σταθερή κατά την περίοδο 2001 – 2004. Η παραγωγή γάλατος είχε μια μείωση από το 1991 στο 2001, αλλά από το 2003 επέστρεψε στα επίπεδα του 1991. Η παραγωγή τυριού παρέμεινε σταθερή όλα τα χρόνια από το 1991 έως το 2004 (βλέπε Πίνακας 4.1.8 και διάγραμμα 4.1.3).

Η κύρια κτηνοτροφική εκμετάλλευση καθώς και η κύρια παραγωγή των κτηνοτροφικών προϊόντων γίνεται στις ορεινές περιοχές της Στυμφαλίας και του Φενεού.

Πίνακας 4.1.8. Παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, 1991 – 2004 (παραγωγή σε τόνους)

	1991	2001	2002	2003	2004
Κρέας	9.126	4.642	4.193	4.418	5.589
Γάλα	17.716	14.377	14.938	17.732	17.685
Τυρί (μαλακό)	2.165	1.660	1.924	1.788	1.825

Πηγή: www.economics.gr

**Διάγραμμα 4.1.3. Παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, 1991 – 2004
(παραγωγή σε τόνους)**

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.1.6.2. Αλιεία

Η αλιεία του Νομού δεν μπορεί να θεωρηθεί σημαντική. Πρόκειται κυρίως για παράκτια αλιεία που γίνεται σε ημιεπαγγελματική βάση.

Οι ιχθυοκαλλιέργειες στην Κορινθία αυξήθηκαν με γεωμετρική πρόοδο κατά την περίοδο 1987 – 1996, φτάνοντας σήμερα τον αριθμό των 18 στο Νομό. Επίσης υπάρχουν δύο ιχθυογεννητικοί σταθμοί με παραγωγή 9 εκατομμύρια ιχθίδια, και ένα συσκευαστήριο.

Οι μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας χωροθετούνται κυρίως στα παράλια του Νομού στον Σαρωνικό Κόλπο, νότια των Ισθμίων και ως τα όρια με τον Νομό Αργολίδας. Μόλις δύο μονάδες χωροθετούνται κοντά στις Αλκυονίδες νήσους στον Κορινθιακό Κόλπο.

Συγκεκριμένα στην Κορινθία χωροθετείται μια από τις μεγαλύτερες ιχθυοκαλλιεργητικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, η ΣΕΛΟΝΤΑ, η οποία έχει εγκαταστήσει στην περιοχή των ορίων του Νομού με τον Νομό Αργολίδας όχι μόνο μονάδα παραγωγής γόνου, αλλά και συσκευαστήριο.

Παρόλα αυτά, πρέπει να τονιστεί ότι ο κλάδος αντιμετωπίζει έντονα σημάδια κορεσμού και συνωστισμού στο Νομό (μεγάλη πύκνωση ιχθυοκαλλιιεργειών στην περιοχή μεταξύ του όρμου της Αλμυρής και του όρμου του Σοφικού), λόγω τόσο του περιορισμένου χώρου για την εγκατάσταση νέων μονάδων, όσο και του κορεσμού που αντιμετωπίζει ο κλάδος στο σύνολο της χώρας εξαιτίας της σημαντικής αύξησης του αριθμού των μονάδων και την ακόλουθη μείωση της τιμής των παραγόμενων προϊόντων. Σε όλα αυτά προστίθεται και το ήδη κατεστραμμένο περιβάλλον γύρω και κάτω από τις υπάρχουσες ιχθυοκαλλιιεργειες (www.sfedona.gr). Το πρόβλημα αυτό είναι επείγον και έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις.

4.1.7. Επιχειρήσεις εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και συνεταιρισμοί

Στον Νομό Κορινθίας υπάρχουν 39 επιχειρήσεις εξαγωγής αγροτικών προϊόντων (εσπεριδοειδή, σταφύλια, φρούτα), 20 επιχειρήσεις εξαγωγής κρασιών, 4 επιχειρήσεις εξαγωγής αποξηραμένης σταφίδας, 3 επιχειρήσεις εξαγωγής ξυλείας, 1 ζυμαρικών, 3 κρεάτων και 3 ψαριών, 7 επιχειρήσεις εξαγωγής ελαιόλαδου, 2 ζωοτροφών και 2 πουλερικών. Τέλος υπάρχουν και δύο Μύλοι ΑΕ (agropyli.gr).

Όσον αφορά τους συνεταιρισμούς, υπάρχει η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας, μέλη της οποίας είναι 47 πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί. Η ένωση αυτή εκπροσωπεί περισσότερα από 6.000 αγροτικά νοικοκυριά του Νομού (www.eask.gr).

4.1.8. Αξιολόγηση - συμπεράσματα

Μια πρώτη βασική παρατήρηση που μπορεί κανείς να κάνει από την ανάλυση του πρωτογενούς τομέα στο Νομό Κορινθίας είναι ο κυρίαρχος γεωργικός του χαρακτήρας που αξίζει ιδιαίτερης προσοχής για τη χάραξη της όποιας αναπτυξιακής στρατηγικής για τον Νομό. Αν και έχει δημιουργηθεί η εικόνα ότι ο Νομός στηρίζεται σημαντικά στην ανάπτυξη της βιομηχανίας και του τουρισμού, από την ανάλυση των στοιχείων καταδεικνύεται ότι ο γεωργικός χαρακτήρας του Νομού διατηρεί μια εξέχουσα θέση (ΔΕΒ Ν. Κορινθίας, 1995).

Όμως η εφαρμογή της νέας ΚΑΠ οδηγεί σε συρρίκνωση τον πρωτογενή τομέα, καθώς δεν επιτρέπει την καλλιέργεια με βάση τις τοπικές δυνατότητες και ανάγκες, αλλά με βάση τις κατευθύνσεις της ΕΕ.

Συγκεκριμένα στον πρωτογενή τομέα απασχολείται το περίπου 29% του εργατικού δυναμικού του Νομού. Παρόλα αυτά όμως, όσον αφορά το ΑΕΠ της Κορινθίας παρατηρούμε πως από τη δεκαετία του 1990 έχουμε μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού, η οποία συνδέεται κυρίως με τον κορεσμό της εντατικής γεωργίας που χαρακτηρίζει κυρίως την πεδινή ζώνη της Κορινθίας. Επίσης έχουμε εντατικοποίηση της διαδικασίας εξόδου από την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα λόγω της αδυναμίας να ακολουθηθούν οι διεθνείς εξελίξεις στον γεωργικό κλάδο όπως αναφέρθηκε παραπάνω στην εργασία..

Η κατασκευή υποδομών (π.χ. κατασκευή φράγματος Δόξας Φενεού) βοήθησε στην επιβίωση ενός αριθμού αγροτικών εκμεταλλεύσεων και την στήριξη του πληθυσμού των ορεινών περιοχών. Η κατασκευή του φράγματος Ασωπού μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Η ανεπάρκεια όμως του αρδευτικού συστήματος δεν μπορεί να καλύψει τη ζήτηση από τον γεωργικό κλάδο.

Η διαφορική ανάπτυξη μεταξύ ορεινών και πεδινών περιοχών δεν ακυρώνεται από την εισροή χρηματικών πόρων με τη μορφή εισοδηματικών ενισχύσεων (συμμετοχή σε προγράμματα κτλ.), αλλά επηρεάστηκε τα τελευταία χρόνια κυρίως από τον εντατικό χαρακτήρα της γεωργικής δραστηριότητας που

απέκτησαν οι πεδινές περιοχές, πράγμα που οδήγησε σε μικρότερο αριθμό εκμεταλλεύσεων σε αυτές.

Στην κτηνοτροφία του Νομού δεν παρατηρούνται έντονες αλλαγές, αν και υπάρχει μεγέθυνση των εκμεταλλεύσεων και εντατικοποίηση της εκτροφής ζώων. Όσον αφορά την αλιεία, εκτός ότι δεν μπορεί να εννοηθεί ότι βοηθά στην οικονομική δυναμική της Κορινθίας, ο κλάδος αντιμετωπίζει έντονα σημάδια κορεσμού και συνωστισμού στο Νομό (παράλια προς Σαρωνικό Κόλπο), και οι υπάρχουσες ιχθυοκαλλιέργειες καταστρέφουν το γύρω περιβάλλον.

Η γεωργία δεν μπορεί πια να νοηθεί ως ένας τομέας ανεξάρτητος από τους λοιπούς τομείς της οικονομίας. Όλο και περισσότερο αναπτύσσονται συνδέσεις, παράλληλες και κάθετες, της γεωργίας με τους υπόλοιπους τομείς.

Η ανάλυση του αγροτικού χώρου δείχνει την ανάγκη θεώρησης του αγροτικού χώρου ως σύνολο και όχι στενά ως άμεσα εξαρτημένου από τη γεωργία. Ο αγροτικός χώρος γίνεται πλέον χώρος κατανάλωσης, αναψυχής και παροχής υπηρεσιών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο πρωτογενής τομέας αποκτά νέες λειτουργίες και νέα διάρθρωση (Κασίμης κ.ά., 1998).

Πίνακας 4.1.11. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (πρωτογενής τομέας)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
→ Ο γεωργικός χαρακτήρας του Νομού διατηρεί μια εξέχουσα θέση	→ Από τη δεκαετία του 1990 έχουμε συνεχή μείωση της συμμετοχής του πρωτογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού
→ Μεγάλη παραγωγή αγροτικών προϊόντων και ποικιλία σε αυτά	→ Ανεπάρκεια αρδευτικού συστήματος για κάλυψη της ζήτησης από τον γεωργικό κλάδο
→ Μεγάλη απασχόληση στον πρωτογενή τομέα σε σύγκριση με τον μέσο όρο της χώρας (29%)	→ Εντατικοποίηση της διαδικασίας εξόδου από την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα λόγω της αδυναμίας να ακολουθηθούν οι διεθνείς εξελίξεις στον γεωργικό κλάδο

<p>→ Διατήρηση αγροτικών εκμεταλλεύσεων και αγροτικού πληθυσμού στις ορεινές περιοχές</p> <p>→ Ύπαρξη υποδομών (π.χ. φράγμα Δόξας Φενεού) που βοηθούν στην αγροτική ανάπτυξη του Νομού</p> <p>→ Σταθερή και αρκετά ισχυρή κτηνοτροφία</p>	<p>→ Έντονα σημάδια κορεσμού των ιχθυοκαλλιεργειών</p> <p>→ Η εφαρμογή της ΚΑΠ οδηγεί σε συρρίκνωση τον πρωτογενή τομέα, καθώς δεν επιτρέπει την καλλιέργεια με βάση τις τοπικές δυνατότητες και ανάγκες, αλλά με βάση τις κατευθύνσεις της ΕΕ</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Κατασκευή φράγματος Ασωπού</p> <p>→ Βιολογικές καλλιέργειες των γεωργικών προϊόντων</p> <p>→ Σύνδεση του αγροτικού χώρου και με άλλους τομείς πλην της γεωργίας (τουρισμός - αναψυχή, παροχή υπηρεσιών)</p>	<p>→ Περαιτέρω υποβάθμιση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων στις πεδινές περιοχές λόγω της αυξανόμενης εντατικής γεωργίας σε αυτές</p> <p>→ Εντατικοποίηση της διαδικασίας εξόδου από την απασχόληση στον πρωτογενή τομέα λόγω της αδυναμίας να ακολουθηθούν οι διεθνείς εξελίξεις στον γεωργικό κλάδο</p> <p>→ Συνέχιση της μείωσης της παραγωγής εσπεριδοειδών και ελαιόλαδου που αποτελούν από τα βασικά παραγόμενα προϊόντα του Νομού</p> <p>→ Συνωστισμός ιχθυοκαλλιεργειών στην περιοχή στα παράλια του Νομού προς τον Σαρωνικό Κόλπο, που προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος</p>

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.2. Δευτερογενής τομέας

4.2.1. Εισαγωγή

Τις τελευταίες δεκαετίες μπορεί κάποιος να παρατηρήσει μια συνεχή ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα στο Νομό Κορινθίας, εξαιρώντας όμως τα τελευταία χρόνια που παρατηρείται όλο και περισσότερο να κλείνουν βιομηχανίες του Νομού ως αποτέλεσμα της πρόσφατης καπιταλιστικής κρίσης.

Ο δευτερογενής τομέας της Κορινθίας στηρίζεται κυρίως στη βιομηχανία τροφίμων και ποτών και νερού (δήμος Λουτρακίου), με αξία πωλήσεων που φτάνει τα 138,71 εκατομμύρια ευρώ. Στη συνέχεια ακολουθούν οι κατασκευές με αξία πωλήσεων 53,2 εκ. ευρώ, η κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά με αξία πωλήσεων 12,32 εκ. ευρώ, και τέλος η κατασκευή μεταλλικών προϊόντων (εκτός μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού) με αξία 11,39 εκ. ευρώ (www.peloponnisos.gr).

Δηλαδή οι αναπτυξιακές δυνατότητες του Νομού αφορούν την τυποποίηση και μεταποίηση τοπικά παραγόμενων αγροτικών προϊόντων και οποιαδήποτε δραστηριότητα μπορεί να εκμεταλλευτεί την εγγύτητα με την Αθήνα σε συνδυασμό με την ύπαρξη επενδυτικών κινήτρων.

Μια ιδιαιτερότητα του Νομού Κορινθίας είναι η ύπαρξη της βιομηχανικής ζώνης της Αθήνας, η οποία διοικητικά υπάγεται σε αυτόν. Σε αυτή τη βιομηχανική ζώνη είναι εγκατεστημένες βιομηχανικές επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας, οι οποίες δεν συνδέονται με την οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, όπως είναι διυλιστήρια, μεταλλουργικές βιομηχανίες κλπ. (π.χ. Motor Oil, Fulgor) (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νησιών, 2007).

Η βιομηχανική ανάπτυξη στην Κορινθία – στηριζόμενη στο παραδοσιακό βιομηχανικό μοντέλο – κατευθύνθηκε αρχικά προς τον τομέα έντασης κεφαλαίου με παράλληλη ανάπτυξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που ανήκουν κυρίως στον κλάδο των τροφίμων. Το γεγονός αυτό οδήγησε σε ανισορροπία της βιομηχανικής ανάπτυξης στο Νομό σε βάρος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι

οποίες χρειάζονται όλο και μεγαλύτερη στήριξη λόγω του αυξανόμενου ανταγωνισμού στα πλαίσια της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς (Κασίμης κ.ά., 1998).

4.2.2. ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα στην Κορινθία

Το ΑΕΠ του δευτερογενή τομέα στο Νομό Κορινθίας το έτος 2004, καλύπτει το 45,16% του συνολικού ΑΕΠ του Νομού και απασχολεί το 18,85% του εργατικού δυναμικού (www.infopeloponnisos.com).

Ο σχετικός δείκτης μεταξύ των ετών 1991 και 2001 εμφανίζει πολύ μεγάλη αύξηση, γεγονός που μαρτυρά βιομηχανική μεγέθυνση. Από το 2001 μέχρι το 2004 ο δείκτης παραμένει σχεδόν σταθερός, με μια μικρή σχετικά μείωση.

Το 2001 ο δευτερογενής τομέας, με βάση την κατανομή του ΑΕΠ, εμφανίζεται ως ο μεγαλύτερος τομέας του Νομού, υπερτερώντας των άλλων δύο τομέων.

Πίνακας 4.2.1. ΑΕΠ δευτερογενή τομέα (σε εκατομμύρια ευρώ) και ποσοστιαία κατανομή των κλάδων του, 1991 – 2004

Κλάδοι τομέα	Ποσά ΑΕΠ τομέα				
	1995	2001	2002	2003	2004
Σύνολο χώρας					
Ορυχεία - Μεταλλεία	473	673	776	755	830
Μεταποίηση	9.571	13.588	14.214	14.773	16.495
Ενέργεια	1.751	2.797	3.549	3.796	4.071
Κατασκευές	4.751	10.523	8.577	10.045	11.029
Σύνολο	16.546	27.581	27.116	29.369	32.425
Κορινθία					
Ορυχεία - Μεταλλεία	1	5	6	8	6
Μεταποίηση	276	711	602	572	570
Ενέργεια	36	67	85	94	101
Κατασκευές	84	352	292	232	293
Σύνολο	397	1.135	985	906	970

Κλάδοι τομέα	% κλάδων στο ΑΕΠ του τομέα					Μέσος όρος μεταβολής (σε %)
	1995	2001	2002	2003	2004	1995-2004
Σύνολο χώρας						
Ορυχεία - Μεταλλεία	2,86	2,44	2,86	2,57	2,56	-0,30
Μεταποίηση	57,84	49,27	52,42	50,30	50,87	-6,97
Ενέργεια	10,58	10,14	13,09	12,93	12,56	1,97
Κατασκευές	28,71	38,15	31,63	34,20	34,01	5,30
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
Κορινθία						
Ορυχεία - Μεταλλεία	0,25	0,44	0,61	0,88	0,62	0,37
Μεταποίηση	69,52	62,64	61,12	63,13	58,76	-10,76
Ενέργεια	9,07	5,90	8,63	10,38	10,41	1,34
Κατασκευές	21,16	31,01	29,64	25,61	30,21	9,05
Σύνολο	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	

Πηγή: www.economics.gr

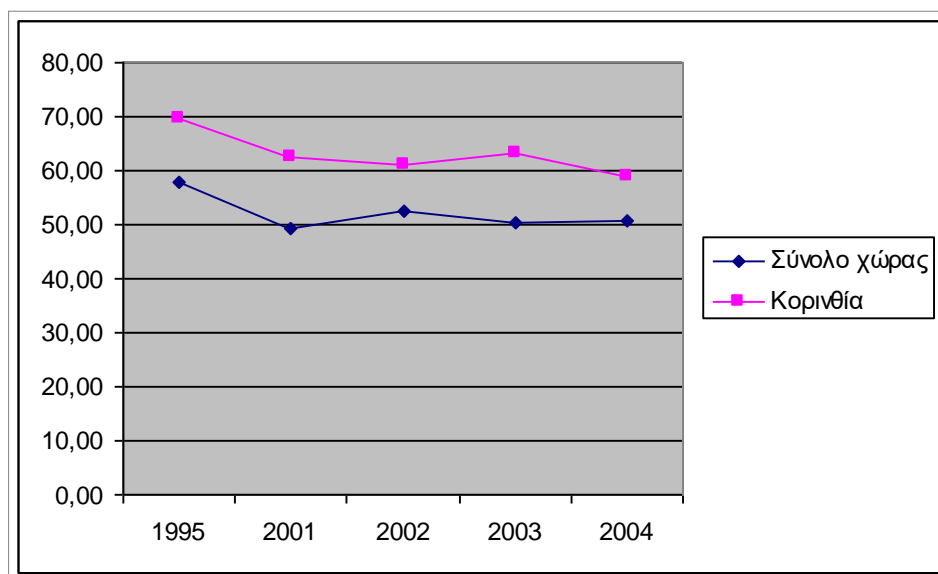
4.2.3. Μεταποίηση

Εξετάζοντας την κλαδική συμμετοχή στη διαμόρφωση του ΑΕΠ του δευτερογενή τομέα, παρατηρούμε ότι ο κυριότερος κλάδος με διαφορά είναι ο κλάδος της μεταποίησης, με ποσοστό συμμετοχής 58,76% το 2004, και ένας από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας στην Κορινθία με ποσοστό συμμετοχής στη διαμόρφωση του συνολικού προϊόντος 23,88%. Ο κλάδος αυτός στον Νομό έχει να κάνει κυρίως με την βιομηχανία μεταποίησης τροφίμων και ποτών από τα τοπικά αγροτικά προϊόντα.

Μεγάλες βιομηχανίες μεταποίησης στην Κορινθία είναι η ΦΥΡΚΟ η οποία παράγει ζωοτροφές και ο Μουρίκης που ασχολείται με την μεταποίηση ξύλου και Και οι δύο επιχειρήσεις βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή του Ισθμού. Σημαντικότετη βιομηχανία μεταποίησης είναι το εργοστάσιο της HBH στο Λουτράκι με την παραγωγή εμφιαλωμένου νερού και αναψυκτικών. Βέβαια τα τελευταία χρόνια υπάρχει ο κίνδυνος μεταφοράς του εργοστασίου της HBH στο Αίγιο.

Παρόλα αυτά η μεταποίηση δεν έχει ιδιαίτερες προοπτικές, καθώς η παρούσα οργάνωση με τις μεταποιητικές μονάδες που εδρεύουν στην περιοχή της Κορινθίας να εξυπηρετούν τις ανάγκες αποκλειστικά μόνο για μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, δημιουργεί πρόβλημα (Περιφέρεια Πελοποννήσου, 1999). Έτσι παρατηρούμε μια διαρκή μείωση της συμμετοχής του κλάδου στο συνολικό ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα από τα έτη 1995 έως 2004.

Διάγραμμα 4.2.1. Εξέλιξη της συμμετοχής του κλάδου της μεταποίησης στο συνολικό προϊόν του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της χώρας και στον Νομό Κορινθίας, 1991 – 2004

Πηγή: ίδια επεξεργασία

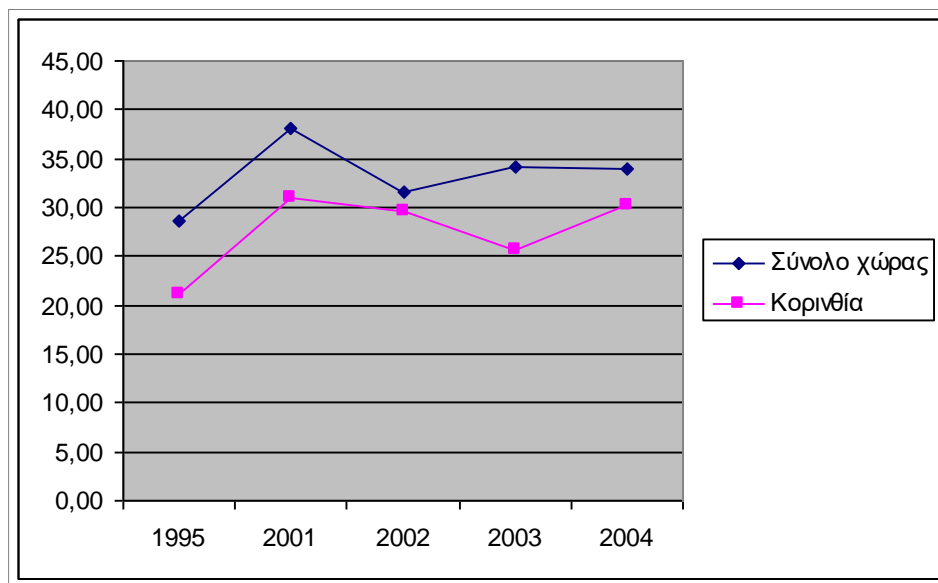
4.2.4. Κατασκευές

Ο κλάδος των κατασκευών έρχεται δεύτερος σε ποσοστό συμμετοχής στο ΑΕΠ του δευτερογενή τομέα στην Κορινθία με ποσοστό 30,21%. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα παρατηρείται μια σχεδόν σταθερή αύξηση της συμμετοχής του, μειώνοντας τη διαφορά που έχει με τον κλάδο της μεταποίησης στο μισό.

Κύριες βιομηχανίες του κλάδου στην Κορινθία είναι η Fulgor που παράγει καλώδια και η Ladis που παράγει προϊόντα για τη ΔΕΗ όπως πύλας και πίνακες. Οι βιομηχανίες αυτές βρίσκονται στην βιομηχανική περιοχή μεταξύ Ισθμού και Αγ. Θεοδώρων.

Κυριότερη όμως βιομηχανία του κλάδου για τον Νομό ήταν η Σωληνουργεία , η οποία βρισκόταν στην περιοχή Λεχαίου – Κορίνθου και μεταφέρθηκε στην Βοιωτία τα προηγούμενα χρόνια. Η μεταφορά της θα αποτελέσει ισχυρό πλήγμα για τον κλάδο στην Κορινθία, και οι επιπτώσεις δεν έχουν υπολογιστεί ακόμα.

Διάγραμμα 4.2.2. Εξέλιξη της συμμετοχής του κλάδου των κατασκευών στο συνολικό προϊόν του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της χώρας και στον Νομό Κορινθίας, 1991 – 2004

Πηγή: ίδια επεξεργασία

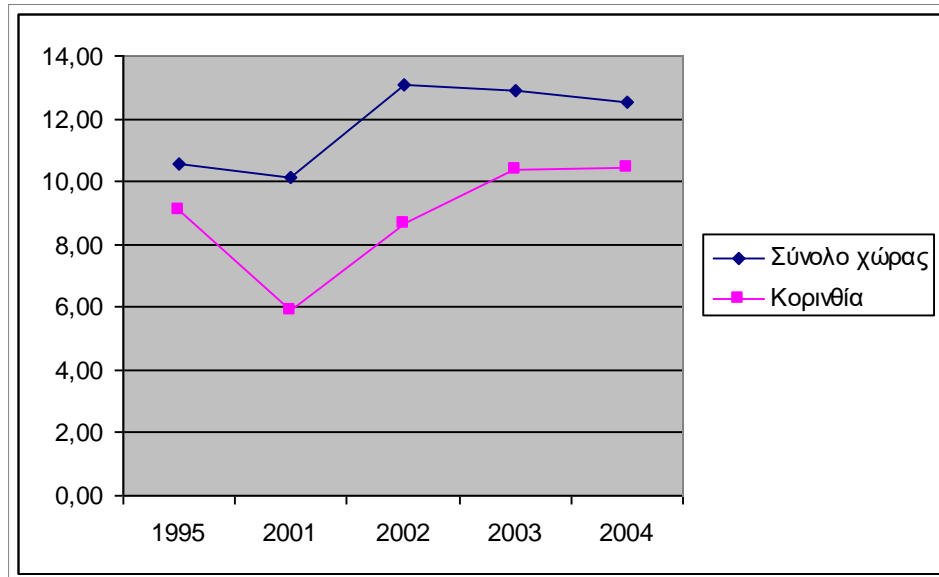
4.2.5. Ενέργεια

Ο κλάδος της ενέργειας στον Νομό Κορινθίας αυξάνει σταθερά το παραγόμενο προϊόν του τα τελευταία χρόνια. Το ίδιο συμβαίνει και με το ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό προϊόν του δευτερογενή τομέα, φτάνοντας στο 10,41%.

Η κυριότερη βιομηχανία του κλάδου είναι η Motor Oil που βρίσκεται στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων. Τα τελευταία χρόνια είχαμε και το άνοιγμα μιας νέας βιομηχανίας αυτού του κλάδου, αυτής του Μυτηληναίου, η οποία μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για την ανάπτυξη του κλάδου στην Κορινθία και ενίσχυση της απασχόλησης.

Διάγραμμα 4.2.3. Εξέλιξη της συμμετοχής του κλάδου της ενέργειας στο συνολικό προϊόν του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της χώρας και στον Νομό Κορινθίας, 1991 – 2004

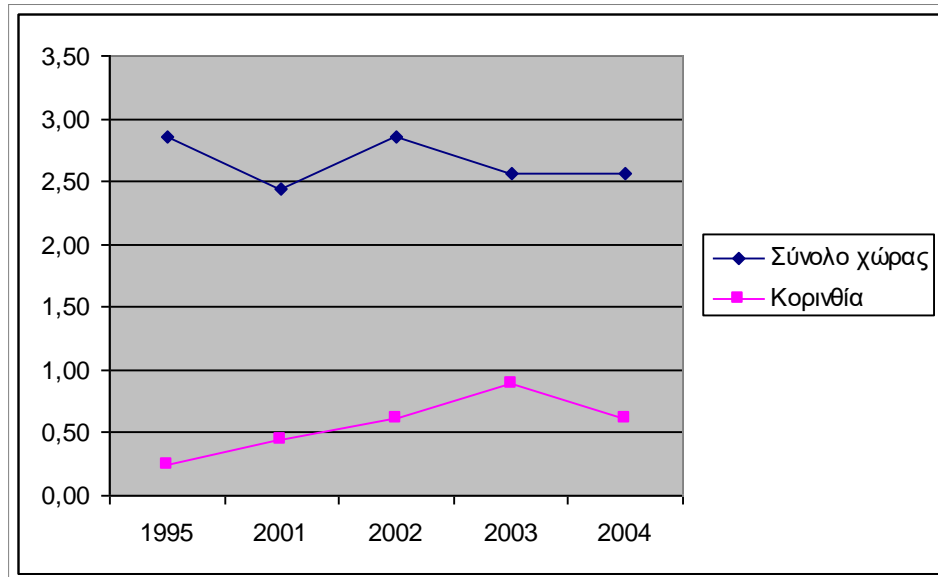
Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.2.6. Ορυχεία – Λατομεία

Τα ορυχεία – λατομεία είναι ο κλάδος με την μικρότερη συμμετοχή στο ΑΕΠ του δευτερογενούς τομέα στο Νομό Κορινθίας. Το ποσοστό της συμμετοχής του φτάνει μόλις το 0,62%.

Τα κυριότερα ορυκτά των οποίων γίνεται εξαγωγή στο Νομό είναι ο λευκός ασβεστόλιθος και το μάρμαρο. Η εξαγωγή γίνεται κυρίως στις περιοχές του Σολωμού και στο Γαλατάκι.

Διάγραμμα 4.2.3. Εξέλιξη της συμμετοχής του κλάδου της ενέργειας στο συνολικό προϊόν του δευτερογενούς τομέα στο σύνολο της χώρας και στον Νομό Κορινθίας, 1991 – 2004

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.2.7. Επενδυτικό προφίλ του Νομού Κορινθίας

Γενικότερα ο Νομός Κορινθίας, ως υποσύνολο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, κρίνεται να έχει χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα, παράγοντας που οδηγεί στο να μην ελκύονται εύκολα νέες επενδύσεις για τον δευτερογενή τομέα στην περιοχή του.

4.2.8. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Ο δευτερογενής τομέας έχει ιδιαίτερη και πολύ μεγάλη σημασία στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του Νομού Κορινθίας, και αυτό φαίνεται από το υψηλό ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού. Αυτό σε συνδυασμό με το μικρό ποσοστό απασχόλησης στον τομέα, μας δείχνουν πως ο δευτερογενής τομέας στην Κορινθία έχει εντυπωσιακό επίπεδο παραγωγικότητας.

Η εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα και η ύπαρξη βιομηχανικής ζώνης της Αθήνας μέσα στα διοικητικά όρια της Κορινθίας, συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό

στην ανάπτυξη του τομέα, καθώς εκεί χωροθετούνται βιομηχανικές επιχειρήσεις εθνικής σημασίας και εμβέλειας. Παρόλα αυτά όμως έχουμε ανισορροπία της βιομηχανικής ανάπτυξης στο Νομό σε βάρος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Ο κλάδος της μεταποίησης είναι ιδιαίτερα αναπτυγμένος στην Κορινθία, ξεπερνώντας και τον εθνικό μέσο όρο συμμετοχής στο δευτερογενή τομέα. Παρόλα αυτά οι μεταποιητικές μονάδες εξυπηρετούν μόνο τις ανάγκες για μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, γεγονός που οδηγεί την μεταποίηση του Νομού να μην έχει ιδιαίτερες προοπτικές.

Όσον αφορά τον κλάδο των κατασκευών έχουμε μια μικρή αλλά σταθερή ανάπτυξή του αλλά η μεταφορά της Σωληνουργίας που ήταν η κύρια βιομηχανική επιχείρησή του, όπως και η πιθανότητα κλεισίματος της βασικής βιομηχανίας Fulgor, θα δημιουργήσουν αρνητικές επιπτώσεις για αυτόν στο εγγύς μέλλον.

Στον κλάδο της ενέργειας έχουμε μια ιδιαίτερη ευκαιρία για την ανάπτυξή του με την νέα βιομηχανία του ομίλου Μυτηληναίου, που μπορεί να δημιουργήσει και νέες θέσεις εργασίας.

Τέλος ένα αρνητικό στοιχείο είναι το χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα του Νομού, που οδηγεί στο να μην ελκύονται εύκολα νέες επενδύσεις για τον δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 4.2.2. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (δευτερογενής τομέας)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
→ Μεγάλη συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού (48,90%)	→ Μικρό ποσοστό απασχόλησης στον τομέα (18,85%)
→ Εντυπωσιακό επίπεδο παραγωγικότητας	→ Ανισορροπία της βιομηχανικής ανάπτυξης στο Νομό σε βάρος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
→ Χωροθέτηση στον Νομό βιομηχανικών επιχειρήσεων εθνικής σημασίας και εμβέλειας	→ Οι μεταποιητικές μονάδες εξυπηρετούν μόνο τις ανάγκες για μεταποίηση αγροτικών προϊόντων → χαμηλές προοπτικές

→ Ιδιαίτερα ανεπτυγμένος κλάδος μεταποίησης → Μικρή και σταθερή ανάπτυξη του κλάδου κατασκευών → Σταθερή και αρκετά ισχυρή κτηνοτροφία	→ Χαμηλό επιχειρηματικό πνεύμα που οδηγεί στο να μην ελκύονται εύκολα νέες επενδύσεις
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
→ Εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα → Χωροθέτηση νέας βιομηχανίας του κλάδου ενέργειας, από τον όμιλο Μυτηληναίου	→ Μεταφορά και κλείσιμο βιομηχανικών επιχειρήσεων του κλάδου κατασκευών (Σωληνουργεία, Fulgor) → Μεταφορά του εργοστασίου της HBH από το Λουτράκι

Πηγή: ίδια επεξεργασία

4.3. Τριτογενής Τομέας

4.3.1. ΑΕΠ τριτογενούς τομέα στον Νομό Κορινθίας

Από το 1995 έως το 2004 παρατηρούμε μια συνεχή αύξηση του ΑΕΠ του τριτογενή τομέα στον νομό Κορινθίας. Όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής του στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού βλέπουμε πως από το 1995 έως το 2001 έχουμε μια μεγάλη πτώση του ποσοστού, αλλά από το 2001 ως το 2004 έχουμε μια συνεχή αύξηση. Παρόλα αυτά ο μέσος όρος του ποσοστού συμμετοχής του στην Κορινθία είναι πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο για το σύνολο της Ελλάδας. Αυτό οφείλεται στον ιδιαίτερα ανεπτυγμένο πρωτογενή τομέα του Νομού (Πίνακας 4.3.1).

Ο τριτογενής τομέας είναι ο πρώτος πλέον σε μέγεθος ΑΕΠ τομέας του Νομού με ποσοστό συμμετοχής 48,04% και δεύτερος έρχεται ο δευτερογενής με ποσοστό 45,16%.

Πίνακας 4.3.1. Εξέλιξη ποσοστού συμμετοχής του τριτογενή τομέα στο συνολικό ΑΕΠ, 1995 – 2004

	1995	2001	2002	2003	2004
Σύνολο χώρας	67,74	72,21	74,63	75,49	75,67
Νομός Κορινθίας	45,90	37,25	43,12	47,04	48,04

Πηγή: www.economics.gr

Όσον αφορά το ΑΕΠ του τριτογενή τομέα στους επιμέρους κλάδους του, το «εμπόριο» και τα «ξενοδοχεία και εστιατόρια» αποτελούν, σε όλη τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς μας, τις κυριότερες πηγές παραγωγής «προϊόντος» από τον τομέα.

Ο τριτογενής τομέας απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού της Κορινθίας (48,84%). Η αύξηση του ΑΕΠ του τομέα στον Νομό είναι μικρότερη της αύξησης της απασχόλησης σε αυτόν, με αποτέλεσμα την μείωση της παραγωγικότητάς του (Κασίμης κ.ά., 1998).

Πίνακας 4.3.2. ΑΕΠ τριτογενή τομέα (σε εκατομμύρια ευρώ) και ποσοστιαία κατανομή των κλάδων του, 1995 – 2004

Κλάδοι τομέα	Ποσά ΑΕΠ				
	1991	2001	2002	2003	2004
Σύνολο χώρας					
Εμπόριο	10.017	20.149	23.101	28.344	28.789
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	4.818	9.542	10.074	10.203	10.826
Μεταφορές και επικοινωνίες	4.979	10.358	11.447	13.391	15.659
Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση	3.113	5.493	5.818	6.590	7.993
Λοιποί κλάδοι	27.105	47.577	53.376	57.957	63.161
ΣΥΝΟΛΟ	50.032	93.119	103.816	116.485	126.428

Κορινθία					
Εμπόριο	108	180	203	239	239
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	48	101	107	110	116
Μεταφορές και επικοινωνίες	50	29	30	36	40
Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση	32	53	50	66	74
Λοιποί κλάδοι	243	401	456	501	563
ΣΥΝΟΛΟ	481	764	846	952	1.032

Κλάδοι τομέα	% κλάδων στο ΑΕΠ του τομέα				
	1991	2001	2002	2003	2004
Σύνολο χώρας					
Εμπόριο	20,02	21,64	22,25	24,33	22,77
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	9,63	10,25	9,70	8,76	8,56
Μεταφορές και επικοινωνίες	9,95	11,12	11,03	11,50	12,39
Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση	6,22	5,90	5,60	5,66	6,32
Λοιποί κλάδοι	54,18	51,09	51,41	49,75	49,96
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Κορινθία					
Εμπόριο	22,45	23,56	24,00	25,11	23,16
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	9,98	13,22	12,65	11,55	11,24
Μεταφορές και επικοινωνίες	10,40	3,80	3,55	3,78	3,88
Χρηματοπιστωτική διαμεσολάβηση	6,65	6,94	5,91	6,93	7,17
Λοιποί κλάδοι	50,52	52,49	53,90	52,63	54,55
ΣΥΝΟΛΟ	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

* Στους λοιπούς κλάδους περιλαμβάνονται οι κλάδοι Υγεία και Εκπαίδευση, Κατοικίες, Δημόσια διοίκηση και Ασφάλεια

Πηγή: www.economics.gr

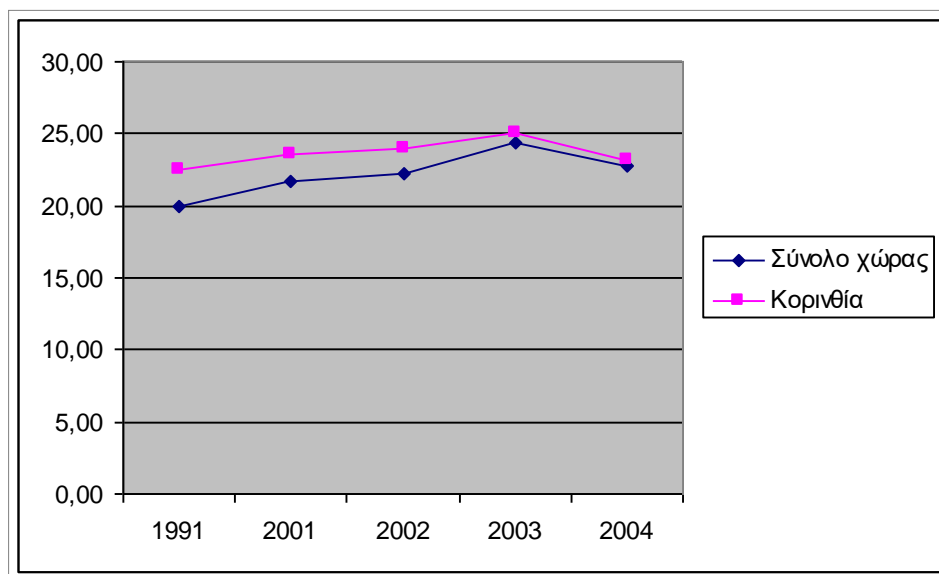
4.3.2. Χονδρικό - Λιανικό εμπόριο

Ο κλάδος του εμπορίου αποτελεί το σημαντικότερο κλάδο του τριτογενή τομέα στον Νομό Κορινθίας, και σημαντικό τομέα της οικονομικής δραστηριότητας με ποσοστό συμμετοχής στη διαμόρφωση του τελικού προϊόντος 10,01%. Το ποσοστό συμμετοχής του κλάδου στο ΑΕΠ το τριτογενή τομέα παραμένει σχεδόν σταθερό τα τελευταία χρόνια στο 23%.

Στον Νομό υπάρχουν 879 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου και 2.702 επιχειρήσεις λιανικού. Τα περισσότερα καταστήματα χονδρικού εμπορίου στην Κορινθία είναι κατανεμημένα στην Κόρινθο, το Κιάτο και το Ξυλόκαστρο. Τα περισσότερα καταστήματα λιανικού εμπορίου είναι κατανεμημένα στην Κόρινθο, το Κιάτο και το Λουτράκι.

Παρακάτω ακολουθεί διάγραμμα με την εξέλιξη του ποσοστού συμμετοχής του κλάδου στο ΑΕΠ του τριτογενή τομέα.

Διάγραμμα 4.3.1. Εξέλιξη του ποσοστού συμμετοχής του κλάδου του εμπορίου στο ΑΕΠ του τριτογενή τομέα

Πηγή: ιδία επεξεργασία

4.3.3. Τουριστική δραστηριότητα

Ο κλάδος των ξενοδοχείων και των εστιατορίων αποτελεί τον δεύτερο σημαντικότερο κλάδο του τριτογενή τομέα στον Νομό Κορινθίας. Διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο αριθμό ξενοδοχείων και εστιατορίων στην Πελοπόννησο.

Όσον αφορά τις ξενοδοχειακές μονάδες, όπως βλέπουμε στον πίνακα 4.3.3 ο Νομός Κορινθίας διαθέτει 106 ξενοδοχεία από τα 512 της περιφέρειας. Δύο από

αυτά είναι ξενοδοχεία 5 αστερών και 12 από αυτά είναι κατηγορίας 4 αστερών. Τα δύο ξενοδοχεία κατηγορίας 5 αστερών βρίσκονται στο Λουτράκι. Το ένα είναι το ξενοδοχείο του Καζίνο Λουτρακίου και το άλλο είναι το ξενοδοχείο «Ποσειδώνας».

Πίνακας 4.3.3. Αριθμός επιχειρήσεων τουριστικού κλάδου, 2004

Περιοχή	Ξενοδοχεία, εστιατόρια	Ξενοδοχε ία	5 αστέρων	4 αστέρων	Κατώτερη κατηγορία
Σύνολο χώρας	103.730	8.843	119	907	7.817
Πελοπόννη σος	6.211	512	6	57	449
Νομός Αργολίδος	1.184	136	2	17	117
Νομός Αρκαδίας	917	67	1	6	60
Νομός Κορινθίας	1.344	106	2	12	92
Νομός Λακωνίας	1.039	92	-	15	77
Νομός Μεσσηνίας	1.727	111	1	7	103

Πηγή: www.economics.gr

Ο αριθμός κλινών των ξενοδοχειακών μονάδων στην Κορινθία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος στην Πελοπόννησο. Ο αριθμός κλινών των ξενοδοχείων 5 αστερών είναι εξαιρετικά μεγάλος, γεγονός που δείχνει το μέγεθος και τη βαρύτητα για τον τουρισμό των δύο αυτών ξενοδοχειακών μονάδων στο Λουτράκι (βλέπε πίνακας 4.3.4).

Πίνακας 4.3.4. Αριθμός κλινών σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, 2004

Περιοχή	Ξενοδοχεία	5 αστέρων	4 αστέρων	Κατώτερη κατηγορία
Σύνολο χώρας	660.976	8.843	119	652.014
Πελοπόννησος	31.905	1.918	5.381	24.606
Νομός Αργολίδος	11.019	210	2.895	7.914
Νομός Αρκαδίας	2.303	24	124	2.155
Νομός Κορινθίας	8.420	1.187	1.359	5.874
Νομός Λακωνίας	3.677	-	356	3.321
Νομός Μεσσηνίας	6.486	497	647	5.342

Πηγή: www.economics.gr

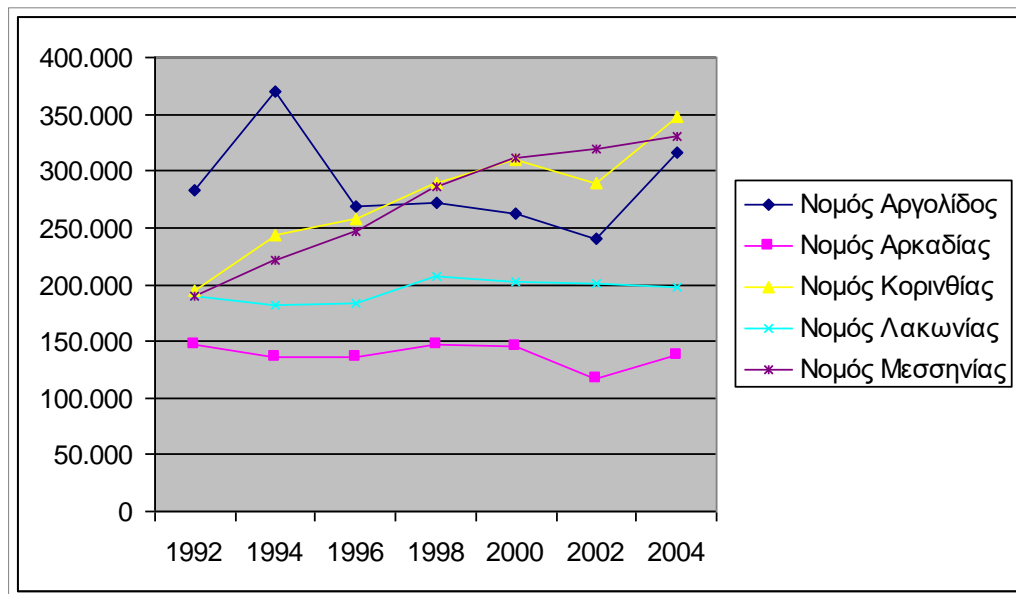
Παρατηρώντας την εξέλιξη των αριθμών των διανυκτερεύσεων ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στους νομούς της περιφέρειας Πελοποννήσου, παρατηρούμε πως ο Νομός Κορινθίας ήταν πάντα δεύτερος στο μέγεθος της τουριστικής κίνησης και τα τελευταία χρόνια έρχεται πρώτος (διαγράμματα 4.3.2 και 4.3.3). Το γεγονός αυτό μας δείχνει την μεγάλη αξία του τουρισμού για την οικονομία του Νομού.

Πιο συγκεκριμένα ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των ημεδαπών στην Κορινθία αυξάνει με τα χρόνια με αρκετά μεγάλο ρυθμό, ενώ ο αριθμός των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών αντιμετωπίζει μια μικρή σχετικά πτώση.

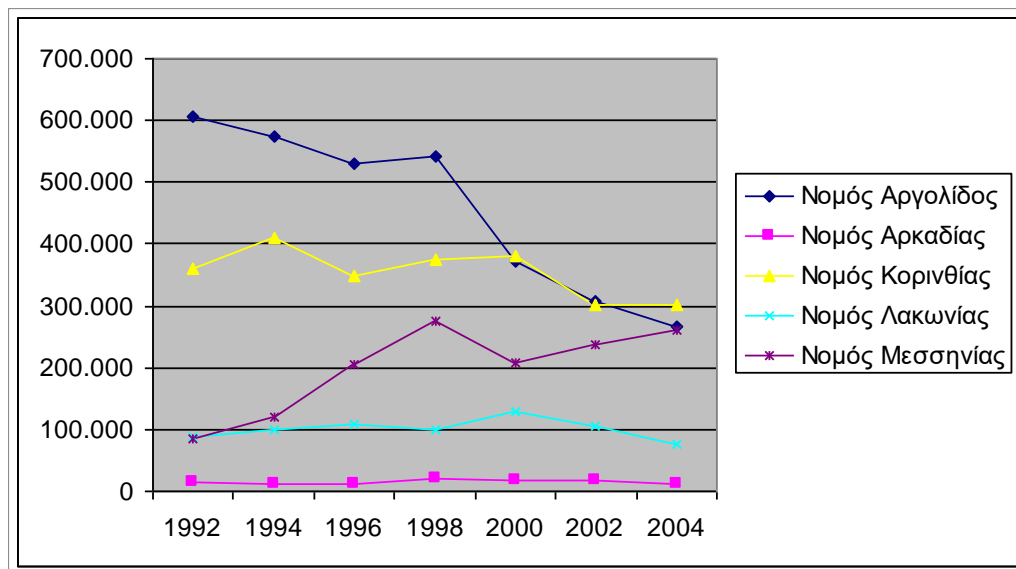
Οι εξελίξεις αυτές οδήγησαν στο γεγονός το ποσοστό των ημεδαπών τουριστών να γίνει μεγαλύτερο από το ποσοστό των αλλοδαπών τουριστών στον Νομό. Συγκεκριμένα το ποσοστό των αλλοδαπών τουριστών μειώθηκε από 65% σε 46,41%.

Η τουριστική δραστηριότητα τα τελευταία χρόνια εμφανίζει κάμψη, η οποία μεταφράζεται σε ελάττωση της πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων. Αυτό είναι αποτέλεσμα της μείωσης των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών που αντισταθμίζεται σε κάποιο βαθμό από την αύξηση των διανυκτερεύσεων των ημεδαπών τουριστών. Τη μεγαλύτερη πληρότητα εμφανίζουν τα καταλύματα του Λουτρακίου και των Αγίων Θεοδώρων, και του Βραχατίου – Λεχαίου – Κοκκωνίου. Ακολουθούν τα Λουτρά Ελένης και η Κόρινθος (www.korinthiatourism.gr).

Οι αλλοδαποί που διανυκτερεύουν στον Νομό Κορινθίας είναι στην μεγάλη πλειοψηφία τους Ευρωπαίοι και σε ένα μικρό ποσοστό Αμερικάνοι (Κασίμης κ.ά., 1998).

Διάγραμμα 4.3.2. Διανυκτερεύσεις ημεδαπών τουριστών, 1992 – 2004

Πηγή: www.economics.gr , ίδια επεξεργασία

Διάγραμμα 4.3.3. Διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών, 1992 – 2004

Πηγή: www.economics.gr , ίδια επεξεργασία

Όσον αφορά την χωροθέτηση της τουριστικής δραστηριότητας στον Νομό Κορινθίας έχουμε τις εξής χωροταξικές κατατάξεις:

- **σημαντικού βαθμού:** η περιοχή του Λουτρακίου και Αγίων Θεοδώρων – Ισθμίων, με ξενοδοχεία που έχουν το 64% των κλινών του Νομού, ενοικιαζόμενα δωμάτια, κατασκηνώσεις, παραθεριστικές κατοικίες και campings,
- **μέσου βαθμού:** η παραλιακή ζώνη Κορίνθου – Δερβενίου και Ισθμίων – Κόρφου, με ξενοδοχεία κυρίως μικρού μεγέθους που έχουν το 28% των κλινών του Νομού, ενοικιαζόμενα δωμάτια, παραθεριστικές κατοικίες, οικοδομικούς συνεταιρισμούς και κατασκηνώσεις,
- **χαμηλού βαθμού:** το τμήμα της ορεινής ζώνης Κύκλος Ζήρειας (Φενεός – Στυμφαλία), η περιοχή Κορίνθου – Αρχαίας Κορίνθου, η περιοχή της Νεμέας, το τμήμα της ορεινής ζώνης Γερανείων και η παραλιακή ζώνη Ηραίου – Σχίνου, με ξενοδοχεία ελάχιστου μικρού μεγέθους, ελάχιστα ενοικιαζόμενα δωμάτια, σποραδικές παραθεριστικές κατοικίες υπό ανάπτυξη και επισκέψεις μουσείων και αρχαιολογικών χώρων.

Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του τουρισμού στην Κορινθία παίζουν και η Ιαματική Πηγή στην περιοχή Λουτρακίου με τα χαρακτηριστικά της λουτροθεραπείας και της ποσιθεραπείας. Η Ιαματική Πηγή του Λουτρακίου αποτελεί μια από τις σημαντικότερες ιαματικές πηγές της χώρας με μεγάλο βαθμό επισκεψιμότητας.

Ακόμα σημαντικός παράγοντας είναι η εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα, γεγονός που οδηγεί στο πολλοί Αθηναίοι να έχουν παραθεριστικές κατοικίες στις παραλιακές περιοχές του Νομού ή να έρχονται απλά για καλοκαιρινές διακοπές σε αυτές. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα παραλιακών πόλεων όπως το Λουτράκι, όπου ο πληθυσμός του τριπλασιάζεται κάθε καλοκαίρι.

Μια μορφή τουρισμού που δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα στην Κορινθία, ενώ υπάρχουν οι απαραίτητες προϋποθέσεις για αυτό, είναι ο αγροτουρισμός. Στο μέλλον μπορούν να γίνουν προσπάθειες και σε αυτήν την κατεύθυνση, κάτι που θα συμβάλλει στη γενικότερη ανάπτυξη του Νομού.

Τέλος σημαντική για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι και η ύπαρξη των αρχαιολογικών χώρων της Αρχαίας Κορίνθου, της Νεμέας και των Ισθμίων,

καθώς και του Ηραίου κοντά στην πόλη του Λουτρακίου, καθώς και η ύπαρξη πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος, όπως για παράδειγμα η περιοχή του όρους Γερανείων.

4.3.4. Μεταφορές – επικοινωνίες

Ο κλάδος των μεταφορών και επικοινωνιών καλύπτει το 1,67% του συνολικού προϊόντος του Νομού Κορινθίας, έχοντας διατηρήσει μια σχετικά σταθερή πορεία τα τελευταία χρόνια.

Η συμμετοχή του κλάδου στο προϊόν του τριτογενούς τομέα παραμένει σχεδόν σταθερή τα τελευταία χρόνια γύρω στο 3,8%.

4.3.5. Λοιπές υπηρεσίες

Όσον αφορά τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, υπάρχουν 45 καταστήματα στον Νομό Κορινθίας. Αποτελούν το 3,10% του συνολικού παραγόμενου προϊόντος του Νομού. Το ποσοστό συμμετοχής τους στο ΑΕΠ του τριτογενή τομέα αυξάνεται κάθε χρόνο φτάνοντας στο 7,17%. Ο κύκλος εργασιών των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών φτάνει τα 1,51 εκατομμύρια ευρώ.

Ο αριθμός των επιχειρήσεων εκπαίδευσης παρουσιάζει αύξηση τα τελευταία χρόνια στην Κορινθία και έχει φτάσει τον αριθμό των 75 επιχειρήσεων. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων υπηρεσιών εκπαίδευσης φτάνει τα 3,85 εκατομμύρια ευρώ.

Πολύ μεγάλη αύξηση έχουμε και στον αριθμό των επιχειρήσεων υπηρεσιών υγείας, οι οποίες από 9 το έτος 2001 έγιναν 35 το 2004. Ο κύκλος εργασιών τους φτάνει τα 1,34 εκατομμύρια ευρώ.

4.3.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Ο τριτογενής τομέας αναπτύσσεται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια στον Νομό Κορινθίας. Το ΑΕΠ του αυξάνει όλο και πιο πολύ και επίσης αυξάνει η συμμετοχή του στην παραγωγή του τελικού προϊόντος στον Νομό, με αποτέλεσμα να αποτελεί πρώτος σε συμμετοχή.

Ο κύριος όγκος των δραστηριοτήτων του τομέα επικεντρώνεται στο εμπόριο και τον τουρισμό.

Το εμπόριο αποτελεί και το βασικότερο κλάδο του τομέα. Η εμπορική δραστηριότητα αυξάνεται τα τελευταία χρόνια με βάση τον αριθμό καταστημάτων και το ΑΕΠ του κλάδου. Μεγαλύτερη είναι η αύξηση των καταστημάτων του χονδρικού εμπορίου (31% αύξηση από το 2001) και υπερβαίνει την αντίστοιχη αύξηση στο σύνολο της χώρας (22,70%). Αντίθετα η αύξηση του αριθμού των καταστημάτων του λιανικού εμπορίου (6,92% αύξηση από το 2001) είναι μικρότερη της αύξησης του χονδρικού, και μικρότερη της αντίστοιχης αύξησης στο σύνολο της χώρας (8,85%). Το ποσοστό συμμετοχής του εμπορίου στο ΑΕΠ του τριτογενή τομέα παραμένει σταθερό, πράγμα που είναι θετικό.

Η τουριστική δραστηριότητα του Νομού είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και το ΑΕΠ του κλάδου έχει μια μικρή αλλά σταθερή αύξηση μέσα στα χρόνια. Σημαντικότερη είναι η τουριστική κίνηση στην παραλιακή ζώνη του Νομού. Παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μια κάμψη με την μορφή της ελάττωσης της πληρότητας των καταλυμάτων, ως αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης των αλλοδαπών τουριστών που αντισταθμίζεται σε κάποιο βαθμό από την αύξηση των ημεδαπών τουριστών στην περιοχή.

Η ανεξέλεγκτη επίσης ανάπτυξη του τριτογενή παραγωγικού κλάδου μέσω της ανοργάνωτης ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας και της έλλειψης υποδομών αποτελεί ένα μεγάλο πρόβλημα.

Σημαντικοί παράγοντες που μπορούν να βοηθήσουν στην ανάπτυξη του τουρισμού στην Κορινθία, και πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο, είναι η εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα, ο ιαματικός και συνεδριακός τουρισμός του Λουτρακίου, η ύπαρξη πλούσιου φυσικού περιβάλλοντος και αρχαιολογικών χώρων. Πρέπει να αρχίσουν να αναπτύσσονται όλο και περισσότερο οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού (συνεδριακός, αθλητικός κλπ.), καθώς και ο αγροτουρισμός, αφού στον Νομό έχουμε, όπως σημειώθηκε νωρίτερα στην εργασία, και την ύπαρξη ενός πολύ δυνατού πρωτογενή τομέα.

Πίνακας 4.3.5. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (τριτογενής τομέας)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Συνεχής ανάπτυξη του τριτογενή τομέα τα τελευταία χρόνια</p> <p>→ Πρώτος κλάδος σε ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό ΑΕΠ του Νομού</p> <p>→ Μεγάλο ποσοστό απασχόλησης (48,84%)</p> <p>→ Αύξηση της εμπορικής δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια</p> <p>→ Ιδιαίτερα αναπτυγμένη τουριστική δραστηριότητα, ιδίως στην παραλιακή ζώνη του Νομού</p>	<p>→ Ελάττωση της πληρότητας των τουριστικών καταλυμάτων</p> <p>→ Μικρή αύξηση των καταστημάτων του λιανικού εμπορίου τα τελευταία χρόνια</p> <p>→ Μη ανεπτυγμένοι οι κλάδοι των μεταφορών και επικοινωνιών και ο κλάδος των χρηματοπιστωτικών οργανισμών</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα</p> <p>→ Ιαματικός τουρισμός στο Λουτράκι</p> <p>→ Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως ο αγροτουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός κτλ.</p>	<p>→ Σημαντική μείωση των αλλοδαπών τουριστών</p> <p>→ Ανεξέλεγκτη ανάπτυξη του τριτογενή παραγωγικού κλάδου μέσω της ανοργάνωτης ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας</p>

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ**5.1. Απασχόληση**

Το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας Πελοποννήσου, σύμφωνα με τα στοιχεία του 2002, ανέρχεται σε 227.230 άτομα, εκ των οποίων οι 210.820 είναι απασχολούμενοι και οι 16.410 άνεργοι. Όσον αφορά το σύνολο της Περιφέρειας, η απασχόληση παρουσιάζει διαχρονικά μια σημαντική μείωση κατά 11,5% τα τελευταία τριάντα χρόνια, ενώ το ίδιο διάστημα στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε κατά 25,7%. Παρόλα αυτά παρατηρώντας τον χάρτη 9 του παραρτήματος παρατηρούμε πως η Περιφέρεια παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης στο σύνολο της χώρας. Αν κοιτάξει κανείς τον κάθε νομό της Περιφέρειας ξεχωριστά, για τα είκοσι χρόνια που υπάρχουν στοιχεία, θα παρατηρήσει ότι όλοι οι νομοί παρουσιάζουν μείωση της απασχόλησης, με εξαίρεση την Κορινθία που παρουσιάζει σημαντική αύξηση, και την Αργολίδα που επίσης παρουσιάζει αύξηση, αλλά μικρή, την δεκαετία του 1980 (peloponnisos.org).

Ο ενεργός πληθυσμός του Νομού Κορινθίας ανέρχεται στα 62.960 άτομα. Αποτελεί δηλαδή το 40,72% του πληθυσμού του Νομού, ποσοστό ανάλογο και με αυτό του σχετικού δείκτη για το σύνολο της χώρας (43,91%). Οι απασχολούμενοι είναι 57.681 άτομα από τα οποία 37.378 είναι άντρες και 20.303 είναι γυναίκες.

Ο παραγωγικός πληθυσμός του Νομού, που ανήκει στις ηλικίες από 20 μέχρι και 49 ετών, έχει αυξηθεί αν και τα ποσοστά των ηλικιωμένων είναι μεγαλύτερα στο Νομό Κορινθίας εφόσον το ποσοστό των ηλικιών 60 – 64 ετών στο σύνολο των απασχολούμενων είναι 4,52% σε αντίθεση με 3,55% στο σύνολο της χώρας (Κατωπόδη, 2009).

Πίνακας 5.1.1. Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, 2001

	Συνολικός πληθυσμός	Οικονομικά ενεργός πληθυσμός	Ποσοστό (%)
Νομός Κορινθίας	154.624	62.960	40,72
Σύνολο χώρας	10.964.020	4.814.499	43,91

Πηγή: ΕΣΥΕ, 2001

Ο δείκτης συμμετοχής του εργατικού δυναμικού του Νομού Κορινθίας, ο οποίος φτάνει το 48,32%, παρουσιάζεται μειωμένος σε σχέση με το ποσοστό του συνόλου της χώρας, το οποίο είναι 53,2%. Όμως αποτελεί έναν από τους υψηλότερους στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Στον παρακάτω πίνακα ακολουθούν περαιτέρω στοιχεία για την απασχόληση στον Νομό.

Πίνακας 5.1.2. Στοιχεία απασχόλησης Νομού Κορινθίας, 2001

Πληθυσμός εργάσιμης ηλικίας	130.291
Εργατικό δυναμικό	62.960
Απασχολούμενοι	57.681
(%) εργατικού δυναμικού στο σύνολο του πληθυσμού εργάσιμης ηλικίας	48,32
(%) απασχολούμενων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού	91,62

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

Όπως μπορούμε να κρίνουμε από τα παραπάνω, ο Νομός έχει υψηλά ποσοστά απασχόλησης και στο σύνολο, και επιμέρους στις γυναίκες και τους ηλικιωμένους.

Όσον αφορά την κλαδική κατανομή της απασχόλησης στον Νομό, παρατηρούμε πως η γεωργία απασχολεί το περισσότερο εργατικό δυναμικό με ποσοστό 28,30%, πράγμα λογικό αν λάβει κανείς υπόψη του την προηγούμενη τομεακή ανάλυση όπου ο πρωτογενής τομέας απασχολεί το 32,31% των απασχολούμενων του Νομού μετά τον τριτογενή τομέα που απασχολεί το 48,84%. Ακολουθούν ο κλάδος του εμπορίου με ποσοστό 11,50% και η μεταποίηση με ποσοστό 10,50%.

Η μεταποίηση και οι κατασκευές απασχολούν και το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού του δευτερογενή τομέα στην Κορινθία, το οποίο όπως προαναφέρθηκε φτάνει το 18,85% των απασχολούμενων του Νομού.

Στον τριτογενή τομέα του Νομού παρατηρούμε πως μετά το εμπόριο, οι κλάδοι που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό των απασχολουμένων είναι ο τουρισμός και οι ενδιαμέσοι οργανισμοί με ποσοστά 5,10% και 5,80% αντίστοιχα.

Παρακάτω ακολουθεί πίνακας με τα παραπάνω στοιχεία για την κλαδική απασχόληση στην Κορινθία.

Πίνακας 5.1.3. Κλαδική κατανομή απασχόλησης Νομού Κορινθίας, 2001

ΓΕΩΡΓΙΑ	16324	28,30
ΟΡΥΧΕΙΑ	115	0,20
ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ	6057	10,50
ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ	346	0,60
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	4153	7,20
ΕΜΠΟΡΙΟ	6633	11,50
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	2942	5,10
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	2653	4,60
ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΙ ΟΡΓ.	3345	5,80
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	2884	5,00
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	2480	4,30
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑ	1384	2,40
ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	2769	4,80
ΜΗ ΚΑΤΑΤΑΞΙΜΟΙ	5537	9,60
ΣΥΝΟΛΟ	57681	100,00

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

Η τομεακή σύνθεση της απασχόλησης διαφοροποιείται και παρατηρείται σημαντική μείωση της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα και αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα. Αναλυτικότερα, στον πρωτογενή τομέα από 43% των απασχολουμένων το 1997, το 2001 εργάζεται το 32,31%. Στον δευτερογενή τομέα από 16% το 1997, το 2001 εργάζεται το 18,85%. Τέλος στον τριτογενή τομέα από 39% των απασχολουμένων το 1997, το 2001 εργάζεται το 48,84%. Η αλλαγή στη σύνθεση της απασχόλησης στον Νομό Κορινθίας επιβεβαιώνει τη φθίνουσα πορεία του πρωτογενή τομέα, τη στασιμότητα του δευτερογενή και την ανάπτυξη του τριτογενή.

Παρόλα αυτά, η σύνθεση της απασχόλησης του Νομού κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας είναι αρκετά διαφοροποιημένη σε σχέση με την αντίστοιχη της χώρας. Το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα της Κορινθίας είναι διπλάσιο του αντίστοιχου εθνικού μέσου (15,89%), στον δευτερογενή υπολείπεται του εθνικού μέσου (22,47%), ενώ στον τριτογενή τομέα η απόκλιση είναι μεγαλύτερη (61,37%) (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Παρατηρώντας και τον χάρτη 10 του παραρτήματος παρατηρούμε πως στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του Νομού (Φενεός, Στυμφαλία, Νεμέα) έχουμε έντονη απασχόληση στον πρωτογενή τομέα. Στις περιοχές των Ξυλοκάστρου, Ευρωστίνης έχουμε εξισορρόπηση της απασχόλησης στον πρωτογενή και τον τριτογενή τομέα εις βάρος του δευτερογενή. Στις περιοχές Σικυνίων, Βέλου, Βόχας, Σαρωνικού και Σολυγείας έχουμε μια σχετική εξισορρόπηση της απασχόλησης στους 3 τομείς. Τέλος στις περιοχές Κορίνθου, Λουτρακίου και Αγ. Θεοδώρων έχουμε πολύ μικρή απασχόληση στον πρωτογενή τομέα και έντονη απασχόληση στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα.

5.2. Κινητικότητα απασχολουμένων Νομού Κορινθίας

Παρατηρώντας την ένταση της κινητικότητας των απασχολουμένων στην περιφέρεια Πελοποννήσου βλέπουμε πως η Περιφέρεια έχει ένα σχετικά μικρό ποσοστό κινητικότητας και ένα αρκετά μεγάλο μέσο δείκτη αυτονομίας των Δήμων της όσον αφορά την απασχόληση (πίνακας 5.2.1). Ο σταθμισμένος δείκτης WCV που δείχνει την τάση σύγκλισης ή απόκλισης – ανομοιογένειας των δήμων της Περιφέρειας σχετικά με την ένταση της κινητικότητας, είναι σχετικά μεγάλος για την Πελοπόννησο.

Πίνακας 5.2.1. Ένταση κινητικότητας περιφέρειας Πελοποννήσου

	Κατανομή απασχόλησης	% κινητικότη τας	Σταθμισμ ένος δείκτης WCV ⁸	Μέσος δείκτης αυτονομίας των Δήμων (%)
Πελοπόννησος	5,4	10,6	31,6	90,1
Σύνολο χώρας	100,0	26,9	55,1	

Πηγή: Ντυκέν, Κακλαμάνη, 2009

Αυτό εξηγείται παρατηρώντας τα επίπεδα κινητικότητας των Νομών της Περιφέρειας (πίνακας 5.2.2), όπου υπάρχει μια σχετική ανομοιογένεια όσον αφορά την κινητικότητα των απασχολουμένων τους.

Ο Νομός Κορινθίας όπως βλέπουμε, έχει το μεγαλύτερο ποσοστό κινητικότητας (16,1%) από όλους τους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Αυτό είναι εύκολο να εξηγηθεί αν κανένας σκεφτεί την εγγύτητα του Νομού με την Αττική.

Πίνακας 5.2.2. Επίπεδο κινητικότητας και μεταβλητότητας Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου

	% κινητικότητας	Σταθμισμένος δείκτης WCV (για δήμους)
Ν. Αργολίδος	10,7	51,7
Ν. Αρκαδίας	9,4	69,3
Ν. Κορινθίας	16,1	34,7
Ν.Λακωνίας	7,5	93,2
Ν. Μεσσηνίας	7,8	91,5

Πηγή: Ντυκέν, Κακλαμάνη, 2009

Μελετώντας την κινητικότητα των απασχολουμένων των παλαιών δήμων του Νομού Κορινθίας (σχ. «Καποδίστριας»), παρατηρούμε πως ο παλαιός δήμος Αγίων Θεοδώρων, ο οποίος είναι ο κοντινότερος στην Αττική δήμος της Κορινθίας, παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό κινητικότητας προς την Αττική (66,5%).

⁸ Ο σταθμισμένος συντελεστής μεταβλητότητας λαμβάνει υπόψη το σχετικό πληθυσμιακό

βάρος των χωρικών ενοτήτων και υπολογίζεται ως εξής:

$$\bar{X}_j = \text{Μέση κινητικότητα της } j \text{ - περιφέρειας} \\ \text{με } P_j = \text{πληθυσμός του Νομού } j \text{ της περιφέρειας}$$

$$WCV = 100 \times \sqrt{\frac{\sum w_i (X_i - \bar{X})^2}{\bar{X}^2}}$$

, όπου

Πίνακας 5.2.3. Δήμοι Ν. Κορινθίας με σημαντική κινητικότητα προς την Αττική (επί 100 ατόμων που διανέμουν στους δήμους και εργάζονται εκτός αυτών, απασχολούμενοι στον Νομό Αττικής)

Δ. Αγίων Θεοδώρων	66,5
Δ. Ευρωστίνης	46,0
Δ. Ξυλοκάστρου	23,0
Δ. Λουτρακίου - Περachώρας	20,6
Δ. Βόχας	17,2
Δ. Σικυνίων	15,2
Δ. Σαρωνικού	15,1
Δ. Κορινθίων	11,8

Πηγή: Ντυκέν, Κακλαμάνη, 2009

Γενικότερα παρατηρούμε πως ο Νομός Κορινθίας παρουσιάζει σχετικά έντονη κινητικότητα απασχολουμένων (ποσοστό απασχολουμένων που εργάζονται σε διαφορετικό δήμο από αυτόν που διανέμουν), και έντονη εξάρτηση στον δείκτη αυτό από τον Νομό Αττικής. Οι εξαρτήσεις του Νομού Κορινθίας φαίνονται και από τον χάρτη 11 του παραρτήματος.

5.3 Ανεργία

Αναφορικά με την ανεργία, με στοιχεία του 2001, παρατηρείται πως ο Νομός Κορινθίας παρουσιάζει το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας στην Πελοπόννησο (8,38%). Το ποσοστό ανεργίας του Νομού είναι χαμηλότερο και από το αντίστοιχο εθνικό (10,5%) για το έτος 2001.

Σε σχέση με το 2001 όμως, και ως αποτέλεσμα της πρόσφατης καπιταλιστικής οικονομικής κρίσης, τα παραπάνω ποσοστά είναι πλέον υψηλότερα. Συγκεκριμένα με στοιχεία που δίνουν τα εργατικά κέντρα του Νομού Κορινθίας, βλέπουμε πως η ανεργία στην Κορινθία έχει ξεπεράσει το 20% (www.sfedona.gr).

Επίσης τα στοιχεία του ΟΑΕΔ για την ανεργία στην Πελοπόννησο, μας δείχνουν πως η ανεργία στον Νομό Κορινθίας και τον Νομό Αργολίδος έχει σημαντική μείωση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Σταμπουλής, 2006).

Το ποσοστό ανεργίας ανά φύλο στον Νομό ακολουθεί την γενικότερη τάση σε εθνικό επίπεδο, σύμφωνα με την οποία οι γυναίκες πλήττονται περισσότερο απ' ότι οι άντρες από την ανεργία. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία το 65% περίπου των ανέργων είναι γυναίκες (πίνακας 5.3.1).

Πίνακας 5.3.1. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά φύλο στον Νομό Κορινθίας, 2005

Φύλο	Πλήθος ανέργων	Ποσοστά %
ΑΝΤΡΕΣ	1.028	35,17
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1.895	64,83
ΣΥΝΟΛΟ	2.923	100,00

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

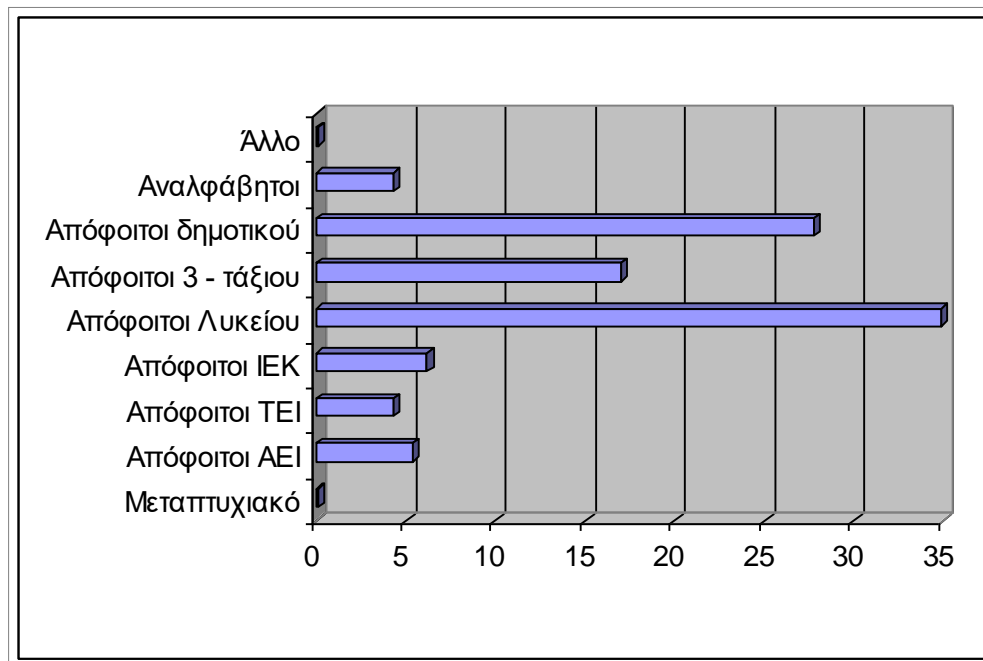
Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα, η ομάδα που πλήττεται περισσότερο στον Νομό Κορινθίας όσον αφορά το εκπαιδευτικό επίπεδο, είναι οι απόφοιτοι λυκείου. Ακολουθούν οι απόφοιτοι στοιχειώδους εκπαίδευσης και οι απόφοιτοι τριτάξιου γυμνασίου. Οι κάτοχοι μεταπτυχιακών διπλωμάτων συμμετέχουν σε πολύ μικρό ποσοστό στο σύνολο των ανέργων του Νομού.

Πίνακας 5.3.2. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο στον Νομό Κορινθίας, 2005

Εκπαιδευτικό επίπεδο	Ν. Κορινθίας	
	Πλήθος ανέργων	Ποσοστό %
Μεταπτυχιακό	4	0,14
Απόφοιτοι ΑΕΙ	157	5,37
Απόφοιτοι ΤΕΙ	125	4,28
Απόφοιτοι ΙΕΚ	181	6,19
Απόφοιτοι Λυκείου	1.019	34,86
Απόφοιτοι 3 - τάξιου γυμνασίου	497	17,00
Απόφοιτοι δημοτικού	811	27,75
Αναλφάβητοι	125	4,28
Άλλο	4	0,14
Σύνολο	2.923	100,00

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

Διάγραμμα 5.3.1. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά εκπαιδευτικό επίπεδο στον Νομό Κορινθίας, 2005

Πηγή: ίδια επεξεργασία

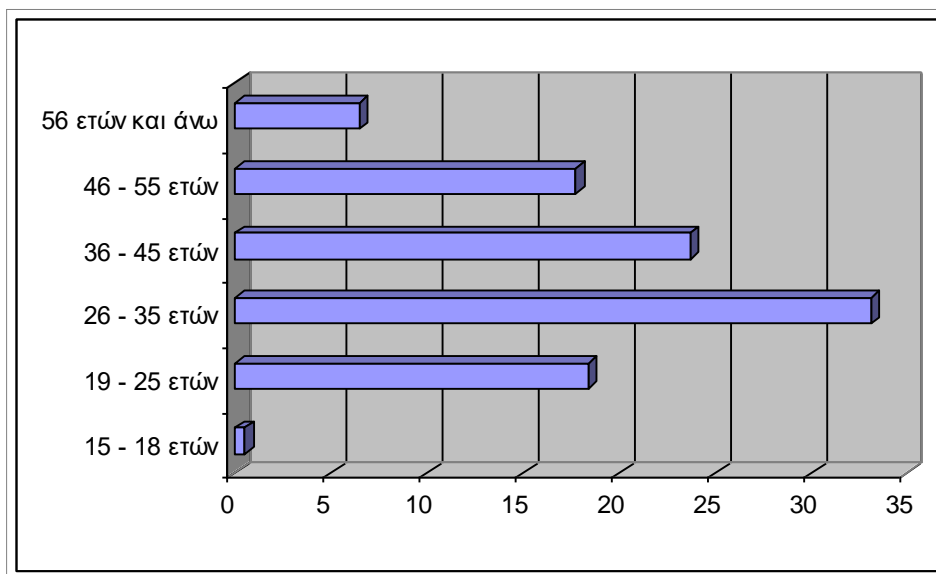
Η ηλικιακή κατανομή των ανέργων δείχνει πως η ηλικιακή ομάδα των 26 – 35 ετών κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας με ποσοστό 33,12% και ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 36 – 45 ετών με ποσοστό 23,71% (πίνακας 5.3.3).

Πίνακας 5.3.3. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά ηλικιακή ομάδα στον Νομό Κορινθίας, 2005

	Ν. Κορινθίας	
Ηλικιακή ομάδα	Πλήθος ανέργων	Ποσοστό %
15 - 18 ετών	16	0,55
19 - 25 ετών	538	18,41
26 - 35 ετών	968	33,12
36 - 45 ετών	693	23,71
46 - 55 ετών	518	17,72
56 ετών και άνω	190	6,50
Σύνολο	2.923	100,00

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

Διάγραμμα 5.3.2. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά ηλικιακή ομάδα στον Νομό Κορινθίας, 2005

Πηγή: ίδια επεξεργασία

Τέλος, όσον αφορά την διάρκεια παραμονής των ανέργων εκτός αγοράς εργασίας στην Κορινθία, παρατηρείται πως το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί σε διάρκεια έως και 2 μήνες (42,22%). Το ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας στον Νομό είναι μικρότερο από το αντίστοιχο του συνόλου της χώρας (πίνακας 5.3.4).

Πίνακας 5.3.4. Εγγεγραμμένοι άνεργοι ανά διάρκεια παραμονής στην ανεργία στον Νομό Κορινθίας, 2005

Διάρκεια ανεργίας	Ν. Κορινθίας		Σύνολο χώρας	
	Πλήθος ανέργων	Ποσοστό %	Πλήθος ανέργων	Ποσοστό %
μέχρι 1 μήνας	831	28,43	64.100	14,02
1-2 μήνες	403	13,79	54.046	11,82
2-3 μήνες	217	7,42	34.954	7,65
3-4 μήνες	154	5,27	18.466	4,04
4-5 μήνες	149	5,10	23.036	5,04
5-6 μήνες	139	4,76	25.758	5,63
6-8 μήνες	207	7,08	34.074	7,45
8-10 μήνες	159	5,44	30.450	6,66
10-12 μήνες	141	4,82	29.480	6,45
12-16 μήνες	176	6,02	40.601	8,88
16-20 μήνες	53	1,81	18.831	4,12
20-24 μήνες	51	1,74	15.596	3,41

24 μήνες	243	8,31	67.812	14,83
Σύνολο	2.923	100,00	457.204	100,00

Πηγή: Σταμπουλής, 2006

5.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Μελετώντας την απασχόληση στον Νομό Κορινθίας, βλέπουμε πως ο Νομός έχει το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, αν και υπολείπεται του αντίστοιχου ποσοστού στο σύνολο της χώρας. Γενικότερα ο Νομός έχει υψηλά ποσοστά απασχόλησης και στο σύνολο, και επιμέρους στις γυναίκες και τους ηλικιωμένους.

Η γεωργία απασχολεί το μεγαλύτερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού στην Κορινθία και ακολουθούν το εμπόριο και η μεταποίηση. Παρόλα αυτά μελετώντας την διαχρονική πορεία της απασχόλησης στον Νομό βλέπουμε πως έχουμε φθίνουσα πορεία της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, στασιμότητα στον δευτερογενή και άνοδος στον τριτογενή τομέα.

Επίσης όμως ο Νομός Κορινθίας εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό κινητικότητας εργατικού δυναμικού προς άλλους νομούς, και συγκεκριμένα στον Νομό Αττικής, από όλους τους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Αυτό σημαίνει μεγάλη εξάρτηση του Νομού από την Αττική, και μικρή αυτονομία.

Όσον αφορά την ανεργία, ο Νομός Κορινθίας εμφανίζει το μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και είναι χαμηλότερο και από το αντίστοιχο εθνικό. Παρόλα αυτά ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης έχουμε την τεράστια αύξηση της ανεργίας και στον Νομό, η οποία έφτασε περίπου το 20%. Η ανεργία χτυπάει κυρίως τις γυναίκες, καθώς το ποσοστό των ανέργων γυναικών είναι σχεδόν διπλάσιο από το αντίστοιχο των αντρών. Το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας στην Κορινθία είναι μικρότερο από το αντίστοιχο εθνικό, αλλά έχουμε μεγάλα ποσοστά ανέργων με διάρκεια παραμονής στην ανεργία έως και 2 μήνες. Τέλος τους καλοκαιρινούς μήνες έχουμε μείωση της ανεργίας στον Νομό, πράγμα που δείχνει τη σημαντικότητα του τουρισμού στην Κορινθία, όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

Πίνακας 5.4.1. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (απασχόληση - ανεργία)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου</p> <p>→ Υψηλά ποσοστά απασχόλησης και στο σύνολο, και επιμέρους στις γυναίκες και τους ηλικιωμένους</p> <p>→ Μεγάλα ποσοστά απασχόλησης στη γεωργία, το εμπόριο και την μεταποίηση</p> <p>→ Άνοδος της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα</p> <p>→ Το μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια</p> <p>→ Μικρό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας</p>	<p>→ Φθίνουσα πορεία της απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα</p> <p>→ Στασιμότητα της απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα</p> <p>→ Μεγάλη κινητικότητα εργατικού δυναμικού προς τον Νομό Αττικής</p> <p>→ μεγάλη εξάρτηση από την Αττική</p> <p>→ Μεγάλο ποσοστό ανεργίας στις γυναίκες</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Ανάπτυξη τουρισμού→μείωση ανεργίας ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες</p>	<p>→ Τεράστια αύξηση της ανεργίας (20%)</p>

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ**6.1. Φυσικογεωγραφική διαμόρφωση**

Ο Νομός Κορινθίας ανήκει στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και καταλαμβάνει το βορειοανατολικό τμήμα της. Βρέχεται βόρεια από τον Κορινθιακό Κόλπο και νοτιοανατολικά από τον Σαρωνικό Κόλπο. Ανατολικά συνορεύει με τον Νομό

Αττικής, δυτικά με τον Νομό Αχαΐας και νότια με τους Νομούς Αρκαδίας και Αργολίδος.

Αναφορικά με την μορφολογία του εδάφους ο Νομός είναι ως επί το πλείστον ορεινός, καθώς οι ορεινές και ημιορεινές περιοχές καλύπτουν το 82% της έκτασής του. Η πεδινή περιοχή συναντάται κυρίως στις παραλιακές περιοχές του Νομού προς τον Κορινθιακό και τον Σαρωνικό Κόλπο. Συγκεκριμένα η μόνη αξιόλογη πεδιάδα είναι η παραλιακή στενή πεδιάδα της Βόχας (Βοχαϊκή) μεταξύ της Κορίνθου και του Κιάτου. Μικρές πεδινές εκτάσεις βρίσκονται στα παράλια γύρω από τους Αγίους Θεοδώρους, το Καλαμάκι, το Λουτράκι.

Τα σημαντικότερα βουνά της Κορινθίας είναι:

- Στο εσωτερικό του Νομού βρίσκεται το όρος Κυλλήνη (ή Ζήρια, 2.376 μ.). Θεωρείται από τις χαρακτηριστικότερες οροσειρές της Πελοποννήσου. Είναι η δεύτερη σε ύψος μετά το όρος Ταΰγετο σε όλη την Πελοπόννησο. Το κύριο τμήμα του βουνού βρίσκεται κοντά στα σύνορα του Νομού με το Νομό Αχαΐας.
- Όνεια Όρη (ή Οξύ, 599 μ.). Άλλη ονομασία του είναι Ξυλοκέρizza και βρίσκονται στα νότια του Νομού, κοντά στον Ισθμό. Αναφέρονται από τους Αρχαίους ιστορικούς, επειδή η θέση τους αποτελούσε τη φυσική άμυνα της Πελοποννήσου.
- Ο Ακροκόρινθος (573 μ.). Στους πρόποδες του είχε κτιστεί η αρχαία Κόρινθος και το βουνό αποτελούσε τη φυσική ακρόπολή της. Κορυφές της οροσειράς είναι η Ευρωστίνη (1.208 μ.), ο Φαρμακάς (1.616 μ.), το Μεγαλοβούνι (1.273 μ.), ο Προφήτης Ηλίας (725 μ.), κ.ά.
- Τα Αροάνια Όρη (2.341 μ.).
- Τα Γεράνεια Όρη

Ο σημαντικότερος ποταμός του Νομού Κορινθίας είναι ο Ασωπός. Πηγάζει από τον Ολίγυρτο και χύνεται στον Κορινθιακό κόλπο. Οι υπόλοιποι είναι χείμαρροι με κυριότερους από αυτούς το Ραχανιώτικο (ή Λογγοπόταμο), τον

Κουτσομαδιώτικο (ή ποτάμι της Νεμέας), τον Σύθα (ή Τρικαλιώτικο), το Σκουπέικο, το Ζαχαλίτικο (ή Δερβένια) και τον Κριό (ή ποτάμι της Φόνισσας).

Κυριότερη λίμνη του Νομού Κορινθίας είναι η λίμνη της Στυμφαλίας που βρίσκεται σε ύψος 620 μ. , με μήκος 18 τετραγωνικά χλμ. και με ελάχιστη έκταση το καλοκαίρι 4 τετραγωνικά χλμ. Στην Περαιχώρα υπάρχει η μικρή λίμνη της Βουλιαγμένης, που συνδέεται με τον Κορινθιακό Κόλπο. Τέλος στο όρος Κυλλήνη, στο δήμο Φενεού, υπάρχει η τεχνητή λίμνη του φράγματος Δόξας Φενεού.

Το σημαντικότερο λιμάνι της Κορινθίας είναι το λιμάνι της Κορίνθου, το οποίο θεωρείται μικρό και εξυπηρετεί επιβάτες και εμπορεύματα. Προβλέπεται επέκταση και αναβάθμισή του. Έχουν ήδη ξεκινήσει οι διαδικασίες για την μετατροπή του λιμανιού σε Ανώνυμη Εταιρεία, κατά τα πρότυπα των 12 λιμένων εθνικής σημασίας που λειτουργούν σήμερα στην χώρα ως ανώνυμες εταιρείες. Το νέο λιμάνι θα είναι λιμάνι που θα στοχεύει κυρίως στον τουρισμό, προσελκύοντας κρουαζιερόπλοια και την επιβατηγό κίνηση και δευτερευόντως στην μεταφορά φορτίων, και προβλέπεται να δώσει ώθηση στην οικονομία της Κορίνθου και γενικότερα του Νομού, αν και ακόμα δεν έχουν προβλεφθεί οι συνέπειες που θα έχει στις γειτονικές παραλιακές πόλεις που βασίζουν τον θερινό τουρισμό τους και στις παραλίες τους (www.shipfriends.gr).

6.2. Φυσικοί κίνδυνοι

6.2.1. Εισαγωγή

Στην περιοχή του Κορινθιακού Κόλπου στον Νομό Κορινθίας ενήργησαν μια σειρά από έντονα γεωλογικά φαινόμενα, ορισμένα από τα οποία συνεχίζονται και σήμερα, τα οποία και συντέλεσαν στην διαμόρφωση ποικίλων γεωλογικών φαινομένων ως προς την διάρκεια και την ένταση. Με βάση αυτές τις ιδιομορφίες η περιοχή χωρίστηκε σε χάρτες τεχνικογεωλογικών ζωνών , οι οποίες είναι χαρακτηρισμένες ανάλογα με τον βαθμό επικινδυνότητας τους και σε σχέση με τις προβλεπόμενες χρήσεις. Η περιοχή είναι χωρισμένη σε δυο μέρη με διαφορετικά πετρώματα και τέμνεται από δυο επιμήκη σεισμογενή ρήγματα. Όλα τα γεωλογικά φαινόμενα εκτός των ηφαιστειών έχουν εκδηλωθεί στο πρόσφατο

παρελθόν και πολλά εξακολουθούν να είναι ενεργά μέχρι σήμερα (σεισμοί, κατολισθήσεις, πλημμύρες).

Από τους γεωλογικούς σχηματισμούς επηρεάζεται και ο υδροφόρος ορίζοντας, με αποτέλεσμα να αναπτύσσονται τρεις τύποι υδροφοριών:

- Πρωτογενής υδροφορία αλλουβιακών αποθέσεων
- Πρωτογενής υδροφορία πλειστοκαινικών ιζημάτων
- Δευτερογενής υδροφορία ασβεστολιθικών (καρστικών) σχηματισμών
- Παράκτιοι υδατοστεγανοί σχηματισμοί
- Υδρογραφικό δίκτυο.

Ποικίλη ως προς την διαμόρφωση, την διάρρηξη, τον βαθμό αποσάθρωσης και την λιθολογική τους σύσταση είναι και οι γεωλογικοί σχηματισμοί στις παράκτιες ζώνες με πέντε διαφορετικά είδη σχηματισμών:

- Παράκτιες αλλουβιακές αποθέσεις
- Πλειστοκαινικά ιζήματα
- Αποθέσεις στις αναβαθμίδες των χειμάρρων, κώνοι κορημάτων, ριπίδια, πλευρικά κορύματα
- Ασβεστολιθικοί σχηματισμοί
- Φλύσχης (www.infopeloponnisos.gr)

6.2.2. Σεισμικότητα

Από τις τέσσερις ζώνες επικινδυνότητας στις οποίες έχει διαιρεθεί ο ελληνικός χώρος, ο Νομός Κορινθίας ανήκει στη ζώνη ΙΙΙ. Τα μεγέθη των χερσαίων σεισμών κυμαίνονται από 4,5 έως 6,9 και των θαλάσσιων από 4,5 έως 6,9 της κλίμακας Richter (www.pi.gr).

Η περιοχή γενικότερα του Κορινθιακού Κόλπου χαρακτηρίζεται από υψηλή σεισμικότητα. Μεγαλύτερος σεισμός στον Νομό Κορινθίας ήταν ο σεισμός που έγινε στις Αλκυονίδες Νήσους το 1981 με μέγεθος 6,7 Richter.

6.2.3. Πλημμύρες

Οι πρόσφατες πυρκαγιές του καλοκαιριού του 2006 στον Νομό Κορινθίας είχαν ως αποτέλεσμα οι πυρόπληκτες περιοχές του Ν. Κορινθίας να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα διάβρωσης και ερημοποίησης. Οι σημαντικότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διάβρωση και υποβάθμιση είναι: (α) οι μεγάλες κλίσεις, (β) το μεγάλο μήκος των κλίσεων, (γ) το περιορισμένο βάθος του εδάφους, (δ) η αργιλώδης κοκκομετρική σύσταση του επιφανειακού εδαφικού ορίζοντα, (ε) η ασθενής δομή του εδάφους ιδιαίτερα στα γεωργικά εδάφη, (ζ) το ακάλυπτο της επιφανείας του εδάφους λόγω της καταστροφής της βλάστησης από τις πυρκαγιές και (η) το ξηροθερμικό κλίμα (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2007).

Η αύξηση επίσης της απορροής μπορεί να προκαλέσει σημαντικές πλημμύρες και καταστροφές, επειδή τα κύρια ρέματα αποστράγγισης αναπτύσσονται ως μονόκλωνα σε μεγάλο μήκος και παρουσιάζουν μεγάλη μορφολογική κλίση στην κοίτη τους (Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2007).

Οι πλημμύρες πλήττουν κυρίως τις πεδινές περιοχές της Βόχας και της Κορίνθου.

6.2.4. Πυρκαγιές

Ο Νομός Κορινθίας πλήττεται σε μεγάλο βαθμό από πυρκαγιές τους καλοκαιρινούς μήνες. Συγκεκριμένα στα Γεράνεια Όρη υπήρξαν μεγάλες πυρκαγιές το καλοκαίρι του 1986 και το καλοκαίρι του .

Η μεγαλύτερη πυρκαγιά όμως που έπληξε τον Νομό ήταν η πυρκαγιά του 2006, η οποία έπληξε τις περιοχές κυρίως του αρχαίου Φενεού, της Νεμέας, της Σολυγείας, του Σαρωνικού, της Αρχαίας Κορίνθου, της Τενέας και της Βόχας (χάρτης 12 παραρτήματος). Οι πυρκαγιές δημιούργησαν προβλήματα σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις κυρίως των περιοχών Βόχας και Τενεού, προβλήματα που θα είχαν αντίκτυπο και στον πρωτογενή τομέα του Νομού.

6.3. Χωροταξική ένταξη

6.3.1. Οικιστικό δίκτυο

Τα οικιστικά κέντρα του Νομού Κορινθίας διαρθρώνονται σε επίπεδα ιεράρχησης ως εξής:

- Στα οικιστικά κέντρα 1^{ου} επιπέδου περιλαμβάνεται το αστικό νομαρχιακό κέντρο της Κορίνθου, η οποία είναι η πρωτεύουσα του Νομού και αποτελεί περιφερειακό πόλο ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα Αθήνα - Πάτρα.
- 6 οικιστικά κέντρα 3^{ου} επιπέδου: Λουτράκι, Ζευγολατειό, Κιάτο, Ξυλόκαστρο, Νεμέα. Τα κέντρα αυτά είναι τα κέντρα – έδρες των Πρωτοβάθμιων Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Νομού, με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό της τάξεως των 20.000 κατοίκων και άνω και αποτελούν τα κέντρα – πόλους ανάπτυξης ευρύτερων αναπτυξιακών ενοτήτων.
- 7 οικιστικά κέντρα 4^{ου} επιπέδου ενισχυμένου: Άγιοι Θεόδωροι, Σοφικό, Δερβένι, Βέλο, Γκούρα, Χιλιομόδι, Περιγιάλι. Τα οικιστικά κέντρα 4^{ου} ενισχυμένου επιπέδου είναι τα κέντρα έδρες των ΟΤΑ με προβλεπόμενο εξυπηρετούμενο πληθυσμό της τάξης των 10.000 κατοίκων (ή και λιγότερο κατά περίπτωση) και ο ρόλος τους είναι στην πράξη αντίστοιχος με αυτόν του 3^{ου} επιπέδου σε χαμηλότερη κλίμακα.
- 2 οικιστικά κέντρα 4^{ου} επιπέδου: Αθήκια, Καλλιάνοι. Είναι οι έδρες των ΟΤΑ, κέντρα εμβέλειας πρωτοβάθμιου Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης και ο ρόλος τους είναι συνυφασμένος με την οργάνωση της ανάπτυξης και διακυβέρνησης του πρωτοβάθμιου ΟΤΑ.

Τα οικιστικά κέντρα του Νομού Κορινθίας και οι αλληλεξαρτήσεις τους εμφανίζονται στον χάρτη 13 του παραρτήματος.

6.3.2. Περιοχές επιρροής αστικών κέντρων του Νομού Κορινθίας

Η Κόρινθος ως οικιστικό κέντρο 1^{ου} επιπέδου αποτελεί περιφερειακό πόλο ανάπτυξης. Αποτελεί αναπτυξιακό πόλο με ευρύτερη αστική διάχυση επί του άξονα ΠΑΘΕ. Αποτελεί κέντρο υπηρεσιών και οργάνωσης πολιτιστικών, τουριστικών και λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων του Νομού. Αποτελεί και έδρα τμημάτων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η ζώνη επιρροής της Κορίνθου επεκτείνεται σε ολόκληρο τον Νομό Κορινθίας.

Το σύνολο των οικιστικών κέντρων επί του ΠΑΘΕ στην Κορινθία ως συνεχές στην πράξη πολεοδομικό συγκρότημα σχηματίζει ένα σημαντικό πληθυσμιακά και παραγωγικά οικιστικό σύνολο. Στη ζώνη άμεσης εξάρτησης και επιρροής του περιλαμβάνεται ο Δήμος Λουτρακίου – Αγίων Θεοδώρων.

Οι εξαρτήσεις μεταξύ των οικιστικών κέντρων του Νομού φαίνονται και στον χάρτη 13 του παραρτήματος.

6.3.3. Χρήσεις γης – Χωροταξικά προβλήματα

Η οικιστική χρήση σε όλη την ελληνική επικράτεια καθορίζεται από το πλαίσιο του πολεοδομικού σχεδιασμού των πόλεων και οικισμών. Πρόκειται για τα σχέδια πόλης με βάση το Ν. Διάταγμα του 1923 και στη συνέχεια για τον σχεδιασμό με βάση τους νόμους 947/79, 1337/1983 και 2508/1997, καθώς και με τα διατάγματα για τον τρόπο οριοθέτησης και πολεοδόμησης των χωριών.

Στις περιοχές εκτός των σχεδίων πόλης και εκτός των ορίων των οικισμών, επιτρέπεται η δόμηση υπό ορισμένους όρους και προϋποθέσεις.

Εκτεταμένη αυθαίρετη δόμηση δεν υπάρχει στην Κορινθία. Ωστόσο η εκτός σχεδίου δόμηση σε ορισμένες περιοχές γίνεται πυκνή με έντονη μίξη χρήσεων γης και οδηγεί σε πιέσεις αστικοποίησης, επομένως απαιτεί ειδικές ρυθμίσεις. Τέτοιες περιοχές είναι οι παραλιακές περιοχές στα βόρεια του Νομού που βρέχονται από τον Κορινθιακό Κόλπο, η περιοχή του Ισθμού και οι παραλιακές περιοχές του νέου Δήμου Λουτρακίου – Αγ. Θεοδώρων.

Συγκρούσεις γης έχουμε σχεδόν σε όλα τα παραλιακά μέτωπα του Νομού, πλην της βόρειας πλευράς των Γερανείων. Στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων έχουμε επίσης τις βιομηχανικές δραστηριότητες της Motor – Oil και της βιομηχανικής περιοχής που προκαλούν περιβαλλοντικές πιέσεις.

Τέλος στις ορεινές περιοχές της περιοχής του Φενεού έχουμε κίνδυνο πληθυσμιακής αποψίλωσης.

Όλα αυτά τα στοιχεία εντοπίζονται στον χάρτη 11 του παραρτήματος.

6.3.4. Περιαστικός αγροτικός χώρος

Ο περιαστικός αγροτικός χώρος είναι ο χώρος άμεσης επιρροής, λειτουργικής διασύνδεσης και αλληλεξάρτησης από το «αστικό κέντρο», που έχει αναπτυχθεί είτε κεντροβαρικά στο ζωτικό του οικονομικό χώρο, είτε σε κομβικό σημείο αυτού εάν ο ζωτικός χώρος υποδοχής της ανάπτυξης έχει γραμμική διάρθρωση.

Στον Νομό Κορινθίας έχουμε τη δεύτερη περίπτωση όπου ο ζωτικός χώρος υποδοχής της ανάπτυξης έχει γραμμική διάρθρωση. Ως περιαστικός αγροτικός χώρος του Νομού ορίζεται η ενδοχώρα του δίπολου διαπεριφερειακής εμβέλειας Κόρινθος- Λουτράκι σε συνδυασμό με την γραμμική αστική ανάπτυξη δυτικά της Κορίνθου στην βόρεια ακτή του Ν. Κορινθίας (Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003).

Η ζώνη αυτή αποτελεί την αγροτική ενδοχώρα του πόλου ανάπτυξης της Περιφέρειας (της Κορίνθου). Αποτελεί περιοχή λειτουργικής επιρροής του αστικού κέντρου και ζώνη υποδοχής και ελέγχου της αστικότητας και της ανάπτυξης της πόλης.

6.3.5. Παράκτιος χώρος - Οικιστική έκταση παράκτιων οικισμών

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα βλέπουμε πως στην Κορινθία έχουμε 68 παράκτιους οικισμούς (το 16,6% των παράκτιων οικισμών της Περιφέρειας Πελοποννήσου), από τους οποίους μόνο οι 31 οικισμοί (το 46,7%) είναι οριοθετημένοι. Ο αριθμός αυτός μπορεί να είναι καλύτερος από τον

αντίστοιχο των άλλων νομών της Περιφέρειας και από τον αντίστοιχο της ίδιας της Περιφέρειας, αλλά δεν είναι ικανοποιητικός. Ο μεγάλος αριθμός μη οριοθετημένων οικισμών στην παράκτια ζώνη είναι ένας από τους παράγοντες των πιέσεων αστικοποίησης στις παραλιακές ζώνες του Νομού.

Πίνακας 6.3.1. Έκταση παράκτιου χώρου και παράκτιων οικισμών νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου

	Νομός/Περιφ έρεια	Έκταση Παράκτι ου χώρου (στρ.)	Οικιστι κή Έκταση * (στρ)	% οικιστ. Έκτασ ης	Αριθμός Παράκτι ων Οικισμώ ν	Οικισμοί οριοθετημέ νοι	% οικισμών οριοθετημέν ων
1	Αργολίδα	305.050	17.098	5,6	68	19	35,8
2	Αρκαδία	143.750	4.905	3,4	18	11	61
3	Κορινθία	310.650	27.605	8,9	68	31	46,7
4	Λακωνία	603.870	31.337	5,2	152	33	21,7
5	Μεσσηνία	394.640	30.119	7,6	103	19	18,4
6	Περιφέρεια	1.757.960	111.064	6,3	409	113	28,8

*Η οικιστική έκταση περιλαμβάνει την έκταση των οριοθετημένων οικισμών (Στοιχεία ΥΠΕΧΩΔΕ- Δ/νση Χωροταξίας) και εκτίμηση της μελέτης για τους λοιπούς οικισμούς (εκτίμηση από χάρτες ΓΥΣ, 1 :50000)

Πηγή: Χωροταξικό Σχέδιο Πελοποννήσου, 2003

6.3.6. Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια (ΓΠΣ) – Σχέδια πόλης – Οριοθετήσεις οικισμών

Οι οικισμοί με εγκεκριμένο ΓΠΣ στον Νομό Κορινθίας είναι η Κόρινθος (ΦΕΚ 190Δ/87), οι Αγ. Θεόδωροι (ΦΕΚ 917Δ/87), το Βέλο (ΦΕΚ 361 Δ/88), το Κιάτο (ΦΕΚ 63Δ/93) και το Ξυλόκαστρο (ΦΕΚ 1042Δ/87) (www.minenv.gr).

Έχουν ανατεθεί εκπονήσεις ΓΠΣ για την περιοχή Άσσου – Λέχαιου, την περιοχή Βόχας, την Νεμέα, την περιοχή Σαρωνικού και την περιοχή Τενέας (portal.tee.gr). Πρόσφατα εκπονείται και νέο ΓΠΣ για την περιοχή Λουτρακίου – Περαιχώρας

Επίσης έχει εκπονηθεί ΣΧΟΟΑΠ για την περιοχή του Φενεού. ΣΧΟΟΑΠ έχουν ανατεθεί για τις περιοχές Ευρωστίνης και Σολυγείας (portal.tee.gr).

Πάντως τα περισσότερα ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ του Νομού βρίσκονται σε αναθεώρηση και γενικότερα επικρατεί μια σύγχυση όσον αφορά την πολεοδομική οργάνωση της Κορινθίας.

6.3.7. Λοιπές πολεοδομικά οργανωμένες χρήσεις

Μεγάλο αρνητικό στοιχείο στον Νομό Κορινθίας, που έρχεται ως αποτέλεσμα της σύγχυσης που προκαλείται από την κατάσταση με τα ΓΠΣ των δήμων του, είναι ότι δεν υπάρχουν ούτε Περιοχές Ειδικά Ρυθμιζόμενης Πολεοδόμησης (ΠΕΡΠΟ), ούτε Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων (ΠΟΑΠΔ) στους παράκτιους οικισμούς, όπως προβλέπονται από το Χωροταξικό Πελοποννήσου.

Επίσης υπάρχει μεγάλη σύγχυση με τη χωροθέτηση της βιομηχανίας και της βιοτεχνίας σε ορισμένα σημεία του Νομού, όπου γίνεται άναρχα, χωρίς συγκεκριμένο σχεδιασμό. Παραδείγματα είναι η ευρύτερη περιοχή του Ισθμού και η πόλη του Λουτρακίου, όπου το εργοστάσιο της HBH βρίσκεται μέσα στην πόλη.

Τέλος στο Χωροταξικό Πελοποννήσου υπήρχε πρόταση για Ρυθμιστικό Σχέδιο για την ανάπτυξη της Βόρειας Κορινθίας και για Σχέδιο Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων για την Βόρεια Κορινθία, προτάσεις που έμειναν στα χαρτιά.

6.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν κατά την περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά την χωροταξική οργάνωση του Νομού Κορινθίας και εντοπίζοντας τα δυνατά σημεία (πλεονεκτήματα) – αδυναμίες (μειονεκτήματα) – ευκαιρίες – κινδύνους που αφορούν τα χωροαναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Νομού καταλήγουμε στην εξής SWOT analysis:

Πίνακας 6.4.1. SWOT Analysis Νομού Κορινθίας (χωροταξική οργάνωση)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Η Κόρινθος αποτελεί περιφερειακό πόλο ανάπτυξης στον αναπτυξιακό άξονα Αθήνα - Πάτρα</p> <p>→ Οικιστικά κέντρα 3ου επιπέδου όπως το Λουτράκι που αποτελούν κέντρα – πόλους ανάπτυξης ευρύτερων αναπτυξιακών ενοτήτων και εκτός Νομού Κορινθίας</p> <p>→ Μεγάλα ποσοστά απασχόλησης στη γεωργία, το εμπόριο και την μεταποίηση</p> <p>→ Άνοδος της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα</p> <p>→ Το μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Περιφέρεια</p> <p>→ Μικρό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας</p>	<p>→ Έντονη σεισμικότητα στην περιοχή του Νομού</p> <p>→ Οι πυρκαγιές του 2006 προκάλεσαν προβλήματα στις καλλιέργειες της Νεμέας και των γύρω περιοχών</p> <p>→ Πλημμύρες στις πεδινές περιοχές της Βόχας</p> <p>→ Έντονη εκτός σχεδίου δόμηση και έντονη μίξη χρήσεων γης που οδηγεί σε πιέσεις αστικοποίησης στην βόρεια Κορινθία</p> <p>→ Συγκρούσεις γης σχεδόν σε όλα τα παραλιακά μέτωπα του Νομού</p> <p>→ Από τους 68 παράκτιους οικισμούς του Νομού μόνο 31 είναι οριοθετημένοι</p> <p>→ Επικρατεί σύγχυση όσον αφορά την πολεοδομική οργάνωση των οικισμών του Νομού</p> <p>→ Άναρχη, χωρίς σχεδιασμό χωροθέτηση της βιομηχανίας – βιοτεχνίας σε ορισμένα σημεία του Νομού</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Επέκταση και αναβάθμιση του λιμανιού της Κορίνθου → οικονομική ώθηση στον Νομό</p> <p>→ Αναθεώρηση ΓΠΣ δήμων του Νομού και σύνταξη νέων όπως π.χ. του Λουτρακίου</p>	<p>→ Οι επιπτώσεις του νέου λιμανιού της Κορίνθου στις γειτονικές παραλιακές πόλεις</p> <p>→ Οι πυρκαγιές του 2006 δημιουργούν προβλήματα διάβρωσης του εδάφους και ερημοποίησης καθώς και αύξηση</p>

	<p>της απορροής → έντονες πλημμύρες</p> <p>→ Περιβαλλοντικές πιέσεις στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων από την Motor - Oil και την βιομηχανική περιοχή</p> <p>→ Κίνδυνος πληθυσμιακής αποψίλωσης στις ορεινές περιοχές του Φενεού</p>
--	---

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

7.1. Εισαγωγή

Ο Νομός Κορινθίας βρέχεται βόρεια από τον Κορινθιακό Κόλπο και νοτιοανατολικά από τον Σαρωνικό Κόλπο, ανατολικά συνορεύει με τον Νομό Αττικής, δυτικά με τον Νομό Αχαΐας και νότια με τους Νομούς Αρκαδίας και Αργολίδος. Η Κορινθία είναι ως επί το πλείστον ορεινή και σχηματίζεται από βουνά όπως η Κυλλήνη, τα Όνεια και τα Γεράνεια Όρη, που βαθμιαία χαμηλώνουν προς τη θάλασσα, και από στενόμακρες πεδιάδες. Έχει συνολική έκταση 2.290 τετραγωνικά χλμ.

Οι πεδινές περιοχές καλύπτουν μόνο το 18% του Νομού, καθιστώντας την Κορινθία μια από τις ορεινές περιοχές της χώρας μας.

Η Κορινθία ανήκει στη ζώνη της μεσογειακής χλωρίδας, με εξαίρεση τα υψηλότερα βουνά (Κυλλήνη), όπου επικρατεί βλάστηση της Κεντρικής Ευρώπης. Ο Νομός όπως προαναφέρθηκε είναι ορεινός με τη πεδινή γη του να απαντάται στα παράλια του Νομού προς τον Κορινθιακό και Σαρωνικό Κόλπο. Το ορεινό

τμήμα του Νομού καταλαμβάνει το 59,2% της συνολικής έκτασής του, το ημιορεινό το 22,5% και το πεδινό το 18,3%.

7.1.1. Όρη

Τα διοικητικά όρια του Νομού Κορινθίας δεν βυθίζονται στη θάλασσα, συμπίπτουν με δασοσκεπείς ορεινούς χαρακτηριστικούς όγκους. Συγκεκριμένα η Κορινθία οριοθετείται προς τα βορειοανατολικά με το νομό Αττικής από τον ορεινό όγκο των Γερανείων. Δυτικά με το Νομό Αχαΐας με τον ορεινό όγκο του Χελμού. Νότια με τους νομούς Αρκαδίας και Αργολίδας με τον ορεινό όγκο του Ολίγυρτου και της Τραπεζώνας.

Στο εσωτερικό του νομού το ανάγλυφο διαμορφώνεται έντονο. Στο δυτικό ορίζοντα του νομού δεσπόζει χαρακτηριστικά ο ορεινός όγκος της Ζήρειας ή Κυλλήνης και του Μαύρου Όρους και χαμηλότερα της Κορφιώτισσας. Στην κεντρική Κορινθία χαρακτηριστικοί είναι οι μικρότεροι ορεινοί όγκοι της Λέχωβας, του Προφήτη Ηλία, της Ευαγγελίστριας, του Φωκά, του Ακροκορίνθου και άλλοι. Και στον ανατολικό ορίζοντα αναγνωρίζονται εύκολα οι ορεινοί όγκοι των Όνιων και της Τζάλικας, που είναι η ψηλότερη κορυφή της χερσονήσου της Σολυγείας (www.korinthia.net).

Συγκεκριμένα τα βουνά του Νομού Κορινθίας είναι:

- Στο εσωτερικό του Νομού βρίσκεται το όρος Κυλλήνη (ή Ζήρια, 2.376 μ.). Θεωρείται από τις χαρακτηριστικότερες οροσειρές της Πελοποννήσου. Είναι η δεύτερη σε ύψος μετά το όρος Ταΰγετο σε όλη την Πελοπόννησο. Το κύριο τμήμα του βουνού βρίσκεται κοντά στα σύνορα του Νομού με το Νομό Αχαΐας.
- Όνεια Όρη (ή Οξύ, 599 μ.). Άλλη ονομασία του είναι Ξυλοκέριζα και βρίσκονται στα νότια του Νομού. Αναφέρονται από τους Αρχαίους ιστορικούς, επειδή η θέση τους αποτελούσε τη φυσική άμυνα της Πελοποννήσου. (Είναι κοντά στον Ισθμό).
- Ο Ακροκόρινθος (573 μ.). Στους πρόποδες του είχε κτιστεί η αρχαία Κόρινθος και το βουνό αποτελούσε τη φυσική ακρόπολή της. Κορυφές

της οροσειράς είναι η Ευρωστήνη (1.208 μ.), ο Φαρμακάς (1.616 μ.), το Μεγαλοβούνι (1.273 μ.), ο Προφήτης Ηλίας (725 μ.), κ.ά.

- Αροάνεια Όρη (2.341 μ.).
- Γεράνεια Όρη

Παρατηρούμε πως τα όρη της Κορινθίας κυκλώνουν τον Νομό και μαζί με την θάλασσα απομονώνουν την Κορινθία από τους γύρω Νομούς.

7.1.2. Πεδιάδες

Η μόνη αξιόλογη πεδιάδα είναι η παραλιακή στενή πεδιάδα της Βόχας (Βοχαϊκή) μεταξύ της Κορίνθου και του Κιάτου. Μικρές πεδινές εκτάσεις βρίσκονται στα παράλια γύρω από τους Αγίους Θεοδώρους, το Καλαμάκι, το Λουτράκι.

7.1.3. Λεκάνες απορροής

Στον Νομό υπάρχουν αρκετοί χείμαρροι και ρέματα. Κυριότεροι από αυτούς είναι ο Ραχανιώτικος (ή Λογγοπόταμος), ο Κουτσομαδιώτικος (ή ποτάμι της Νεμέας), ο Σύθας (ή Τρικαλιώτικος), ο Σκουπέικος, ο Ζαχαλίτικος (ή Δερβένια) και ο Κριός (ή ποτάμι της Φόνισσας). Στον Νομό υπάρχουν επίσης και πηγές μεγάλης παροχής των οποίων τα ύδατα χρησιμοποιούνται για ύδρευση και άρδευση. Οι πηγές αυτές κυρίως απαντώνται στο όρος Κυλλήνη και στα Γεράνεια Όρη (πηγή Καραντάνη που υδροδοτεί το Λουτράκι).

Ο σημαντικότερος ποταμός του Νομού Κορινθίας είναι ο ποταμός Ασωπός (279 km²). Πηγάζει από τον Ολίγυρτο και χύνεται στον Κορινθιακό κόλπο.

Το μέσο υψόμετρο της λεκάνης ανέρχεται στα 509 m. Ο μέσος ετήσιος όγκος νερού από βροχόπτωση της λεκάνης ανέρχεται σε 182x106 m³. Από αυτά μια σημαντική ποσότητα απορρέει επιφανειακά και κατεισδύει εμπλουτίζοντας τους υπόγειους υδροφόρους ορίζοντες (82,5x106 m³) και το υπόλοιπο επιστρέφει στην ατμόσφαιρα (54,6%). Η λεκάνη του Ασωπού ποταμού δέχεται και μέρος των επιφανειακών νερών της γειτονικής λεκάνης Στυμφαλίας (Βουδούρης κ.ά., 2008).

Οι κυριότεροι υδροφόροι ορίζοντες φιλοξενούνται στα ανθρακικά πετρώματα, στα κροκαλοπαγή και στις αλλουβιακές αποθέσεις. Ο παράκτιος αλλουβιακός υδροφόρος της λεκάνης δεν έχει δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης, ενώ υδρογεωλογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο υδροφόρος των κροκαλοπαγών. Η ορθολογική συνδιαχείριση των υπόγειων και επιφανειακών νερών της λεκάνης θα συμβάλει σημαντικά στην επίλυση του υδατικού προβλήματος του Νομού Κορινθίας (Βουδούρης κ.ά., 2008).

Γεωλογικά η λεκάνη του Ασωπού ποταμού περιλαμβάνει στο υπόβαθρό της τμήματα των ζωνών Τρίπολης (φλύσχης) και Πίνδου (ασβεστόλιθοι, φλύσχης). Οι νεώτερες αποθέσεις αποτελούνται από σχηματισμούς του Πλειοκαίνου (κροκαλοπαγή, μάργες, ψαμμίτες) και του Τεταρτογενούς (κροκαλοπαγή, κροκάλες, χάλικες, άμμοι, άργιλοι, ιλύες και μεικτές φάσεις αυτών) (Βουδούρης κ.ά., 2008).

Οι υδατικές ανάγκες καλύπτονται από την εκμετάλλευση των υπόγειων υδροφόρων οριζόντων κυρίως της παράκτιας ζώνης και αυτό έχει συμβάλλει στην ποσοτική μείωση και την ποιοτική υποβάθμισή τους. Αυτό εκδηλώνεται με ταπείνωση της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα, την εγκατάσταση αρνητικού Ισοζυγίου και τη νιτρορρύπανση γεωργικής κυρίως προέλευσης (Βουδούρης κ.ά., 2008).

Στη Σικυώνα (θέση Δέση) έχει κατασκευασθεί μικροφράγμα εκτροπής, απ' όπου το νερό με αύλακα οδηγείται και καλύπτει μέρος των αρδευτικών αναγκών σε όλη την παραλιακή πεδιάδα από Κιάτο μέχρι την Κόρινθο. Στην περιοχή αυτή εφαρμόζεται παραδοσιακά η μέθοδος των χειμερινών αρδεύσεων, που λειτουργεί ως τεχνητός εμπλουτισμός με ιδιαίτερη θετική συμβολή στην ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου του υδροφορέα της παράκτιας ζώνης (Βουδούρης κ.ά., 2008).

7.2. Κλιματολογικά δεδομένα

Τα κλιματικά στοιχεία μιας περιοχής αποτελούν ουσιαστικούς παράγοντες διαμόρφωσης του υδρολογικού κύκλου και κατά συνέπεια του υδρολογικού ισοζυγίου της.

Οι βασικότεροι παράγοντες που συντελούν στη διαμόρφωση του κλίματος είναι το ανάγλυφο, η απόσταση από τη θάλασσα, το υψόμετρο και τα ατμοσφαιρικά συστήματα. Το κλίμα παίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη των εδαφών, καθώς και στην πανίδα και την χλωρίδα μιας περιοχής.

Στο Νομό Κορινθίας επικρατεί γενικά ο μεσογειακός τύπος κλίματος, που χαρακτηρίζεται από βροχές την ψυχρή περίοδο και ανομβρία με υψηλές θερμοκρασίες τους θερινούς μήνες. Το κλίμα της περιοχής ανήκει στα ξηρά κλίματα τύπου Dd B3' b4'. Ο συμβολισμός αυτός, δηλώνει ότι το κλίμα είναι ημίξηρο με μικρό πλεόνασμα ύδατος κατά το χειμώνα και ανήκει στο μεσόθερμο τύπο θερμικού κλίματος. Υφίσταται επίσης την επίδραση της θάλασσας στη διαμόρφωση του θερμικού του χαρακτήρα (Μαυρίκος, 2009).

7.2.1. Θερμοκρασία

Η μέση μέγιστη και η μέση ελάχιστη ημερήσια τιμή της θερμοκρασίας στο Νομό Κορινθίας είναι 22,4 °C και 11.76 °C αντίστοιχα. Όσον αφορά τις μέσες μηνιαίες θερμοκρασίες ο ψυχρότερος μήνας είναι ο Ιανουάριος ενώ υπάρχουν έτη κατά τα οποία ψυχρότερος μήνας είναι ο Φεβρουάριος. Ο θερμότερος μήνας είναι ο Ιούλιος ενώ ακολουθεί ο Αύγουστος.

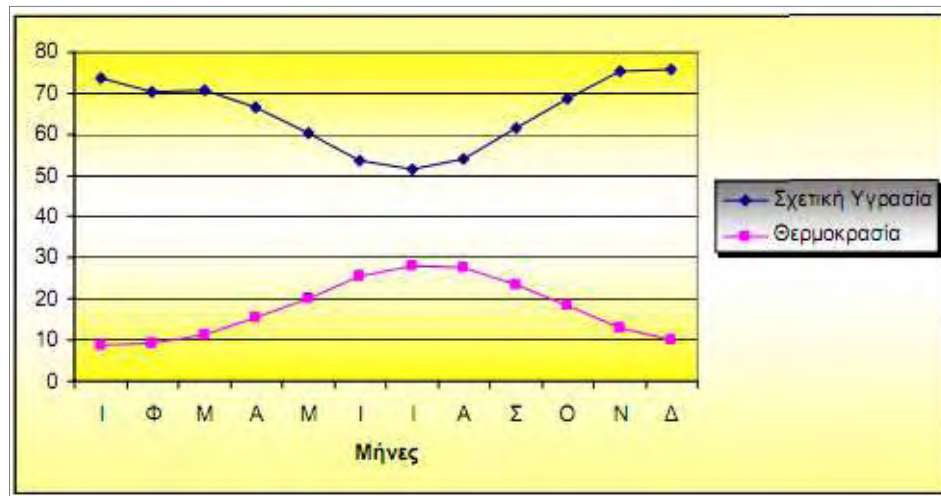
Η μέση ετήσια θερμοκρασία του ατμοσφαιρικού αέρα γενικά ελαττώνεται με το υψόμετρο. Ο ρυθμός της μεταβολής έχει μια μέση τιμή 0.23 °C ανά 100 μέτρα και αποτελεί την «θερμοβαθμίδα». Η μέση θερμοκρασία στην επιφάνεια την θάλασσας είναι 17,02 °C και η ελάττωση της είναι 0,23 °C ανά 100 m (Τάντος, 2006).

7.2.2. Σχετική Υγρασία

Στον Νομό Κορινθίας ο υγρότερος μήνας είναι ο Δεκέμβριος και ο ξηρότερος μήνας είναι ο Ιούλιος. Η μηνιαία κατανομή της σχετικής υγρασίας και της θερμοκρασίας του αέρα εμφανίζουν αντίθετη πορεία, δηλαδή οι μήνες με τη μέγιστη θερμοκρασία χαρακτηρίζονται από την ελάχιστη σχετική υγρασία και το αντίθετο (διάγραμμα 7.2.1 και πίνακας 7.2.1).

Διάγραμμα 7.2.1. Κλιμοδιάγραμμα θερμοκρασίας – σχετικής υγρασίας στο Νομό Κορινθίας (περίοδος 1988-1996)

Πηγή: Τάντος, 2006

Πίνακας 7.2.1. Μέση μηνιαία σχετική υγρασία (%) στο Νομό Κορινθίας (περίοδος 1988 – 1999)

Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαΐ	Ιουν	Ιούλ	Αύγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ	Ετήσια
73,9	70,6	71	66,5	60,4	53,8	51,7	54,1	61,5	68,8	75,6	75,9	65,3

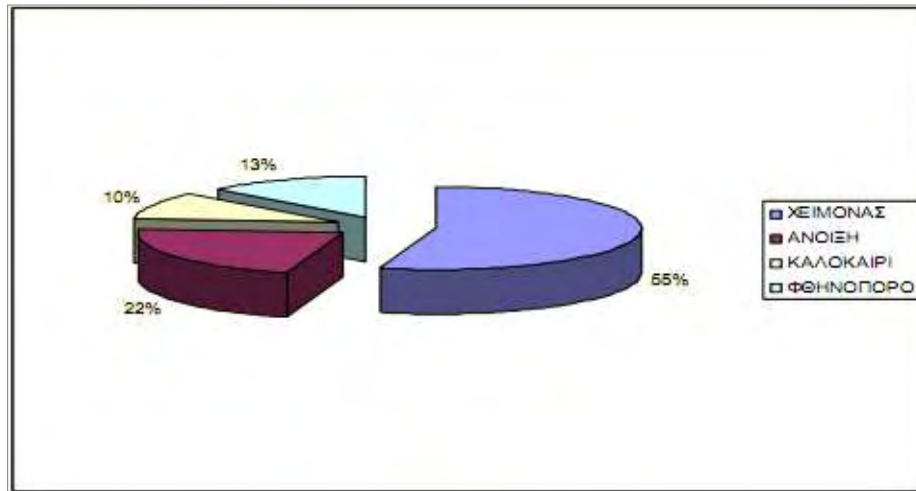
Πηγή: Τάντος, 2006

7.2.3. Βροχόπτωση

Στον Νομό Κορινθίας ο υγρός μήνας του έτους είναι ο Νοέμβριος και ακολουθεί ο Δεκέμβριος και ο Ιανουάριος. Αντίστοιχα, ο μήνας με τις λιγότερες βροχοπτώσεις, δηλαδή ο ξηρότερος μήνας, είναι ο Ιούλιος και ο Αύγουστος.

Όσον αφορά την εποχιακή κατανομή των βροχοπτώσεων (διάγραμμα 7.2.2) το 55% του ετησίου ύψους συγκεντρώνεται στη χειμερινή περίοδο, το 13% στη φθινοπωρινή, το 22% στην εαρινή και μόλις το 10 % στη θερινή περίοδο.

Διάγραμμα 7.2.2. Εποχιακή κατανομή των βροχοπτώσεων στην περιοχή της Κορινθίας

Πηγή: Τάντος, 2006

Ακολουθεί πίνακας με τις μέσες μηνιαίες τιμές βροχόπτωσης στον Νομό:

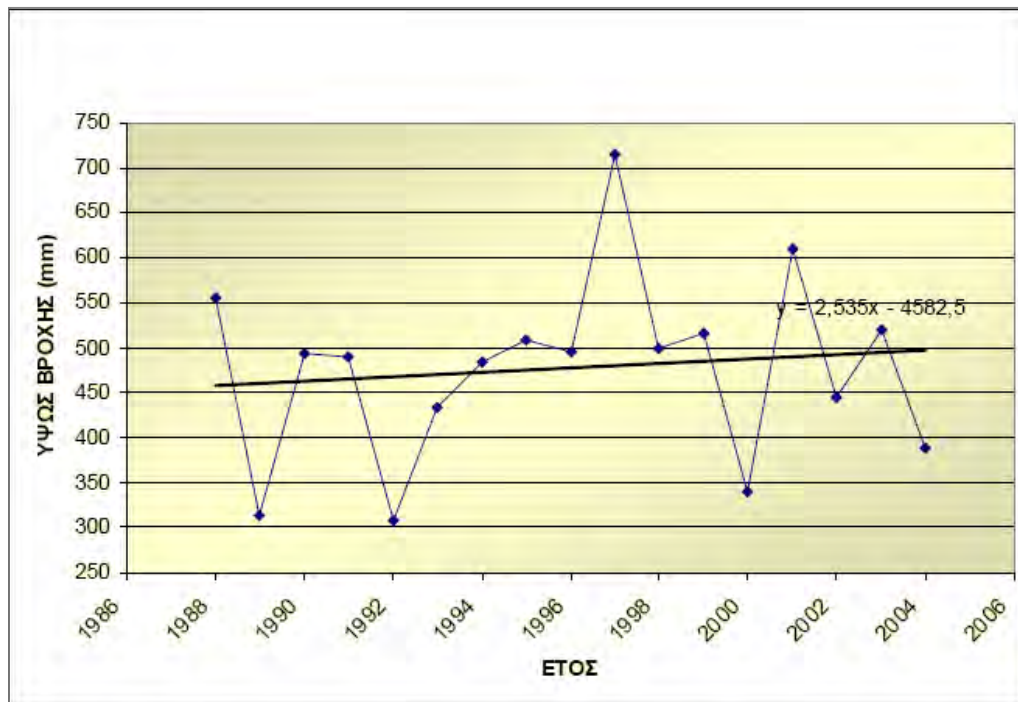
Πίνακας 7.2.2. Μέσες μηνιαίες τιμές βροχοπτώσεις (mm) στο Νομό Κορινθίας

Ιαν	Φεβ	Μαρ	Απρ	Μαϊ	Ιουν	Ιούλ	Αύγ	Σεπ	Οκτ	Νοε	Δεκ
77,12	48,35	57,53	26,20	27,02	4,80	4,95	15,33	21,54	37,25	87,09	64,47

Πηγή: Τάντος, 2006

Για την περιγραφή της ετήσιας πορείας των βροχοπτώσεων στον Νομό Κορινθίας επιλέχθηκε ο σταθμός του Βέλου, δεδομένου ότι εμφανίζει πλήρη χρονοσειρά δεδομένων για 20 υδρολογικά έτη (1984 – 2004). Από το παρακάτω διάγραμμα παρατηρείται ότι το ετήσιο ύψος βροχόπτωσης του σταθμού του Βέλου αυξάνεται γραμμικά με το χρόνο και ο ρυθμός αύξησης ανέρχεται σε 2,53 mm ανά έτος (Τάντος, 2006).

Διάγραμμα 7.2.3. Ευθεία τάσης των ετησίων τιμών βροχόπτωσης του σταθμού Βέλου

Πηγή: Τάντος, 2006

7.2.4. Ανεμολογικά στοιχεία

Ο Νομός Κορινθίας δεν χαρακτηρίζεται γενικά από ισχυρούς ανέμους. Οι τιμές ταχύτητας των ανέμων φθάνουν μέχρι τα 7 Beaufort, ενώ οι επικρατούσες διευθύνσεις είναι οι βορειοανατολικοί και οι ανατολικοί άνεμοι (Τάντος, 2006).

7.3. Χερσαία Κορινθία

7.3.1. Χλωρίδα

Από τα στοιχεία της Διεύθυνσης Δασικών Πόρων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, η συνολική έκταση των δασών στον Νομό Κορινθίας εμφανίζεται να κατέχει το 30% της συνολικής έκτασης του Νομού. Η συνολική δασική κάλυψη (δάση + δασικές εκτάσεις) καλύπτει περίπου το 55% της συνολικής του έκτασης.

Πίνακας 7.3.1. Κατανομή των δασικών εκτάσεων στον Νομό Κορινθίας κατά κατηγορία χρήσεων γης, 2009 (σε στρέμματα)

α/α	Κατηγορία Χρήσεων γης	Έκταση	%
1.	Δάση	700.260	30,61
2.	Δασικές Εκτάσεις	553.870	24,21
3.	Βοσκότοποι	126.430	5,53
4.	Λοιπές εκτάσεις*	907.100	39,65
	Σύνολο	2.287.660	100,00

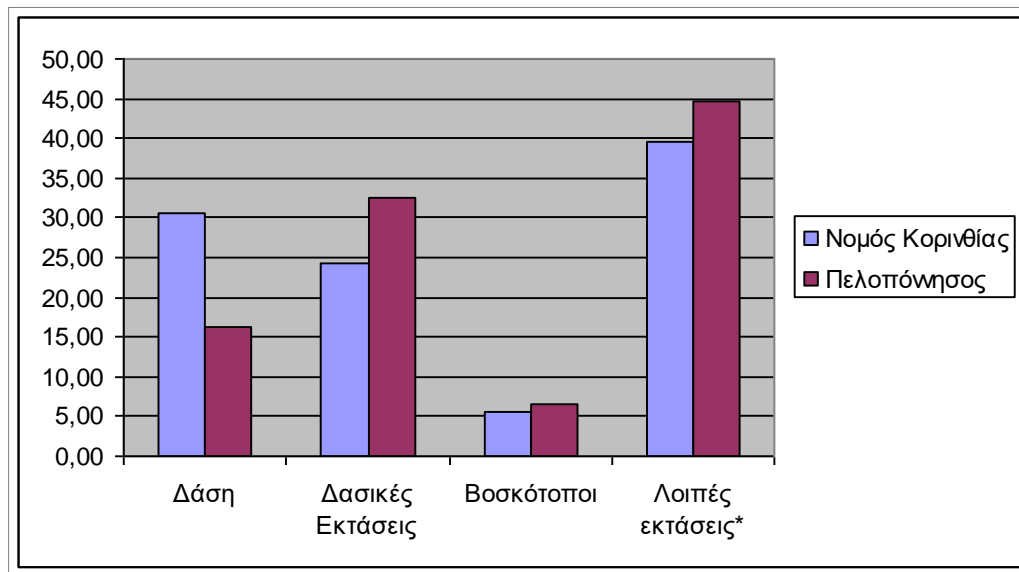
* Στις λοιπές εκτάσεις περιλαμβάνονται οι Γεωργικές Εκτάσεις, Λίμνες, Ποτάμια, Έλη, Κατωκημένες Περιοχές και Γυμνές εκτάσεις

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Δ/νση Δασικών Πόρων, 2009

Με βάση αυτά τα στοιχεία η δασική έκταση αποτελεί ένα σημαντικό μέγεθος στην Κορινθία, ξεπερνώντας ουσιαστικά το μισό της συνολικής έκτασης του Νομού.

Από το παρακάτω διάγραμμα με τα ποσοστά κατανομής μορφών χρήσεων γης στον Νομό Κορινθίας και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, βλέπουμε πως το μεγαλύτερο ποσοστό στον Νομό Κορινθίας καταλαμβάνουν τα δάση, ενώ στην Πελοπόννησο οι δασικές εκτάσεις. Το γεγονός αυτό δείχνει πως στον Νομό Κορινθίας οι πυρκαγιές και η βόσκηση δεν είχαν μεγάλα αρνητικά αποτελέσματα ώστε να μην έχουμε αρκετές εκτάσεις που καλύπτονται με υψηλόκορμα δάση.

Διάγραμμα 7.3.1. Ποσοστά κατανομής (%) μορφών χρήσεων γης στον Νομό Κορινθίας και στην Πελοπόννησο

* Στις λοιπές εκτάσεις περιλαμβάνονται οι Γεωργικές Εκτάσεις, Λίμνες, Ποτάμια, Έλη, Κατοικημένες Περιοχές και Γυμνές εκτάσεις

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Δ/νση Δασικών Πόρων, 2009

Τα δάση απαντώνται στις ορεινές περιοχές, λόγω μεγαλύτερων επιπέδων ετήσιας βροχόπτωσης. Πιο συνηθισμένα είναι τα δάση κωνοφόρων (πεύκη, ελάτη) (Κυλλήνη) ενώ σε μικρότερη έκταση συναντάμε διάφορα είδη καστανιάς και δρυός (αριά, πουρνάρι και βελανιδιά) καθώς και πλατάνια, κέδρους και ιτιές (κοντά σε ποτάμια) κ.α.

Ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της περιοχής καλύπτεται και από διάφορα είδη θάμνων με κυριότερους τη κουμαριά, την αγριοκουμαριά, το σχίνο, το σπάρτο, το ρέικι, τη πικροδάφνη και τη μυρτιά στις πιο υγρές περιοχές, και τα διάφορα φρύγανα (θυμάρι, αφάνα) στις περιοχές με πολύ χαμηλή ετήσια βροχόπτωση και υψηλές θερμοκρασίες κατά τους θερινούς μήνες. Σημαντικές εκτάσεις καλύπτουν επίσης οι ασφόδελοι, οι αγριελιές και τα καλάμια με τα τελευταία να απαντώνται κυρίως κοντά σε νερά (λίμνες, ποτάμια, έλη κ.ά.).

Το μεγαλύτερο κομμάτι της περιοχής καλλιεργείται με δημητριακά (κυρίως στάρι και κριθάρι), ψυχανθή (βίκος, μηδική και τριφύλλι) και ελαιόδεντρα. Σε

μικρότερη έκταση καλλιεργούνται αμπέλια (ζώνες ΟΠΑΠ Νεμέας), εσπεριδοειδή, μηλιές, και διάφορα κηπευτικά (www.agro-tour.net).

Συγκεκριμένα αμιγή δάση κεφαλληνιακής ελάτης αναπτύσσονται στους ορεινούς όγκους του Ολίγυρτου, του Χελμού, της Λέχωβας, στους βόρειους πρόποδες της Ζήρειας και την κορυφή των Γερανείων. Αμιγή δάση χαλεπίου πεύκης καλύπτουν το 32% των ορεινών όγκων και αναπτύσσονται στους ορεινούς όγκους των Γερανείων, της χερσονήσου της Σολυγείας, τις περιοχές του Χίλιομοδίου, Αθικίων και στην ημιορεινή παράλληλη ζώνη της κεντρικής και δυτικής Κορινθίας. Αμιγή δάση μαύρης πεύκης καλύπτουν το 2% των ορεινών όγκων και αναπτύσσονται στους βόρειους πρόποδες της Ζήρειας, το Μαύρο όρος και τον Χελμό. Μικτά δάση αείφυλλων - πλατύφυλλων καλύπτουν το 44% των ορεινών όγκων και αναπτύσσονται κυρίως στις ημιορεινές περιοχές της ανατολικής Κορινθίας. Υπάρχουν και δύο αμιγή δάση δρυός (βελανιδιάς) στο Νομό, του Σπαρτιά και του Μουγγοστού που έχει κηρυχθεί και Αισθητικό Δάσος. Αισθητικό έχει χαρακτηριστεί επίσης και ο Πευκιάς του Ξυλοκάστρου (www.korinthia.net).

7.3.2. Πανίδα

Η άγρια πανίδα της περιοχής είναι σχετικά φτωχή, αφού τα τελευταία χρόνια η εντατικοποίηση της γεωργίας, η αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, η μείωση των δασικών εκτάσεων (πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση) και το παράνομο κυνήγι έχουν οδηγήσει πολλά είδη είτε στην οριστική εξαφάνιση (αρκούδες, λύκοι, ελάφια αγριόγατες κ.ά), είτε στη σημαντική μείωση του πληθυσμού τους (αετοί γύπες, πέρδικες, τρυγόνια κ.ά). Τα είδη που απαντώνται στις μέρες μας είναι λαγοί, αγριογούρουνα, αλεπούδες, ωδικά πτηνά, διάφορα είδη φιδιών, σαύρες, χελώνες, ασβοί, μικρά αρπακτικά αιλουροειδή (νυφίτσες, κουνάβια), αρπακτικά πουλιά (γεράκια, αετοί, γύπες) σε μικρούς πληθυσμούς καθώς και μικροί πληθυσμοί ψαριών στις λίμνες και τα ποτάμια της περιοχής. Ζώα που εκτρέφονται είναι κυρίως αιγοπρόβατα και δευτερευόντως μοσχάρια πάχυνσης, αγελάδες γαλακτοπαραγωγής, χοίροι, κουνέλια και όρνιθες.

7.4. Προστατευόμενες περιοχές και καθεστώς προστασίας

7.4.1. Εισαγωγή

Από το 1937, η Ελλάδα άρχισε να αναγνωρίζει περιοχές με ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον (δάση, υγρότοπους κτλ.) και να τις θέτει υπό καθεστώς προστασίας.

Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε στα πρώτα στάδια του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών ήταν η απόλυτη προστασία φυσικών περιοχών και ο αποκλεισμός ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Αργότερα, εγκαταλείφθηκε αυτή η προσέγγιση και πήρε τη θέση της η αντίληψη της ενσωμάτωσης της προστατευόμενης περιοχής στον περιβάλλοντα χώρο και της στενής σύνδεσης της προστασίας με την αειφορική χρήση των φυσικών πόρων.

Με το Νομοθετικό Διάταγμα 996/1971 το Υπουργείο Γεωργίας (Υπηρεσία Δασών) ανκήρηξε δασικές εκτάσεις σε Εθνικούς Δρυμούς, Αισθητικά Δάση και Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης. Οι Νόμοι 860/1976 «περί Χωροταξίας και Περιβάλλοντος», 998/1979 «περί προστασίας των δασών και των δασικών εν γένει εκτάσεων της χώρας» και ο νόμος πλαίσιο 1650/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος» με τις τροποποιήσεις του μέσω του 3010/02 θέτουν ως αρχή την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και το Νομοθετικό Διάταγμα 86/1969 (με την τροποποίησή του με το νομοθετικό διάταγμα 86/89) «περί δασικού κώδικα» αποτελεί την νομική πηγή προστασίας των δασών.

Ο Νόμος 1650/86 εισάγει μια νέα κατάταξη των προστατευόμενων περιοχών. Σύμφωνα με τα άρθρα 18 και 19 του νόμου οι προστατευόμενες περιοχές χωρίζονται σε:

- Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
- Περιοχές Προστασίας της Φύσης
- Εθνικά Πάρκα
- Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί, Προστατευόμενα Τοπία και Στοιχεία του Τοπίου
- Ζώνες Οικοανάπτυξης

Το ΠΔ 67/1981 «περί προστασίας της αυτοφυούς Χλωρίδας και Άγριας Πανίδας και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και ελέγχου της ερεύννης επ'αυτών» καταγράφει 200 περίπου είδη πανίδας (εξαιρουμένων των πουλιών) και χλωρίδας για τα οποία απαγορεύεται η συλλογή, η φόνευση, σύλληψη, αιχμαλωσία, εμπορία ή εξαγωγή. Η Κοινή Υπουργική Απόφαση 414985/1985, η οποία αποτελεί και την εναρμόνιση της κοινοτικής οδηγίας 79/409 στην ελληνική νομοθεσία, ελέγχει το κυνήγι, τη συλλογή, την αιχμαλωσία και την εξαγωγή πουλιών. Οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με την παραπάνω νομοθεσία είναι οι εξής:

- Εθνικοί Δρυμοί
- Αισθητικά Δάση
- Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης
- Καταφύγια Άγριας Ζωής
- Θαλάσσια Πάρκα

Σε κοινοτικό επίπεδο, η περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ πρωτοεμφανίζεται μόλις το 1972, αλλά μετά την ενιαία ευρωπαϊκή πράξη του 1987 και τη νέα συνθήκη για την ευρωπαϊκή ένωση του 1992, αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Στο διάστημα αυτό ψηφίζονται πάνω από 300 οδηγίες και κανονισμοί για την προστασία του περιβάλλοντος. Σημαντικότερες από αυτές είναι οι εξής:

- η οδηγία για τα πουλιά (79/409)
- η οδηγία των μελετών των περιβαλλοντικών επιπτώσεων (85/337)
- η οδηγία για το πόσιμο νερό (30/778)
- η οδηγία για την προστασία των υπόγειων νερών (676/91)
- η οδηγία για τα νιτρικά (80/86)

Παρά την εφαρμογή όμως των παραπάνω οδηγιών, από κοινού οι υπηρεσίες των κρατών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαπίστωσαν πως οι οικότοποι συνεχώς υποβαθμίζονται και ο αριθμός των άγριων ειδών που απειλούνται σοβαρά αυξάνεται.

Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης και για την αποκατάσταση και διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων και των άγριων ειδών που αντιμετωπίζουν πρόβλημα εξαφάνισης, ψηφίστηκε η οδηγία 92/43/ΕΟΚ, με την οποία οριοθετούνται ειδικές ζώνες διατήρησης, ώστε να υλοποιηθεί ένα συνεκτικό Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο γνωστό ως «ΦΥΣΗ 2000 (ή NATURA 2000)» (Βενέτης, 2009).

7.4.2. Προστατευόμενες περιοχές του Νομού Κορινθίας

7.4.2.1. Περιοχές NATURA 2000

Οι περιοχές του Νομού Κορινθίας οι οποίες είναι ενταγμένες ή είναι υποψήφιες για να ενταχθούν στο δίκτυο προστασίας NATURA 2000 είναι οι εξής:

- α) Οι κορυφές του όρους Κυλλήνη (ή Ζήρεια) και η χαράδρα της Φλαμπουρίτσας.** Το βουνό χωρίζεται σε δύο συγκροτήματα κορυφών:
- Τη Μικρή Ζήρεια με τις κορυφές Χιόνι (2.117μ.), Ντουσιά (2.086 μ.) και Τσούμα (2.021μ).
  - Τη Μεγάλη Ζήρεια με τις κορυφές Σημείο (2.374 μ.), Προφήτη Ηλία (2.257 μ.) και Παράγκα (2.032 μ.).

Ανάμεσα τους απλώνεται η χαράδρα της Φλαμπουρίτσας, η οποία διασχίζεται από τον ποταμό Σύθα και αποτελεί ένα χαρακτηριστικό τοπίο του ορεινού συγκροτήματος της Κυλλήνης.

Η ενταγμένη περιοχή έχει συνολική έκταση 234.220 στρέμματα και χαρακτηρίζεται από ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους, λιθώνες της βαλκανικής χερσονήσου, ευμεσογειακά απόκρημνα βράχια της βαλκανικής χερσονήσου, σπήλαια, δάση πλατάνου και κωνοφόρων, ενώ διαθέτει εξαιρετικά πλούσια χλωρίδα, αφού απαντώνται 100 είδη φυτών, εκ των οποίων τα 122 είναι ενδημικά και 4 φύονται αποκλειστικά στο όρος (www.korinthia.net).

Τα τελευταία χρόνια, με την φροντίδα του Δήμου Ξυλοκάστρου και με τη χρηματοδότηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων, έχουν σηματοδοτηθεί τα σημαντικότερα από τα παλιά ξεχασμένα μονοπάτια. Τα περισσότερα από αυτά είναι κατάλληλα ακόμη και για εντελώς αρχάριους πεζοπόρους. Πινακίδες στην είσοδο και έξοδο των μονοπατιών ενημερώνουν αναλυτικά για τη διαδρομή, τη σήμανση και τους χρόνους πορείας. Όλες οι διαδρομές συνδέονται με τον κεντρικό δρόμο του βουνού. Τα μονοπάτια αυτά είναι τα εξής: Άγιος Βλάσιος – Κλεισούρα, Βαρνεβό – Φλαμπουρίτσα, Βαρνεβό - κορυφογραμμή - σπήλαιο Ερμή - Πουλιού όχτος, Οροπέδιο - Β' Καταφύγιο - Σημείο (2.374μ), Ιερά Μονή Παναγίας – Κεφαλάρι, Κεφαλάρι - λίμνη Δασίου, Λίμνη Δασίου - Ράχη - Ζαχαριάς – Κλεφτάκι.

Η υπερβόσκηση και γενικότερα η ανεξέλεγκτη βόσκηση είναι ένας από τους καθοριστικότερους παράγοντες υποβάθμισης, ακόμη και ολοκληρωτικής καταστροφής των δασών, που προϋπήρχαν σε υψόμετρα μεγαλύτερα από 1.500μ. Παρά τη μείωση της κτηνοτροφίας, αρκετές χιλιάδες αιγοπρόβατα βόσκουν ακόμα στο βουνό. Η λαθροθήρευση και η λαθροϋλοτομία είναι δραστηριότητες που συνιστούν έναν εξίσου σημαντικό κίνδυνο για την Κυλλήνη. Οι πυρκαγιές στη χαράδρα της Φλαμπουρίτσας και στις πλαγιές της Μικρής Ζήρειας, πριν από λίγα χρόνια, κατέστρεψαν μεγάλες εκτάσεις που καλύπτονταν από δάση ελάτης και μαύρης πεύκης και επέδρασαν αρνητικά στους πληθυσμούς των ζώων. Παρά τα μέτρα πυροπροστασίας που λαμβάνονται, ο κίνδυνος από τις πυρκαγιές είναι πάντα υπαρκτός. Τέλος οι ανθρωπογενείς παρεμβάσεις και ιδιαίτερα η ανεξέλεγκτη διάνοιξη δρόμων, ακόμα και μέχρι την αλπική ζώνη, υποβαθμίζουν και εκθέτουν σε κίνδυνο ορισμένους οικοτόπους και αλλοιώνουν αισθητικά το περιβάλλον (www.xylokastro.gov.gr).

β) Ακροκόρινθος. Ο γνωστός ιστορικός λόφος ανήκει στις αρχαίες περιοχές της Πελοποννήσου, σε κατηγορία ανάλογη με τα όρη του Πάρωνα και του Ταυγέτου. Οι πλαγιές του καλύπτονται από φρύγανα και θαμνώδεις σχηματισμούς αλλά και δάση σκληρόφυλλων που χρησιμοποιούνται ως βοσκή (www.korinthia.net).

γ) Το μεγαλύτερο τμήμα του όρους του Ολίγυρτου συνολικής έκτασης 40.000 στρεμμάτων. Το όρος εκτείνεται στο ΒΑ τμήμα της κεντρικής Πελοποννήσου και συνδέει τα βουνά Ζήρεια προς βορά, Αρτεμίσιο και Φαρμακά προς τα ΝΑ και Σαϊτά προς τα δυτικά. Το μέσο υψόμετρό του είναι τα 1.367 μ.

Η υψηλότερη ζώνη του βουνού περιλαμβάνει απόκρημνα και βραχώδη πρανή και ακανθώδεις θάμνους και φρύγανα δάση σκληρόφυλλων. Στο βόρειο τμήμα του αναπτύσσονται δάση κεφαλληνιακής ελάτης, ενώ στο νότιο, όπου παρατηρείται υπερβόσκηση, συναντώνται σκόρπια άτομα δρυός και υπολείμματα μακίας βλάστησης ή παλαιότερων δασών. Βορειοδυτικά του όρους βρίσκεται η λίμνη Στυμφαλία. Το όρος, εκτός των άλλων, χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μεγάλων πηγών κατά μήκος του νοτίου ορίου του. Σημαντική πηγή αναβλύζει στην περιοχή της Λαύκας βορειοανατολικά του βουνού.

Το καθεστώς προστασίας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για την περιοχή του Ολίγυρτου είναι καταφύγιο θηραμάτων (www.korinthia.net).

δ) Τα Γεράνεια όρη. Συναντώνται χαρακτηριστικοί τύποι οικοτόπων για τα μεσογειακού τύπου οικοσυστήματα. Καλύπτονται με δάση σκληρόφυλλων, αειφύλλων και πυκνά δάση χαλεπίου πεύκης. Συστάδες κεφαλληνιακής ελάτης βρίσκονται σε άριστο επίπεδο διατήρησης στην κορυφή του βουνού (1.351 μ.), ενώ οι πλαγιές του όρους αυλακώνονται από χειμαρροπόταμους με παροδική ροή (www.korinthia.net).

Η ποιότητα και η σπουδαιότητα της περιοχής θα πρέπει να αξιολογηθούν λαμβάνοντας υπόψη την εγγύτητα των Γερανείων στο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της Ελλάδας, την Αθήνα. Οι συστάδες της κεφαλληνιακής ελάτης βρίσκονται σε άριστο επίπεδο διατήρησης. Τα δάση της χαλεπίου πεύκης δημιουργούν φυσικό περιβάλλον μέγιστης αισθητικής αξίας, καθώς και οικολογικής σημασίας. Οι δασωμένες εκτάσεις γειτνιάζουν με τη Δ Αττική, περιοχή ιδιαίτερα επιβαρημένη από τη βιομηχανική δραστηριότητα. Σημαντικός αριθμός ενδημικών φυτών απαντά στην ευρύτερη προτεινόμενη περιοχή. Τα Γεράνεια αποτελούν τη μοναδική περιοχή του κινδυνεύοντος τοπικού ενδημικού υποείδους, *Centaurea attica* ssp. *megarensis* (*Centaurea megarensis*), οι πληθυσμοί του οποίου είναι

μικροί, διάσπαρτοι και δέχονται σημαντική πίεση από βόσκηση και υπερβόσκηση.

Στα Γεράνεια Όρη είχαμε μεγάλη παραγωγή ρετσινιού, λόγω των πεύκων, έως το 1986 όπου καταστράφηκε κάποιο μεγάλο μέρος του δασικού πλούτου από πυρκαγιά. Συντονισμένες προσπάθειες αναδάσωσης έγιναν από τους τοπικούς φορείς για να επαναφέρουν στην αρχική της κατάσταση την χλωρίδα και σε μεγαλύτερο βάθος χρόνου την πανίδα (el-gr.facebook.com).

ε) Τμήμα του όρους του Χελμού συνολικής έκτασης 55.000 στρεμμάτων. Το τμήμα του όρους, που βρίσκεται εντός των ορίων του νομού, καλύπτεται από δάση ιδιαίτερα καλής δομής πλατάνου της ανατολής, αριάς και μαύρης πεύκης. Χαρακτηριστικό είναι ότι συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό (124) τάξεων (ειδών φυτών). Οι έντονοι γεωμορφολογικοί σχηματισμοί και η χλωρίδα αναδεικνύουν το βουνό σε ιδιαίτερης οικολογικής αξίας και ενδιαφέροντος οικότοπο, ενώ η δημιουργία του φράγματος Δόξα Φενεού στις ανατολικές υπώρειες δημιουργεί πρόσθετο οικολογικό ενδιαφέρον.

Οι κύριες απειλές για την περιοχή και το φυσικό πλούτο της είναι η συνεχιζόμενη τουριστική ανάπτυξη και το παράνομο κυνήγι. Τμήμα της περιοχής αποτελεί υποψήφια Ειδική Περιοχή Διατήρησης (www.korinthia.net).

στ) Λίμνη Στυμφαλία. Λίμνη που τροφοδοτείται εν μέρει από πηγές και αποστραγγίζεται από υπόγεια ρέματα και ένα κανάλι. Κάποιες χρονιές η λίμνη στεγνώνει τελείως και χρησιμοποιείται για καλλιέργεια. Η περιβάλλουσα περιοχή αποτελεί μείγμα θαμνώνων και αγροτικών εκτάσεων. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες περιλαμβάνουν την γεωργία, την κτηνοτροφία και το κυνήγι.

Συγκεκριμένα στη Λίμνη Στυμφαλία έχουμε τεχνητά τοπία (38%: καλλιεργήσιμη γη, πολυετείς καλλιέργειες, δενδροκαλλιέργειες), δάση και δασικές εκτάσεις (11%: αυτοφυή κωνοφόρα δάση), θαμνώνες (18%: σκληρόφυλλοι θάμνοι, γκαρίγκ και μακί, θάμνοι) και υγρότοπους (40%: βάλτοι, μεταβατικά τέλματα και πηγές, στάσιμα γλυκά νερά).

Στις χρήσεις γης περιλαμβάνονται αγροτικές χρήσεις (60%), αλιεία και υδατοκαλλιέργειες, διαχείριση νερών (συμπεριλαμβάνει διαχείριση λεκάνης απορροής).

Η λίμνη αποτελεί και σημαντική περιοχή για αναπαραγόμενα, διαβατικά και διαχειμάζοντα υδρόβια πουλιά.

Όσον αφορά τις απειλές για την λίμνη της Στυμφαλίας, αυτή απειλείται από τη συσσώρευση ιλύος. Υπάρχουν σχέδια για περαιτέρω διαχείριση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων για αρδευτικούς και ποτιστικούς σκοπούς. Η περιοχή αποτελεί υποψήφια Ειδική Περιοχή Διατήρησης (www.ornithologiki.gr).

7.4.2.2. Τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους

Η περιοχή της λίμνης Βουλιαγμένης του Λουτρακίου, που περιβάλλεται από φυσικό πευκοδάσος, έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

7.4.2.3. Αισθητικά δάση

Τα δύο αισθητικά δάση του Νομού Κορινθίας είναι το Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου Κορινθίας και το Δρυοδάσος Μογγοστού Κορινθίας. Συγκεκριμένα:

α) Δάσος Πευκιάς Ξυλοκάστρου Κορινθίας. Το δάσος βρίσκεται μεταξύ του Ξυλοκάστρου και του οικισμού της Συκιάς και καλύπτει έκταση 275 στρεμμάτων. Στην περιοχή απαντούν 80 περίπου είδη της ελληνικής χλωρίδας, όπως η χαλέπιος πεύκη, κέδροι, μυρτιές, λυγαριές, θυμάρι κλπ. Το έτος ανάδειξης του ως αισθητικό δάσος ήταν το 1974.

β) Δρυοδάσος Μογγοστού Κορινθίας. Παλαιό δάσος με δρύες, πεύκα και αείφυλλα πλατύφυλλα συνολικής έκτασης 5.200 στρεμμάτων. Βρίσκεται κοντά στα χωριά Σούλι, Μέγας Βάλτος και Θροφάρι. Το έτος ανάδειξης του ως αισθητικό δάσος ήταν το 1977.

7.4.2.4. Υγρότοποι - Υδροβιότοποι

Οι υδροτοπικές περιοχές αποτελούν τα τελευταία χρόνια περιοχές οικολογικά και περιβαλλοντικά σημαντικές και μπορούν να αποτελέσουν για τον Νομό πόλο τουριστικής και οικολογικής έλξης, αν ορειοθετηθούν και προστατευθούν κατάλληλα και τύχουν ειδικής χρήσης.

Πίνακας 4.1.10. Υδροτοπικές περιοχές Νομού Κορινθίας (σε στρέμματα)

Περιοχή	Έκταση
Λίμνη Στυμφαλία (χωροσταθμική των 600 μ.)	3.650
Ταμιευτήρας - Λίμνη φράγματος Δόξας Φενεού	475
Λίμνη - Πόλη Δασίου Τρικάλων	100
Έλος αρχαίου λιμανιού Λεχαιού	500
Έλος Κόρφου	5
Σύνολο	4.730

Πηγή: Καλλίρη, 1997, σελ.6

Στο νομό δεν υπάρχουν ποταμοί, παρά μόνο χειμαρροπόταμοι και ρέματα. Το μοναδικό ρέμα που έχει καταγραφεί ως ποταμός είναι ο Ασωπός, που συγκεντρώνει τα νερά από τον ορεινό όγκο του Φαρμακά στην Αργολίδα, διασχίζει τον κάμπο της Νεμέας και εκβάλλει στη Νεράντζα, ανατολικά του Κιάτου στον Κορινθιακό. Σε διάφορα τμήματα των χειμαρροποτάμων που διέρχονται κυρίως ανάμεσα από φυσικές διαπλάσεις αναγνωρίζεται χαρακτηριστική υδροφυτική βλάστηση που προσομοιάζει με ποτάμια.

Αν και ο νομός στερείται συνεχούς ροής, διαθέτει και τους τρεις τύπους υγροτόπων. Έναν φυσικό, ο οποίος είναι η λίμνη Στυμφαλία, έναν παράκτιο, το έλος του Λεχαιού στη θέση του αρχαίου λιμανιού του Λεχαιού, και έναν τεχνητό, την τεχνητή λίμνη του αρδευτικού φράγματος Δόξας Φενεού. Η στενή επαφή του νομού με το νερό ολοκληρώνεται στην «ίσαλο γραμμή της» που σχηματίζεται με τα 165 χιλιόμετρα ακτογραμμής στον Κορινθιακό και Σαρωνικό κόλπο.

Στο υδατογράφημα του νομού έχουν καταγραφεί επίσημα από το ΕΚΒΥ οι παρακάτω υγροτοπικές περιοχές: Η περιοχή της λίμνης Στυμφαλίας, το έλος του Λεχαιού, η πόλη Δασίου, πάνω από τα Τρίκαλα, το δέλτα των εκβολών του ποταμού Ασωπού και το έλος του Κόρφου. Οι δύο τελευταίοι έχουν αλλοιωθεί

έντονα. Δεν έχουν καταγραφεί και πρέπει και να μελετηθούν τα επόμενα χρόνια η περιοχή του ταμιευτήρα του αρδευτικού φράγματος Δόξα Φενεού και το έλος με τις υφάλμυρες πηγές στο Κοκκώσι, στον Μύλο Κάτω Αλμυρής.

Στο Νομό Κορινθίας αναπτύσσεται ένας από τους σημαντικότερους υδροβιότοπους της χώρας μας. Πρόκειται για την περιοχή της λίμνης Στυμφαλίας. Σχηματίζεται στο χαμηλότερο σημείο (600 μ. υψόμ.) του ομώνυμου Λεκανοπεδίου και εκτός των νερών των πηγών και απορροών του λεκανοπεδίου, δέχεται και τα νερά που αποστραγγίζουν από το λεκανοπέδιο της αποξηρανθείσας λίμνης της Πελλήνης. Έχει αναγνωριστεί και συμπεριληφθεί στον ειδικό κατάλογο «Natura 2000». Επίσης συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο των Σημαντικών Περιοχών για τα πουλιά της Ελλάδας (ΣΠΕΕ) της Ορνιθολογικής Εταιρείας.

Η έκταση του υδροτόπου είναι 3.650 στρέμματα, ενώ η έκταση της ενταγμένης στο δίκτυο Natura περιοχής είναι ευρύτερη και ανέρχεται σε 13.090 στρέμματα. Η Στυμφαλία είναι μια σπάνια λίμνη όχι μόνο για την Πελοπόννησο, αλλά και για ολόκληρη την Ελλάδα, με μεγάλη οικολογική ποικιλότητα, αφού συνολικά φιλοξενεί περισσότερα από 160 είδη ορνιθοπανίδας. Το 1997 εφαρμόστηκε στην περιοχή και η απαγόρευση του κυνηγιού. Η λίμνη είναι σημαντικός σταθμός για αποδημητικά πουλιά, όπως αρκετά είδη ερωδιού, τις χαλκόκοτες, το γερογλάρονο, το μαυρογλάρονο, τον νυκτοκόρακα και τον βαλτόκιρκο. Στα νερά της απαντάται το σπάνιο ενδημικό είδος ψαριού *Phoxinellus stymphalicus* αλλά και το μικρότερο ψάρι της Βαλκανικής, το τσιρώνι, το οποίο συμπεριλαμβάνεται στο Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών.

Οι πλαγιές των ορέων της Κυλλήνης και του Ολίγυρτου, που περιβάλλουν και οριοθετούν το οροπέδιο της Στυμφαλίας, καλύπτονται από βλάστηση τύπου *Magnopotamion* ή *Hydrocharition*, φρύγανα, δάση σκληρόφυλλων και παρόχθια δάση.

Η οικολογική σπουδαιότητα της ευρύτερης περιοχής του υδροτόπου της Στυμφαλίας είναι ακόμη μεγαλύτερη, γιατί σήμερα αποτελεί την περιοχή με τα

πλουσιότερα υδάτινα αποθέματα γλυκού νερού, που τροφοδοτούν την πεδιάδα της Βόχας και της Σκοτεινής Αργολίδας.

Από το 1998 στο Οροπέδιο Φενεού σχηματίστηκε, πίσω από το αρδευτικό φράγμα του ομώνυμου χειμάρρου που κατασκεύασε η ΥΕΒ, ο τεχνητός υγρότοπος του Φενεού. Η Κορινθία με αυτό το έργο απέκτησε ένα ανοικτό τεχνητό υδρολογικό μικρό πάρκο που περιτριγυρίζεται από θαυμάσια τοπικά και ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος φυσικά δασικά οικοσυστήματα. Τα δάση αυτά έχουν συμπεριληφθεί στην περιοχή NATURA 2000 του Χελμού.

Άλλος σημαντικός υγροβιότοπος του νομού είναι το έλος του Αρχαίου λιμανιού του Λεχαίου, δυτικά της Κορίνθου. Οι ρηχές λίμνες του, που προέκυψαν από την τεχνητή διευθέτηση του αρχαίου λιμανιού, φιλοξενούν τα τελευταία χρόνια κατά τους χειμερινούς μήνες αρκετούς βουβόκυκνους, χαλκόκοτες, φαλαρίδες, χήνες και άλλα υδρόβια.

Τέλος, αξιόλογος αισθητικά είναι ο υγρότοπος της πόλγης (ρηχής λίμνης) Δασίου Τρικάλων. Στην ευρύτερη περιοχή της Ζήρειας, την άνοιξη απαντώνται σπάνια αγριολούλουδα και βότανα (www.korinthia.net).

7.4.2.4. Φορείς διαχείρισης

Για τις προστατευόμενες περιοχές και τις περιοχές NATURA στο Νομό Κορινθίας δεν υπάρχουν φορείς διαχείρισης, παρά μόνο για μία περιοχή. Ο μοναδικός φορέας διαχείρισης στην Κορινθία είναι ο φορέας διαχείρισης Χελμού – Βουραϊκού, ο οποίος όμως εδρεύει στο νομό Αχαΐας.

Το Εθνικό Πάρκο Χελμού – Βουραϊκού, συνολικής έκτασης περίπου 545.000 στρ. στη Β. Πελοπόννησο, εκτείνεται στους νομούς Αχαΐας και Κορινθίας και οριοθετείται από τους υδροκρίτες των ποταμών Βουραϊκού, Κράθι, Αροαρίου και την παράλια ζώνη του Διακοφτού.

Για την καλύτερη προστασία και διαχείριση του φυσικού πλούτου, έχουν χαρακτηριστεί τέσσερις περιοχές προτεραιότητας, οι οποίες έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό δίκτυο παρακολούθησης – NATURA 2000 – και είναι οι εξής:

- το Όρος Χελμός και τα Ύδατα Στυγός (GR2320002),
- το Φαράγγι του Βουραϊκού (GR2320003),
- το Αισθητικό Δάσος των Καλαβρύτων (GR2320004) και
- το Σπήλαιο των Καστριών (GR2320009)

Στις περιοχές αυτές, εφαρμόζεται πρόγραμμα προστασίας και διαχείρισης από τον Φ.Δ. Χελμού – Βουραϊκού που εδρεύει στα Καλάβρυτα, το οποίο αποσκοπεί στη διατήρηση και στην αποκατάσταση των φυσικών οικοτόπων και των άγριων ειδών χλωρίδας και πανίδας, καθώς και στη διατήρηση των ιδιαίτερων κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων της τοπικής κοινωνίας (ellinikifysi.gr).

Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του Νομού που να εδρεύουν στην Κορινθία είναι εξαιρετικά αρνητικό για την προστασία των περιοχών αυτών. Επίσης το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων του Νομού Κορινθίας σχετικά με το δίκτυο NATURA 2000 και την προστασία του περιβάλλοντος είναι χαμηλό.

7.4.3. Υδάτινοι πόροι του Νομού Κορινθίας και ρύπανση αυτών

7.4.3.1. Ρύπανση από γεωργικές δραστηριότητες

Στην παραλιακή ζώνη του νομού Κορινθίας, προς τον Κορινθιακό κόλπο, υπάρχουν σημαντικές καλλιέργειες, που αποστραγγίζονται στη θάλασσα συμβάλλοντας στη ρύπανση των νερών. Εντατικές καλλιέργειες υπάρχουν σε όλη την παραλιακή ζώνη από την Κόρινθο μέχρι το Κιάτο όπου λειτουργούν οργανωμένα αρδευτικά δίκτυα συνολικής έκτασης 100.000 περίπου στρεμμάτων.

Οι εντατικές καλλιέργειες συμβάλλουν στην επιβάρυνση των νερών με φυτοφάρμακα και λιπάσματα, που καταλήγουν στους υδάτινους αποδέκτες κυρίως κατά τη διάρκεια της βροχόπτωσης με τους παρακάτω τρόπους:

- τη μεταφορά φερτών υλών μέσω της επιφανειακής απορροής,
- τη μεταφορά αδιάλυτων προσροφημένων ρύπων μέσω της μεταφοράς φερτών υλών.
- τη μεταφορά διαλυμένων ρύπων μέσω της επιφανειακής απορροής.
- τη μεταφορά διαλυμένων ρύπων μέσω της στράγγισης προς τον υπόγειο ορίζοντα.

Όσον αφορά τα λιπάσματα, οι κύριοι παράγοντες ρύπανσης των νερών είναι το άζωτο και τα φωσφορούχα που μπορούν να προκαλέσουν φαινόμενα ευτροφισμού στα επιφανειακά νερά και να υποβαθμίσουν τα υπόγεια νερά. Ειδικότερα για τις κυριαρχούσες καλλιέργειες της Κορινθίας (άμπελος, εσπεριδοειδή και ελιές) η λίπανση είναι κυρίως αζωτούχος.

Τα νιτρικά, που είναι εύκολα υδατοδιαλυτά, μεταφέρονται στους υδάτινους αποδέκτες κυρίως μέσω της έκπλυσης και μέσω της επιφανειακής απορροής, ενώ η μετακίνηση του φωσφόρου προς τον αποδέκτη γίνεται κυρίως με την προσρόφησή του στα φερτά. Με βάση τη διεθνή εμπειρία εκτιμάται ότι περί το 20 % της συνολικής εφαρμοζόμενης ποσότητας αζώτου με τη λίπανση μεταφέρεται στους υδάτινους αποδέκτες (www.infopeloponnisos.gr).

7.4.3.2. Ρύπανση από αστικά λύματα

Οι οικισμοί της περιοχής στο Νομό Κορινθίας στην εκτός σχεδίου δόμησή τους χαρακτηρίζονται ως προς τη διάθεση των αστικών αποβλήτων τους, από παντελή απουσία δικτύων ακαθάρτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων. Η αποχέτευση γίνεται σε βόθρους, οι οποίοι σε περιόδους αιχμής (ιδιαίτερα στους παραλιακούς οικισμούς) υπερφορτώνονται, επηρεάζοντας δυσμενώς την ποιότητα του υψηλού σχετικά υδροφόρου ορίζοντα και ακόμα χειρότερα υπερχειλίζουν στο μέτωπο της παραλίας με αποτέλεσμα την επιφανειακή διαφυγή των λυμάτων προς τη θάλασσα και τη σοβαρή ρύπανση των γειτονικών περιοχών. Αυτή τη

δυσάρεστη κατάσταση εντείνει και το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ως βόθροι παλαιά πηγάδια.

Αναλυτικότερα στο Νομό Κορινθίας η κατάσταση έχει ως εξής:

Υπό βελτίωση και επέκταση βρίσκεται το αποχετευτικό δίκτυο στην Κόρινθο και το Λουτράκι. Προς το παρόν, στην εκτός σχεδίου δόμηση η αποχέτευση γίνεται σε βόθρους οι οποίοι συχνά υπερχειλίζουν αφ' ενός και αφ' ετέρου προκαλούν σοβαρή υποβάθμιση του υπογείου ορίζοντα. Τα βοθρολύματα που απομακρύνονται από τους βόθρους μεταφέρονται στο Κέντρο Διάθεσης βοθρολυμάτων του Δήμου Κορίνθου. Στην πόλη της Κορίνθου έξι επτά κεντρικοί συλλεκτές ομβρίων εκβάλλουν στο λιμάνι, οι οποίοι μεταφέρουν και τα λύματα πολλών παρανόμων συνδέσεων ακαθάρτων. Η παραλία στο σημείο αυτό είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένη ποιοτικά (Κορινθιακός) και υπάρχουν ημέρες που η οσμή στο λιμάνι της Κορίνθου είναι πολύ δυσάρεστη.

Οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις και το Νοσοκομείο αποτελούν δύο σημειακές πηγές ρύπανσης, εφόσον διαθέτουν τελικώς μέρος των αποβλήτων τους στη παραλία της Κορίνθου.

Παρομοίως σοβαρή είναι η κατάσταση και στην πόλη του Λουτρακίου όπου συχνά - παρατηρούνται οι υπερφορτίσεις βόθρων.

Το πρόβλημα της διάθεσης των λυμάτων εντείνεται και από το γεγονός ότι σε πολλούς οικισμούς της περιοχής έχει αναπτυχθεί σημαντικά η παραθεριστική κατοικία ή ο ξενοδοχειακός τομέας. Ειδικότερα το Λουτράκι λόγω των γνωστών ιαματικών πηγών που αναβλύζουν στις υπώρειες των Γερανείων χαρακτηρίζεται ως μία από τις σημαντικότερες λουτροπόλεις της χώρας, στην οποία έχει αναπτυχθεί και η παραθεριστική κατοικία αλλά και ο ξενοδοχειακός τομέας.

Σήμερα στην περιοχή Λουτρακίου υπάρχουν 56 ξενοδοχεία (με σύνολο 3445 κλίνες) και σημαντικός αριθμός ενοικιαζομένων διαμερισμάτων. Στα ξενοδοχεία αυτά δεν υπάρχουν ή δεν λειτουργούν σωστά βιολογικοί καθαρισμοί. Έτσι, τα απόβλητα των ξενοδοχείων διατίθενται σε βόθρους οι οποίοι λόγω της γειννίας

των ξενοδοχείων με την παραλία, και των μη απορροφητικών εδαφών δημιουργούν σοβαρό πρόβλημα υπερχειλίσεων και οσμών.

Η διάθεση των αποβλήτων των ξενοδοχείων ή campings που εκτείνονται στον Κορινθιακό δυτικά της πόλης της Κορίνθου γίνεται επίσης σε βόθρους.

Σημειώνεται τέλος ότι ακόμα και σε ξενοδοχεία που έχουν βιολογικούς καθαρισμούς, δημιουργείται πρόβλημα λόγω της κακής λειτουργίας των εγκαταστάσεων (2 ξενοδοχεία στο Λέχαιο, 1 στο Μελίσσι).

Συμπερασματικά, είναι φανερό ότι με την ανάπτυξη του Νομού και ιδιαίτερα με τη δυναμική εξέλιξη της παραθεριστικής κατοικίας σε όλο σχεδόν το μήκος των ακτών του Κορινθιακού, η δυσάρεστη ήδη κατάσταση της αποχέτευσης θα ξεφύγει από κάθε έλεγχο αν δεν προωθηθεί στο άμεσο μέλλον η κατασκευή συλλογικών αποχετευτικών δικτύων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων (www.inforpeloponnisos.gr).

7.4.3.3. Στερεά απορρίμματα

Σε ορισμένους οικισμούς του Νομού ο συνηθισμένος τρόπος διάθεσης είναι η απλή ρίψη σε χαράδρες και σε ρεματιές της ημιορεινής Κορινθίας.

Οι κάτοικοι των οικισμών που δεν έχουν πρόγραμμα συλλογής και μεταφοράς εφαρμόζουν την ανεξέλεγκτη ρίψη στα πρανή των δρόμων, στα χωράφια και στις ρεματιές στους γύρω χώρους των Κοινοτήτων τους και με προσωπική τους ευθύνη.

Οι παραπάνω αναφερόμενοι τρόποι διάθεσης των στερεών απορριμμάτων δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους για τη δημόσια υγεία και συμβάλλουν οπωσδήποτε σημαντικά στη ρύπανση του περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα, τον χειμώνα τα νερά των βροχοπτώσεων που γεμίζουν τους χείμαρρους και τα ποτάμια παρασύρουν τα σκουπίδια από τις ρεματιές και τις χαράδρες στην παραλία, με αποτέλεσμα ο Κορινθιακός σ' όλο το μήκος του Ν. Κορινθίας να

πλημμυρίζει από αυτά. Επιπλέον, η υποβάθμιση της ποιότητας των υπόγειων νερών θεωρείται πιθανή (www.infopeloponnisos.gr).

7.4.4. Ατμοσφαιρική ρύπανση

Οι περιοχές στις οποίες εμφανίζεται ατμοσφαιρική ρύπανση είναι κυρίως η Νότια πλευρά του τμήματος της Κορινθίας στη Στερεά Ελλάδα (με κυρίαρχη παρουσία στο χώρο αυτό της βιομηχανίας MOTOR OIL, της οποίας οι αέριοι ρύποι διαχέονται στο περιβάλλον με δυσμενέστερες επιπτώσεις στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων και Ισθμίων και σε μικρότερο βαθμό στην περιοχή Κορίνθου και Λουτρακίου), και οι περιοχές στις οποίες υπάρχει έντονη δραστηριότητα αγροτικών βιομηχανιών (κυρίως χοιροστάσια και πτηνοτροφεία).

Η ύπαρξη του αυτοκινητόδρομου Αθηνών - Πάτρας στην περιοχή αποτελεί ορισμένες φορές (έξοδοι Σαββατοκύριακου, αργίες) πηγή σημαντικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα καυσαέρια των διερχομένων οχημάτων. Το πρόβλημα αυτό εντοπίζεται ιδιαίτερα στην περιοχή των διοδίων του Ισθμού Κορίνθου (www.infopeloponnisos.gr).

7.4.5. Εγκατάσταση εργοστασίου Soussaki Logistics

Εξαιρετικά επικίνδυνα για το περιβάλλον κρίνεται η πρόταση εγκατάστασης του εργοστασίου χημικών Soussaki Logistics στην περιοχή του ανενεργού ηφαιστείου Σουσσάκι κοντά στον οικισμό των Αγ. Θεοδώρων του Νομού.

Η Soussaki Logistics θα αποθηκεύει περίπου 5.000 τόνους επικίνδυνων χημικών, μεταξύ των οποίων: α) Στυρένιο το οποίο είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο πως προκαλεί μια σειρά από μόνιμες βλάβες στον άνθρωπο (καρκίνο στους λεμφαδένες, λευκαίμία, αδυνατίζει το ανοσοποιητικό σύστημα, γενετικές μεταλλάξεις) αλλά και άμεσα συμπτώματα (δερματοπάθειες, ερεθισμό στα μάτια και στο αναπνευστικό, βήχα, νευρικά συμπτώματα, ίλιγγο, τάση εμετού, πονοκέφαλο, αδυναμία, την λεγόμενη «ασθένεια του στυρενίου», πνευμονικό οίδημα, λιποθυμίες, κόμα, καρδιακές αρρυθμίες κ.ά., και β) Οξείκο Αιθυλεστέρα ο οποίος είναι άκρως τοξικός και συγκεκριμένα προκαλεί σπαστική παράλυση,

μυϊκή ατονία, ηπατικές και νεφρικές βλάβες, ξηροδερμία και ρωγμές στο δέρμα, βλάβες στα μάτια, μείωση της ακοής και άλλα πολλά.

Τα χημικά προϊόντα θα μεταφέρονται στους αποθηκευτικούς χώρους με δεξαμενόπλοια χρησιμοποιώντας το ουσιαστικά ανύπαρκτο λιμάνι της SULPHUR (χημικά λιπάσματα), το οποίο αποτελείται από δύο πλωτές μαούνες και δεν έχει άδεια για τον ελλιμενισμό τέτοιου είδους πλοίων, όπως βεβαιώνει το τοπικό Λιμεναρχείο.

Τέλος η περιοχή των Αγίων Θεοδώρων είναι ήδη περιβαλλοντικά κορεσμένη κατά βάση εξ αιτίας της λειτουργίας των διωλιστηρίων της MOTOR – OIL αλλά και της ανεξέλεγκτης οργάνωσης και λειτουργίας άλλων βιομηχανιών που υπάρχουν στην περιοχή. Η εγκατάσταση και της συγκεκριμένης αποθήκης χημικών θα έβαζε ταφόπλακα στις όποιες ελπίδες των κατοίκων των Αγ. Θεοδώρων να μπορέσει να αναπτυχθεί ο τόπος μέσα από ήπιες και βιώσιμες μορφές οικονομικής ανάπτυξης (<http://perivolakia.gr>).

7.4.5. Σύνοψη περιβαλλοντικών προβλημάτων

Συνοψίζοντας θα λέγαμε ότι τα κυριότερα προβλήματα και πιέσεις στο φυσικό περιβάλλον του Νομού Κορινθίας είναι τα εξής:

α) τουριστική ανάπτυξη: η συνεχής επέκταση των τουριστικών εγκαταστάσεων, ιδιαίτερα στην παραλιακή ζώνη του Νομού, αποτελεί απειλή για τα θαλάσσια ύδατα και τις παραλίες καθώς και για τα οικοσυστήματα στην ορεινή Κορινθία

β) ρύπανση θαλάσσιου περιβάλλοντος: Ρύπανση της θάλασσας από αστικά απόβλητα ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες με την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας, και αγροχημικά απόβλητα.

γ) ατμοσφαιρική ρύπανση και υποβάθμιση του θαλάσσιου και χερσαίου περιβάλλοντος από την υπάρχουσα βιομηχανία στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων: Στην ευρύτερη περιοχή των Αγ. Θεοδώρων η ανεξέλεγκτη οργάνωση της βιομηχανίας και η ύπαρξη των διωλιστηρίων της MOTOR – OIL

προκαλούν ατμοσφαιρική ρύπανση και υποβάθμιση του χερσαίου και θαλάσσιου περιβάλλοντος της περιοχής.

δ) πυρκαγιές: Η μεσογειακή βλάστηση (μεσογειακά κωνοφόρα, μακκία και φρύγανα) είναι ιδιαίτερα ευαίσθητη στη φωτιά, γι' αυτό και οι δασικές πυρκαγιές είναι από τις σοβαρότερες απειλές των δασικών οικοσυστημάτων και των καλλιεργειών στην περιοχή

ε) υπερβόσκηση: η ανεξέλεγκτη βόσκηση κατσικιών, οδήγησε στην έντονη υποβάθμιση της βλάστησης και σε διάβρωση των εδαφών ιδιαίτερα στην ορεινή Κορινθία.

στ) θήρα: η θήρα επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα τους πληθυσμούς κυρίως ορισμένων ειδών πτηνών.

7.5. Πολιτιστικό περιβάλλον

7.5.1. Ιστορία Νομού Κορινθίας

Αρχαία ιστορία

Η αρχαία κορινθιακή χώρα συμπίπτει με το σημερινό νομό Κορινθίας, μόνο ως προς τα ανατολικά όρια της, ενώ διαφέρει σημαντικά κατά τα υπόλοιπα. Έτσι, τα δυτικά σύνορα της αρχαίας γης ακολουθούσαν την κοιλάδα του ποταμού Σύθα στο σημερινό Ξυλόκαστρο, αφήνοντας απ' έξω τα Τρίκαλα και το όρος της Κυλλήνης. Τα νότια σύνορά της δεν περιελάμβαναν τις περιοχές της Στυμφαλίας και του Φενεού, που ανήκαν στην Αρκαδία, ενώ μετά τη Νεμέα, η Κορινθία ενωνόταν με την Αργολίδα και εκτεινόταν μέχρι την παραλία του σημερινού Τυρού. Η αναφορά μας, στην πολυτάραχη ιστορία της, θα ακολουθήσει τα σημερινά όρια του νομού.

Τα πρώτα σημάδια οίκησης κατά την προϊστορική εποχή τα βρίσκουμε στις περιοχές του Φενεού, της Στυμφαλίας, της Νεμέας, της λίμνης Βουλιαγμένης του Λουτρακίου, αλλά κυρίως στον οικισμό του Κοράκου, στην δυτική έξοδο της σημερινής πόλης της Κορίνθου. Οι ανασκαφές απέδειξαν ότι κατοικείτο ήδη από την 5η π.Χ. χιλιετία και γνώρισε μεγάλη άνθιση μέχρι τις αρχές της 2ης π.Χ. χιλιετίας, όταν διαπιστώνεται καταστροφή του. Το 1900 π.Χ. η παραλιακή Κορινθία εποίκίζεται από Ίωνες, ενώ η νότια (Φενεός, Στύμφηλος) από Αρκάδες. Το 1500 π.Χ. εμφανίζονται, σε όλη την Κορινθία, Αχαιοί και δημιουργούνται μυκηναϊκά κέντρα, τα οποία μνημονεύονται στον Κατάλογο των Νηών της Ιλιάδας: Κόρινθος, Κλεωναί, Σικυών, Γονόεσσα (σημ. Πύργος;) Πελλήνη, Φενεός και Στύμφηλος. Το 1200 π.Χ. οι Δωριείς ή Ηρακλειδείς όπως είναι γνωστοί στην αρχαιότητα, εισέβαλλαν στην Πελοπόννησο. Ένα από τα τέσσερα τμήματα στα οποία χωρίστηκαν κατέλαβε το Σολύγειο λόφο κι εν συνεχεία κυριεύσε όλη την Κορινθία πλην των Αρκαδικών πόλεων, Φενεού και Στύμφηλου.

Από τα μέσα του 9ου π.Χ. αιώνα οι Κορίνθιοι αρχίζουν τις εξαγωγές αγγείων στην Δυτική Ελλάδα κι εν συνεχεία ιδρύουν αποικίες στην Ιθάκη και την Κέρκυρα, ενώ το 734 π.Χ. Τενεάτες με αρχηγό τον Αρχία ιδρύουν την πόλη των Συρακουσών στη Σικελία. Το 704 π.Χ. ο Αμεινοκλής, κατά διαταγή των Κορινθίων, κατασκευάζει τις πρώτες τριήρεις, ανοίγοντας νέους δρόμους στην ναυπηγική ιστορία του τόπου μας. Την ίδια εποχή, τα κορινθιακά κεραμικά εργαστήρια παρουσιάζουν μεγάλη άνθιση και υιοθετούν μια νέα τεχνική διακόσμησης των αγγείων, που ονομάζεται μελανόμορφη και φέρνει επανάσταση στην ελληνική τέχνη.

Το 660 π.Χ. η Κόρινθος εμπλέκεται με τους Κερκυραίους, στην αρχαιότερη - παλαιάτατη σύμφωνα με το Θουκυδίδη- ναυμαχία μεταξύ ελληνικών πόλεων και λίγα χρόνια αργότερα, τύραννος της πόλης αναλαμβάνει ο Περίανδρος, ο οποίος χαρακτηρίστηκε ως ένας από τους επτά σοφούς της Αρχαίας Ελλάδας. Ο διάσημος αυτός άντρας συνέλαβε κι επιχείρησε μεγάλα τεχνικά έργα, όπως τη διάνοιξη του Ισθμού, την κατασκευή του διόλκου, ενώ ακολουθώντας την πολιτική του πατέρα του Κύψελου -ο οποίος είχε ιδρύσει αποικίες στην Λευκάδα, το Ανακτόριο και την Αμβρακία- έκτισε την Απολλωνία στην Ιλλυρία και την Ποτίδαια στην Χαλκιδική.

Το 582 π.Χ. και το 573 π.Χ. τα Ίσθμια και τα Νέμεια αντίστοιχα, αναδιοργανώνονται και αποκτούν πανελλήνιο χαρακτήρα. Τελούνται αμφότεροι σαν τριετηρικοί αγώνες, οι πρώτοι κατά την άνοιξη στο δεύτερο και τέταρτο έτος των Ολυμπιάδων και οι δεύτεροι τον Ιούλιο του πρώτου και τρίτου έτους. Την ίδια εποχή, τόσο στην Κόρινθο όσο και στη Σικυώνα συναντούμε τα πρώτα σπέρματα του θεάτρου και της τραγωδίας. Έτσι, στην αυλή του Περίανδρου ο Λέσβιος Αρίων εξελίσσει τον διθύραμβο σε αυτόνομο ποιητικό-μουσικό είδος, μεταμφιέζοντας παράλληλα τους χορευτές του κι αυτό κάνει το Σόλωνα να χαρακτηρίσει αυτές τις συνθέσεις ως "δράμα τραγωδίας". Παράλληλα, στη γειτονική Σικυώνα οι "τραγικοί χοροί" με τους οποίους τιμούσαν τον Αργείο Άδραστο -λόγω της αντιαργείας πολιτικής του Κλεισθένη- αποδόθηκαν στο Διόνυσο κι εκεί ανάγονται τα χαρακτηριστικά κατάλοιπα του θρηνητικού στοιχείου, που θεωρείται ένα από τα βασικά συστατικά της τραγωδίας. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, πρώτος τραγικός ποιητής, θεωρείται ο Σικυώνιος Επιγένης.

Εκείνη την εποχή στη Σικυώνα κυβερνά ο τύραννος Κλεισθένης, απόγονος του Ορθαγόρα και συνεχιστής της ομώνυμης δυναστείας, ο οποίος ακολούθησε κατ' εξοχήν αντιδωρική πολιτική, κυρίως εναντίον του Άργους, από το οποίο απέσπασε τις Κλεωνές και την Πελλήνη, ενώ έλαβε μέρος στον Α' Ιερό Πόλεμο αποσπώντας σημαντικά λάφυρα. Η κόρη του, Αγαρίστη, παντρεύτηκε μεταξύ του 580 και 575 π.Χ. τον Αθηναίο Μεγακλή κι έγινε μητέρα του Κλεισθένη του Αθηναίου, του εμπνευστή του πολιτεύματος της Δημοκρατίας.

Το 481 π.Χ., στο ιερό του Ποσειδώνα στην Ισθμία, οι Έλληνες για πρώτη φορά μετά τα Τρωϊκά ενώνονται, για να αντιμετωπίσουν τον περσικό κίνδυνο. Από τότε το Ιερό του Ποσειδώνα απετέλεσε το κέντρο του ενωμένου ελληνισμού, όπου συγκαλούνταν κατ' εξοχήν τα Πανελλήνια Συνέδρια. Κορίνθιοι, Φλιάσιοι και Σικυώνιοι συμμετείχαν τόσο στη μάχη των Θερμοπυλών όσο και στων Πλαταιών.

Το 460 π.Χ., με αφορμή προσχώρηση των Μεγαρέων στην Αθήνα, αναπτύσσεται σφοδρό μίσος μεταξύ Κορινθίων και Αθηναίων, που οδηγεί στον πρώτο

Πελοποννησιακό πόλεμο, στον οποίο κανείς δεν βρέθηκε νικητής, όταν έληξε μετά την επέμβαση των Σπαρτιατών.

Το 433 π.Χ., όμως, το υποβόσκον μίσος μεταξύ των δύο ελληνικών πόλεων και μια σειρά συγκρούσεων και αντεκδικήσεων μεταξύ των αποικιών τους, οδήγησε στον Β' Πελοποννησιακό Πόλεμο.

Μετά το θάνατο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, η Κόρινθος και η Σικυώνα περιήλθαν στην κατοχή του Αλεξάνδρου γιου του Πολυέρχοντος, ενώ η Στύμφηλος και οι Κεχρεές βρέθηκαν υπό τον Κάσσανδρο, με τον οποίο, όμως, συμάχησε ο Αλέξανδρος, στη συνέχεια. Ωστόσο, η γυναίκα του Αλεξάνδρου, η οποία τον διαδέχτηκε μετά τη δολοφονία του, παρέδωσε το 308 π.Χ. τις δύο πόλεις στον Πτολεμαίο, ο οποίος δεν κατάφερε να τις διατηρήσει, αφού δύο χρόνια αργότερα η Κόρινθος πέρασε στην κυριαρχία του Κασσάνδρου και η Σικυώνα τρία χρόνια αργότερα "ελευθερώθηκε" από τον Δημήτριο τον Πολιορκητή, τον οποίο δέχτηκαν στη συνέχεια και οι Κορίνθιοι, ως ελευθερωτή. Το 302 π.Χ. ο Δημήτριος συνεκάλεσε στην Κόρινθο συνέδριο και επανίδρυσε τη "Συμμαχία της Κορίνθου".

Το 251 π.Χ. κι ενώ η Σικυώνα έχει περάσει στα χέρια διαφόρων τυράννων, κάνει την εμφάνισή του στην πολιτική και στρατιωτική σκηνή της εποχής ένας νέος άντρας, ο Άρατος, ο οποίος καταφέρνει να εκδιώξει τον τύραννο Νικοκλή, να εγκαθιδρύσει δημοκρατία και να εντάξει την πόλη στην Αχαϊκή Συμπολιτεία, όπου εκλέγεται στρατηγός λίγο αργότερα. Το 243 π.Χ. κυριεύει για λογαριασμό της Συμπολιτείας την Κόρινθο και το Λέχαιο, όμως το 225 π.Χ. αναγκάζεται, προκειμένου να αντιμετωπίσει τον σπαρτιατικό κίνδυνο, να συμμαχήσει με τους Μακεδόνες και να παραδώσει σ' αυτούς την Κόρινθο, καταστέλλοντας ταυτόχρονα εξέγερση στη Σικυώνα. Ο λαμπρός Σικυώνιος στρατηγός πέθανε το χειμώνα του 214/3 π.Χ., σε ηλικία 57 χρονών.

Την άνοιξη του 196 π.Χ., οι Ρωμαίοι, που βρίσκονται σε πόλεμο με τους Μακεδόνες, συγκαλούν στην Κόρινθο συνέδριο για την τύχη των ελληνικών πόλεων, όπου αποφασίζουν, αφ' ενός μεν την εγκαθίδρυση ρωμαϊκής φρουράς

στον Ακροκόρινθο, αφ' ετέρου δε το αφρούρητο και αφορολόγητο των ελληνικών πόλεων, ενώ δύο χρόνια αργότερα αποχωρεί και η φρουρά από την ακρόπολη της Κορίνθου και η πόλη γίνεται έδρα της Αχαϊκής Συμπολιτείας, γεγονός που πλήρωσε πολύ ακριβά 50 χρόνια αργότερα.

Το Μάιο του 146 π.Χ. η τακτική συνέλευση της Αχαϊκής συμπολιτείας στην Κόρινθο αποφασίζει την κήρυξη του πολέμου τυπικά εναντίον των Σπαρτιατών, ουσιαστικά, όμως, εναντίον των Ρωμαίων. Ο ύπατος Λεύκιος Μόμμιος αποστέλλεται από τη Σύγκλητο να αντιμετωπίσει την κατάσταση με σαφείς οδηγίες: Η τιμωρία των Αχαιών να είναι παραδειγματική, ώστε να καταπτοηθούν όλοι οι Έλληνες. Μετά από μία σειρά λάθος χειρισμούς, από πλευράς των στρατηγών της Αχαϊκής Συμπολιτείας, οι Ρωμαίοι κυρίευσαν την πόλη της Κορίνθου και επιδόθηκαν στην υλοποίηση της απόφασης της Συγκλήτου, με υπερβολικό ζήλο. Έτσι, έσφαξαν όλους τους άνδρες, πούλησαν ως δούλους τις γυναίκες, τα παιδιά και τους απελεύθερους δούλους, λεηλάτησαν την πόλη και τέλος την πυρπόλησαν. Η Κόρινθος ερημώθηκε κυριολεκτικά. Ένα τμήμα της χώρας δημεύτηκε από τη Ρώμη ως δημόσια γη, ενώ το υπόλοιπο υπήχθη στη Σικυώνα, η οποία ανέλαβε και την οργάνωση των Ισθμίων.

Το 44 π.Χ. ο Ιούλιος Καίσαρ επαναποίκισε την Κόρινθο με απελεύθερους και βετεράνους Ρωμαίους, που εξελληνίστηκαν πολύ γρήγορα και την ονόμασε Laus Iulia Corinthus. Η νέα Κόρινθος παρουσίασε πολύ μεγάλη άνθιση, έτσι που σύντομα έγινε η πλουσιότερη και σημαντικότερη πόλη της Πελοποννήσου, επισκιάζοντας ακόμη και την Αθήνα. Η οικονομική της ευημερία διήρκεσε σε όλη την πρώιμη αυτοκρατορική περίοδο.

Κατά τον 3ο μ.Χ. αιώνα, η οικονομική και εμπορική ευημερία της Κορίνθου κλονίστηκε βαθύτατα από την επιδρομή των Ερούλων, την πρώτη μεγάλη γοτθική επιδρομή. Είναι γνωστό ότι μετά το 267 μ.Χ. ορδές Ερούλων κατέλαβαν και κατέστρεψαν τόσο την Κόρινθο όσο και τη Σικυώνα, αλλά και όλες τις πόλεις της Πελοποννήσου.

Τέλος, το 346 μ.Χ. κατά την επιδρομή του Βησιγότθου Αλάρικου και των ορδών του, η Κόρινθος, όπως και όλες οι αρχαίες πόλεις της σημερινής Κορινθίας,

εγκαταλελειμμένες από το νεοσύστατο ανατολικό ρωμαϊκό κράτος, υπέστησαν τις σοβαρότερες καταστροφές, λεηλατήθηκαν οικτρά, ενώ πολλοί κάτοικοί τους εξανδραποδίστηκαν. Μετά την επιδρομή αυτή σβήνει η αίγλη των αρχαίων χρόνων και αρχίζει οριστικά η βυζαντινή περίοδος (www.korinthia.net).

Βυζαντινή περίοδος

Η εξαιρετικής στρατηγικής σημασίας θέση του νομού Κορινθίας απετέλεσε και κατά τη βυζαντινή περίοδο το λόγο για τον οποίο η περιοχή έγινε σημείο τριβών, προστριβών και αντεκδικήσεων μεταξύ Βυζαντινών, Φράγκων και Τούρκων. Ο Βυζαντινός αυτοκράτορας Ιουστινιανός, οχυρώνει την πόλη της Κορίνθου, την οποία ορίζει ως έδρα του Βυζαντινού θέματος της Πελοποννήσου. Κατά το τέλος της πρώτης χιλιετηρίδας μ.Χ., η Κόρινθος γνώρισε μεγάλη βιοτεχνική ακμή, γεγονός που της απέφερε μεγάλο πλούτο, ο οποίος έγινε η αφορμή για τη λεηλασία της από τους Νορμανδούς, κατά το έτος 1146.

Στις 15 Μαΐου του 1458, ο Μωάμεθ ο Β' με πρόφαση τη μη έγκαιρη πληρωμή φόρων από το Θωμά Παλαιολόγο, εισέβαλλε στην Πελοπόννησο και πολιορκήσε την Κόρινθο. Με έκπληξη, διαπίστωσε πως δεν είναι εύκολη η κατάληψη του κάστρου του Ακροκορίνθου και αφήνοντας στο πόδι του τον Μαχμούτ Πασά προχώρησε στο εσωτερικό του Μοριά. Αξιομνημόνευτη είναι η αντίσταση που συνάντησε στον Ταρσό του Φενεού, αλλά και στο οχυρό του Πολυφεγγίου της Νεμέας. Το καλοκαίρι του ιδίου έτους, επέστρεψε στον Ακροκόρινθο, όπου η πολιορκία συνεχιζόταν. Ο Μωάμεθ, διαπιστώνοντας ότι δεν μπορούσε να καταβάλει με τα όπλα τους εγκλείστους, άφησε το λιμό και την έλλειψη τροφών να του "παραδώσουν" το φρούριο. Έτσι, ο φρούραρχος Ασάνης συνθηκολόγησε την παράδοσή του, την 6η Αυγούστου 1458. Έκτοτε, η Κορινθία, όπως και όλη η Πελοπόννησος, περιήλθε σε τουρκική κατοχή.

Παρόλα αυτά, οι Βενετοί που πάντα έβλεπαν με καλό μάτι την κατοχή του Μοριά, βρίσκονταν σε διαρκή διαμάχη με τους Τούρκους στην περιοχή - παρά τις διαρκείς υπογραφές ειρήνης (www.korinthia.net).

Νεότεροι χρόνοι

Λίγο πριν ξεσπάσει επίσημα η επανάσταση του '21, αρχές του έτους, η οικογένεια των προκρίτων Νοταράδων, που διατηρούσε στενές σχέσεις με τον Τούρκο διοικητή της πόλεως Χουσεΐν Κιαμίλμπεη, αντιδρούσε έντονα στην ιδέα της Επαναστάσεως.

Εν τω μεταξύ, από την αρχή του 1821, στο μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στο Φενεό, έχει συσταθεί το αρχηγείο της Φιλικής Εταιρείας.

Στις 14 Μαρτίου του 1821, στον Άγιο Γεώργιο της Ζάχολης έγινε πανηγυρική δοξολογία και υψώθηκε η σημαία της Επανάστασης, με τα χαρακτηριστικά σύμβολα της Φιλικής Εταιρείας. Την επόμενη μέρα, συγκεντρώθηκαν στην Περαιχώρα οι Φιλικοί πρόκριτοι, στα Δερβενοχώρια αποφασίστηκε η επανάσταση και η συγκέντρωση οπλοφόρων στα Μεγάλα Δερβένια των Γερανείων. Εν τω μεταξύ, στην ορεινή Κορινθία (Φενεό και Ζάχολη) επικρατούσε αναβρασμός και τα επαναστατικά επεισόδια πύκνωναν.

Στις 27 του μηνός άρχισε η πολιορκία των Τούρκων του Ακροκορίνθου. Εν τω μεταξύ, οι Περαιχωρίτες, που από τις 23 Μαρτίου είχαν επαναστατήσει υπό το Γιάννη Χατζή Μελέτη και είχαν στήσει στρατόπεδο στην Περαιχώρα, ήλθαν προς ενίσχυση των πολιορκούντων, ενώ οι Δερβενοχωρίτες στρατοπέδευαν στο Εξαμίλι, κλείνοντας έτσι τον Ισθμό και καθιστώντας την πολιορκία του κάστρου ακόμη ισχυρότερη. Όταν, ο Υψηλάντης έλαβε την πρόσκληση των Κορινθίων για να μεταβεί με τον μπέη στην Κόρινθο, συγκάλεσε στις 10 Δεκεμβρίου του 1821 συμβούλιο με τα μέλη της Γερουσίας, όπου αποφασίστηκαν οι βασικοί όροι παράδοσης του φρουρίου. Στις 14 Ιανουαρίου του 1822, ο Κιαμίλμπεης αναγκάστηκε να παραδώσει το φρούριο.

Μετά την παράδοση του Κάστρου, στην Κόρινθο εγκαταστάθηκαν τα γραφεία της "Προσωρινής Διοικήσεως" και η "Εθνική βουλή" στο μέγαρο του πρόκριτου και Γερουσιαστή Θεοχάρη Ρέντη, ενώ στο ίδιο μέγαρο έγιναν οι εγκαταστάσεις του πρώτου Νομισματοκοπείου και του πρώτου Τυπογραφείου, που τύπωσε το Πρώτο Σύνταγμα και την περίφημη "Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας".

Τον Ιούνιο του 1822, ο πασάς της Λάρισας Δράμαλης, ανέλαβε να καταστείλει την επανάσταση. Έτσι, αφού, κατάφερε να συγκεντρώσει 25.000 άνδρες, στις 6 Ιουλίου, χωρίς να συναντήσει ιδιαίτερη αντίσταση έφτασε στην Κόρινθο και εκμεταλλευόμενος τους κακούς χειρισμούς των Ελλήνων, στις 8 Ιουλίου έγινε κύριος του Ακροκορίνθου, ενώ στις 12 Ιουλίου, αφού άφησε λίγους άνδρες στο κάστρο, έφθασε έξω από το Άργος, προελαύνοντας προς την Αργολίδα. Λόγω αποτυχίας αποφάσισε να επιστρέψει στη Κορινθία, όπου στα Δερβενάκια τον περίμενε ο Κολοκοτρώνης.

Στην μάχη στα Δερβενάκια, υποκινούμενη από τον Κολοκοτρώνη και τον Νικηταρά κατά του Δράμαλη και του στρατού του, σύμφωνα με τις μαρτυρίες έγινε αληθινή σφαγή κατά των Τούρκων. Η τρομερή καταστροφή ανάγκασε το Δράμαλη να αποσυρθεί στην Τίρυνθα.

Ο Κολοκοτρώνης με τους άλλους οπλαρχηγούς αποφάσισαν, στις 30 Ιουλίου, να πολιορκήσουν το Δράμαλη στην Κόρινθο και να αποκόψουν κάθε έξοδό του, προς τη δυτική Πελοπόννησο ή προς τη Στερεά. Στα τέλη Οκτωβρίου ή Νοεμβρίου ο τούρκος Πασάς πέθανε από τη λύπη του, εγκλωβισμένος στο κάστρο του Ακροκορίνθου.

Στις αρχές Ιουλίου του 1823, η πολιορκία του Ακροκορίνθου συνεχίζεται υπό τον Ιωάννη Νοταρά, μέχρι τον Οκτώβριο του ιδίου έτους, οπότε οι έγκλειστοι ζητούν τον Κολοκοτρώνη, για να διαπραγματευτούν την παράδοσή τους. Ο Ακροκόρινθος παραδόθηκε οριστικά στους Έλληνες το μεσημέρι της 26ης Οκτωβρίου 1823 κι έκτοτε έμεινε ελληνικός.

Το πρώτο εξάμηνο του 1824, η πολιτική κρίση που υπέβασκε από την αρχή του Αγώνα, εξελίχθηκε σε εμφύλιο πόλεμο στην περιοχή της Κορινθίας, με αντιμαχόμενους από τη μία τους σημαντικότερους στρατιωτικούς της Πελοποννήσου, με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη και από την άλλη τον κύκλο του Μαυροκορδάτου.

Τελικώς, μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, η στρατιά

του Ιμπραήμ διαλύθηκε και η Πελοπόννησος, μαζί και η Κορινθία, απελευθερώθηκαν οριστικά και απετέλεσαν τον πυρήνα του πρώτου ελληνικού κράτους, του οποίου η απόλυτη ανεξαρτησία αναγνωρίστηκε, επίσημα, στις 22 Ιανουαρίου του 1830, με το πρωτόκολλο του Λονδίνου (www.korinthia.net).

Διάνοιξη της διώρυγας του Ισθμού

Μετά την Τουρκοκρατία το νεοσύστατο ελληνικό κράτος επανεξέτασε σοβαρά τη διάνοιξη της διώρυγας του Ισθμού. Το 1852 ο Λ. Λυγούνης, ο οποίος είχε διατελέσει διευθυντής των έργων του Νείλου, επεξεργάστηκε σχέδιο τομής του Ισθμού και κατέθεσε την πρότασή του στην Ελληνική Κυβέρνηση, ενώ δέκα χρόνια αργότερα ο Γάλλος μηχανικός Grimant De Caux κατέθεσε τις δικές του προτάσεις στην ελληνική βουλή. Αμφότερες όμως, κρίθηκαν από το ελληνικό κράτος ανεδαφικές. Όταν, όμως, το 1869 πραγματοποιήθηκε η διάνοιξη της Διώρυγας του Σουέζ, η τότε Κυβέρνηση του Θρ. Ζαΐμη έλαβε -επιτέλους- την απόφαση τομής του Ισθμού κι ένα χρόνο αργότερα υπέγραψε σχετική σύμβαση με Γάλλους μηχανικούς, η οποία όμως ατόνησε και έτσι το 1881 το έργο κατακυρώθηκε στον στρατηγό Στέφανο Τυρρ μαζί με το προνόμιο εκμετάλλευσης της γέφυρας για 99 χρόνια.

Οι εργασίες άρχισαν στις 23-4 / 5-5 του επομένου έτους και προκρίθηκε ως οικονομικότερη και σωστότερη η χάραξη που είχε εφαρμόσει ο Νέρων με συνολικό μήκος 6.300 μέτρα. Στις 25-7 / 7-8 του 1893 -κι αφού το έργο είχε αναλάβει πια η ελληνική εταιρεία με την επωνυμία "Εταιρεία της διώρυγος της Κορίνθου" υπό τον Α. Συγγρό- έγιναν τα εγκαίνια της Διώρυγας, ενώ το πρώτο πλοίο τη διέπλευσε επισήμως. Η Διώρυγα, για τη δημιουργία της οποίας είχαν χρησιμοποιηθεί 2.500 εργάτες και τα τελειότερα μηχανήματα της εποχής, ήταν συνολικού μήκους 6.343 μέτρων, πλάτους στην επιφάνεια της θάλασσας 24,6 μέτρων και στο βυθό της 21,3 με ωφέλιμο βάθος 7,5 έως 8 μέτρα και είχαν εξορυχθεί 12 εκατομμύρια κυβικά μέτρα χωμάτων για την κατασκευή της, ενώ σε όλο το μήκος της είχαν κατασκευαστεί κρηπιδότοιχοι μέχρι ύψους 2 μέτρων πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας.

Η "Εταιρεία της Διώρυγος της Κορίνθου" εκμεταλλεύτηκε τη Διώρυγα μέχρι το 1906, οπότε την ανέλαβε η Εθνική Τράπεζα μέσω της "Νέας Ανωνύμου Εταιρείας της Διώρυγος της Κορίνθου". Τέλος, από την 1η Νοεμβρίου του 1980 η εκμετάλλευση της Διώρυγας περιήλθε στο Ελληνικό Δημόσιο το οποίο με το Ν. 1067/80 συνέστησε την "Ανώνυμο Εταιρεία Διώρυγος Κορίνθου" η οποία εκμεταλλεύεται μέχρι σήμερα τη Διώρυγα.

Στα 107 χρόνια της λειτουργίας της η Διώρυγα έχει κατά καιρούς κλείσει, κυρίως λόγω των καταπτώσεων των πρανών της, εξαιτίας της ιδιόμορφης γεωλογικής σύστασης της περιοχής. Έτσι μέχρι το 1940 παρέμεινε κλειστή συνολικά 4 χρόνια λόγω καταπτώσεων -με αποκορύφωμα το 1923 (2 χρόνια). Το 1944 κατά την αποχώρησή τους οι Γερμανοί προκάλεσαν την πτώση 60.000 κυβικών μέτρων χωμάτων και οι εργασίες εκφράξεως κράτησαν 5 χρόνια.

Στη Διώρυγα λειτουργούν σήμερα δύο βυθιζόμενες γέφυρες. Μία στην Ποσειδωνία και μία στην Ισθμία που εξυπηρετούν την επικοινωνία μεταξύ Στερεάς και Πελοποννήσου, ενώ κάθε χρόνο το πιο διάσημο κανάλι του ελλαδικού χώρου διαπλέεται από 15.000 περίπου πλοία, 50 τουλάχιστον διαφορετικών εθνικοτήτων, αποτελώντας αυτή τη στιγμή τον αδιαμφισβήτητο θαλασσινό "ομφάλιο λώρο" μεταξύ Δυτικής και Ανατολικής Μεσογείου (www.korinthia.net).

7.5.2. Αρχαιολογικοί χώροι – μνημεία – παραδοσιακοί οικισμοί

Οι αρχαιολογικοί χώροι του Νομού Κορινθίας είναι οι εξής:

- Αρχαία Κόρινθος
- Αρχαιολογικός χώρος Ισθμίας
- Αρχαιολογικός χώρος Ηραίου
- Αρχαία Σικυώνα
- Αρχαία Τιτάνη
- Λιμάνι Μαύρων Λιθαριών
- Αρχαιολογικός Χώρος Στυμφαλίας

- Αρχαιολογικός χώρος Φενεού
- Αρχαιολογικός χώρος Νεμέας
- Φλιούς
- Κλεωνές
- Τενέα
- Αρχαία Πελλήνη

Στην **Αρχαία Κόρινθο** υπάρχει ο αρχαίος ναός του Απόλλωνα, η αρχαία αγορά, το Ωδείο το οποίο κατασκευάστηκε στο τέλος του 1ου αιώνα μ.Χ. και η Ακροκόρινθος, το κάστρο της Κορίνθου.

Στον **αρχαιολογικό χώρο της Ισθμίας** έχουμε τον αρχαίο Δίολκο, ένα δρόμο λιθόστρωτο από την παραλία του Σχοινούντα (Καλαμάκι) έως του δυτικού πέρατος του καναλιού του Ισθμού, που χρησιμοποιούνταν κατά την αρχαιότητα για την μεταφορά σκαφών από τον Σαρωνικό Κόλπο προς τον Κορινθιακό και κατά επέκταση από το Αιγαίο στο Ιόνιο Πέλαγος. Επίσης στην περιοχή υπάρχουν ο αρχαιολογικός χώρος του Ιερού του Ποσειδώνα και τα ρωμαϊκά λουτρά.

Στην περιοχή του Ηραίου Περαιχώρας, κοντά στην πόλη του Λουτρακίου, αποκαλύφθηκαν τα πιο σημαντικά λείψανα του πρώιμου κορινθιακού πολιτισμού. Κέντρο ήταν το ιερό της Ήρας, στο λιμανάκι κάτω από το εμφανές μικρό χτίσμα του σημερινού φάρου (www.korinthia.net).

Στον Νομό Κορινθίας υπάρχουν τέσσερα σημαντικά μουσεία. Αυτά είναι το Ιστορικό – Λαογραφικό μουσείο της Κορίνθου, το αρχαιολογικό μουσείο της Ισθμίας, το αρχαιολογικό μουσείο της Αρχαίας Κορίνθου και το αρχαιολογικό μουσείο Νεμέας.

Όσον αφορά τα διατηρητέα κτίρια της Κορινθίας, αυτά είναι η οικία Γκούρα στη Γκούρα, η οικία Π. Τσαλδάρη στο Καμάρι Κορίνθου (ιδιοκτησίας Δημοσίου), η βίλλα ιδιοκτησίας Αδερφών Τυπάλδου στη θέση "Πευκιά" της Συκιάς Ξυλοκάστρου μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο της, το κτίριο ιδιοκτησίας Ρίτας Ρομπόκου στην Γκούρα, το κτίριο ιδιοκτησίας κοινότητας Περιγιαλίου που υπήρξε κατοικία του Πρωθυπουργού Σ. Κροκιδά, το παλιό Δημοτικό Σχολείο

κοινότητας Άσσου, το παλαιό Δημοτικό Σχολείο της Κοινότητας Στιμάγκας, το κτίριο ιδιοκτησίας της Κοινότητας Γκούρας στον οικισμό Γκούρα, η Βρύση της Άνω Γειτονιάς στην Κοινότητα Κορφιώτισσας, το κτίριο της σταφίδαποθήκης (πρώην Φρατζή) στο Ξυλόκαστρο ιδιοκτησία της ΑΤΕ, το κτίριο ιδιοκτησίας Βασιλείου Τσουτσάνη στο Κοκκάνι, το ξενοδοχείο "Τα Τρίκαλα" στα Άνω Τρίκαλα Ν. Κορινθίας ιδιοκτησίας Ιωάννη Κορκάρη, το παλαιό Δημοτικό Σχολείο στην Κοινότητα Λαγκαδαίικων, το κτίριο ιδιοκτησίας Δήμου Ξυλόκαστρου στην οδό Κρινάκου, το κτίριο στην οδό Κροκιδά 2 στην Κόρινθο ιδιοκτησία Ιεράς Μητρόπολης Κορίνθου, το κτίριο ιδιοκτησίας Αγγέλου Χωρέμη στο Κλημέντι του Δ. Σικωνίων, ο Φάρος στο Ηραίον, το κτίριο ιδιοκτησίας Χρυσάφως Γεννατά στα Εξαμίλια, τα δύο κτίρια φερόμενης ιδιοκτησίας Σταμάτη Τζαβέλλα στον Φενεό, ο Ιερός Ναός Αγίου Σπυρίδωνα που βρίσκεται στο Δ.Δ. Φενεού στο Δ. Φενεού, και το κτίριο στη Συκιά ιδιοκτησίας κληρονόμων Αποστόλου Ζούζουλα.

Οι παραδοσιακοί οικισμοί του Νομού, αν και όχι επίσημοι, είναι η Εβροστίνη, τα Τρίκαλα Κορινθίας και ο Φενεός.

Ακολουθεί πίνακας με τους αρχαιολογικούς χώρους και τα διατηρητέα μνημεία το Νομού Κορινθίας.

Πίνακας 7.5.1. Κατάλογος κηρυγμένων αρχαιολογικών και διατηρητέων μνημείων του Νομού Κορινθίας (ΥΠΠΟ)

Αριθμός Υπουργικής Απόφασης	Αριθμός ΦΕΚ	Τίτλος ΦΕΚ	Φορέας
ΥΑ ΥΠΠΕ/Γ/43942/1950/24-7-1979	ΦΕΚ 795/Β/14-9-1979	Περί χαρακτηρισμού: 1) σε ιστορικού διατηρητέου μνημείου της οικίας Γκούρα στη Γκούρα Κορινθίας και 2) της πλατείας του οικισμού ως ιστορικού τόπου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/401/23 039/2-4-1981	ΦΕΚ 250/Β/29-4-1981	Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικού κτιρίου της οικίας Π. Τσαλδάρη στο Καμάρι Κορίνθου ιδιοκτησίας Δημοσίου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1978/4 0020/10-8-1983	ΦΕΚ 544/Β/19-9-1983	Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης της οικίας Θεοχάρη, στην οδό Δημοκρατίας 15, στο Κιάτο	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1010-1088/28818/13-5-1985	ΦΕΚ 391/Β/25-6-1985	Χαρακτηρισμός ως έργων τέχνης κτιριακών εγκαταστάσεων του ΟΣΕ στο σιδηροδρομικό δίκτυο	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου

		Πειραιώς - Πελοποννήσου.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3503/ 59706/3-1-1986	ΦΕΚ 36/Β/13-2- 1986	Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης και ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου της βίλλας, ιδιοκτησίας Αφών Τυπάλδου στη θέση "Πευκιά" της Συκιάς Ξυλοκάστρου Ν. Κορινθίας μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο του.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/973/1 4217/11-4-1986	ΦΕΚ 334/Β/15- 5-1986	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας Ρίτας Ρομπόκου στην Γκούρα Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1478/ 32975/14-7-1989	ΦΕΚ 561/Β/31- 7-1989	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας κοινότητας Περιγαλίου Κορινθίας, που υπήρξε κατοικία του Πρωθυπουργού Σ. Κροκιδά.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/592/1 8905/15-3-1994	ΦΕΚ 331/Β/4-5- 1994	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του παλιού Δημοτικού Σχολείου κοινότητας Άσσου Νομού Κορινθίας μαζί με τον περιβάλλοντα χώρο του στα όρια του οικοπέδου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3008/ 51960/18-10-1994	ΦΕΚ 859/Β/18- 11-1994	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου στην οδό Αριστοτέλους 10 στην Κόρινθο, ιδιοκτησίας Δανάη Νταβαρίνου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1865/ 51953/20-10-1994	ΦΕΚ 865/Β/23- 11-1994	Ανάκληση της ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/39067/2443/10.10.88 απόφασης Υπουργού Πολιτισμού και ορισμός νέας ζώνης προστασίας του Ανεμόμυλου ιδιοκτ. Κληρονόμων Κυριαζή στα Λουτρά Ωραίας Ελένης Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1444/ 24583/16-5-1995	ΦΕΚ 499/Β/6-6- 1995	Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων των κελύφων των κτιρίων του συγκροτήματος των αποθηκών ιδ. ΑΣΟ (Ανώνυμου Σταφιδικού Οργανισμού) στον Δήμο Σικυώνος (Κιάτο) Κορινθίας στο Ο.Τ. 88.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1099/ 17286/26-3-1996	ΦΕΚ 274/Β/23- 4-1996	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας Κεφαλαρίου, Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1229/ 17285/2-4-1996	ΦΕΚ 274/Β/23- 4-1996	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας Εξαμυλίων Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου

ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2156/ 33695/24-6-1996	ΦΕΚ 604/Β/22- 7-1996	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του παλαιού Δημοτικού Σχολείου της Κοινότητας Στιμάγκας Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/10174/5-12- 1996	ΦΕΚ 7/Δ/17-1- 1997	Έγκριση μεταφοράς συντελεστή δόμησης ακινήτου, που βρίσκεται εντός του εγκεκριμένου σχεδίου του Δήμου Κιάτου (Ν. Κορινθίας), στην οδό Δημοκρατίας αρ. 15 (ΟΤ 53α) και στο οποίο υπάρχει κτίσμα χαρακτηρισμένο ως έργο τέχνης.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1535/ 22782/21-4-1997	ΦΕΚ 422/Β/26- 5-1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου στη Συκιά Ν. Κορινθίας ιδιοκτησίας κληρονόμων Αποστόλου Ζούζουλα.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2096/ 25028/23-5-1997	ΦΕΚ 465/Β/6-6- 1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας της Κοινότητας Γκούρας στον οικισμό Γκούρα Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/814/2 6502/14-3-1997	ΦΕΚ 492/Β/13- 6-1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου της Βρύσης της Άνω Γειτονιάς στην Κοινότητα Κορφιώτισσας Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/2318/ 29505/17-6-1997	ΦΕΚ 755/Β/28- 8-1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου της σταφιδαποθήκης (πρώην Φρατζή) στο Ξυλόκαστρο ιδ. Της ΑΤΕ.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3039/ 42099/8-8-1997	ΦΕΚ 834/Β/17- 9-1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου και έργου τέχνης του κτιρίου ιδιοκτησίας Βασιλείου Τσουτσάνη στο Κοκκώνι Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/640/2 6717/12-5-1998	ΦΕΚ 627/Β/23- 6-1998	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του ξενοδοχείου "Τα Τρίκαλα" στα Άνω Τρίκαλα Ν. Κορινθίας, ιδιοκτησίας Ιωάννη Κορκάρη.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1379/ 26714/12-5-1998	ΦΕΚ 627/Β/23- 6-1998	Χαρακτηρισμός ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων του παλαιού Δημοτικού Σχολείου στην Κοινότητα Λαγκαδαΐικων του Ν. Κορινθίας με ζώνη προστασίας 50 μ. περιμετρικά του κτιρίου και της Κοινοτικής βρύσης πλησίον του Δημοτικού Σχολείου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/4641/ 14198/16-3-1999	ΦΕΚ 312/Β/5-4- 1999	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας Δήμου Ξυλόκαστρου, στην οδό Κρινάκου, στο Ξυλόκαστρο Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου

ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/554/2 2783/10-5-1999	ΦΕΚ 1033/Β/3- 6-1999	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου στην οδό Κροκιδά 2, στην Κόρινθο, ιδιοκτ., Ιεράς Μητρόπολης Κορίνθου.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/3594/ 54766/10-11-1999	ΦΕΚ 2118/Β/6- 12-1999	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου Μνημείου του κτιρίου ιδιοκτ. Αγγέλου Χωρέμη, στο Κλημέντι, Δ. Σικωνίων, Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/802/5 4590/16-10-2001	ΦΕΚ 1370/Β/18- 10-2001	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του Φάρου στην άκρα Μελαγκάβι ή Ηραίων Ν. Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΝΣΑΚ/879/70 851/10-12-2003	ΦΕΚ 1889/Β/19- 12-2003	Χαρακτηρισμός ως μνημείου του κτιρίου ιδιοκτησίας Χρυσάφως Γεννατά, με περιμετρική ζώνη προστασίας 5μ., στα Εξαμίλια Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΝΕΣΑΚ/1081 15/2775/27-12-2005	ΦΕΚ 1981/Β/30- 12-2005	Χαρακτηρισμός ως μνημείων δύο (2) κτιρίων φερόμενης ιδιοκτησίας Σταμάτη Τζαβέλλα, στον Φενεό Ν.Κορινθίας.	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Β 1/Φ50/77775/3424/31-7- 2008	ΦΕΚ 378/ΑΑΠ/25-8- 2008	Χαρακτηρισμός του Ι.Ν. Αγίου Σπυρίδωνα που βρίσκεται στο Δ.Δ. Φενεού, Δ. Φενεού, Ν. Κορινθίας, ως νεωτέρου μνημείου	ΥΝΜΤΕ Πελοποννήσου
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1978/4 0020/10-8-1983	ΦΕΚ 544/Β/19- 9-1983	Χαρακτηρισμός ως έργου τέχνης της οικίας Θεοχάρη, στην οδό Δημοκρατίας 15, στο Κιάτο	ΥΠΕΧΩΔΕ
ΥΑ ΥΠΕΧΩΔΕ/10174/5-12- 1996	ΦΕΚ 7/Δ/17-1- 1997	Έγκριση μεταφοράς συντελεστή δόμησης ακινήτου, που βρίσκεται εντός του εγκεκριμένου σχεδίου του Δήμου Κιάτου (Ν. Κορινθίας), στην οδό Δημοκρατίας αρ. 15 (ΟΤ 53α) και στο οποίο υπάρχει κτίσμα χαρακτηρισμένο ως έργο τέχνης.	ΥΠΕΧΩΔΕ
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1535/ 22782/21-4-1997	ΦΕΚ 422/Β/26- 5-1997	Χαρακτηρισμός ως ιστορικού διατηρητέου μνημείου του κτιρίου στη Συκιά Ν. Κορινθίας ιδιοκτησίας κληρονόμων Αποστόλου Ζούζουλα.	ΥΠΕΧΩΔΕ
ΒΔ 25-2-1922	ΦΕΚ 28/Α/26-2- 1922	Περί κηρύξεως προεχόντων Βυζαντινών μνημείων.	
ΒΔ 3-11-1936	ΦΕΚ 492/Α/7- 11-1936	Περί διατηρήσεως ως ιστορικών μνημείων "Μιναρέ" κλπ. Χανίων.	
ΥΑ 23243/672/19-6- 1950	ΦΕΚ 105/Β/6-7- 1950	Περί χαρακτηρισμού ιστορικών διατηρητέων μνημείων.	
ΥΑ 55455/2178/12-8- 1957	ΦΕΚ 242/Β/6-9- 1957	Περί κηρύξεως ως αρχαιολογικού χώρου εν Παλαιά Κορίνθω.	
ΥΑ 96732/4050/11-10- 1958	ΦΕΚ 282/Β/22- 10-1958	Περί κηρύξεως αρχαιολογικού χώρου.	

ΥΑ 15794/19-11-1961	ΦΕΚ 35/Β/2-2-1962	Περί χαρακτηρισμού ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και αρχαιολογικών χώρων.	
ΥΑ 10774/16-8-1962	ΦΕΚ 305/Β/30-8-1962	Περί κηρύξεως περιοχής Ηραίου Περαχώρας ως τόπου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.	
ΥΑ 15904/24-11-1962	ΦΕΚ 473/Β/17-12-1962	Περί κηρύξεως αρχαιολογικών χώρων.	
ΥΑ 4499/12-6-1964	ΦΕΚ 239/Β/30-6-1964	Περί των διατηρητέων ιστορικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων.	
ΥΑ 10895/8-1-1965	ΦΕΚ 104/Β/3-2-1965	Περί καθορισμού ζώνης του αρχαίου λιμένας του Λεχαίου.	
ΥΑ 16307/9-9-1965	ΦΕΚ 605/Β/16-9-1965	Περί χαρακτηρισμού αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών μνημείων.	
ΥΑ 21585/13-1-1966	ΦΕΚ 60/Β/5-2-1966	Περί κηρύξεως αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών μνημείων.	
ΥΑ 11707/14-6-1966	ΦΕΚ 429/Β/8-7-1966	Περί χαρακτηρισμού ως αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών διατηρητέων μνημείων.	
ΥΑ 3888/21-2-1967	ΦΕΚ 168/Β/9-3-1967	Περί χαρακτηρισμού αρχαιολογικών χώρων.	
ΥΑ 9309/18-4-1969	ΦΕΚ 282/Β/26-4-1969	Περί κηρύξεως ως ιστορικών διατηρητέων μνημείων και χώρων.	
ΥΑ 26955 π.ε./13-1-1971	ΦΕΚ 58/Β/25-1-1971	Περί νέου καθορισμού ζώνης προστασίας του κεκηρυγμένου ως Ιστορικού Μνημείου Μυκηναϊκού Τείχους Ισθμίας.	
ΥΑ ΥΠΠΕ/Α/Φ31/46191/39 3π.ε./19-4-1976	ΦΕΚ 642/Β/11-5-1976	Περί χαρακτηρισμού ως αρχαιολογικού της περιοχής Ακροπόλεως Φλιούντος εις Νεμέαν Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ04/57 166/2853/17-10-1975	ΦΕΚ 195/Β/26-2-1980	Περί κηρύξεως ως αρχαιολογικού χώρου του υψώματος "Παναγιά", Ασπροκάμπτου, Κοινότητας Περαχώρας Κορινθίας	
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ04/26 559/1071/6-7-1980	ΦΕΚ 853/Β/4-9-1980	Περί κηρύξεως ως αρχαιολογικού χώρου του Λόφου Αετόπετρα ή Καστράκι, Ν. Κορινθίας.	
ΥΑ Α1/Φ04/42685/1743/24-7-1980	ΦΕΚ 737/Β/4-8-1980	Περί κηρύξεως της περιοχής Ισθμίας ως ζώνης προστασίας του αρχαιολογικού χώρου και ως τοπίου ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.	
ΥΑ ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α1/Φ04/31 1/16/26-1-1981	ΦΕΚ 124/Β/2-3-1981	Περί κηρύξεως του λόφου Ράχη-Μπεχρή, στην Κάτω Αλμυρή Νομού Κορινθίας, ως αρχαιολογικού χώρου.	
ΥΑ ΥΠΠΕ/Α1/Φ04/39149/1 405/14-8-1985	ΦΕΚ 611/Β/8-10-1985	Κήρυξη θέσεων "Ντάρανι" και "Ράπη" Ζευγολατιού Ν. Κορινθίας ως αρχαιολογικών χώρων.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ04/10 924/503/12-3-1990	ΦΕΚ 256/Β/10-4-1990	Κήρυξη ως αρχ/κού Χώρου της Ελληνιστικής Πόλης της Σικυώνας.	

ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/53 533/2902 π.ε./7-12-1995	ΦΕΚ 57/Β/29-1- 1996	Διόρθωση σφάλματος στην ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/53533/29 02 π.ε./7-12-1995 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/21 544/1025/2-5-1996	ΦΕΚ 644/Β/30- 7-1996	Κήρυξη της θέσης "Όχτος" στο Πετρί Νεμέας Ν. Κορινθίας ως αρχαιολογικού χώρου	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/21 544/1025/2-5-1996	ΦΕΚ 998/Β/1- 11-1996	Στην ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/21544/10 25/2-5-1996 υπουργική απόφαση που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 644/Β/30-7-1996, έγινε διόρθωση και καταχωρήθηκε στο ΦΕΚ 998/Β/1996.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ4/447 82/2836/1-10-1999	ΦΕΚ 1889/Β/18- 10-1999	Καθορισμός Ζωνών Α' και Β' προστασίας του Αρχαιολογικού Χώρου των αρχαίων λατομείων στα Εξαμίλια Κορινθίας και καθορισμός χρήσεων γης στη Ζώνη Α.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/16 278/431/23-4-2000	ΦΕΚ 613/Β/10- 5-2000	Χαρακτηρισμός ως αρχαιολογικού χώρου Ι.Μ. Πραθίου και περιβάλλοντος χώρου της, Αγ. Θεοδώρων Ν. Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/36 288/1794π.ε./17-10-2001	ΦΕΚ 1414/Β/22- 10-2001	Επέκταση κήρυξης του αρχαιολογικού χώρου στη θέση Παναγίας Πράθι του Δήμου Αγ. Θεοδώρων Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/24 185/751/15-10-2001	ΦΕΚ 1468/Β/26- 10-2001	Επέκταση των ορίων του αρχαιολογικού χώρου της Ι. Μονής Παναγίας Πραθίου δήμου Αγίων Θεοδώρων Ν. Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Β1/Φ31/55 538/1804/15-10-2001	ΦΕΚ 1491/Β/6- 11-2001	Θεσμοθέτηση ζωνών Α' και Β' προστασίας του αρχαιολογικού χώρου της Ι. Μονής Παναγίας Πραθίου δήμου Αγίων Θεοδώρων Ν. Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/41 979/2601/27-6-2002	ΦΕΚ 1014/Β/2- 8-2002	Κήρυξη θαλάσσιου αρχαιολογικού χώρου στην περιοχή των Μαύρων Λιθαριών Δήμου Ευρωστίνης Νομού Κορινθίας.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Β 1/Φ31/42301/2538/26-5- 2005	ΦΕΚ 756/Β/6-6- 2005	Αναριοθέτηση του αρχαιολογικού χώρου της Αρχαίας Κορίνθου.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Β 1/Φ50/67929/3339/25- 09-2006	ΦΕΚ 7/ΑΑΠ/3- 10-2006	Θεσμοθέτηση ζωνών Α' και Β' προστασίας του κάστρου Ακροκορίνθου.	
ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α 1/Φ37/92365/4249/23- 10-2006	ΦΕΚ 114/ΑΑΠ/14-11- 2006	Έγκριση αναριοθέτησης του αρχαιολογικού χώρου Νεμέας, Νομού Κορινθίας.	

ΥΑ ΥΠΠΟ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α 1/Φ37/47019/2022/7-5- 2008	ΦΕΚ 209/ΑΑΠ/3-6- 2008	Προσωρινή οριοθέτηση των αρχαιολογικών χώρων «Ράχη Μπόσκα» Ξυλοκέρizas, «Γωνιά» Εξαμιλίων και «Κεσίμια» Εξαμιλίων, στα πλαίσια της έγκρισης του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ.) Δήμου Κορινθίων	
---	-----------------------------	---	--

Πηγή: listedmonuments.culture.gr

7.5.3. Σύγχρονη πολιτιστική δραστηριότητα και Υποδομές

Η σύγχρονη πολιτιστική και αθλητική δραστηριότητα ασκείται κυρίως από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και εθελοντικές ενώσεις πολιτών (Μορφωτικοί – εκπολιτιστικοί σύλλογοι, αθλητικά σωματεία, ερασιτεχνικοί όμιλοι κ. ά.).

Στην πρωτεύουσα του Νομού, την Κόρινθο, υπάρχει ο πολιτιστικός σύλλογος με Τμήμα χορωδιών, Τμήμα Παραδοσιακού Χορού και τραγουδιού, Τμήμα κλασσικού και μοντέρνου χορού, Θεάτρου, Βιβλιοθήκης και Πινακοθήκης, καθώς και η Φυλαρμονική Κορίνθου.

Στην πόλη του Λουτρακίου ο πολιτιστικός σύλλογος έχει τμήμα παραδοσιακών χορών, τμήμα θεάτρου, τμήμα θεατρικής παιδείας, τμήμα φωτογραφίας, τμήμα ζωγραφικής, τμήμα ευρωπαϊκών χορών και τμήμα μουσικοκινητικής παιδείας. Επίσης υπάρχει και η Φυλαρμονική Λουτρακίου.

Στον δήμο Ευρωστίνης υπάρχουν το Πανταζοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο Δερβενίου, η Φυλαρμονική Δήμου Ευρωστίνης, ο Πολιτιστικός σύλλογος Χελυδορίου, ο Πολιτιστικός σύλλογος Λυγιάς, ο Πολιτιστικός και Αθλητικός σύλλογος Πύργου, ο Πολιτιστικός σύλλογος Σαρανταπηχιωτικών και ο Πολιτιστικός σύλλογος ορεινού Σαρανταπήχου "Η Αναγέννηση".

Στο πολιτιστικό κέντρο των Αγ. Θεοδώρων λειτουργούν τμήματα Φυλαρμονικής, Παραδοσιακών Ελληνικών Χορών, Παιδικής Θεατρικής Σκηνης και Ερασιτεχνικού Θεάτρου.

Στη Νεμέα έχουμε την αναβίωση των Αρχαίων Νεμέων Αγώνων κάθε τέσσερα χρόνια.

Παρόλα αυτά η πολιτιστική δραστηριότητα του Νομού χρειάζεται να δεχτεί παραπάνω ώθηση με διοργάνωση περισσότερων πολιτιστικών δρώμενων και με δημιουργία περισσότερων πολιτιστικών χώρων, καθώς στον Νομό υπάρχουν λίγοι χώροι εκδηλώσεων και λίγοι χώροι για τη δραστηριότητα των συλλόγων που δεν καλύπτουν τις ανάγκες του πληθυσμού.

7.6. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Με βάση την παραπάνω ανάλυση για το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον του Νομού Κορινθίας, οδηγούμαστε στην Swot Analysis του πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 7.6.1. Swot analysis Νομού Κορινθίας (κατάσταση περιβάλλοντος)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Δύο τεχνητές λίμνες στον Νομό (Φενεός, Σικυώνα) που καλύπτουν μέρος των αρδευτικών αναγκών</p> <p>→ Στην Σικυώνα εφαρμόζεται παραδοσιακά η μέθοδος των χειμερινών αρδεύσεων, που λειτουργεί ως τεχνητός εμπλουτισμός με ιδιαίτερη θετική συμβολή στην ενίσχυση του υδατικού ισοζυγίου του υδροφορέα της παράκτιας ζώνης</p> <p>→ Η συνολική δασική κάλυψη (δάση + δασικές εκτάσεις) καλύπτει περίπου το 55% της συνολικής έκτασης του Νομού</p> <p>→ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον με πολλές προστατευόμενες περιοχές και σπάνια χλωρίδα</p>	<p>→ Ποσοτική μείωση και ποιοτική υποβάθμιση υπόγειων υδροφόρων οριζόντων</p> <p>→ Η άγρια πανίδα της Κορινθίας είναι σχετικά φτωχή</p> <p>→ Μη ύπαρξη φορέων διαχείρισης για τις προστατευόμενες φυσικές περιοχές</p> <p>→ Το επίπεδο ενημέρωσης των κατοίκων του Νομού Κορινθίας σχετικά με το δίκτυο NATURA 2000 και την προστασία του περιβάλλοντος είναι χαμηλό</p>

<p>→ Αν και ο νομός στερείται συνεχούς ροής, διαθέτει και τους τρεις τύπους υδροτόπων (φυσικό, παραλιακό, τεχνητούς)</p> <p>→ Η λίμνη Στυμφαλίας αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους υδροβιότοπους της χώρας μας με σπάνια ορνιθοπανίδα, και αποτελεί την περιοχή με τα πλουσιότερα υδάτινα αποθέματα γλυκού νερού, που τροφοδοτούν την πεδιάδα της Βόχας</p> <p>→ Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά με μεγάλο αριθμό αρχαιολογικών χώρων και διατηρητέων μνημείων</p>	<p>→ Παντελής απουσία δικτύων ακαθάρτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε ορισμένους παραλιακούς οικισμούς του Νομού</p> <p>→ Σε ορισμένους οικισμούς του Νομού ο συνηθισμένος τρόπος διάθεσης είναι η απλή ρίψη σε χαράδρες και σε ρεματιές της ημιορεινής Κορινθίας και δεν υπάρχει πρόγραμμα συλλογής και μεταφοράς</p> <p>→ Ατμοσφαιρική ρύπανση από τη βιομηχανία της MOTOR - OIL, από τις περιοχές που υπάρχει έντονη δραστηριότητα αγροτικών βιομηχανιών και τον αυτοκινητόδρομο Αθηνών - Πάτρας</p> <p>→ Έντονη υποβάθμιση της βλάστησης και διάβρωση των εδαφών ιδιαίτερα στην ορεινή Κορινθία από την υπερβόσκηση</p> <p>→ Μικρή προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς του Νομού</p> <p>→ Δεν υπάρχουν αρκετοί επίσημοι χώροι που να εξυπηρετούν την πολιτιστική δραστηριότητα στο Νομό</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Οι υδροτοπικές περιοχές μπορούν να αποτελέσουν για τον Νομό πόλο τουριστικής και οικολογικής έλξης</p> <p>→ Υπό κατασκευή βρίσκεται το αποχετευτικό δίκτυο στην Κόρινθο και το Λουτράκι</p>	<p>→ Στην παραλιακή ζώνη του νομού Κορινθίας, προς τον Κορινθιακό κόλπο, υπάρχουν σημαντικές καλλιέργειες, που αποστραγγίζονται στη θάλασσα συμβάλλοντας στη ρύπανση των νερών</p> <p>→ Τα λιπάσματα μπορούν να προκαλέσουν φαινόμενα ευτροφισμού στα επιφανειακά νερά και να υποβαθμίσουν τα υπόγεια νερά.</p>

<p>→ Προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς του Νομού</p> <p>→ Η πολιτιστική και αθλητική δραστηριότητα που ασκείται κυρίως από την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις εθελοντικές ενώσεις πολιτών μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για τον Νομό</p>	<p>→ Η αποχέτευση στην εκτός σχεδίου δόμηση γίνεται σε βόθρους, οι οποίοι σε περιόδους αιχμής (ιδιαίτερα στους παραλιακούς οικισμούς με την ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας) υπερφορτώνονται, επηρεάζοντας δυσμενώς την ποιότητα του υψηλού σχετικά υδροφόρου ορίζοντα και υπερχειλίζουν στο μέτωπο της παραλίας με αποτέλεσμα την επιφανειακή διαφυγή των λυμάτων προς τη θάλασσα και τη σοβαρή ρύπανση των γειτονικών περιοχών</p> <p>→ Σε ορισμένα ξενοδοχεία των παράκτιων οικισμών δεν υπάρχουν ή δεν λειτουργούν σωστά βιολογικοί καθαρισμοί</p> <p>→ Οι πυρκαγιές αποτελούν μία από τις σοβαρότερες απειλές των δασικών οικοσυστημάτων και των καλλιεργειών στην περιοχή</p>
--	---

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΝΟΜΟΥ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

8.1. Τεχνικές υποδομές

8.1.1. Δίκτυα Συγκοινωνιών – Μεταφορών

Ο Νομός Κορινθίας έχει ικανοποιητικό διανομαρχιακό δίκτυο οδικών μεταφορών. Αντίθετα, το οδικό δίκτυο ενδονομαρχιακής σημασίας μπορεί να χαρακτηριστεί ικανοποιητικό μόνο στις πεδινές περιοχές, ενώ στις ορεινές και ημιορεινές, παρά το σχετικά πυκνό κύκλωμά του, απαιτεί μεγαλύτερη ενίσχυση.

Κύριοι οδικοί άξονες του Νομού είναι οι: Αθηνών – Κορίνθου - Πατρών, Αθηνών – Κορίνθου – Επιδαύρου, και ο αυτοκινητόδρομος Αθηνών – Κορίνθου – Τρίπολης που αποτελεί τμήμα του διεθνούς αυτοκινητόδρομου Γιουγκοσλαβίας – Θεσσαλονίκης – Αθηνών – Κορίνθου – Τρίπολης – Καλαμάτας.

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα 8.1.1, η κυκλοφορία όλων των μέσων μεταφοράς στην Κορινθία ακολουθεί την τάση της αντίστοιχης κυκλοφορίας σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας.

Πίνακας 8.1.1. Συγκοινωνίες και τροχαία ατυχήματα. 1990 – 2004

Συγκ/νίες - Ατυχήματα	Περιοχές	ΕΤΗ			
		1990	1995	2000	2004
Επιβατηγά (Ι.Χ.) σε κυκλοφορία	Χώρα	1.701.986	2.170.564	3.161.505	4.039.951
	Πελ/σος	49.328	60.505	89.873	114.736
	Κορινθία	11.879	14.732	23.123	30.594
Ταξί σε κυκλοφορία	Χώρα	33.357	37.270	33.560	33.560
	Πελ/σος	1.617	1.713	1.618	1.618
	Κορινθία	349	361	349	349
Λεωφορεία σε κυκλοφορία	Χώρα	21.430	24.670	27.037	26.780
	Πελ/σος	931	988	1.040	993
	Κορινθία	257	275	281	269
Φορτηγά σε κυκλοφορία	Χώρα	766.429	885.967	1.057.422	1.159.137
	Πελ/σος	63.524	70.652	83.514	92.064
	Κορινθία	17.647	19.218	22.412	24.864
Τροχαία ατυχήματα	Χώρα	19.609	22.798	23.127	15.509
	Πελ/σος	1.149	1.113	1.312	868
	Κορινθία	293	221	395	217

Πηγή: www.economics.gr

Παρατηρώντας τον πίνακα βλέπουμε πως η κυκλοφορία σε όλα τα μέσα μεταφοράς στον Νομό, πλην των ταξί όπου μένει σχεδόν σταθερή, αυξάνεται την περίοδο 1990 – 2004. Βέβαια η αύξηση αυτή είναι πολύ μικρότερη από την αντίστοιχη αύξηση σε επίπεδο Περιφέρειας και χώρας.

Επίσης, ενδεικτικό στοιχείο της σχετικά καλής ποιότητας του βασικού οδικού δικτύου διανομαρχιακής σημασίας στα πεδινά, αποτελεί η τάση για μείωση των τροχαίων ατυχημάτων. Παρόλα αυτά υπάρχουν εξαιρετικά επικίνδυνοι δρόμοι σε τοπικό επίπεδο, όπως π.χ. η οδική είσοδος στην πόλη του Λουτρακίου όπου κάθε χρόνο σημειώνονται πολλά ατυχήματα.

Προβληματικά Τμήματα του Οδικού Δικτύου

Τα παρακάτω είναι ορισμένα τμήματα του οδικού δικτύου του Νομού που έχουν ανάγκη από βελτιώσεις:

- Ασσος- Αρχαία Κόρινθος κατά μήκος της επαρχιακής 28 σε μήκος 7km (αμμοχαλικόστρωτο)
- Ελληνοχώρι - Στιμάγκα κατά μήκος της επαρχιακής 31 σε μήκος 5km (άνευ οδοστρώματος)
- Σικυών - Παραδείσιο κατά μήκος της επαρχιακής 41 σε μήκος 12 km (άνευ οδοστρώματος)
- Μέγας Βάλτος- Σούλιον : σύνδεση των επαρχιακών οδών 10 και 11 σε μήκος 3 km (αμμοχαλικόστρωτο με τμήμα χωρίς οδόστρωμα)
- Αμφιθέα με επαρχιακή οδό 15 σε μήκος 4 km (άνευ οδοστρώματος με κακή βατότητα)
- Πύργος - Λαγκαδικά : σε μήκος 4 km (αδιάνοικτο)
- Λαγκαδικά-Ξανθοχώρι : κατά μήκος της επαρχιακής 17 σε μήκος 9 km (αμμοχαλικόστρωτο, με το πρώτο τμήμα πολύ κακής βατότητας)
- Λαγκαδικά - Άνω Καλλιθέα σε μήκος 1,5 km (αμμοχαλικόστρωτο)

- Σαρανταπήχου - Καρνά - Τρίκελο : κατά μήκος της επαρχιακής οδού 44 σε μήκος 19 km (χωρίς οδόστρωμα με κακή βατότητα)
- Τρίκαλα - Μάνια : κατά μήκος της επαρχιακής οδού 15 σε μήκος 8km (χωρίς οδόστρωμα με κακή βατότητα)
- Πίσια - Σπάρτα κατά μήκος της επαρχιακής οδού 47 σε μήκος 8 km εντός νομού (αμμοχαλικόστρωτο κακής βατότητας) (www.inforpeloponnisos.gr).

Η βελτίωση των οδικών δικτύων, ιδιαίτερα των ορεινών και ημιορεινών περιοχών, θα συμβάλλει και στη βελτίωση του μεταφορικού έργου και των οικονομικών αποτελεσμάτων των φορέων εκμετάλλευσης των οδικών επιβατικών συγκοινωνιών του Νομού.

Επιπλέον, η παραπέρα βελτίωση του οδικού δικτύου θα συμβάλλει στην ταχύτερη πρόσβαση των προϊόντων του Νομού στα καταναλωτικά κέντρα, στην μείωση του κόστους μεταφοράς τους, στη δημιουργία εξωτερικών οικονομιών, στην αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων.

Γενικότερα για το οδικό δίκτυο όμως μπορούμε να πούμε πως οι παράκτιες περιοχές του Νομού συνδέονται επαρκώς τόσο με την Αθήνα όσο και με την Πάτρα, μέσω της νέας Εθνικής οδού.

Η ολοκλήρωση της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου ως τμήμα της Ιόνιας οδού δεν έχει ακόμα εμφανή ή ικανοποιητικά αποτελέσματα για τον Νομό Κορινθίας (Παπαδόπουλος, 2010).

Όσον αφορά στις **θαλάσσιες συγκοινωνίες – μεταφορές** στον Νομό Κορινθίας λειτουργού τρία τελωνεία: των Ισθμίων, του Κιάτου και της Κορίνθου.

Το σημαντικότερο λιμάνι της Κορινθίας είναι το λιμάνι της Κορίνθου, το οποίο θεωρείται μικρό και εξυπηρετεί επιβάτες και εμπορεύματα. Προβλέπεται επέκταση και αναβάθμισή του. Έχουν ήδη ξεκινήσει οι διαδικασίες για την μετατροπή του λιμανιού σε Ανώνυμη Εταιρεία, κατά τα πρότυπα των 12 λιμένων εθνικής σημασίας που λειτουργούν σήμερα στην χώρα ως ανώνυμες εταιρείες. Το νέο λιμάνι θα είναι λιμάνι που θα στοχεύει κυρίως στον τουρισμό, προσελκύνοντας κρουαζιερόπλοια και την επιβατηγό κίνηση και δευτερευόντως στην μεταφορά φορτίων, και προβλέπεται να δώσει ώθηση στην οικονομία της Κορίνθου και γενικότερα του Νομού, αν και ακόμα δεν έχουν προβλεφθεί οι συνέπειες που θα έχει στις γειτονικές παραλιακές πόλεις που βασίζουν τον θερινό τουρισμό τους και στις παραλίες τους (www.shipfriends.gr).

Το λιμάνι της Κορίνθου, που βρίσκεται βόρεια του κέντρου της πόλης και κοντά στην βορειοδυτική είσοδο της Διώρυγας Κορίνθου, εξυπηρετεί τις τοπικές ανάγκες της βιομηχανίας και της γεωργίας. Είναι κυρίως μια εγκατάσταση για εξαγωγή φορτίων.

Πρόκειται για ένα τεχνητό λιμάνι βάθους περίπου 9 μέτρα. Μια νέα προβλήτα ολοκληρώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1980, η οποία διπλασίασε τη χωρητικότητα του λιμανιού. Η ενισχυμένη mole προστατεύει τα αγκυροβολημένα πλοία από τους ισχυρούς βόρειους ανέμους.

Μέσα στο λιμάνι λειτουργεί εγκαταστάσεις τελωνειακών γραφείων και ένα Λιμενικό Σώμα. Η θαλάσσια κυκλοφορία περιορίζεται στο εμπόριο με την εξαγωγή των τοπικών προϊόντων, κυρίως των εσπεριδοειδών, των σταφυλιών, των μαρμάρων, και σε ορισμένες εγχώριες εισαγωγές. Το λιμάνι λειτουργεί ως μονάδα έκτακτης ανάγκης για πλοία γενικού φορτίου, και πλοία μεταφοράς, σε περίπτωση απεργιών στο λιμάνι του Πειραιά. Υπάρχει και ένα πλοίο γραμμής (RORO) που συνδέει την Κόρινθο με την Ιταλία .

Το υπάρχον **σιδηροδρομικό δίκτυο** βρίσκεται στον άξονα Αθήνας – Κορίνθου – Πάτρας και το παλιό στον άξονα Αθήνας – Κορίνθου – Τριπόλεως, καλύπτοντας απόσταση στο Νομό συνολικού μήκους 97 χλμ. Το σιδηροδρομικό δίκτυο τα τελευταία χρόνια δε λειτουργεί.

Ο προαστιακός σιδηρόδρομος που έγινε πρόσφατα συνδέει την Αθήνα με την Κορινθία. Συγκεκριμένα υπάρχουν δρομολόγια από Αθήνα για Κόρινθο, Κιάτο και Αγ. Θεοδώρους. Το συγκεκριμένο έργο βοήθησε στην κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης, και οδήγησε όλο και περισσότερο στο να λειτουργήσουν ορισμένες πόλεις της Κορινθίας ως πόλεις δορυφόροι της Αθήνας. Χρειάζεται όμως και περεταίρω σύνδεση και άλλων πόλεων με την Αθήνα μέσω της γραμμής του προαστιακού, όπως το Λουτράκι. Στον χάρτη 19 του παραρτήματος εμφανίζεται το μελλοντικό δίκτυο του προαστιακού με τις νέες γραμμές που σχεδιάζονται.

8.1.2. Τηλεπικοινωνίες

Οι τηλεπικοινωνίες στον Νομό αυξάνονται την περίοδο 1990 – 2001 με μεγαλύτερο ρυθμό από την Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Πιο συγκεκριμένα οι τηλεφωνικές συσκευές ανά 100 κατοίκους ενώ μειώνονται σε εθνικό επίπεδο, στον Νομό Κορινθίας αυξήθηκαν την περίοδο 1990 – 2001 με μεγαλύτερο ρυθμό από τον αντίστοιχο στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Πίνακας 8.1.2. Τηλεφωνικές συσκευές ανά 100 κατοίκους, 1990 – 2001

Περιοχές	ΕΤΗ			
	1990	1995	2000	2001
Σύν. Χώρας	46,24	59,65	51,90	51,10
Πελ/σος	38,68	46,65	52,46	-
Κορινθία	45,91	50,67	57,90	-

Πηγή: www.economics.gr

Στον Νομό υπάρχουν και δύο δημόσια σημεία πρόσβασης Wi Fi για internet στην παραλιακή περιοχή του Βέλου- Βόχας και στην περιοχή του Φενεού.

8.1.3. Ύδρευση – Αποχέτευση

Οι κανονικές κατοικίες (συμπεριλαμβανομένων και αυτών που βρίσκονται μέσα σε συλλογικές) του Νομού που έχουν ύδρευση και αποχέτευση⁹ παρουσιάζουν ποσοστά αντίστοιχα αυτών στο σύνολο της χώρας. Συγκεκριμένα το 97,6% των κανονικών κατοικιών του Νομού έχουν ύδρευση και το 98,6% έχουν αποχέτευση, ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά στο σύνολο της χώρας είναι 97,3% και 98,3%.

Κατά βαθμό αστικότητας, μεταξύ Νομού και συνόλου της χώρας, όσον αφορά το ποσοστό των κανονικών κατοικιών με ύδρευση και αποχέτευση στο σύνολο αυτών των κατοικιών, παρατηρούμε ότι στις αστικές περιοχές παρατηρείται πλήρης ταύτιση, ενώ στις ημιαστικές και αγροτικές υπάρχει μικρότερη ή μεγαλύτερη υπεροχή του Νομού (Κασίμης κ.ά., 1998).

Στο Νομό Κορινθίας η διάθεση των αστικών αποβλήτων στην εκτός σχεδίου δόμηση των οικισμών χαρακτηρίζεται από παντελή απουσία δικτύων ακαθάρτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων. Η αποχέτευση γίνεται σε βόθρους, οι οποίοι σε περιόδους αιχμής (ιδιαίτερα στους παραλιακούς οικισμούς) υπερφορτώνονται, επηρεάζοντας αρνητικά την ποιότητα του υδροφόρου ορίζοντα και υπερχειλίζουν στο μέτωπο της παραλίας με αποτέλεσμα την επιφανειακή διαφυγή των λυμάτων προς τη θάλασσα και τη σοβαρή ρύπανση των γειτονικών περιοχών. Αυτή τη δυσάρεστη κατάσταση εντείνει και το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ως βόθροι παλαιά πηγάδια.

Συγκεκριμένα στην πόλη της Κορίνθου η αποχέτευση γίνεται σε βόθρους οι οποίοι συχνά υπερχειλίζουν αφ' ενός και αφ' ετέρου προκαλούν σοβαρή υποβάθμιση του υπογείου ορίζοντα. Τα βοθρολύματα που απομακρύνονται από τους βόθρους μεταφέρονται στο Κέντρο Διάθεσης βοθρολυμάτων του Δήμου Κορίνθου. Στην πόλη της Κορίνθου έξι επτά κεντρικοί συλλεκτές ομβρίων εκβάλλουν στο λιμάνι, οι οποίοι μεταφέρουν και τα λύματα πολλών παρανόμων συνδέσεων ακαθάρτων. Η παραλία στο σημείο αυτό του Κορινθιακού Κόλπου είναι ιδιαίτερα υποβαθμισμένη ποιοτικά και υπάρχουν ημέρες που η οσμή στο λιμάνι της Κορίνθου είναι πολύ δυσάρεστη. Οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις και

---

⁹ Η αποχέτευση θεωρείται ότι υπάρχει είτε αφορά δίκτυο αποχέτευσης είτε άλλο σύστημα (βόθρος κλπ.)

το Νοσοκομείο αποτελούν δύο σημειακές πηγές ρύπανσης, εφόσον διαθέτουν τελικώς μέρος των αποβλήτων τους στη παραλία της Κορίνθου.

Παρομοίως σοβαρή είναι η κατάσταση και στην πόλη του Λουτρακίου όπου συχνά - παρατηρούνται οι υπερφορτίσεις βόθρων.

Τα βοθρολύματα του Λεχαίου και Περιγιαλίου οδηγούνται στο Κέντρο διάθεσης Βοθρολυμάτων της Κορίνθου.

Το πρόβλημα της διάθεσης των λυμάτων οξύνεται και λόγω του ότι σε πολλούς οικισμούς της περιοχής του Νομού έχει αναπτυχθεί σημαντικά η παραθεριστική κατοικία και ο ξενοδοχειακός τομέας.

Ειδικότερα το Λουτράκι λόγω των γνωστών ιαματικών πηγών του, χαρακτηρίζεται ως μία από τις σημαντικότερες λουτροπόλεις της χώρας, στην οποία έχει αναπτυχθεί και η παραθεριστική κατοικία αλλά και ο ξενοδοχειακός τομέας.

Σήμερα στην περιοχή Λουτρακίου υπάρχουν 56 ξενοδοχεία (με σύνολο 3445 κλίνες) και σημαντικός αριθμός ενοικιαζομένων διαμερισμάτων. Στα ξενοδοχεία αυτά δεν υπάρχουν ή δεν λειτουργούν σωστά βιολογικοί καθαρισμοί. Έτσι, τα απόβλητα των ξενοδοχείων διατίθενται σε βόθρους οι οποίοι λόγω της γειτνίασης των ξενοδοχείων με την παραλία, και των μη απορροφητικών εδαφών δημιουργούν σοβαρό πρόβλημα υπερχειλίσεων και οσμών.

Η διάθεση των αποβλήτων των ξενοδοχείων ή campings που εκτείνονται στον Κορινθιακό δυτικά της πόλης της Κορίνθου γίνεται επίσης σε βόθρους.

Σημειώνεται τέλος ότι ακόμα και σε ξενοδοχεία που έχουν βιολογικούς καθαρισμούς, δημιουργείται πρόβλημα λόγω της κακής λειτουργίας των εγκαταστάσεων (2 ξενοδοχεία στο Λέχαιο, 1 στο Μελίσσι).

Τέλος ακατάλληλο για οποιαδήποτε ανθρώπινη κατανάλωση κρίθηκε το νερό που παρέχεται από το δίκτυο ύδρευσης του Δήμου Κορινθίων, μετά από έρευνα του Πανελληνίου Κέντρου Οικολογικών Ερευνών (ΠΑΚΟΕ). Σύμφωνα με τα

αποτελέσματα, από τα δεκατρία δείγματα μόνο το ένα βρέθηκε απαλλαγμένο από επικίνδυνα μικροβιακά φορτία, γεγονός που, όπως λένε οι ειδικοί, δείχνει ότι η μόλυνση εκτείνεται σε ολόκληρο το δίκτυο και στις δεξαμενές, οι οποίες μάλλον επικοινωνούν με βοθρολύματα (www.zougla.gr).

Όσον αφορά τα **έργα** που αφορούν το αποχετευτικό και την ύδρευση στον Νομό Κορινθίας, υπό βελτίωση βρίσκεται το αποχετευτικό δίκτυο στην Κόρινθο και το Λουτράκι. Στο Λουτράκι γίνεται επισκευή και βελτίωση και το δίκτυο ύδρευσής του, λόγω της επέκτασης που γνωρίζει τα τελευταία χρόνια. Στο στάδιο της επέκτασης και της αναβάθμισης είναι η κοινή μονάδα επεξεργασίας λυμάτων Δήμου Κορίνθου - Δήμου Λουτρακίου. Στο στάδιο της αυτοματοποίησης είναι οι μονάδες επεξεργασίας λυμάτων του Κιάτου και του Ξυλοκάστρου επίσης.

Στο Ξυλόκαστρο γίνονται έργα αντικατάστασης του παλιού δικτύου ύδρευσης, έργο που έχει μεγάλη περιβαλλοντική σημασία και αφορά την υγεία των πολιτών και την ορθολογική διαχείριση του πόσιμου νερού.

8.1.4. Ενέργεια

8.1.4.1. Ηλεκτρισμός

Η κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας αυξάνει τα τελευταία χρόνια στο Νομό Κορινθίας σε ανάλογο ρυθμό με τον αντίστοιχο εθνικό και το ρυθμό στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Η αύξηση αυτή παρατηρείται και στη σημαντικότερη ποσοτικά μορφή χρήσης της ηλεκτρικής ενέργειας στον Νομό και γενικότερα, την οικιακή χρήση. Αντίθετα στη δεύτερη σημαντικότερη ποσοτικά χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας στο Νομό Κορινθίας, η βιομηχανική, παρουσιάζει μείωση τα τελευταία χρόνια, γεγονός που συνδέεται με τη στασιμότητα του δευτερογενούς τομέα και τη μεταφορά και κλείσιμο ορισμένων βιομηχανιών στην περιοχή.

Παρακάτω ακολουθεί πίνακας με τα σχετικά στοιχεία:

Πίνακας 8.1.3. Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος (συνολική, για οικιακή και για βιομηχανική χρήση), σε ποσά και ποσοστά, 1995 – 2004

Κατανάλωση Ηλεκτρικού Ρεύματος	Περιοχές	ΕΤΗ		
		1995	2000	2004
Συνολική κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος (σε Mwh)	Χώρα	33.949.175	42.939.930	49.560.063
	Πελ/σος	1.392.958	1.995.943	2.335.779
	Κορινθία	443.923	628.123	716.358
Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος για οικιακή χρήση (σε Mwh)	Χώρα	11.508.083	14.206.070	16.851.572
	Πελ/σος	539.729	760.836	924.328
	Κορινθία	154.661	208.860	254.475
% κατανάλωσης για οικιακή χρήση στη συνολική κατανάλωση	Χώρα	33,90	33,08	34,00
	Πελ/σος	38,75	38,12	39,57
	Κορινθία	34,84	33,25	35,52
Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος για βιομηχανική χρήση (σε Mwh)	Χώρα	12.010.618	13.465.311	14.066.924
	Πελ/σος	270.926	346.881	347.426
	Κορινθία	146.614	201.963	193.790
% κατανάλωσης για βιομηχανική χρήση στη συνολική κατανάλωση	Χώρα	35,38	31,36	28,38
	Πελ/σος	19,45	17,38	14,87
	Κορινθία	33,03	32,15	27,05

Πηγή: www.economics.gr

Ο Νομός Κορινθίας καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από όλους τους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Σε όλες τις μορφές χρήσεις της ηλεκτρικής ενέργειας έρχεται πρώτος στην Πελοπόννησο από όλους τους νομούς, εκτός από τη γεωργική χρήση όπου έρχεται τρίτος μετά το νομό Αργολίδος και το νομό Λακωνίας. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τον ανεπτυγμένο πρωτογενή τομέα, ίσως να μαρτυρά την έλλειψη τεχνικών υποδομών για τη γεωργία στην Κορινθία.

Πίνακας 8.1.4. Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος στους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου ανά κατηγορία χρήσης, 2004

	Συνολική κατανάλωση ηλεκτρ.ρεύματος	Οικιακή χρήση	Βιομηχανική χρήση	Εμπορική χρήση	Γεωργική χρήση	Δημόσιες αρχές	Φωτισμός οδών
Νομός Αργολίδας	560.761	192.805	58.532	146.633	129.106	20.447	13.238
Νομός Αρκαδίας	284.561	128.930	30.091	75.520	24.473	16.271	9.276
Νομός Κορινθίας	716.358	254.475	193.790	163.095	58.318	29.736	16.944
Νομός Λακωνίας	319.386	130.605	22.468	72.933	68.905	14.658	9.817
Νομός Μεσσηνίας	454.713	217.513	42.545	135.847	26.712	19.344	12.752

Πηγή: www.economics.gr

Στην Κορινθία, όπως προαναφέρθηκε, τα μεγαλύτερα ποσοστά κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος απαντώνται στην οικιακή και βιομηχανική χρήση, τάση που ακολουθείται εθνικά, όχι όμως και στο επίπεδο της Περιφέρειας όπου η βιομηχανική χρήση έρχεται τρίτη μετά την οικιακή και την εμπορική χρήση. Συγκεκριμένα στον Νομό Κορινθίας η οικιακή χρήση καταλαμβάνει το 35,52% της συνολικής κατανάλωσης ηλεκτρικού ρεύματος στο νομό, η βιομηχανική το 27,05% και η εμπορική το 22,77% (βλέπε πίνακα 8.1.5).

Στα ποσοστά του πίνακα 8.1.5 παρατηρούμε σημαντική διαφοροποίηση στη χρήση της ηλεκτρικής ενέργειας για γεωργική χρήση, όπου το ποσοστό του Νομού υπερέχει σημαντικά από το αντίστοιχο εθνικό αλλά υπολείπεται από το αντίστοιχο της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Επίσης παρατηρούμε μια ελαφρά υπεροχή του Νομού και της Περιφέρειας έναντι του συνόλου της χώρας όσον αφορά το ποσοστό συμμετοχής στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για το φωτισμό οδών και στην κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας από δημόσιες αρχές, σε αντίθεση με την κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας για εμπορική χρήση όπου εμφανίζεται μια σχετική ισορροπία των παραπάνω εξεταζόμενων περιοχών.

Πίνακας 8.1.5. Κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος κατά κατηγορία χρήσης, 2004

Κατηγορίες χρήσεων	Χώρα	Πελ/σος	Κορινθία
Οικιακή (%)	16.851.572 34,00	924.328 39,57	254.475 35,52
Εμπορική (%)	13.289.571 26,82	594.028 25,43	163.095 22,77
Βιομηχανική (%)	14.066.924 28,38	347.426 14,87	193.790 27,05
Γεωργική (%)	2.789.276 5,63	307.514 13,17	58.318 8,14
Δημόσιες αρχές (%)	1.801.172 3,63	100.456 4,30	29.736 4,15
Φωτισμός οδών (%)	761.558 1,54	62.027 2,66	16.944 2,37
ΣΥΝΟΛΟ (%)	49.560.063 100,00	2.335.779 100,00	716.358 100,00

Πηγή: www.economics.gr

8.1.4.2. Εναλλακτικές μορφές ενέργειας

Στο Κοκκώνι Κορινθίας γίνεται δημιουργία οικισμού με φωτοβολταϊκά στις στέγες των σπιτιών. Συγκεκριμένα ο οικισμός θα είναι 100 μ. από παραλία με μπλε σημαία και θα έχει 177 μονοκατοικίες. Μέλη του του Military Club μπορούν να γίνουν μόνο τα εν ενεργεία και εν αποστρατεία στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, και το πολιτικό προσωπικό των αντίστοιχων υπουργείων.

Επίσης η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας προτίθεται να εγκαταστήσει φωτοβολταϊκά συστήματα στις στέγες των κτιρίων της, όπως και άλλες Ενώσεις προκειμένου να αξιοποιήσουν την ηλιακή ενέργεια (www.econews.gr).

Όσον αφορά την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας, αιολικός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας ισχύος 42 MW θα δημιουργηθεί στις θέσεις Προφήτης Ηλίας – Πολίτης – Μεγαλοκορφή του Δήμου Κορινθίων.

Πρόσφατα η θυγατρική της *Dionic Αιολική* έλαβε έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων καθώς και οριστικών όρων σύνδεσης (www.econews.gr).

Επίσης πρόσφατα ολοκληρώθηκε το αιολικό πάρκο Αραχναίο II στο Αγγελόκαστρο Κορινθίας, δυναμικότητας 38MW (<http://aggelokastro-korinthias.blogspot.com>), όπως και στα έργα βρίσκεται η κατασκευή αιολικού πάρκου στο Στεφάνι Κορινθίας.

Επίσης στον Νομό Κορινθίας υπάρχει δίκτυο φυσικού αερίου σε αντίθεση με άλλους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

8.2. Κοινωνικές υποδομές

8.2.1. Υποδομές Παιδείας

Παρατηρώντας τις υποδομές εκπαίδευσης του Νομού Κορινθίας στον πίνακα 8.2.1 παρατηρούμε ότι:

- Ο δείκτης μαθητές ανά σχολική μονάδα είναι καλύτερος (μικρότερος) του μέσου εθνικού δείκτη, αλλά εμφανίζει τάση βελτίωσης όσον αφορά τα γυμνάσια και λύκεια.
- Επίσης ο δείκτης μαθητές ανά διδάσκοντες εμφανίζει την ίδια περίοδο τάση ελάττωσης (καλύτερευσης) σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Η τάση αυτή είναι μεγαλύτερη της αντίστοιχης ελάττωσης σε εθνικό επίπεδο με εξαίρεση τη δημοτική εκπαίδευση. Έτσι τα απόλυτα μεγέθη του δείκτη στο Νομό είναι πολύ κοντά στα αντίστοιχα εθνικά μεγέθη του.

Πιο συγκεκριμένα ο Νομός Κορινθίας έχει σταθερό αριθμό νηπιαγωγείων (89), μείωση των μονάδων δημοτικής εκπαίδευσης από 122 σε 89, και αύξηση των γυμνασίων από 27 σε 29 και ιδιαίτερα των μονάδων λυκειακής εκπαίδευσης από 21 σε 31.

Πίνακας 8.2.1. Υποδομές προσχολικής, δημοτικής, γυμνασιακής και λυκειακής εκπαίδευσης*, 1995 – 2004

Υποδομές εκπαίδευσης		Ποσά 1995			Ποσά 2004		
		Σύνολο χώρας	Πελ/σος	Κορινθία	Σύνολο χώρας	Πελ/σος	Κορινθία
Αριθμός σχολικών μονάδων	Νηπ/γεία	5.603	-	87	5.570	383	89
	Δημοτικά	7.075	557	122	5.870	412	89
	Γυμνάσια	1.895	119	27	1.933	121	29
	Λύκεια	1.577	98	21	1.973	127	31
Μαθητές	Νηπ/γεία	127.947	-	1.692	-	-	-
	Δημοτικά	673.409	35.579	7.944	646.505	33.240	8.531
	Γυμνάσια	421.645	22.438	5.598	335.548	17.301	4.389
	Λύκεια	383.916	18.866	4.753	371.676	19.408	4.601
Μαθητές ανά σχολική μονάδα	Νηπ/γεία	22,82	-	19,45	-	-	-
	Δημοτικά	95,18	63,88	65,11	110,14	80,68	95,85
	Γυμνάσια	222,50	188,55	207,33	173,59	142,98	151,34
	Λύκεια	243,45	192,51	226,33	188,38	152,82	148,42
Διδάσκοντες	Νηπ/γεία	8.573	-	107	-	-	-
	Δημοτικά	40.107	2.290	507	56.639	2.861	689
	Γυμνάσια	31.353	1.563	335	37.160	1.954	482
	Λύκεια	29.656	1.451	374	40.212	2.107	532
Μαθητές ανά διδάσκοντες	Νηπ/γεία	14,92	-	15,81	-	-	-
	Δημοτικά	16,79	15,54	15,67	11,41	11,62	12,38
	Γυμνάσια	13,45	14,36	16,71	9,03	8,85	9,11
	Λύκεια	12,95	13,00	12,71	9,24	9,21	8,65

*Γενικά λύκεια, ΤΕΕ, ΕΠΑΛ, ΕΚΚ.

Πηγή: Κασίμης κ.ά. (1998), www.economics.gr, www.ekp.gr

8.2.1.1. Δημοτική Εκπαίδευση

Η μείωση του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών, η συνεπαγόμενη μείωση των μικρότερων ηλικιών των περιοχών αυτών, και η ενοποίηση μονάδων δημοτικής εκπαίδευσης (κυρίως των ορεινών και ημιορεινών απομακρυσμένων περιοχών) συμβάλλουν στην μείωση του αριθμού των σχολικών μονάδων δημοτικής εκπαίδευσης.

Το θετικό στοιχείο είναι η αύξηση του διδακτικού προσωπικού ανά μαθητές, η οποία όμως έχει ως αντίβαρο την πολύ μεγάλη αύξηση των μαθητών ανά σχολική μονάδα γεγονός που είναι αρκετά αρνητικό.

Όσον αφορά τον αριθμό των μαθητών που βρίσκονται στη δημοτική εκπαίδευση, ο Νομός παρουσιάζει αύξηση του αριθμού, σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας όπου παρουσιάζεται μείωση. Το γεγονός αυτό είναι λογικό αν σκεφτεί κανείς ότι η υπογεννητικότητα στον Νομό είχε πολύ χαμηλότερους ρυθμούς από ότι στο σύνολο της χώρας και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

8.2.1.2. Γυμνασιακή εκπαίδευση

Στη γυμνασιακή εκπαίδευση παρατηρούμε μια σταθερότητα όσον αφορά των αριθμό των σχολικών μονάδων γυμνασιακής εκπαίδευσης ο οποίος από το έτος 1995 έως το έτος 2004 εξελίχθηκε από 27 μονάδες σε 29. Επίσης την περίοδο 1995 – 2004 ο αριθμός του διδακτικού προσωπικού αυξήθηκε.

Αντίθετα ο αριθμός των μαθητών γυμνασιακής εκπαίδευσης μειώθηκε με αποτέλεσμα την μείωση των μαθητών ανά σχολική μονάδα και των μαθητών ανά δάσκαλο, γεγονότα θετικά.

8.2.1.3. Λυκειακή εκπαίδευση

Θετικότερη είναι η παρουσία της λυκειακής εκπαίδευσης στο Νομό Κορινθίας καθώς έχουμε αύξηση των λυκειακών σχολικών μονάδων από 21 σε 31 την περίοδο 1995 – 2004, καθώς και την μείωση των μαθητών παράλληλα με την αύξηση των διδασκόντων, πράγμα που οδηγεί και εδώ σε μείωση των μαθητών ανά σχολική μονάδα και των μαθητών ανά δάσκαλο.

Πιο συγκεκριμένα στο Νομό υπάρχουν 16 Ενιαία Λύκεια από τα οποία 4 είναι στην Κόρινθο, 10 ΤΕΕ/ΕΠΑ.Λ από τα οποία τα περισσότερα είναι στο Λουτράκι (3), 4 ιδιωτικά από τα οποία και τα τέσσερα είναι στην Κόρινθο και 1 Εκκλησιαστικό Λύκειο.

Τα περισσότερα Λύκεια μαζεύονται σε 4 πόλεις του Νομού, αυτές της Κορίνθου, του Λουτρακίου, του Κιάτου και του Ξυλοκάστρου.

8.2.1.4. Ιδιωτική εκπαίδευση

Παρατηρώντας τον παρακάτω πίνακα με τις υποδομές της ιδιωτικής εκπαίδευσης βλέπουμε πως η Κορινθία καταλαμβάνει ένα από τα μεγαλύτερα ποσοστά υποδομών της ιδιωτικής εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου.

Επίσης την περίοδο 1995 – 2004 παρατηρούμε μια ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα στην εκπαίδευση, γεγονός που αποτελεί ένδειξη για μια τάση απαξίωσης της δημόσιας εκπαίδευσης, κάτι που είναι ιδιαίτερα αρνητικό για τα παιδιά και τις οικογένειες χαμηλότερων κοινωνικών στρωμάτων του Νομού. Το κλίμα όμως σύντομα θα αντιστραφεί λόγω της πρόσφατης οικονομικής κρίσης.

Πίνακας 8.2.2. Υποδομές ιδιωτικής δημοτικής, γυμνασιακής και λυκειακής εκπαίδευσης*, 1995 – 2004

Υποδομές εκπαίδευσης		Ποσά 1995			Ποσά 2004		
		Σύνολο χώρας	Πελ/σος	Κορινθία	Σύνολο χώρας	Πελ/σος	Κορινθία
Αριθμός σχολικών μονάδων	Δημοτικά	404	7	1	377	8	2
	Γυμνάσια	101	2	-	114	6	2
	Λύκεια	142	5	2	175	6	2
Μαθητές	Δημοτικά	48.051	691	4	44.776	774	89
	Γυμνάσια	17.363	199	-	18.156	431	217
	Λύκεια	19.874	332	44	20.509	578	283
Μαθητές ανά σχολική μονάδα	Δημοτικά	118,94	98,71	4,00	118,77	96,75	44,50
	Γυμνάσια	171,91	99,50	-	159,26	71,83	108,50
	Λύκεια	139,96	66,40	22,00	117,19	96,33	141,50
Διδάσκοντες	Δημοτικά	3.126	44	1	3.280	47	4
	Γυμνάσια	692	31	-	1.733	53	33
	Λύκεια	1.777	28	17	2.067	76	36
Μαθητές ανά διδάσκοντες	Δημοτικά	15,37	15,70	4,00	13,65	16,47	22,25
	Γυμνάσια	25,09	6,42	-	10,48	8,13	6,58
	Λύκεια	11,18	11,86	2,59	9,92	7,61	7,86

*Γενικά λύκεια, ΤΕΕ, ΕΠΑΛ, ΕΚΚ.

Πηγή: www.economics.gr

8.2.1.5. Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Στην Κόρινθο εδρεύει η Σχολή Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η Σχολή Κοινωνικών Επιστημών συγκροτείται από το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής και από το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων. Το πρώτο Τμήμα άρχισε να λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2003-04 και το δεύτερο από το ακαδημαϊκό έτος 2007-08.

Ο αριθμός εισακτέων για τα τμήματα του Πανεπιστημίου Κορίνθου για το 2011 ήταν 115 για το Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής και 120 για το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων.

Παρόλα αυτά η δημιουργία των τμημάτων στην Κόρινθο και η προσέλκυση των φοιτητών δεν έφεραν την υποσχόμενη ανάπτυξη στην πόλη και το Νομό, και σε κάθε περίπτωση το αντικείμενο των τμημάτων αυτών πέρα του γεγονότος ότι δεν είναι σαφές, δεν σχετίζεται με την τοπική οικονομία και τις δυνατότητες του Νομού.

Στο Νομό Κορινθίας υπάρχουν το δημόσιο ΙΕΚ Κορίνθου - Λουτρακίου με ειδικότητες «Εκκλησιαστική και πολιτιστική κατάρτιση» και «Τεχνικός Εφαρμογών Πληροφορικής», και το δημόσιο ΙΕΚ Κιάτου.

8.2.2. Υγεία – Πρόνοια

Στα έτη 2002, 2003 και 2004 έχουμε αύξηση των κλινών στα θεραπευτήρια του Νομού Κορινθίας, η οποία σε συνδυασμό με τη σταθεροποίηση του πληθυσμού του οδηγούν σε αύξηση (βελτίωση) του δείκτη «κλίνες ανά 1000 κατοίκους» στην Κορινθία (βλέπε πίνακας 8.2.3).

Πίνακας 8.2.3. Κλίνες θεραπευτηρίων, ιατροί και η αναλογία τους ανά 1000 κατοίκους, κλίνες ιδιωτικών νοσοκομείων, οδοντίατροι, φαρμακεία και ημέρες νοσηλείας, για τα έτη 2002, 2003 και 2004

Υποδομές	Περιοχές	ΕΤΗ		
		2002	2003	2004
Κλίνες	Χώρα	51.781	51.762	51.871
	Πελ/σος	1.656	1.711	1.722
	Κορινθία	219	244	249
Κλίνες ανά 1000 κατοίκους	Χώρα	4,72	4,70	4,70
	Πελ/σος	2,76	2,85	2,87
	Κορινθία	1,51	1,67	1,71
Κλίνες ιδιωτικών νοσοκομείων	Χώρα	14.460	14.528	14.515
	Πελ/σος	107	107	83
	Κορινθία	38	35	35
Ιατροί	Χώρα	50.347	52.325	53.943
	Πελ/σος	1.813	1.897	1.989
	Κορινθία	419	420	455
Ιατροί ανά 1000 κατοίκους	Χώρα	4,59	4,75	4,89
	Πελ/σος	3,02	3,15	3,32
	Κορινθία	2,88	2,87	3,12
Οδοντίατροι	Χώρα	13.107	13.079	13.316
	Πελ/σος	503	504	516
	Κορινθία	128	128	134
Φαρμακεία	Χώρα	-	-	9.211
	Πελ/σος	-	-	410
	Κορινθία	-	-	93
Ημέρες νοσηλείας	Χώρα	14.775.464	17.055.639	16.043.316
	Πελ/σος	396.485	656.243	394.463
	Κορινθία	48.048	50.112	51.624

Πηγή: www.economics.gr

Παρόλα αυτά όμως ο δείκτης «κλίνες ανά 1000 κατοίκους» στο Νομό είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο εθνικό (1,71 έναντι 4,70) και λίγο μικρότερος από τον μισό του αντίστοιχου της Περιφέρειας Πελοποννήσου (1,71 έναντι 2,87). Το γεγονός αυτό δείχνει την έλλειψη κτιριακών υποδομών για τις ανάγκες των ασθενών στην Κορινθία.

Ο δείκτης «ιατροί ανά 1000 κατοίκους» επίσης βελτιώνεται την ίδια περίοδο στο Νομό Κορινθίας, αν και αυτός βρίσκεται πιο κοντά στις τιμές του αντίστοιχου εθνικού δείκτη και ιδιαίτερα του αντίστοιχου δείκτη της Περιφέρειας. Παρόλα αυτά χρειάζεται αύξηση των γιατρών για τις ανάγκες στα νοσοκομεία όπως και των κτιριακών υποδομών που προαναφέρθηκε, αν σκεφτούμε και την αύξηση που έχουμε στις ημέρες νοσηλείας στον Νομό.

Τέλος για το έτος 2004 ο Νομός Κορινθίας είναι ο μόνος νομός της Πελοποννήσου μαζί με το Νομό Μεσσηνίας στον οποίο έχουμε ιδιωτικές κλινικές. Στον Νομό Κορινθίας υπάρχουν δύο ιδιωτικές κλινικές. Το γεγονός ύπαρξης των ιδιωτικών κλινικών δεν είναι από μόνο του τόσο αρνητικό, εκτός αν συνδυαστεί με παράλληλη απαξίωση των δημόσιων νοσοκομείων.

8.2.3. Πολιτισμός και αθλητισμός

Στο Νομό Κορινθίας, όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, υπάρχουν:

- **Πολιτιστικά κέντρα** με τμήματα χορού, θεάτρου, κινηματογράφου, ωδείου, βιβλιοθήκης, χορωδίας, λαογραφίας, λαϊκής τέχνης, καλών τεχνών, αρχαιοτήτων και μνημείων, κέντρα νεότητας, εκδόσεων, εκδηλώσεων κ.ά.
- **Αθλητικές υποδομές:** εθνικά στάδια, δημοτικά γυμναστήρια, κλειστά γυμναστήρια, κέντρα νεότητας, κολυμβητήρια, γήπεδα ποδοσφαίρου, αθλητικά σωματεία, τμήματα ποδοσφαίρου, στίβος και αθλοπαιδιές, ναυτικοί, σκακιστικοί και ορειβατικοί όμιλοι.

8.3. Υποδομές διαχείρισης απορριμμάτων

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου προτείνεται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2007 – 2013 η κατασκευή διανομαρχιακής (Αν. Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας) μονάδα βιολογικής ξήρανσης/Ενεργειακής Αξιοποίησης στην περιοχή της Αρκαδίας. Στην Περιφέρεια υπάρχει σχεδιασμός για δύο μεγάλους

ΧΥΤΑ στους Νομούς Μεσσηνίας και Λακωνίας, μια μονάδα μηχανικής επεξεργασίας και λιπασματοποίησης και ένα κέντρο ανακύκλωσης υλικών στην Καλαμάτα (www.epper.gr).

Θεμελιακό στοιχείο του Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η κατασκευή και λειτουργία ενός ΧΥΤΑ σε κάθε Διαχειριστική Ενότητα της Περιφέρειας (Ορίζονται 3 Διαχειριστικές Ενότητες στην Κορινθία και από μία στους υπόλοιπους 4 νομούς της Περιφέρειας) (Γιόκαρης, 2006).

Το κλείσιμο των χωματερών στους δήμους της Περιφέρειας Πελοποννήσου, και η αποκατάστασή τους από τους ΟΤΑ προχωράει με πολύ βραδείς ρυθμούς και με αμφίβολα αποτελέσματα.

Συγκεκριμένα στον Νομό Κορινθίας 72 είναι οι επίσημοι ΧΑΔΑ (Χώροι Ανεξέλεκτης Διάθεσης Απορριμμάτων) με βάση την προ-Καλλικρατική εποχή. Η διαρρύθμιση είναι η εξής: Δήμος Αγ. Θεοδώρων (1), Ασσου Λεχάιου (1), Βέλου (8), Βόχας (2), Ευρωστίνης (1), Κορινθίων (5) Λουτρακίου - Περαιχώρας (1), Νεμέας (4), Ξυλοκάστρου (1), Σαρωνικού (1), Σολυγείας (1), Στυμφαλίας (9), Σικυωνίων (29), Τενέας (1), Φενεού (7).

Οι παραπάνω ΧΑΔΑ έχουν δηλωθεί από τους δημάρχους ΑΝΕΝΕΡΓΟΙ και παρουσιάζουν τους παρακάτω βαθμούς **επικινδυνότητας** :

- 19 ΧΑΔΑ του δήμου Σικυωνίων είναι χαμηλής επικινδυνότητας (0-29) και δεν απαιτείται η λήψη μέτρων
- 10 ΧΑΔΑ του δήμου Σικυωνίων παρουσιάζουν επικινδυνότητα (30-32) και απαιτείται η λήψη μέτρων
- Το ίδιο ισχύει για όλους τους ΧΑΔΑ του δήμου Κορινθίων και του Δήμου Τενέας : παρουσιάζουν επικινδυνότητα (30-32) και απαιτείται η λήψη μέτρων.

Οι δήμοι του Νομού Κορινθίας οφείλουν να αποκαταστήσουν τους ΧΑΔΑ μέσα σε δύο μήνες από την έκδοση της άδειας αποκατάστασης (το μέτρημα αρχίζει από 9-12-2010 που εκδόθηκε το έγγραφο της Π.Π.) (www.sfentona.gr).

8.4. Αξιολόγηση – συμπεράσματα

Με βάση την παραπάνω ανάλυση για τις τεχνικές και κοινωνικές υποδομές του Νομού Κορινθίας, οδηγούμαστε στην Swot Analysis του πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 8.4.1. Swot analysis Νομού Κορινθίας (τεχνικές και κοινωνικές υποδομές)

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
<p>→ Ικανοποιητικό διανομαρχιακό δίκτυο οδικών μεταφορών</p> <p>→ Η τάση για μείωση των τροχαίων ατυχημάτων αποτελεί ενδεικτικό στοιχείο της σχετικά καλής ποιότητας του βασικού οδικού δικτύου διανομαρχιακής σημασίας στα πεδινά</p> <p>→ Οι παράκτιες περιοχές του Νομού συνδέονται επαρκώς τόσο με την Αθήνα όσο και με την Πάτρα, μέσω της νέας Εθνικής οδού</p> <p>→ Ο προαστιακός σιδηρόδρομος που έγινε πρόσφατα συνδέει την Αθήνα με την Κορινθία</p> <p>→ Στον Νομό Κορινθίας υπάρχει δίκτυο φυσικού αερίου σε αντίθεση με άλλους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου</p>	<p>→ Στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του Νομού το οδικό δίκτυο ενδονομαρχιακής σημασίας δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ικανοποιητικό</p> <p>→ Εξαιρετικά επικίνδυνοι δρόμοι σε τοπικό επίπεδο, όπως π.χ. η οδική είσοδος στην πόλη του Λουτρακίου όπου κάθε χρόνο σημειώνονται πολλά ατυχήματα</p> <p>→ Η ολοκλήρωση της γέφυρας Ρίου – Αντιρρίου ως τμήμα της Ιόνιας οδού δεν έχει ακόμα εμφανή ή ικανοποιητικά αποτελέσματα για τον Νομό Κορινθίας</p> <p>→ Το υπάρχον σιδηροδρομικό δίκτυο χρειάζεται βελτιώσεις και αναβάθμιση</p> <p>→ Παντελής απουσία δικτύων ακαθάρτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε ορισμένους παραλιακούς οικισμούς του Νομού</p> <p>→ Η αποχέτευση σε εκτός σχεδίου δόμηση γίνεται σε βόθρους, οι οποίοι σε περιόδους αιχμής (ιδιαίτερα στους παραλιακούς οικισμούς) υπερφορτώνονται. Σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ως βόθροι παλαιά πηγάδια</p>

	<p>→ Σε ξενοδοχεία που έχουν βιολογικούς καθαρισμούς, δημιουργείται πρόβλημα λόγω της κακής λειτουργίας των εγκαταστάσεων</p> <p>→ Μείωση του αριθμού των σχολικών μονάδων δημοτικής εκπαίδευσης ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές</p> <p>→ Ύπαρξη τμημάτων Πανεπιστημίου Κορίνθου που δεν σχετίζονται με την τοπική οικονομία και δυνατότητες</p> <p>→ Έλλειψη κτιριακών υποδομών στον τομέα της υγείας για τις ανάγκες των ασθενών στην Κορινθία</p> <p>→ Το κλείσιμο των χωματερών στους δήμους του Νομού, και η αποκατάστασή τους από τους ΟΤΑ προχωράει με πολύ βραδείς ρυθμούς και με αμφίβολα αποτελέσματα</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ
<p>→ Έργα βελτίωσης των οδικών δικτύων, ιδιαίτερα των ορεινών και ημιορεινών περιοχών</p> <p>→ Έργα επέκτασης προαστιακού σιδηρόδρομου με νέες γραμμές που θα συνδέουν και άλλες πόλεις του Νομού με την Αθήνα</p> <p>→ Έργα βελτίωσης για το αποχετευτικό δίκτυο στην Κόρινθο και το Λουτράκι</p>	<p>→ Αρνητικές συνέπειες της επέκτασης και αναβάθμισης του λιμανιού της Κορίνθου στις γειτονικές παραλιακές πόλεις που βασίζουν τον θερινό τουρισμό τους και στις παραλίες τους</p> <p>→ Ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα στην εκπαίδευση, που συνδυάζεται με μια τάση απαξίωσης της δημόσιας εκπαίδευσης</p> <p>→ 10 ΧΑΔΑ του δήμου Σικυωνίων παρουσιάζουν υψηλή επικινδυνότητα και απαιτείται η λήψη μέτρων</p>

<p>→ Επέκταση και αναβάθμιση της κοινής μονάδας επεξεργασίας λυμάτων Δήμου Κορίνθου - Δήμου Λουτρακίου</p> <p>→ Έργα αντικατάστασης του παλιού δικτύου ύδρευσης στο Ξυλόκαστρο</p> <p>→ Δημιουργία οικισμού με φωτοβολταϊκά στις στέγες των σπιτιών Στο Κοκκώνι Κορινθίας</p> <p>→ Δημιουργία αιολικών πάρκων στις θέσεις Προφήτης Ηλίας – Πολίτης – Μεγαλοκορφή του Δήμου Κορινθίων και στο Αγγελόκαστρο Κορινθίας</p> <p>→ Κατασκευή διανομαρχιακής (Αν. Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας) μονάδα βιολογικής ξήρανσης/Ενεργειακής Αξιοποίησης στην περιοχή της Αρκαδίας</p>	<p>→ Όλοι οι ΧΑΔΑ του δήμου Κορινθίων και του Δήμου Τενέας παρουσιάζουν επικινδυνότητα και απαιτείται η λήψη μέτρων</p> <p>→ Εγκατάσταση του εργοστασίου χημικών Soussaki Logistics στην περιοχή του Σουσσακίου στους Αγίους Θεοδώρους</p>
--	--

Πηγή: ίδια επεξεργασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΝΕΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

9.1. Προσωπικό επιχειρήσεων Νομού Κορινθίας, κύκλος εργασιών, μέγεθος αγοράς, κέρδος

Με βάση τα στοιχεία της έρευνας πεδίου της ΠΑΕΠ Α.Ε. που πραγματοποιήθηκε το 2003 στο νομό Κορινθίας δραστηριοποιούνται 8.689 ιδιωτικές επιχειρήσεις. Τα αποτελέσματα για το νομό Κορινθίας προκύπτουν από την έρευνα που διενεργήθηκε σε 74 επιχειρήσεις του νομού.

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων (85,80%) έχουν ετήσιο τζίρο λιγότερο από 0,15 εκατομμύρια ευρώ. Οι περισσότερες επιχειρήσεις του νομού

δραστηριοποιούνται στους κλάδους του εμπορίου (37,1%), των μεταποιητικών βιομηχανιών (17,3%), και των ξενοδοχείων-εστιατορίων (13,0%). Με μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι κλάδοι των κατασκευών (11,1%), των μεταφορών (10,7%), των άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου (7,2%) και τέλος της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας με ποσοστό (3,6%).

Ο κλάδος του εμπορίου συγκεντρώνει τα υψηλότερα ποσοστά στο νομό Κορινθίας αλλά υπολείπεται σε σχέση με το σύνολο της χώρας που εκπροσωπείται με ποσοστό 40,5%. Με ποσοστά χαμηλότερα από το σύνολο της χώρας εμφανίζεται και ο κλάδος διαχείρισης ακίνητης περιουσίας. Αντίθετα οι κλάδοι των κατασκευών, των μεταφορών, των μεταποιητικών βιομηχανιών και των άλλων δραστηριοτήτων παροχής υπηρεσιών εμφανίζονται με ποσοστά υψηλότερα του συνόλου της χώρας.

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων που έχει τζίρο μέχρι 0,15 εκατομμύρια ευρώ δραστηριοποιείται στον κλάδο του εμπορίου με ποσοστό 33,3% και ακολουθεί ο κλάδος της μεταποίησης με ποσοστό 16,7%.

Οι κλάδοι των κατασκευών, των ξενοδοχείων-εστιατορίων και των μεταφορών συγκεντρώνουν το ίδιο ποσοστό (12,5%). Οι κλάδοι της εκπαίδευσης και της υγείας δεν εκπροσωπούνται στο νομό Κορινθίας. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται από το ότι οι δραστηριότητες που εντάσσονται σε αυτούς τους κλάδους στο Νομό έχουν περισσότερο δημόσιο παρά ιδιωτικό χαρακτήρα (Λιαργκόβας, 2006).

Στις 8.689 επιχειρήσεις του νομού Κορινθίας απασχολούνται 38.580 εργαζόμενοι εκ των οποίων το 71,6% είναι άνδρες και το 28,4% γυναίκες. Στον κλάδο των μεταποιητικών βιομηχανιών απασχολείται η πλειοψηφία των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα με ποσοστό 54,81%, ακολουθεί ο κλάδος του εμπορίου με ποσοστό 18,46% των εργαζομένων, ενώ στον κλάδο των ξενοδοχείων – εστιατορίων απασχολείται το 11,85% των εργαζομένων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις στο νομό. Οι άνδρες εργαζόμενοι υπερεκπροσωπούνται στους κλάδους της μεταποίησης, των κατασκευών, του εμπορίου και των άλλων δραστηριοτήτων (Λιαργκόβας, 2006).

9.2. Έναρξη επιχειρήσεων στο Νομό Κορινθίας

Οι πίνακες 9.1.1 και 9.1.2 παρουσιάζουν τις ιδρύσεις επιχειρήσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για τα έτη 1999 έως 2006 και τις ταξινομούν ανά νομό.

Πίνακας 9.1.1. Συνολικός αριθμός ενάρξεων νέων επιχειρήσεων στους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου, 1999 – 2006

Νομοί	1999	%	2000	%	2001	%	2002	%
Αργολίδας	806	27,07	686	24,32	824	26,71	856	26,38
Αρκαδίας	472	15,85	502	17,80	497	16,11	510	15,72
Κορινθίας	586	19,68	578	20,49	687	22,27	703	21,66
Λακωνίας	653	21,93	548	19,43	526	17,05	594	18,31
Μεσσηνίας	460	15,45	507	17,97	551	17,86	582	17,94
ΣΥΝΟΛΟ	2977	100,00	2821	100,00	3085	100,00	3245	100,00

Νομοί	2003	%	2004	%	2005	%	2006	%
Αργολίδας	771	24,31	739	22,65	743	23,10	770	25,72
Αρκαδίας	528	16,65	474	14,53	425	13,21	507	16,93
Κορινθίας	709	22,36	787	24,13	748	23,25	415	13,86
Λακωνίας	542	17,09	543	16,65	541	16,82	577	19,27
Μεσσηνίας	621	19,58	719	22,04	760	23,62	725	24,22
ΣΥΝΟΛΟ	3171	100,00	3262	100,00	3217	100,00	2994	100,00

Πηγή: Λιαργκόβας, 2006

Πίνακας 9.1.2. Μέση τιμή ενάρξεων νέων επιχειρήσεων στους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου και μέση ετήσια μεταβολή, 1999 – 2006

Νομοί	Μέση τιμή 1999 - 2006	%	Μέση ετήσια μεταβολή
Αργολίδας	774	24,99	-0,1
Αρκαδίας	489	15,79	1,5
Κορινθίας	652	21,05	-2,5
Λακωνίας	566	18,28	-1,4
Μεσσηνίας	616	19,89	6,9
ΣΥΝΟΛΟ	3.097	100,00	0,2

Πηγή: Λιαργκόβας, 2006

Σε επίπεδο νομών, ο νομός Αργολίδας συγκεντρώνει σταθερά σε όλη την περίοδο το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων. Δεύτερη σε αριθμό επιχειρήσεων κατατάσσεται η Κορινθία με αύξηση 4,88% κατά μέσο όρο ετησίως.

Στον Νομό Κορινθίας η μέση ετήσια μεταβολή της έναρξης νέων επιχειρήσεων είναι αρνητική καθώς από το 2006 έχουμε σημαντική μείωση του αριθμού των ενάρξεων. Η πρόσφατη οικονομική κρίση συμβάλλει στην αρνητική αυτή κατεύθυνση. Παρόλα αυτά ο Νομός Κορινθίας είναι ο δεύτερος νομός στην Περιφέρεια Πελοποννήσου σε αριθμό ενάρξεων νέων επιχειρήσεων μετά το Νομό Αργολίδας.

Οι νέες επιχειρήσεις στο Νομό Κορινθίας είναι κυρίως από τους κλάδους του εμπορίου, των μεταποιητικών βιομηχανιών, και των ξενοδοχείων-εστιατορίων.

**ΜΕΡΟΣ ΙΙ.
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**1.1. Εισαγωγή**

Κάθε γεωγραφική και διοικητική ενότητα, όπως ο νομός, όταν επιχειρεί να παρέμβει και να επηρεάσει με ένα θετικό, συγκροτημένο και επιτελικό τρόπο τις αναπτυξιακές του δυνατότητες και προοπτικές, χρειάζεται μια στρατηγική. Με τη στρατηγική της ανάπτυξης θέτουμε μια σειρά ερωτήματα που αφορούν τους στόχους που τίθενται, τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκεται η υλοποίησή τους, το πλαίσιο δράσης και τον τρόπο επιλογής των κατάλληλων πολιτικών.

Συνεπώς η στρατηγική της ανάπτυξης είναι ένα ολοκληρωμένο και αδιάσπαστο σύνολο στόχων και παρεμβάσεων, το οποίο προσδιορίζει με όρους ανάπτυξης σε ποιο σημείο βρισκόμαστε, που επιθυμούμε να φτάσουμε και με ποιο τρόπο και ποιες διαδικασίες θα επιχειρήσουμε να το πετύχουμε (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2005).

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται ο στρατηγικός στόχος του Νομού Κορινθίας, οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι και οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι. Στην παρούσα φάση γίνεται μια προσπάθεια δημιουργίας μιας δυναμικής αναπτυξιακής στρατηγικής η οποία αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα – ευκαιρίες και ελαχιστοποιώντας τις επιπτώσεις των μειονεκτημάτων – απειλών, θα συμβάλει στην ενδυνάμωση και τη βελτίωση της εσωτερικής συνοχής του Νομού, ώστε η Κορινθία να γίνει πιο δυναμική σε εθνικό επίπεδο και ικανή να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της τοπικής κοινωνίας.

Στην αρχή τίθενται οι γενικοί στόχοι στρατηγικού χαρακτήρα οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως κατευθυντήριες γραμμές στην προσπάθεια ανάπτυξης της περιοχής. Μετά καταγράφονται οι ειδικοί στόχοι τομεακού χαρακτήρα οι οποίοι συμφωνούν με τις κατευθύνσεις των γενικών – στρατηγικών στόχων. Ουσιαστικά πρόκειται για δράσεις που θα κατευθύνουν στη συνέχεια την άσκηση των κατάλληλων πολιτικών και μέτρων παρέμβασης.

1.2. Το πλαίσιο διαμόρφωσης της αναπτυξιακής στρατηγικής

Για να έχει επιτυχία μια στρατηγική ανάπτυξης χρειάζονται μια σειρά από προϋποθέσεις. Πρώτον, θα πρέπει να στηρίζεται στη διάγνωση και αξιολόγηση των επιμέρους δεδομένων, αλλά και της συνολικής εικόνας του νομού. Με την έννοια αυτή, η στρατηγική για κάθε νομό είναι μοναδική και δεν μπορεί να επαναληφθεί επειδή δύο νομοί που έχουν διαφορετικά διαρθρωτικά, γεωγραφικά κ.ά. χαρακτηριστικά δεν μπορούν να υιοθετήσουν την ίδια στρατηγική. Επομένως η στρατηγική θα πρέπει να στηρίζεται στα πραγματικά δεδομένα της τοπικής κοινωνίας και στη σωστή αξιολόγηση των αναγκών και των προβλημάτων.

Δεύτερον, η αναπτυξιακή στρατηγική από τη φύση της δεν μπορεί να έχει στατικό, αλλά δυναμικό χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι στηρίζεται στην κατανόηση της υφιστάμενης κατάστασης και δίνει έμφαση στη δημιουργική παρέμβαση. Με την έννοια αυτή, η στρατηγική θα πρέπει να ενισχύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα του νομού και να δημιουργεί μέσω κατάλληλα επιλεγμένων πολιτικών νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε τομείς αιχμής. Επίσης θα πρέπει να αντιμετωπίζει τις αδυναμίες της περιοχής που συνδέονται με την παραγωγική διάρθρωση, το ανθρώπινο δυναμικό, τις υποδομές και τη γεωγραφική της θέση. Παράλληλα θα πρέπει να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που δημιουργούνται από τις τεχνολογικές και διαρθρωτικές αλλαγές και το νέο διεθνές οικονομικό περιβάλλον και να αντιλαμβάνεται τους κινδύνους που υπάρχουν για το παραγωγικό προφίλ του νομού, προβλέποντας ένα σύνολο διαρθρωτικών και εκσυγχρονιστικών δράσεων που ελαχιστοποιούν τις συνέπειες των κινδύνων αυτών σε επίπεδο ευημερίας και απασχόλησης.

Τρίτον, θα πρέπει η αναπτυξιακή στρατηγική να είναι «διορατική». Η αναπτυξιακή στρατηγική θα πρέπει να κοιτά το μέλλον. Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να βλέπει μπροστά, να κατανοεί τις νέες τάσεις στην οικονομία και να αντιλαμβάνεται ότι το νέο οικονομικό και τεχνολογικό περιβάλλον απαιτεί νέους τρόπους αντιμετώπισης και νέες πολιτικές. Η αναπτυξιακή στρατηγική θα πρέπει να είναι ανοιχτή σε νέες ιδέες, να τις ενθαρρύνει και να τις ενισχύει, ενσωματώνοντας τις στην τοπική κοινωνία και οικονομία. Η μάθηση, η δημιουργικότητα, η έρευνα, η εφευρετικότητα, η εξωστρέφεια και η αναζήτηση του καινούριου γίνονται κεντρικά στοιχεία της στρατηγικής.

Τέταρτο, η αναπτυξιακή στρατηγική, ιδιαίτερα για τον Νομό Κορινθίας, θα πρέπει να κινείται όσο το δυνατό περισσότερο έξω από λογικές δορυφορικής ανάπτυξης σε σχέση με την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη. Αντιθέτως θα πρέπει να κινηθεί όλο και περισσότερο γύρω από μια σύγχρονη λογική ενδογενούς ανάπτυξης, η οποία δρα τοπικά και σκέφτεται παγκόσμια, με πλήρη κατανόηση της λειτουργίας των παγκοσμιοποιημένων αγορών και πλήρη συνείδηση των περιορισμών της τοπικής κλίμακας. Η στρατηγική της σύγχρονης ενδογενούς ανάπτυξης θα πρέπει να είναι εύκαμπτη ανάμεσα στο τοπικό, το περιφερειακό, το εθνικό και το Ευρωπαϊκό επίπεδο άσκησης πολιτικής και να αξιοποιεί κάθε φορά διαθέσιμα μέσα, ευνοϊκές συγκυρίες και εμπειρίες.

Πέμπτο, θα πρέπει να υπάρχει σαφής αντίληψη από την αναπτυξιακή στρατηγική της στενότητας των διαθέσιμων οικονομικών πόρων και του υψηλού κόστους ευκαιρίας της κάθε πολιτικής. Το επιτακτικό ερώτημα είναι με ποιο τρόπο θα πρέπει να κατανεμηθούν περιορισμένοι πόροι σε εναλλακτικές χρήσεις, έτσι ώστε να έχουμε υψηλή αποτελεσματικότητα. Με δεδομένο ότι οι σημαντικότεροι αναπτυξιακοί πόροι της χώρας μας προέρχονται από την ΕΕ και δεδομένες την τάση μετατόπισης των Κοινοτικών πόρων προς τα νέα κράτη μέλη της ΕΕ και την τάση συμπίεσης του Ευρωπαϊκού Προϋπολογισμού, η ανάγκη ουσιαστικής αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων του 4^{ου} ΚΠΣ κρίνεται επιτακτική.

Τέλος η αναπτυξιακή στρατηγική, για να έχει αποτέλεσμα, θα πρέπει να πείθει ευρύτερα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα και να κερδίζει την εμπιστοσύνη και τη συνεργασία τους. Επομένως οι πολιτικές δεν πρέπει να είναι μονομερείς και θα πρέπει να προσφέρουν δυνατότητες ανάπτυξης σε όλα τα κοινωνικά και οικονομικά στρώματα του Νομού (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2005).

1.3. Στόχοι της ανάπτυξης

1.3.1. Κατευθύνσεις στρατηγικής

Σε αυτή την ενότητα παρουσιάζεται η στρατηγική ανάπτυξης για το Νομό Κορινθίας. Η ενότητα αυτή βασίζεται στα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Νομού και λαμβάνει υπόψη της τα δυνατά και αδύνατα σημεία του, καθώς και τις

ευκαιρίες και τις απειλές οι οποίες προέρχονται από το εξωτερικό του περιβάλλον.

Στον παρακάτω πίνακα γίνεται ένας συνδυασμός των πλεονεκτημάτων, των μειονεκτημάτων, των ευκαιριών και των απειλών του Νομού Κορινθίας, έτσι όπως καταγράφηκαν στο μέρος της ανάλυσης στην εργασία, με σκοπό να προκύψουν κάποιες κατευθύνσεις για τη στρατηγική που θα ακολουθηθεί.

Πίνακας Β 1.1. Κατευθύνσεις στρατηγικής για το Νομό Κορινθίας

	Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
	ΕΠΙΤΑΧΥΝΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
Ευ κα ιρί ες	→ Ανάπτυξη και ολοκλήρωση των μεγάλων μεταφορικών υποδομών για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την προώθηση της εξωστρέφειας	→ Ενίσχυση της επιχειρηματικής και τεχνολογικής καινοτομίας
	→ Προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και υποστήριξη της επιχειρηματικής εξωστρέφειας	→ Προώθηση της οικονομικής διαφοροποίησης ιδιαίτερα στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, μέσω της αειφορικής αξιοποίησης των πολιτιστικών και φυσικών πόρων
	→ Ενθάρρυνση υιοθέτησης καινοτομιών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού συστήματος	→ Αποτελεσματική διασύνδεση του αντικειμένου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την τοπική αγορά εργασίας
	→ Προώθηση εξαγωγών σε αναπτυσσόμενες χώρες	→ Συγκράτηση και αναβάθμιση των παραδοσιακών κλάδων μεταποίησης
	→ Ολοκληρωμένη αειφορική προσέγγιση της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων στον τομέα της ενέργειας	→ Εκσυγχρονισμός δημοσίου τομέα
	→ Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση φυσικού και πολιτιστικού δυναμικού για την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού	→ Βελτίωση του δικτύου κοινωνικών υποδομών και εξυπηρετήσεων στα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στην ύπαιθρο

	→ Ανάδειξη της πόλης της Κορίνθου σε κέντρο Διαπεριφερειακής εμβέλειας	→ Δημιουργία οργανωμένων υποδομών επιχειρήσεων και διαμετακόμισης → Εφαρμογή θεσμικού πλαισίου διαχείρισης προστατευόμενων φυσικών οικοσυστημάτων
	ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
Α π ε ι λ έ ς	→ Ενθάρρυνση παραγωγής επώνυμων τοπικών προϊόντων για τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας και τη βελτίωση της εγχώριας παραγωγής → Αποφυγή «κατακερματισμού» των πόρων της νέας προγραμματικής περιόδου σε πολλά μικρά έργα, αμφίβολης ή ελάχιστης προστιθέμενης αξίας → Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των φορέων υλοποίησης κατά τη νέα προγραμματική περίοδο	→ Βελτίωση της διασύνδεσης και της προσβασιμότητας των ορεινών και των μειονεκτικών περιοχών με σημαντικά κομβικά σημεία του συστήματος μεταφορών → Πρόληψη και διαχείριση περιβαλλοντικών κινδύνων → Επιτάχυνση κατάρτισης και έγκρισης πολεοδομικών σχεδίων και οριοθετήσεων χρήσεων γης → Διαμόρφωση ελκυστικών συνθηκών δραστηριοποίησης για επιχειρήσεις και προσωπικό υψηλής εξειδίκευσης

Πηγή: ίδια επεξεργασία

1.3.2. Κατευθύνσεις τοπικής ανάπτυξης

Ο Νομός Κορινθίας αποτελεί μια περιοχή με σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα αλλά και περιορισμούς. Με κριτήριο το βαθμό ανάπτυξης του Νομού, μπορούμε να πούμε ότι πρόκειται για περιοχή με σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες, καθώς χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερη γεωγραφική θέση και έχει σημαντικούς φυσικούς πόρους που η εκμετάλλευσή τους μπορεί να οδηγήσει σε τοπική ανάπτυξη.

Η εγγύτητα του Νομού με την Αθήνα καθιστά αδύνατο το να μην υπάρχει επιρροή από την πρωτεύουσα της χώρας στην Κορινθία. Δίνει τη δυνατότητα για την εγκατάσταση βιομηχανιών στο Νομό, κάτι που οδηγεί στην αύξηση της απασχόλησης και την ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα, ο οποίος όμως τα τελευταία χρόνια δεν αναπτύσσεται στην Κορινθία. Παράλληλα δημιουργεί προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού, ο οποίος όμως είναι μόνο παραθεριστικός, συγκεντρώνεται μόνο στις παραλιακές περιοχές της Κορινθίας, και ελκύει μόνο πληθυσμούς από τους γύρω νομούς (ιδιαίτερα από την Αθήνα). Παράλληλα υπάρχει μεγάλη κινητικότητα εργατικού δυναμικού του Νομού προς την Αθήνα, γεγονός αρνητικό για την τοπική ανάπτυξη της Κορινθίας.

Με βάση χωροταξικά κριτήρια υπάρχουν προβλήματα της χωρικής διάρθρωσης της ανάπτυξης, η οποία συγκεντρώνεται μόνο στις παράκτιες περιοχές του Νομού.

Η Κορινθία αναπτύσσεται με βραδείς ρυθμούς καθώς διαθέτει ανεκμετάλλευτους φυσικούς πόρους και δυνατότητες οικονομικής ανόδου. Παρουσιάζει επίσης ανεπάρκεια κεφαλαίων, χαμηλά επίπεδα εκπαίδευσης και έντονο γεωργικό χαρακτήρα στη διάρθρωση της οικονομίας.

Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά υποδεικνύουν συγκεκριμένες επιλογές για τον αναπτυξιακό σχεδιασμό και προγραμματισμό της περιοχής. Χρειάζεται ένα άμεσο πρόγραμμα σταθεροποίησης της οικονομίας και επιτάχυνσης του ρυθμού ανάπτυξης. Νέες επενδύσεις και διαρθρωτικές μεταβολές αποτελούν προϋποθέσεις για αυτόνομη ανάπτυξη, παράλληλα με την ενίσχυση προγραμμάτων αστικής υποδομής για την προσφορά υψηλότερου βαθμού εξυπηρέτησης μέσα στα όρια των δήμων του Νομού.

1.3.3. Γενικότερες εξελίξεις και διαδικασίες που αναμένεται να επηρεάσουν το Νομό Κορινθίας

Οι γενικότερες εξωγενείς εξελίξεις που θα επηρεάσουν την αναπτυξιακή πορεία του Νομού Κορινθίας είναι οι εξής:

- Η πορεία της παγκόσμιας, ευρωπαϊκής και εθνικής οικονομίας. Ο νομός πρέπει να ενδυναμώσει τη θέση του σε εθνικό επίπεδο και να προσανατολιστεί σε πιο εξωστρεφή κατεύθυνση.

Η πρόσφατη οικονομική κρίση, η οποία επηρεάζει ιδιαίτερα αρνητικά την Ελλάδα, είναι παράμετρος καθοριστικής σημασίας η οποία δεν είναι ελέγξιμη σε επίπεδο νομού αλλά επηρεάζει αρνητικά την τοπική οικονομία. Παράλληλα όμως η αξιοποίηση ανεκμετάλλευστων πόρων του Νομού όπως ο φυσικός πλούτος του, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, η τοπική γεωργία κλπ. μπορούν να οδηγήσουν σε περαιτέρω ανάπτυξη.

- Η διεύρυνση της ΕΕ με την είσοδο 10 νέων κρατών μελών, τα οποία υπολείπονται σε έργα υποδομής και διαρθρωτικές αλλαγές των παλαιότερων κρατών μελών, οδηγεί σε διαφοροποίηση της κατανομής των Κοινοτικών Πόρων εις βάρος της Ελλάδας.

Οι εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με την ανάπτυξη της Ελλάδας και κατά συνέπεια με την τοπική ανάπτυξη σε επίπεδο νομού.

1.3.4. Πολιτικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο του τοπικού προγραμματισμού

Οι γενικοί στόχοι του παρόντος Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης διαμορφώθηκαν και με βάση τους γενικότερους στόχους και τις πολιτικές τοπικής ανάπτυξης που διαμορφώνονται από τις ευρύτερες εθνικές και ευρωπαϊκές αναπτυξιακές πολιτικές και προγράμματα.

Τα τρέχοντα χρηματοδοτικά προγράμματα όπως διαμορφώνονται από τις ισχύουσες πολιτικές είναι τα εξής:

- Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007 – 2013
- ΠΕΠ Πελοποννήσου
- Κοινοτικές Πρωτοβουλίες
- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας
- Κατευθύνσεις και Προγράμματα Περιβαλλοντικής Πολιτικής

1.3.5. Μακροπρόθεσμες επιδιώξεις του στρατηγικού σχεδίου

Επιδίωξη του σχεδίου είναι η προώθηση της ενδογενούς ανάπτυξης της περιοχής, μέσω μέτρων /δράσεων που αφορούν:

- την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του Νομού σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς
- τη διαδραστικότητα των μέτρων
- τη βελτίωση των υποδομών με έμφαση στην αναδιάρθρωση της τοπικής οικονομίας
- την προστασία και ταυτόχρονη ανάδειξη του περιβάλλοντος
- την εξασφάλιση της αειφορίας των δράσεων.

Για να υλοποιηθεί μια τέτοια προσπάθεια χρειάζεται η συνεργασία όλων των φορέων της ευρύτερης περιοχής (ιδιαίτερα των ΟΤΑ, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και της Περιφέρειας), και η στελέχωση του φορέα υλοποίησης με κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό.

1.3.6. Ο στρατηγικός στόχος και το όραμα του Νομού Κορινθίας

Το βασικότερο πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει ο Νομός Κορινθίας είναι η μεγάλη εξάρτηση που έχει από την πρωτεύουσα της χώρας λόγω της εγγύτητάς του με αυτήν.

Λόγω της πολύ κοντινής απόστασης, η οικονομία της Κορινθίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την Αθήνα. Στο δευτερογενή τομέα έχουμε ουσιαστικά την ύπαρξη της βιομηχανίας της Αθήνας εντός των διοικητικών ορίων του Νομού

Κορινθίας, ενώ στο τριτογενή τομέα ο παραθεριστικός τουρισμός της Κορινθίας, ο οποίος αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων και κίνησης της οικονομίας για το Νομό, εξαρτάται κυρίως από τον πληθυσμό της Αθήνας. Μεγαλύτερη ανεξαρτησία από την Αθήνα έχει ο ανεπτυγμένος πρωτογενής τομέας του Νομού, ο οποίος όμως παρακμάζει τα τελευταία χρόνια.

Βασικό πρόβλημα για το Νομό Κορινθίας και για κάθε νομό στην Ελλάδα είναι και το ξέσπασμα της πρόσφατης οικονομικής κρίσης στην ΕΕ, η οποία θα αποτελέσει το σημαντικότερο εμπόδιο για ανάπτυξη.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει ο Νομός Κορινθίας είναι αυτό της περιορισμένης χωρικής συνοχής, η οποία επιβαρύνεται από μορφολογικές ασυνέχειες, ελλείψεις συνδέσεων και βασικών υποδομών, δυσκολίες προσπελασιμότητας αλλά και σημαντικές διαφορές στην παραγωγική διάρθρωση και στα επίπεδα ανάπτυξης ανάμεσα στον ορεινό ύπαιθρο χώρο και τις παράκτιες πόλεις του Νομού.

Ακόμα ένα σημαντικό πρόβλημα για το Νομό Κορινθίας είναι η έλλειψη αναδιάρθρωσης της τοπικής οικονομίας και προσανατολισμού αυτής προς τους τομείς της καινοτομίας και εναλλακτικών μορφών ανάπτυξης (π.χ. ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού).

Σε αυτά τα βασικά προβλήματα θα πρέπει να προστεθούν οι ανάγκες και προκλήσεις που σχετίζονται με τη διαχείριση του περιβάλλοντος, έτσι ώστε οι παραγωγικές και κοινωνικές διαδικασίες να διαθέτουν αειφορικά χαρακτηριστικά και να μην επιβαρύνουν την ποιότητα τόσο του φυσικού όσο και του ανθρωπογενούς και δομημένου περιβάλλοντος.

Μια σύνθεση των παραπάνω προβλημάτων και των Δυνάμεων, Αδυναμιών, Ευκαιριών και Κινδύνων του Νομού επιχειρεί να προσδιορίσει το αναπτυξιακό όραμα και τον στρατηγικό του στόχο με τέτοιο τρόπο ώστε να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις αναπτυξιακές ανάγκες του Νομού.

Το όραμα του Νομού Κορινθίας παρουσιάζεται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας Β 1.2. Η αναπτυξιακή στρατηγική και το όραμα του Νομού Κορινθίας

Η αναπτυξιακή στρατηγική και το όραμα του Νομού Κορινθίας
<p>Το αναπτυξιακό όραμα του Νομού Κορινθίας για την επόμενη δεκαπενταετία συνίσταται στην ενίσχυση της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας του Νομού πέρα από τα όρια της πρωτεύουσας Αθήνας, με τη βελτίωση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής, την αειφορική ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων και την αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.</p> <p>Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί με την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Νομού και παράλληλα με την επένδυση στην γνώση, την ποιότητα, την καινοτομία και τα δίκτυα. Τα αστικά κέντρα αποτελούν τα δυναμικά σημεία όπου θα στηριχτεί η αναπτυξιακή προσπάθεια.</p>

1.3.7. Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας

Με βάση την αναπτυξιακή στρατηγική του Νομού προκύπτουν οι παρακάτω γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι, οι οποίοι έχουν μακροχρόνιο ορίζοντα και είναι εναρμονισμένοι με την γενική κατεύθυνση στρατηγικής. Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας είναι συναφείς με τους στρατηγικούς στόχους του ΕΣΠΑ και τα Προγραμματικά Κείμενα της ΕΕ. Οι στόχοι αυτοί παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας Β 1.3. Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας

Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας
<ol style="list-style-type: none"> 1. Οικονομική σύγκλιση με την ΕΕ και αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης 2. Κοινωνική και χωρική συνοχή 3. Βιώσιμη ανάπτυξη

Κάθε ένας από τους στόχους αυτούς παρουσιάζεται αναλυτικά στη συνέχεια.

1.3.7.1. Οικονομική σύγκλιση με την ΕΕ και αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης

Η επίτευξη αυτού του στόχου είναι αναγκαία προϋπόθεση για την επίτευξη και των υπόλοιπων στόχων. Κανένας άλλος αναπτυξιακός στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί και καμία πολιτική δεν μπορεί να έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα όταν η οικονομία του Νομού βρίσκεται σε ύφεση με μειώσεις στα εισοδήματα και τις θέσεις απασχόλησης.

Συνεπώς το πρώτο μέλημα της αναπτυξιακής πολιτικής είναι η αποτελεσματική λειτουργία της παραγωγής με υψηλούς ρυθμούς ώστε να αυξηθεί το επίπεδο ευημερίας και εισοδήματος των κατοίκων του Νομού Κορινθίας. Χρειάζεται αύξηση της ανταγωνιστικότητας της παραγωγικής βάσης τόσο του νομού, όσο και της περιφέρειας και της χώρας σε σχέση με τις προηγμένες οικονομίες της ΕΕ.

Συνεπώς, ο κεντρικός στόχος της αναπτυξιακής παρέμβασης θα πρέπει να είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της τοπικής οικονομίας, καθώς και η δημιουργία υποδομών για την ανάπτυξη των κυριότερων κλάδων της τοπικής οικονομίας. Ο παραγωγικός ιστός της περιοχής θα πρέπει να αποκτήσει πιο έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα. Οι επιχειρήσεις με έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα βοηθούν στην ανάπτυξη της περιοχής και έχουν θετικές επιδράσεις στο εισόδημα και την απασχόληση.

Με τη βελτίωση της παραγωγικής βάσης η τοπική οικονομία θα γίνεται περισσότερο ελκυστική για επενδύσεις και συνεπώς οι θέσεις εργασίας θα αυξάνονται. Ο στόχος της σύγκλισης είναι συμβατός με τα κριτήρια της Λισσαβόνας (ανάπτυξη με έμφαση στην γνώση και την καινοτομία) και επιδιώκει τη δημιουργική και ισορροπημένη ενσωμάτωσή τους στην αναπτυξιακή στρατηγική του Νομού.

1.3.7.2. Κοινωνική και χωρική συνοχή

Παράλληλα με την οικονομική σύγκλιση και την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ο Νομός Κορινθίας πρέπει να θέσει ως σημαντικό στόχο την κοινωνική και την χωρική συνοχή. Η πρόοδος που θα επιτευχθεί θα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικά δίκαιης ανάπτυξης.

Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής επιτυγχάνεται κυρίως με τη μείωση της ανεργίας, τη καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, την εξασφάλιση καλύτερης πρόσβασης στην αγορά εργασίας και ενός αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης για τις ασθενέστερες οικονομικά ομάδες πληθυσμού. Συνεπώς, ο στόχος της συνοχής επιτυγχάνεται όταν η ενίσχυση των ρυθμών ανάπτυξης του Νομού συνοδεύεται από μείωση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων στο εσωτερικό του.

Η ανάπτυξη όμως που βασίζεται αποκλειστικά στον μηχανισμό των αγορών στο καπιταλιστικό σύστημα, τείνει να αυξάνει και όχι να μειώνει τις οικονομικές ανισότητες. Ο στόχος της κοινωνικής συνοχής είναι δύσκολο να επιτευχθεί, καθώς βρίσκεται έξω από τις προτεραιότητες των αγορών και συχνά σε αντίθεση με αυτές. Γι' αυτό ο αναπτυξιακός σχεδιασμός πρέπει να προτείνει μέτρα και δράσεις τα οποία θα επιτρέψουν να έχουμε ανάπτυξη κυρίως για τις κατώτερες κοινωνικές και οικονομικές ομάδες οι οποίες παράγουν το προϊόν του Νομού.

1.3.7.3. Βιώσιμη ανάπτυξη

Τέλος, βασικός στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής πρέπει να είναι η βιωσιμότητα. Η στάση μας απέναντι στο περιβάλλον, πέρα από ευθύνη προς τις επόμενες γενεές, είναι μια κρίσιμη αναπτυξιακή επιλογή.

Ο Νομός Κορινθίας διαθέτει ένα εξαιρετικής ποιότητας και ενδιαφέροντος φυσικό περιβάλλον. Η σημασία του για την ανάπτυξη είναι πολλαπλή, καθώς συμβάλλει στην ποιότητα ζωής και την ευημερία των κατοίκων, και επίσης μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης τουρισμού και ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής ποιότητας στην περιοχή.

Η ανάπτυξη είναι δυνατόν να υπονομευτεί τόσο από την ελλιπή διαχείριση των λυμάτων και των απορριμμάτων, όσο και από το μολυσμένο υδροφόρο ορίζοντα και την αδυναμία επεξεργασίας των υγρών και στερεών αποβλήτων.

Ο στόχος της βιωσιμότητας σημαίνει διαφύλαξη του περιβάλλοντος, των φυσικών πόρων, της ενέργειας και ταυτόχρονα σημαίνει περιορισμό της μόλυνσης προς όφελος της ευημερίας των σημερινών, αλλά και των επόμενων γενεών, με την επιλογή εκείνων των πολιτικών ανάπτυξης οι οποίες είναι φιλικές προς το περιβάλλον και διαγενεαλογικά βιώσιμες, δηλαδή δεν αφαιρούν πολύτιμους πόρους από τις επόμενες γενεές (Μοδινός, 2000).

Οι γενικοί αυτοί στόχοι συνάδουν με το αναπτυξιακό προφίλ του Νομού, είναι μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του και εφόσον εξειδικευτούν και υποστηριχθούν από κατάλληλες πολιτικές είναι σε θέση να κινητοποιήσουν τις δημιουργικές δυνάμεις του νομού και να του δώσουν μια νέα αναπτυξιακή ώθηση (Μοδινός, 2000).

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων σε τοπικό επίπεδο πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε κάποιες παραμέτρους, όπως:

- η δημιουργία και ανάδειξη των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του Νομού σε Περιφερειακό, Εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο που θα μπορούν να προκαλέσουν την αύξηση των επενδυμένων κεφαλαίων με συνέπεια την αύξηση των θέσεων απασχόλησης και του εισοδήματος.
- η αναδιάρθρωση της τοπικής οικονομίας και ο προσανατολισμός της προς τους τομείς της καινοτομίας, των υπηρεσιών (τουρισμός) και της πρωτογενούς παραγωγής.
- η βελτίωση των υπαρχόντων και η δημιουργία νέων υποδομών
- η προστασία και η ήπια αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος με την προώθηση μιας ήπιας μορφής αειφόρου ανάπτυξης, ιδιαίτερα εναλλακτικών μορφών τουρισμού (π.χ. αγροτουρισμός κ.λ.π.)

- η κατάρτιση του ντόπιου εργατικού δυναμικού σε εναλλακτικές μορφές απασχόλησης που θα υποστηρίζουν την αναπτυξιακή επιλογή του τοπικού φορέα.

Οι στόχοι αυτοί είναι τόσο μεσοπρόθεσμοι όσο και μακροπρόθεσμοι και εξειδικεύονται στους παρακάτω στόχους και άξονες ανά τομέα καθώς και στα παρακάτω μέτρα και δράσεις.

1.3.8. Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας

Μετά τον ορισμό του στρατηγικού στόχου και των γενικών αναπτυξιακών στόχων της περιοχής, το αμέσως επόμενο βήμα είναι η εξειδίκευση αυτών σε ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους. Με τη διαμόρφωση των ειδικών αναπτυξιακών στόχων ελήφθησαν υπόψη τα εξής:

- οι στόχοι θα πρέπει να είναι συμβατοί και να απορρέουν από το αναπτυξιακό όραμα και από τους γενικούς αναπτυξιακούς στόχους του Νομού Κορινθίας
- οι στόχοι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν ευθέως και με συγκεκριμένο και ορατό τρόπο τις ανάγκες της περιοχής
- οι στόχοι θα πρέπει να είναι συμβατοί και να συμβάλλουν στην υλοποίηση των εθνικών και Κοινοτικών προτεραιοτήτων

Οι κοινοί αναπτυξιακοί στόχοι οι οποίοι προκύπτουν από αυτή την διαδικασία παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα:

Πίνακας Β 1.4. Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας

Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Νομού Κορινθίας
<ol style="list-style-type: none"> 1. Βελτίωση της εξωστρέφειας, της ποιότητας και της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων του Νομού 2. Βελτίωση της προσπελασιμότητας ιδιαίτερα για τις ορεινές περιοχές του Νομού μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης των υποδομών 3. Αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος 4. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού 5. Αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού 6. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής 7. Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης 8. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής και διανομαρχιακής συνεργασίας

Κάθε ένας από τους στόχους αυτούς παρουσιάζεται παρακάτω:

1.3.8.1. Βελτίωση της εξωστρέφειας, της ποιότητας και της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων του Νομού

Ο πρώτος στόχος ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας αφορά την ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων, τη βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών και την ενίσχυση της εξωστρέφειας. Ο στόχος αποσκοπεί στην προώθηση δράσεων καινοτομίας και την πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες.

Ο αναπτυξιακός αυτός στόχος περιλαμβάνει την ενίσχυση της έρευνας για τη δημιουργία νέων προϊόντων, την αξιοποίηση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την αποτελεσματικότερη διασύνδεση τους με την τοπική οικονομία, την ενίσχυση εφαρμογών διαδικτύων στις επιχειρήσεις, την ενίσχυση υφιστάμενων ή τη δημιουργία νέων δομών παροχής συμβουλευτικής και τεχνικής στήριξης στις επιχειρήσεις, την προώθηση της επιχειρηματικής εξωστρέφειας, και την βελτίωση και αναβάθμιση των τεχνικών υποδομών.

1.3.8.2. Βελτίωση της προσπελασιμότητας μέσω της δημιουργίας και αναβάθμισης των υποδομών

Ο δεύτερος στόχος ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας αφορά τη βελτίωση της προσπελασιμότητας μέσω της δημιουργίας και της αναβάθμισης των υποδομών.

Οι υποδομές αποτελούν τη βάση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, αλλά και της ποιότητας ζωής. Η βελτίωση της προσπελασιμότητας των υποδομών και υπηρεσιών ιδιαίτερα για τις ορεινές περιοχές του Νομού Κορινθίας αποτελεί ένα σημαντικό αναπτυξιακό στόχο ο οποίος περιλαμβάνει την ολοκλήρωση των συστημάτων μεταφορών που θα συμβάλλουν στην βελτίωση της προσπελασιμότητας και στην αύξηση της εσωτερικής συνοχής του Νομού, την ενίσχυση των τηλεπικοινωνιών με την ταυτόχρονη πρόσβαση σε ευρυζωνικές γραμμές και την προώθηση και εφαρμογή προγραμμάτων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η ολοκλήρωση των υποδομών μεταφορών θα συμβάλει στη βελτίωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας και στη διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών σε υπηρεσίες που προσδιορίζουν την ποιότητα ζωής.

Αντίστοιχα, οι σύγχρονες υποδομές επικοινωνίας μπορούν να συμβάλουν στην πρόσβαση του συνόλου του πληθυσμού σε υπηρεσίες, με σημαντική μείωση του κόστους και του χρόνου επικοινωνίας, στην αξιοποίηση καινοτόμων ιδεών και στην παραγωγή καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών.

Τέλος, οι υποδομές των ΑΠΕ μπορούν να συνδεθούν με τη προστασία του περιβάλλοντος και το κοινωνικό όφελος.

1.3.8.3. Αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

Ο τρίτος στόχος του Νομού Κορινθίας αφορά στην αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Το φυσικό περιβάλλον αποτελεί για το Νομό Κορινθίας σημαντικό αναπτυξιακό πλεονέκτημα.

Συνδέεται άμεσα με την πρωτογενή παραγωγή, τον τουρισμό και με την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Για το λόγο αυτό στο Νομό Κορινθίας πρέπει να επιτευχθεί προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων προς όφελος των ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Η στρατηγική είναι σε αρμονία με το πλαίσιο πολιτικής που έχει τεθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον τομέα του φυσικού περιβάλλοντος.

Ο τρίτος στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής επιδιώκει την ενσωμάτωση των απαιτήσεων της αειφορίας στην οικονομική δραστηριότητα, τη βελτίωση του επίπεδου διαβίωσης των πολιτών και την αναζωογόνηση των αστικών κέντρων.

Επίσης αποσκοπεί στην προστασία του περιβαλλοντικού πλούτου με τη διευθέτηση των συγκρούσεων στις χρήσεις γης, την πρόληψη και μείωση της ρύπανσης και την ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής, διαχείρισης και τελικής διάθεσης αποβλήτων.

1.3.8.4. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Ο τέταρτος σημαντικός στόχος του Νομού Κορινθίας, ο οποίος διέπει οριζόντια όλους τους τομείς ανάπτυξης της περιοχής, είναι η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Βασικός στόχος είναι η συνεχής αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, η διεύρυνση των προοπτικών απασχόλησης του, η μείωση της ανεργίας, η βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και η προώθηση της έρευνας.

Επίσης επιδιώκεται η ενίσχυση της απασχόλησης των γυναικών, η ενίσχυση της απασχόλησης των νέων και η ενίσχυση μέτρων για την καταπολέμηση των διακρίσεων στην απασχόληση.

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού στηρίζεται σε δράσεις ενίσχυσης των υποδομών εκπαίδευσης, στην συστηματική μελέτη και

παρακολούθηση των αναγκών της αγοράς εργασίας και στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της κοινωνίας της πληροφορίας.

Επίκεντρο της στρατηγικής της αναβάθμισης του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού είναι η κινητοποίηση του συνόλου του οικονομικού και ανθρώπινου δυναμικού του Νομού, με προσανατολισμό στην ποιότητα και την καινοτομία, καθώς και στην εκμετάλλευση των ιδιαίτερων συγκριτικών πλεονεκτημάτων του Νομού ώστε να καταστεί δυνατή η αύξηση της απασχόλησης, καθώς και η ανάπτυξη όλων των παραμέτρων του Νομού.

Η προσπάθεια για την επίτευξη υψηλών επιπέδων κοινωνικής συνοχής συμβαδίζει και ενισχύει την προσπάθεια για οικονομική μεγέθυνση και καινοτομία. Η κοινωνική προστασία και η κοινωνική ένταξη αποτελούν προϋποθέσεις για την επιτυχία των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης.

1.3.8.5. Αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού

Ο πέμπτος στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής αφορά στην αξιοποίηση του τουρισμού και του πολιτισμού για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο φυσικός πλούτος του Νομού Κορινθίας περιλαμβάνει πολλές περιοχές οικολογικής σημασίας και πολλούς ορεινούς όγκους, καθώς και αξιόλογους πολιτισμικούς πόρους, που τον καθιστούν περιοχή με σημαντική προοπτική ως προς την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται η ανάγκη για μια εξειδικευμένη στρατηγική η οποία θα αφορά στην αξιοποίηση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, τη διαφοροποίηση και ταυτοποίηση του τουριστικού προϊόντος, τη δημιουργία ή αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών, τη βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, την ενίσχυση της διεθνούς προβολής και την ορθολογική διευθέτηση των συγκρούσεων χρήσεων γης, στο πλαίσιο της ήπιας και αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης.

Ο τουρισμός αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες τον ταχύτερα αναπτυσσόμενο οικονομικό τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο. Για την Ελλάδα αυτό αντιστοιχεί σε 13 εκατομμύρια αφίξεις αλλοδαπών τουριστών ετησίως (15η χώρα παγκοσμίως στις τουριστικές αφίξεις), στοιχείο που την κατατάσσει στην τέταρτη θέση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε καθαρά έσοδα από τον τουρισμό. Ο τουρισμός συμβάλλει στο 17% του ΑΕΠ ενώ παράλληλα εξασφαλίζει 800.000 Θέσεις άμεσης ή έμμεσης απασχόλησης (18% της συνολικής απασχόλησης).

Βέβαια τα τελευταία χρόνια η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει και τον κλάδο αυτό. Παράλληλα παρά την αποδεδειγμένη συμβολή του τουρισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, η έλλειψη στρατηγικού προγραμματισμού, ο αυτοσχεδιασμός και η απορρύθμιση αποτέλεσαν τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της τουριστικής ανάπτυξης μέχρι σήμερα.

Στον Νομό Κορινθίας έχουν γίνει κάποια πρώτα βήματα για την προώθηση του αγροτουρισμού, το συνεδριακό τουρισμό στο Λουτράκι και γενικότερα τη βελτίωση των υποδομών τουρισμού.

Γενικότερα στο Νομό χρειάζονται σημαντικές παρεμβάσεις αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού του τουριστικού προϊόντος, και ανάπτυξη των τουριστικών προορισμών στην ορεινή Κορινθία.

Τέλος, σημαντικότερο είναι το ότι ο τουρισμός της Κορινθίας πρέπει να αρχίσει να απευθύνεται και να προσελκύει όλο και περισσότερο κόσμο πέρα από τους κατοίκους της Αττικής και των γύρω νομών.

1.3.8.6. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής

Ο έκτος στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής του Νομού Κορινθίας αφορά στην ενίσχυση της ενδονομαρχιακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Ο Νομός αντιμετωπίζει σημαντικά εσωτερικά προβλήματα άνισης ανάπτυξης και οικονομικού δυϊσμού μεταξύ των ορεινών περιοχών και των παράκτιων, τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις τείνουν να εντείνονται.

Στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων αυτών και τη βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής μπορούν να συμβάλλουν σημαντικά η ολοκλήρωση των δικτύων μεταφορών, η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και η ανάπτυξη των τηλεπικοινωνιών, η εφαρμογή του χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού, η ενίσχυση των νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων και η στοχευμένη εφαρμογή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για τον αστικό και αγροτικό χώρο.

1.3.8.7.Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης

Ειδικός στόχος για το Νομό Κορινθίας όσον αφορά τη Δημόσια Διοίκηση σε όλες τις βαθμίδες είναι η αναβάθμιση και η επέκταση της διοικητικής ικανότητας ώστε να λειτουργεί με αποτελεσματικότητα στην εξυπηρέτηση των κατοίκων και των επιχειρήσεων και στην εφαρμογή των στόχων του για βιώσιμη ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου απαιτείται η επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο και η οργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης, η αξιολόγηση των υφιστάμενων υπηρεσιακών μονάδων, η δημιουργία μόνιμων φορέων και δικτύων συνεργασίας ανάμεσα στη Νομαρχία, Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι., η εκπόνηση και εφαρμογή μικρών ολοκληρωμένων επιχειρησιακών σχεδίων σε διάφορους τομείς και η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και της Κοινωνίας της Πληροφορίας.

1.3.8.8. Ενίσχυση της ενδονομαρχιακής και διανομαρχιακής συνεργασίας

Ο όγδοος στόχος της αναπτυξιακής στρατηγικής του Νομού Κορινθίας αφορά στην ενίσχυση της ενδονομαρχιακής και της διανομαρχιακής συνεργασίας και κυρίως τη λειτουργική σύνδεση των όμορων Νομών και περιφερειών και την ένταξή τους σε ευρύτερες χωρικές και οικονομικές ενότητες οι οποίες να επιφέρουν πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην συνολική αναπτυξιακή στρατηγική.

Οι πολιτικές που συμβάλλουν προς αυτή την κατεύθυνση περιλαμβάνουν μια σειρά από υλικές και άυλες υποδομές, αλλά και την ενίσχυση διανομαρχιακών και διαπεριφερειακών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας μεταξύ ερευνητικών κέντρων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και δημόσιων φορέων σε κρίσιμα θέματα του αναπτυξιακού σχεδιασμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.1. Εισαγωγή

Οι άξονες δράσης αποτελούν εννοιολογικά σύνολα τα οποία περιλαμβάνουν ομάδες παρεμβάσεων και πολιτικών με ένα κοινό θεματικό χαρακτηριστικό. Στην ουσία αποτελούν ταυτόχρονα μια στόχευση και μια ταξινόμηση των πολιτικών και των δράσεων ανάπτυξης που προτείνονται σε κάθε πρόγραμμα, έτσι ώστε να είναι ευκολότερη η κατανόηση, η αποδοχή και η υλοποίηση του (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2005).

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται οι άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου του Νομού Κορινθίας και οι θεματικές ενότητες του κάθε άξονα. Στην αρχή, δίνονται κάποια στοιχεία για το πλαίσιο στο οποίο διαμορφώθηκαν οι αναπτυξιακοί αυτοί άξονες. Αργότερα παρουσιάζονται οι θεματικές ενότητες ανά άξονα δράσης και περιγράφεται με συνοπτικό τρόπο το περιεχόμενο του κάθε άξονα, αλλά και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του.

2.2. Το πλαίσιο διαμόρφωσης των αναπτυξιακών αξόνων

Οι άξονες δράσης του σχεδίου ανάπτυξης μιας περιοχής θα πρέπει να απορρέουν από την αξιολόγηση και ιεράρχηση των προβλημάτων της κάθε περιοχής. Επίσης, θα πρέπει να είναι σε θέση να συμβάλουν στην υλοποίηση του αναπτυξιακού οράματος και των γενικών και ειδικών στόχων.

Στο παρόν Σχέδιο Ανάπτυξης, οι άξονες δράσης και εν μέρει οι θεματικές ενότητες προσδιορίζονται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΧΕ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νησιών το οποίο καταρτίστηκε με βάση την 4^η Εγκύκλιο «για την κατάρτιση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Προγραμματικής περιόδου 2007-2013» του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (ΥΠΟΙΟ).

Οι άξονες αυτοί προσδιορίστηκαν κατόπιν διαβούλευσης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι ευθυγραμμισμένοι με την στρατηγική του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στην εργασία γίνεται αξιοποίηση του εθνικού και περιφερειακού πλαισίου σχεδιασμού και παράλληλα αναδεικνύονται οι δράσεις εκείνες οι οποίες είναι οι πλέον κατάλληλες για την ανάπτυξη του Νομού Κορινθίας.

Αυτό επιτυγχάνεται ως εξής: α) Υιοθετούνται οι τρεις κεντρικοί άξονες δράσης, όπως ακριβώς προτείνονται από το ΕΠΧΕ ΔΕΠΠΝ, β) γίνονται περιορισμένης κλίμακας παρεμβάσεις στις προτεινόμενες θεματικές ενότητες, έτσι ώστε να αποκτήσουν μεγαλύτερη σαφήνεια όπου χρειάζεται, μικρότερη επικάλυψη και μεγαλύτερη συνάφεια με το αναπτυξιακό προφίλ και τις ανάγκες της περιοχής και γ) εντάσσονται σε κάθε άξονα και κάθε θεματική ενότητα εκείνες οι δράσεις και πολιτικές που αναδεικνύονται από την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης και αντιμετωπίζουν με τον καλύτερο τρόπο τις ανάγκες του Νομού στους επιμέρους τομείς παρέμβασης.

Στην επόμενη ενότητα του Σχεδίου παρουσιάζονται πιο αναλυτικά οι άξονες και οι θεματικές ενότητες.

2.3. Άξονες και θεματικές ενότητες

Ακολουθώντας τις κατευθύνσεις του Επιχειρησιακού Προγράμματος της ΧΕ Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νησιών, ταξινομούμε τις πολιτικές για την ανάπτυξη του Νομού Κορινθίας στους εξής τρεις (3) άξονες δράσης:

Πίνακας Β 2.1. Οι άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας

Οι άξονες δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας
1. Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας
2. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
3. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Όσον αφορά τη συμβατότητα μεταξύ των αξόνων δράσης και των ειδικών στόχων της αναπτυξιακής στρατηγικής πρέπει να πούμε ορισμένα πράγματα.

Πιο συγκεκριμένα, ο άξονες «υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας» συνιστούν προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου 2 (Βελτίωση της προσπελασιμότητας) αλλά εμμέσως και για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας, της επιχειρηματικότητας (στόχος 1), της αειφορικής διαχείρισης (στόχος 3), της ενδονομαρχιακής συνοχής (στόχος 6) καθώς και για την ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής και διαπεριφερειακής συνεργασίας (στόχος 8) αλλά και για την ανάπτυξη του τουρισμού και την αξιοποίηση του πολιτισμού (στόχος 5). Ο στόχος 7 (Βελτίωση της Διοικητικής Ικανότητας της Δημόσιας Διοίκησης) συμβαδίζει με όλους τους άξονες δράσης.

Ακόμα, ο άξονας της «αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής» συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη του στόχου για αειφορική διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (στόχος 3) καθώς και για ενδονομαρχιακή οικονομική και κοινωνική συνοχή (στόχος 6), ενώ έμμεσα συνδέεται με όλους τους υπόλοιπους στόχους.

Τέλος, ο άξονας «ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα» συνδέεται άμεσα με τον στόχο 1, ενώ έμμεσα συμβάλει στην υλοποίηση όλων των άλλων στόχων της στρατηγικής.

Οι παραπάνω άξονες χωρίζονται σε μια σειρά από θεματικές ενότητες στις οποίες θα ενταχθούν οι προτεινόμενες από το Σχέδιο Ανάπτυξης δράσεις και πολιτικές. Οι θεματικές ενότητες ανά άξονα δράσης είναι οι εξής:

Πίνακας Β 2.2. Οι θεματικές ενότητες ανά άξονα δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας

ΑΞΟΝΕΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ
1. Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας	1.1. Ολοκλήρωση συστημάτων μεταφορών και συγκοινωνίας 1.2. Ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών 1.3. Ενίσχυση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών - πρόσβαση σε ευρωζωνικές υποδομές
2. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα	2.1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας ζωής με αξιοποίηση των ΤΠΕ 2.2. Ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας του Νομού για την ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών 2.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος
3. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής	3.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος 3.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (κατάρτιση, απασχόληση) 3.3. Παρεμβάσεις τουρισμού 3.4. Παρεμβάσεις πολιτισμού 3.5. Υγεία και πρόνοια 3.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για καλυτέρευση του αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος

2.3.1. Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας

Ο στόχος του πρώτου άξονα δράσης είναι η βελτίωση της προσπελασιμότητας προκειμένου να προωθηθεί η χωρική συνοχή και γενικότερα η οικονομία, και να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των κατοίκων του Νομού και η βιώσιμη ανάπτυξη.

Πιο ειδικά η απόκτηση σύγχρονων μεταφορικών υποδομών σε όλα τα επίπεδα και δικτύων ενέργειας και τηλεπικοινωνιών για όλες τις περιοχές του Νομού κρίνεται απαραίτητη για την περαιτέρω βελτίωση της προσπελασιμότητας και της ελκυστικότητας της περιοχής ως τόπου επενδύσεων και ποιοτικής διαβίωσης.

Επίσης, μέσω της ομογενοποίησης του οικονομικού χώρου αναμένεται αντιστροφή του δυϊσμού, δηλαδή των εσωτερικών ενδονομαρχιακών αναπτυξιακών ανισοτήτων και κυρίως μεταξύ των πλέον αναπτυγμένων αστικών κέντρων με τις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές.

Μέσω των παρεμβάσεων αυτού του άξονα, που επικεντρώνονται κυρίως στην ολοκλήρωση των συστημάτων συγκοινωνίας και μεταφορών, στην ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών καθώς και στην ενίσχυση των συστημάτων τηλεπικοινωνιών με πρόσβαση σε ευρωζωνικά δίκτυα, θα ενισχυθούν οι υποδομές και οι υπηρεσίες προσπελασιμότητας.

Ειδικότερα θα βελτιωθεί και θα ολοκληρωθεί το εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο με προτεραιότητα στις συνδέσεις με τα διευρωπαϊκά δίκτυα (αυτοκινητόδρομος Κόρινθος - Τρίπολη – Καλαμάτα), θα αναπτυχθεί και θα βελτιωθεί το δίκτυο για την προσπελασιμότητα των ορεινών περιοχών καθώς επίσης θα βελτιωθούν και θα συμπληρωθούν οι σημαντικές αστικές μεταφορές και το δίκτυο του προαστιακού σιδηρόδρομου. Επίσης θα ενισχυθούν τα συστήματα τηλεπικοινωνιών και η πρόσβαση σε ευρωζωνικά δίκτυα καθώς και θα αναπτυχθούν οι ενεργειακές υποδομές.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα των παρεμβάσεων αυτού του άξονα δράσης συνοψίζονται στα εξής:

- ύπαρξη υποδομών που θα βοηθήσουν στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού
- ενίσχυση της πρόσβασης των κατοίκων του Νομού σε βασικές υπηρεσίες
- βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- εξυπηρέτηση των επικοινωνιών σε ενδονομαρχιακό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο

2.3.2. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα

Για την επίτευξη του στόχου του δεύτερου άξονα δράσης απαιτείται η υιοθέτηση και αξιοποίηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη και εισαγωγή επιχειρηματικών καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία.

Σημαντικοί προσδιοριστικοί παράγοντες επιτυχίας στην προσπάθεια αυτή αναδεικνύονται η ύπαρξη μιας αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης, η αξιοποίηση των εφαρμογών που προκύπτουν από την εισαγωγή των ΤΠΕ καθώς και η αξιοποίηση του αξιόλογου ερευνητικού και επιστημονικού δυναμικού του Νομού μέσω συνεργασιών της επιχειρηματικής κοινότητας με Εκπαιδευτικά Ιδρύματα για την ανάπτυξη νέων ή βελτίωση προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς προτεραιότητας για το Νομό.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του δεύτερου άξονα δράσης είναι τα εξής:

- βελτίωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων
- προώθηση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων
- βελτίωση και ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών
- αύξηση της απασχόλησης
- ψηφιακός εκσυγχρονισμός και αποτελεσματική λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης

2.3.3. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Η αειφόρος ανάπτυξη και η ποιότητα ζωής αποτελεί κεντρική συνιστώσα της Στρατηγικής Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας.

Στόχος είναι ο προσανατολισμός των αναπτυξιακών παρεμβάσεων σε ένα μοντέλο ανάπτυξης το οποίο εγγυάται οικονομική βιωσιμότητα και περιβαλλοντική και κοινωνική προστασία. Ειδικότερα στόχος του συγκεκριμένου άξονα αποτελεί η προστασία του περιβάλλοντος, η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής και η συνέχιση της εφαρμογής ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την καλυτέρευση του αστικού και αγροτικού περιβάλλοντος.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις περιβαλλοντικής προστασίας και πρόληψης κινδύνων, παρεμβάσεις ανάπτυξης πολιτιστικών υποδομών και παρεμβάσεις τουριστικής ανάπτυξης τόσο στους ήδη ανεπτυγμένους τουριστικούς προορισμούς του Νομού, όσο και στους αναπτυσσόμενους ή δυνητικούς προορισμούς εναλλακτικού τουρισμού και ήπιων μορφών τουρισμού.

Ακόμα θα υλοποιηθούν παρεμβάσεις βελτίωσης των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και των υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του τρίτου άξονα δράσης είναι τα εξής:

- αντιμετώπιση των καίριων περιβαλλοντικών ζητημάτων του αστικού και αγροτικού χώρου
- βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων
- αναζωογόνηση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών
- αναζωογόνηση περιοχών εφαρμογής ολοκληρωμένων προγραμμάτων
- άμβλυνση των ενδονομαρχιακών ανισοτήτων
- ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων και αύξηση της απασχόλησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

3.1. Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο τον Στρατηγικού Σχεδίου παρουσιάζονται οι επιμέρους δράσεις οργανωμένες ανά άξονα ανάπτυξης και θεματική ενότητα. Στην αρχή, δίνονται κάποια στοιχεία για το πλαίσιο στο οποίο διαμορφώθηκαν οι πολιτικές και οι δράσεις του Σχεδίου. Αργότερα, παρουσιάζονται οι δράσεις με συνοπτικό τρόπο σε τρία πλαίσια που αφορούν τον κάθε άξονα δράσης, έτσι ώστε να δίνεται μια συνολική εικόνα του εύρους και της κατεύθυνσης των παρεμβάσεων και των πολιτικών.

Στη συνέχεια, η κάθε πολιτική ή δράση, παρουσιάζεται ξεχωριστά όπου αναφέρεται ο άξονας και η θεματική ενότητα στην οποία αντιστοιχεί, μαζί με τους στόχους και μια σύντομη περιγραφή της.

3.2. Το πλαίσιο διαμόρφωσης πολιτικών και δράσεων

Οι δράσεις και οι πολιτικές του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης έχουν ως κύριο στόχο να αντιμετωπίσουν τους κινδύνους και τις αδυναμίες της περιοχής του Νομού Κορινθίας, να ενισχύσουν τα ισχυρά του σημεία και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται έτσι ώστε να επιτευχθούν οι αναπτυξιακοί στόχοι οι οποίοι τίθενται.

Με άλλα λόγια, οι δράσεις και οι πολιτικές που προτείνονται έχουν ως αποστολή τη σύγκλιση του νομού με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, την κοινωνική και χωρική συνοχή και την αειφόρο ανάπτυξη. Αυτοί οι τρεις στόχοι αποτελούν και τα κριτήρια αξιολόγησης της σημασίας και αποτελεσματικότητας των προτεινόμενων πολιτικών.

Οι πολιτικές και οι δράσεις ανταποκρίνονται στο στρατηγικό σχεδιασμό και στην αναπτυξιακή στόχευση του Νομού.

Τα κριτήρια ταξινόμησης των πολιτικών σε άξονες δράσης έχουν σχέση με τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Συνήθως ενσωματώνουν τις προτεραιότητες οι οποίες αναδεικνύονται από την αναπτυξιακή στρατηγική και επιχειρούν να συνδέσουν τις κατηγορίες δράσης με συγκεκριμένες προτεραιότητες. Οι επιμέρους δράσεις οι οποίες εντάσσονται σε κάθε άξονα έχουν μια πιο σαφή και οριοθετημένη αποστολή, καθώς επιδιώκουν να συνδέσουν τα διαθέσιμα μέσα άσκησης πολιτικής με συγκεκριμένες ανάγκες ή συγκεκριμένα προβλήματα της περιοχής (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2005).

Επίσης, οι πολιτικές που προτείνονται είναι ιεραρχημένες ανάλογα με τη σημασία τους και το βαθμό προτεραιότητας. Προηγούνται οι πολιτικές με υψηλή προτεραιότητα, ακολουθούν αυτές με μέση προτεραιότητα και στο τέλος παρουσιάζονται οι πολιτικές χαμηλότερης προτεραιότητας. Αν και το σχέδιο ανάπτυξης έχει ένα στρατηγικό χαρακτήρα και θα έπρεπε να επικεντρώνεται μόνο στις πολιτικές υψηλής προτεραιότητας στην αναπτυξιακή προσπάθεια του Νομού, τελικά συμπεριλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος πολιτικών και δράσεων. Αυτό δεν σημαίνει ότι το Σχέδιο Ανάπτυξης της Νομού Κορινθίας μπορεί να καλύψει τις ανάγκες όλων των Δήμων του, ούτε είναι αυτός ο σκοπός του. Ασφαλώς, ο κάθε Δήμος του Νομού θα πρέπει να λάβει υπόψη του τις κατευθύνσεις δράσεων και πολιτικών που επηρεάζουν ή αφορούν την περιοχή του. Για να υπάρχει όμως ένα ολοκληρωμένο σχέδιο πολιτικών στη μικρή κλίμακα, ο κάθε Δήμος θα πρέπει να εκπονήσει εγκαίρως το δικό του εξειδικευμένο Τοπικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2005).

3.3. Πολιτικές και δράσεις

Σε αυτήν την ενότητα, παρουσιάζονται οι πολιτικές και οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου, αρχικά ανά άξονα δράσης και στη συνέχεια περιγράφεται η κάθε δράση χωριστά.

Η κάθε πρόταση, δηλαδή, παρουσιάζεται σε ένα ξεχωριστό πλαίσιο, στο οποίο αναφέρεται ο τίτλος της δράσης, ο άξονας στον οποίο ανήκει, η θεματική ενότητα στην οποία ανήκει και οι στόχοι μαζί με μια σύντομη περιγραφή της δράσης. Οι

δράσεις παρουσιάζονται με ένα ιεραρχημένο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι στο εσωτερικό της κάθε ενότητας προηγούνται αυτές οι οποίες είναι πιο σημαντικές και πιο επιτακτικές να γίνουν για την ανάπτυξη του Νομού.

Στον παρακάτω Πίνακα παρουσιάζονται οι πολιτικές ή οι δράσεις ανά άξονα δράσης και Θεματική ενότητα:

Πίνακας Β 3.1. Οι πολιτικές ανά άξονα δράσης και θεματική ενότητα του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας

1. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ	
1.1.	Ολοκλήρωση των συστημάτων επικοινωνίας και των μεταφορών
1.1.1.	Βελτίωση ενδονομαρχιακών οδικών υποδομών
1.1.2.	Δημιουργία Εμπορευματικού/Διαμετακομιστικού κέντρου και ανάπτυξη σύγχρονων δομών ανάπτυξης
1.1.3.	Μεταφορά του λιμένα της Κορίνθου στη θέση του αρχαίου λιμανιού
1.1.4.	Ολοκλήρωση των νέων γραμμών του προαστιακού σιδηρόδρομου στο Νομό
1.1.5.	Βελτίωση των αστικών μεταφορών
1.1.6.	Βελτίωση της οδικής ασφάλειας
1.1.7.	Κατασκευή ποδηλατόδρομων
1.2.	Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
1.2.1.	Επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου
1.2.2.	Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ενεργειακών αποθεμάτων του Νομού - παραγωγή ενέργειας από ήπιες και ανανεώσιμες πηγές
1.2.3.	Κατασκευή φωτοβολταϊκών οικισμών
1.2.4.	Ολοκλήρωση αιολικών πάρκων
1.2.5.	Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα και απορρίμματα
1.3.	Ενίσχυση των συστημάτων τηλεπικοινωνιών - πρόσβαση σε ευρυζωνικές υποδομές
1.3.1.	Πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα
1.3.2.	Ανάπτυξη ασύρματων δικτύων και υπηρεσιών σε απομακρυσμένες περιοχές

2. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	
2.1.	Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
2.1.1.	Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος - Κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων ολοκληρωμένης διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και οικοσυστημάτων - Περιοχές NATURA 2000
2.1.2.	Εργα διαχείρισης στερεών και επικινδύνων αποβλήτων- Έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων
2.1.3.	Αποκατάσταση μολυσμένης γης (ΧΑΔΑκλπ)
2.1.4.	Δημιουργία διανομαρχιακού ΧΥΤΑ
2.1.5.	Στρατηγικό Σχέδιο διαχείρισης ΧΥΤΑ και ανακύκλωσης στο Νομό
2.1.6.	Εφαρμογή σχεδίων και μέτρων για την διατήρηση της κατάστασης περιβάλλοντος και την πρόληψη των κινδύνων - αντιπλημμυρικά έργα
2.1.7.	Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων - διαχείριση και διανομή του νερού
2.1.8.	Δράσεις για δομημένο περιβάλλον - Χωροταξία - Πολεοδομία - Αστικές Αναπλάσεις
2.1.9.	Υπολογισμός με μελέτη της φέρουσας ικανότητας και οργάνωσης τουριστικής ανάπτυξης των ορεινών περιοχών με γνώμονα την αειφορία και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος
2.1.10.	Μελέτη διαχείρισης των βοσκοτόπων και τήρησης της βοσκοϊκανότητας ώστε να αποτραπεί η υποβάθμιση και η διάβρωση των εδαφών
2.1.11.	Πρόγραμμα ελέγχου της γεωργικής ρύπανσης στις αγροτικές περιοχές
2.1.12.	Αύξηση των χώρων πρασίνου στους δήμους και τους μεγαλύτερους οικισμούς
2.1.13.	Αποτροπή της κατασκευής εργοστασίου χημικών στην περιοχή του Σουσσακίου στους Αγ. Θεόδωρους
2.2.	Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
2.2.1.	Δημιουργία τμημάτων Ανώτερης/Ανώτατης Εκπαίδευσης, των οποίων το αντικείμενο σπουδών θα είναι σχετικό με την τοπική οικονομία του Νομού
2.2.2.	Δημιουργία υποδομών και εξοπλισμών για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της έρευνας (τριτοβάθμια εκπαίδευση)
2.2.3.	Εκσυγχρονισμός και βελτίωση κτιριακών και αύλιων υποδομών των σχολείων όλων των βαθμίδων και δημιουργία αιθουσών εκδηλώσεων
2.2.4.	Δημιουργία και ενίσχυση βιβλιοθηκών και εργαστηρίων για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
2.2.5.	Επέκταση και αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης
2.2.6.	Δημιουργία υποδομών σχολείων εκπαίδευσης ενηλίκων, σχολείων γονέων και σχολείων Β' ευκαιρίας
2.2.7.	Ίδρυση παρατηρίου απασχόλησης στο Νομό

2.2.8.	Ενίσχυση των υποδομών των κρατικών υπηρεσιών που ασχολούνται με ζητήματα ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού
2.2.9.	Εκπαιδευτικά προγράμματα σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους
2.2.10.	Διασύνδεση με γρήγορα σχολικά και εκπαιδευτικά δίκτυα (GU - net, school - net) και υποδομές (ΕΔΕΤ, Grids) για πρόσβαση των νέων στο πολιτιστικό απόθεμα του Νομού
2.2.11.	Διαρκής βελτίωση και αναβάθμιση των υπηρεσιών στην απασχόληση
2.2.12.	Προώθηση ενεργητικών μέτρων για την απασχόληση με βάση τη διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης όλων (νέων και γυναικών) στην αγορά εργασίας
2.3.	Παρεμβάσεις τουρισμού
2.3.1.	Βελτίωση δημόσιων τουριστικών υποδομών
2.3.2.	Ανάπτυξη στρατηγικής για την τουριστική προβολή του Νομού
2.3.3.	Τουριστικός χωρικός σχεδιασμός
2.3.4.	Προσέλκυση νέων επενδύσεων και τόνωση της τουριστικής επιχειρηματικότητας (ξενοδοχεία 4 και 5 αστερών)
2.3.5.	Διεύρυνση και θεματική διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος
2.3.6.	Αναβάθμιση της ποιότητας και πιστοποίησης των παρεχόμενων τουριστικών και συνοδευτικών υπηρεσιών
2.3.7.	Εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού στον κλάδο του τουρισμού
2.3.8.	Σύνδεση του τουρισμού με την τοπική οικονομία και πολιτισμό
2.3.9.	Ενίσχυση του συνεδριακού τουρισμού
2.3.10.	Επιχειρησιακά Σχέδια επωνυμίας και ταυτότητας των τουριστικών προορισμών του Νομού
2.3.11.	Ενίσχυση αγροτουρισμού, ιαματικού τουρισμού, εκπαιδευτικού και πολιτιστικού τουρισμού
2.4.	Παρεμβάσεις πολιτισμού
2.4.1.	Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς - ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών και υπηρεσιών
2.4.2.	Σύνδεση αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων με πολιτιστικούς θεσμούς
2.4.3.	Προστασία και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων σε βασικούς τουριστικούς προορισμούς του Νομού
2.4.4.	Ανάπτυξη σύγχρονου πολιτισμού
2.5.	Υγεία και Πρόνοια
2.5.1.	Ανάπτυξη και ενίσχυση υποδομών Πρωτοβάθμιας Υγείας
2.5.2.	Δημιουργία και ανάπτυξη υποδομών στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη κυρίως για τις ορεινές περιοχές του Νομού
2.5.3.	Κάλυψη των υπαρχόντων θέσεων αγροτικών ιατρών και δημιουργία νέων θέσεων για τα ιατρεία κυρίως των ορεινών περιοχών
2.5.4.	Υποδομές κοινωνικής φροντίδας
2.6.	Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου

2.6.1.	Δράσεις που αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Νομού
2.6.2.	Δημιουργία και ενίσχυση νέων μορφών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο
2.6.3.	Προώθηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης για τις μειονεκτικές περιοχές του Νομού
2.6.4.	Ολοκλήρωση της κατασκευής του Φράγματος στον ποταμό Ασωπό
2.6.5.	Βελτίωση και μείωση των αλιευτικών κέντρων στο Νομό
2.6.6.	Οργάνωση και στήριξη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος από τη νιτρορύπανση από τα λιπάσματα των αγροτικών καλλιεργειών – περαιτέρω προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών
2.6.7.	Λειτουργία εργαστηρίων καινοτομικής παραγωγής
2.6.8.	Αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των ορεινών περιοχών του Νομού
2.6.9.	Δημιουργία θεσμικών αγροτικών πάρκων
2.6.10.	Ολοκλήρωση ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ για τους οικισμούς του Νομού

3. ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	
3.1.	Αξιοποίηση των ΤΠΕ για βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής
3.1.1.	Εισαγωγή και αξιοποίηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις του Νομού
3.1.2.	Ανάπτυξη εφαρμογών και δημιουργία υπηρεσιών μέσω αξιοποίησης των ΤΠΕ σε τομείς προτεραιότητας για το Νομό
3.1.3.	Ψηφιακός εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης
3.1.4.	Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης για τους κατοίκους του Νομού
3.2.	Ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας του Νομού για την ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών
3.2.1.	Δημιουργία και ανάπτυξη πόλων καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας του Νομού
3.2.2.	Ανάπτυξη δικτύων για την μεταφορά της τεχνογνωσίας και τη διεύρυνση των τεχνολογικών προοπτικών σε επιλεγμένους κλάδους της οικονομίας του Νομού
3.3.	Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
3.3.1.	Δημιουργία Βιομηχανικού Πάρκου στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων
3.3.2.	Εκθεσιακός χώρος για τη διενέργεια εκθέσεων
3.3.3.	Κέντρο επιχειρηματικής και βιομηχανικής καινοτομίας
3.3.4.	Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων στους κλάδους των υπηρεσιών, του εμπορίου και της μεταποίησης
3.3.5.	Έρευνες αγοράς για στρατηγικούς κλάδους της περιοχής - Marketing plans

3.3.6.	Ενίσχυση επιχειρηματικών συσπειρώσεων σε κλάδους τοπικής κλαδικής εξειδίκευσης
3.3.7.	Ενίσχυση συλλογικών μορφών δράσης των επιχειρήσεων με στόχο τις εξαγωγές (export clustering) - διαμόρφωση ενιαίας επωνύμιας προέλευσης
3.3.8.	Ολοκλήρωση της κατασκευής του Φράγματος στον ποταμό Ασωπό
3.3.9.	Βελτίωση και μείωση των αλιευτικών κέντρων στο Νομό
3.3.10.	Δημιουργία υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος από τη νιτρορύπανση από τα λιπάσματα των αγροτικών καλλιεργειών
3.3.11.	Αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των ορεινών περιοχών του Νομού
3.3.12.	Δημιουργία θεσμικών αγροτικών πάρκων
3.3.13.	Περιβάλλον και αειφορική χρήση των φυσικών πηγών
3.3.14.	Κατάρτιση στελεχών στη στήριξη βιολογικών καλλιεργειών
3.3.15.	Δίκτυο Ανάπτυξης των βιολογικών καλλιεργειών
3.3.16.	Ανάπτυξη επώνυμων συσκευασμένων τοπικών προϊόντων
3.4.	Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης και προώθηση της οικονομίας
3.4.1.	Προώθηση της έρευνας σε επιλεγμένους τομείς
3.4.2.	Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας
3.4.3.	Διάχυση της τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
3.4.4.	Δημιουργία ηλεκτρονικής επιχειρηματικής βιβλιοθήκης

Ο δεύτερος άξονας, ο οποίος αφορά την αειφορική ανάπτυξη και την βελτίωση της ποιότητας ζωής είναι ο πολυπληθέστερος και καλύπτει με δράσεις πολλούς από τους ειδικούς αναπτυξιακούς στόχους του Σχεδίου. Οι υπόλοιποι δυο άξονες περιλαμβάνουν λιγότερες δράσεις αλλά το γεγονός αυτό δεν αναιρεί τη σημαντικότητά τους.

Οι άξονες και οι δράσεις έχουν υψηλό βαθμό συνεργασίας και συμπληρωματικότητας μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ότι η υλοποίηση μιας δράσης δεν συμβάλλει μόνο στην επίτευξη του δικού της στόχου, αλλά ταυτόχρονα συμβάλλει και στην επίτευξη των στόχων άλλων δράσεων και όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός συνεργασίας μεταξύ τους, τόσο μεγαλύτερη είναι και η αντίστοιχη συμβολή τους προς το στόχο.

3.3.1. Υπηρεσίες και υποδομές προσπελασιμότητας

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση ενδονομαρχιακών οδικών υποδομών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αφορά στη βελτίωση των ενδονομαρχιακών μεταφορικών υποδομών του Νομού Κορινθίας. Συγκεκριμένα, προτείνεται η βελτίωση της σύνδεσης των παραμεθόριων περιοχών και η ανάπτυξη και βελτίωση του δικτύου για την προσπελασιμότητα των ορεινών περιοχών του Νομού. Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η βελτίωση του οδικού δικτύου στην περιοχή του όρους της Ζήρειας για τη διευκόλυνση των μεταφορών των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα της περιοχής και για την ευρύτερη τουριστική ανάπτυξη που θέλουμε να επιτευχθεί στην ορεινή αυτή περιοχή του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία Εμπορευματικού/Διαμετακομιστικού κέντρου και ανάπτυξη σύγχρονων δομών ανάπτυξης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι η επιλογή περιοχής για την χωροθέτηση και ανάπτυξη Εμπορευματικού Κέντρου. Η περιοχή θα πρέπει να διαθέτει πολύ καλή σύνδεση με τον νέο λιμένα της Κορίνθου, την ορεινή περιοχή της Ζήρειας και την περιοχή

της Νεμέας, έτσι ώστε να έχει υψηλή προσβασιμότητα. Το μέτρο αυτό θα συντελέσει στην ελαχιστοποίηση του κόστους μεταφοράς των εμπορευμάτων από τον προμηθευτή στον τελικό αποδέκτη, στη βελτιστοποίηση των μεταφορικών αλυσίδων, με την παράλληλη παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε επίπεδο ασφάλειας και αξιοπιστίας, καθώς και την προσαρμογή στις ευνοϊκές διεθνείς συνθήκες για την ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών, που αποτελεί πρωταρχική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το πλαίσιο του μέτρου καθορίζεται από εκείνο που αναφέρεται στην δημιουργία βιοτεχνικού πάρκου. Σκοπός του μέτρου αυτού είναι να δημιουργήσει σύγχρονες δομές οργάνωσης του διαμετακομιστικού κέντρου. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας των συναρμόδιων φορέων του Νομού. Τέλος, ιδιαίτερα σημαντική είναι η κάλυψή του με μέσα που θα χρησιμοποιούν ευρυζωνική τεχνολογία.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Μεταφορά του λιμένα της Κορίνθου στη θέση του αρχαίου λιμανιού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος του μέτρου αυτού είναι η μεταφορά του λιμανιού της Κορίνθου στη θέση του αρχαίου λιμανιού, κάτι που θα ωφελήσει τη προσβασιμότητα σε αυτό μιας και δε θα είναι απαραίτητο η μεταφορά των εμπορευμάτων από και προς το λιμάνι να περνάει μέσα από την πόλη της Κορίνθου. Επίσης το μέτρο αυτό θα μειώσει και τις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που προέρχονται από το λιμάνι προς τους γύρω παραλιακούς οικισμούς (π.χ. Λουτράκι).

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ολοκλήρωση των νέων γραμμών του προαστιακού σιδηρόδρομου στο Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Σκοπός του μέτρου αυτού είναι η περαιτέρω ανάπτυξη του σύγχρονου και φιλικού προς το περιβάλλον μέσο σιδηροδρομικών μεταφορών που συνδέει την Αθήνα με τους οικισμούς τους Νομούς Κορινθίας. Η ολοκλήρωση των νέων γραμμών του προαστιακού θα βοηθήσει στην κατεύθυνση της διευκόλυνσης του εντόπιου εργατικού δυναμικού στην πρόσβασή του στην εργασία του ενώ και η πρόσβαση από τις περισσότερες περιοχές του Νομού προς την Αθήνα θα απαιτεί λιγότερο από μία ώρα και θα γίνεται ποιοτικά και με ασφάλεια. Επίσης θα βοηθήσει και στην περαιτέρω ανάπτυξη του παράκτιου τουρισμού του Νομού, αν και δεν πρέπει να μείνουμε μόνο προς αυτή την κατεύθυνση αλλά να κινηθούμε και προς την κατεύθυνση ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού και εναλλακτικών μορφών του.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.5.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση των αστικών μεταφορών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των αστικών μεταφορών. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί με την προμήθεια σύγχρονου τροχαίου υλικού, που θα σηματοδοτήσει την αναβάθμιση του τροχαίου υλικού με υλικό σύγχρονο το οποίο</p>

θα κάνει χρήση «φίλικών» προς το περιβάλλον καυσίμων (πχ φυσικό αέριο). Επίσης, μπορεί να επιτευχθεί με την ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών, όπου θα μπορέσουν να διασυνδεθούν καλύτερα οι ενδοδημοτικές αστικές συγκοινωνίες με τις υπεραστικές ανεξαρτήτου μορφής. Προβλέπεται έτσι η οργάνωση και η βελτιστοποίηση των δρομολογίων ώστε να είναι δυνατή η μετεπεβίβαση των επιβατών από το ένα μέσο στο άλλο με τον όσο το δυνατόν λιγότερο χρόνο αναμονής, δημιουργίας και καλύτερης οργάνωσης χώρων στάθμευσης οχημάτων κτλ.

Επίσης η προώθηση ενός προγράμματος δημιουργίας οργανωμένων χώρων στάθμευσης στους οικιστικούς χώρους και στους χώρους υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος μπορεί να συνδράμει στην επίτευξη της βελτίωσης των αστικών μεταφορών καθώς θα βελτιώσει τις συνθήκες στάθμευσης στις κεντρικές περιοχές, σε ορισμένες περικεντρικές ζώνες με υψηλές πυκνότητες κατοικίας (σε επόμενη χρονικά φάση), καθώς και σε χώρους υψηλού τουριστικού ενδιαφέροντος.

Τέλος κρίνεται επιβεβλημένη η διασύνδεση τουριστικού προϊόντος και αστικών μεταφορών. Η διασύνδεση αυτή θα χαρακτηρίζεται από ενέργειες που θα βελτιώσουν την προσβασιμότητα στις περιοχές όπου αναπτύσσεται το τουριστικό προϊόν του Νομού. Τέτοιες ενέργειες μπορούν να είναι η δημιουργία περιηγητικής λεωφορειακής γραμμής (μορφής hop on - hop off) η οποία θα συνδέει όλα τα τουριστικά σημεία του Νομού μεταξύ τους, με τα αστικά κέντρα και με άλλες μορφές μέσων μεταφοράς, η δημιουργία ειδικών στάσεων όπου θα μπορούν οι επιβάτες - τουρίστες να ενημερώνονται για τα δρομολόγια, τα σημεία ενδιαφέροντος και να κάνουν τις απαραίτητες κρατήσεις / αγορές εισιτηρίων κάνοντας χρήση νέων ευρυζωνικών τεχνολογιών κα. ιδιαίτερη δράση του μέτρου αυτού είναι η περιήγηση μέσω ακτοπλοΐας κατά μήκος του Ισθμού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.6.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση της οδικής ασφάλειας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η δράση αυτή μπορεί να επιτευχθεί καταρχήν με τη σύνταξη Στρατηγικού σχεδίου για την οδική ασφάλεια. Η υλοποίηση του μέτρου κρίνεται απαραίτητη καθώς μόνο βάσει ενός στρατηγικού σχεδίου μπορεί να αντιμετωπιστεί ολικά το θέμα της οδικής ασφάλειας στο Νομό. Στόχος του Στρατηγικού Σχεδίου θα είναι να προδιαγράψει όλες εκείνες τις ενέργειες που θα απαιτηθούν να γίνουν από όλους του εμπλεκόμενους φορείς του Νομού σε συντονισμό έτσι ώστε να υπάρξουν απτά και μετρήσιμα αποτελέσματα όπως η μείωση των τροχαίων ατυχημάτων και των θανάτων και σοβαρών τραυματισμών εξ αυτών κτλ. Η δράση μπορεί επίσης να επιτευχθεί με ενημέρωση - ευαισθητοποίηση των πολιτών μέσα από ενέργειες που θα απευθύνονται στο σύνολο των πολιτών του Νομού με κατεξοχήν στοχευόμενη ομάδα πληθυσμού αυτή των μαθητών και των εφήβων.</p> <p>Δράσεις του μέτρου θα είναι η επέκταση και εντατικοποίηση των μαθημάτων και δράσεων κυκλοφοριακής αγωγής στα σχολεία με σεμινάρια. Επίσης το μέτρο θα προωθήσει δράσεις ενεργοποίησης Πάρκων Κυκλοφοριακής Αγωγής στα αστικά κέντρα του Νομού.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.1. Ολοκλήρωση των Συστημάτων Συγκοινωνίας και Μεταφορών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.1.7.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Κατασκευή ποδηλατόδρομων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Κατασκευή ποδηλατοδρόμων σε αστικές και εξωαστικές περιοχές με στόχο την μείωση της κίνησης οχημάτων και την αναψυχή. Παράδειγμα μπορεί να αποτελέσει η δημιουργία ποδηλατοδρόμου Κορίνθου – Λουτρακίου.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.2. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.2.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Επέκταση του δικτύου φυσικού αερίου
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στον Νομό Κορινθίας έχουν αρχίσει να γίνονται υποδομές ενέργειας σε τομείς όπως η αιολική ενέργεια και η ηλιακή ενέργεια. Οι δράσεις αυτές πρέπει να έχουν περιβαλλοντικές δεσμεύσεις και να αποσκοπούν στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων. Η συγκεκριμένη δράση αποσκοπεί στη επέκταση των υποδομών του δικτύου Φυσικού Αερίου και στις απομακρυσμένες και ορεινές περιοχές του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.2. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.2.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης ενεργειακών αποθεμάτων του Νομού - παραγωγή ενέργειας από ήπιες και ανανεώσιμες πηγές
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση των υποδομών ενέργειας του Νομού. Συγκεκριμένα προτείνεται η παραγωγή ενέργειας σε ήπιες και ανανεώσιμες μορφές (αιολική ενέργεια, γεωθερμία, βιομάζα-βιοαέριο, φωτοβολταϊκά κτίρια) με την εκμετάλλευση των δυνατοτήτων συνεργασίας με τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και με βιολογικούς καθαρισμούς που μπορούν να παράγουν βιοαέριο.

Ο τομέας της ηλεκτρικής ενέργειας συμβάλλει καθοριστικά στην ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα της οικονομίας, διαμορφώνει σε πολλές περιπτώσεις το κόστος παραγωγής, ενώ διαμορφώνει το κόστος διαβίωσης των κατοίκων και των νοικοκυριών. Έχει όμως και σημαντική επίπτωση στο περιβάλλον.

Η δημιουργία μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ είναι δυνατόν να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και να μειώσει το κόστος παραγωγής βιομηχανικών μονάδων, να συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος, και στην μείωση της ενεργειακής εξάρτησης της χώρας.

Ακόμη, η εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών από σχήματα της τοπικής κοινωνίας θα ενισχύσει οικονομικά τους εμπλεκόμενους Δήμους και με κατάλληλες συμφωνίες θα μειώσει το κόστος διαβίωσης των κατοίκων και θα ενισχύσει τις οικονομικές δραστηριότητες που απαιτούν μεγάλες δαπάνες για ενέργεια.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.2. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.2.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Κατασκευή φωτοβολταϊκών οικισμών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Ένα πρόσφατο παράδειγμα φωτοβολταϊκού οικισμού στον Νομό Κορινθίας, όπως προαναφέρθηκε στην παρούσα εργασία, είναι αυτός στο Κοκκώνι Κορινθίας. Η

δράση αυτή έχει ως στόχο τη συνέχιση της δημιουργίας τέτοιων οικισμών στο Νομό για ευπαθείς ομάδες κατοίκων της Κορινθίας και γενικότερα για ομάδες του Νομού που βρίσκονται σε μειονεκτική κοινωνικά θέση.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.2. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.2.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ολοκλήρωση αιολικών πάρκων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή έχει ως στόχο την ολοκλήρωση των αιολικών πάρκων στις θέσεις Προφήτης Ηλίας – Πολίτης – Μεγαλοκορφή και στο Στεφάνι Κορινθίας, καθώς και την έναρξη της λειτουργίας του αιολικού πάρκου στο Αγγελόκαστρο.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.2. Ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.2.5.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Παραγωγή ενέργειας από βιομάζα και απορρίμματα
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αφορά τους ΟΤΑ του Νομού για την δημιουργία μονάδων εκμετάλλευσης των απορριμμάτων. Η υλοποίηση αυτής της δράσης θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για οικονομικότερη παραγωγή ενέργειας που θα μπορεί να διανέμεται στο νομαρχιακό δίκτυο με προφανή οφέλη για το Νομό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.3. Ενίσχυση των συστημάτων τηλεπικοινωνιών - πρόσβαση σε ευρυζωνικές υποδομές
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.3.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η συγκεκριμένη δράση είναι άμεσα συνδεδεμένη με αυτές που επιδιώκουν την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και την ενίσχυση της απασχόλησης.</p> <p>Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των τηλεπικοινωνιών και την ένταξη των κατοίκων του Νομού Κορινθίας στην Κοινωνία Πληροφορίας. Για την υλοποίηση της δράσης προτείνονται η συνεργασία με την «Κοινωνία της Πληροφορίας» για πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα και στήριξη με αποτελεσματικές υπηρεσίες προς τους πελάτες, και η ουσιαστική ενίσχυση υποδομών ΚτΠ για ανάπτυξη υπηρεσιών ΤΠΕ.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
1. Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
1.3. Ενίσχυση των συστημάτων τηλεπικοινωνιών - πρόσβαση σε ευρυζωνικές υποδομές
ΚΩΔΙΚΟΣ
1.3.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη ασύρματων δικτύων και υπηρεσιών σε απομακρυσμένες περιοχές
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των τηλεπικοινωνιών και την ένταξη των κατοίκων του Νομού στην Κοινωνία Πληροφορίας. Για την υλοποίηση της δράσης προτείνεται η ανάπτυξη ασύρματων δικτύων και υπηρεσιών σε</p>

απομακρυσμένες περιοχές όπως για παράδειγμα οι ορεινές περιοχές της Ζήρειας.

3.3.2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Διαχείριση φυσικού περιβάλλοντος - Κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων ολοκληρωμένης διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών και οικοσυστημάτων - Περιοχές NATURA 2000
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση περιλαμβάνει την ίδρυση και ενεργοποίηση των φορέων διαχείρισης για τις περιοχές NATURA 2000 του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Έργα διαχείρισης στερεών και επικίνδυνων αποβλήτων-Έργα διαχείρισης υγρών αποβλήτων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι να προωθήσει έργα υποδομών για την αποτελεσματική διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων, καθώς και των επικίνδυνων αποβλήτων.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αποκατάσταση μολυσμένης γης (ΧΑΔΑκλπ)
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στο Νομό βρίσκονται 72 ΧΑΔΑ από τους οποίους οι 29 του δήμου Σικυνίων και όλοι των δήμων Κορίνθου και Τενέας έχουν κριθεί ανενεργοί και χρειάζονται αποκατάσταση. Η δράση αυτή θα συμβάλλει στην επίσπευση των διαδικασιών αποκατάστασης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία διανομαρχιακού ΧΥΤΑ
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στο να επιταχύνει και να επισπεύσει τις διαδικασίες για την κατασκευή του διανομαρχιακού ΧΥΤΑ στην Αρκαδία που αποτελεί ανάγκη με χαρακτήρα επιτελικό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.5.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Στρατηγικό Σχέδιο διαχείρισης ΧΥΤΑ και ανακύκλωσης στο Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή δίνει έμφαση στην περιβαλλοντική προστασία και την δημιουργία κουλτούρας ανακύκλωσης στον Νομό, όπως επίσης και στη δημιουργία επιχειρηματικών ευκαιριών στον τομέα της ανακύκλωσης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.6.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εφαρμογή σχεδίων και μέτρων για την διατήρηση της κατάστασης περιβάλλοντος και την πρόληψη των κινδύνων - αντιπλημμυρικά έργα
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Μέσω έργων και σχεδίων κατά των πλημμυρών, διαβρώσεων και κατολισθήσεων, πυρκαγιών κτλ., η συγκεκριμένη δράση στοχεύει να συμβάλει στην πρόληψη των κινδύνων για το φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.7.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ορθολογική διαχείριση υδάτινων πόρων - διαχείριση και διανομή του νερού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση περιλαμβάνει έργα και συστήματα για την ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων της καθώς και ενισχύσεις σχεδίων που αφορούν στη διαχείριση και διανομή του νερού ώστε να υπάρξει διασφάλιση ποιότητας και αποφυγή της

σπατάλης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.8.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δράσεις για δομημένο περιβάλλον - Χωροταξία - Πολεοδομία - Αστικές Αναπλάσεις
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Για τη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος η δράση στοχεύει στην ενίσχυση χωροταξικών και πολεοδομικών σχεδίων και παρεμβάσεων καθώς και σημαντικής κλίμακας αστικές παρεμβάσεις που θα βελτιώνουν την ποιότητα ζωής και την αστική βιωσιμότητα.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.9.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Υπολογισμός με μελέτη της φέρουσας ικανότητας και οργάνωσης τουριστικής ανάπτυξης των ορεινών περιοχών με γνώμονα την αειφορία και τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι η εκπόνηση μελέτης στην οποία θα προτείνονται τρόποι οργάνωσης της τουριστικής ανάπτυξης του Νομού με σεβασμό στην πολιτιστική παράδοση της περιοχής και στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.10.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Μελέτη διαχείρισης των βοσκοτόπων και τήρησης της βοσκοϊκανότητας ώστε να αποτραπεί η υποβάθμιση και η διάβρωση των εδαφών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αφορά στην εκπόνηση μελετών διαχείρισης βοσκοτόπων, σε περιοχές όπου υπάρχει υποβάθμισή τους, διάβρωση εδαφών λόγω υπερβόσκησης και κακή διατροφική κατάσταση των ζώων.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.11.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Πρόγραμμα ελέγχου της γεωργικής ρύπανσης στις αγροτικές περιοχές
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση περιλαμβάνει τη σύσταση μηχανισμού ελέγχου της γεωργικής ρύπανσης με τη διενέργεια τακτικών ελέγχων σε δείγματα εδάφους, καρπών, φύλλων κ.λπ. αγροτικών προϊόντων με στόχο τον εντοπισμό (ή μη) υπολειμμάτων αγροχημικών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.12.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αύξηση των χώρων πρασίνου στους δήμους και τους μεγαλύτερους οικισμούς
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των πολεοδομικών και περιβαλλοντικών συνθηκών στην Κόρινθο και τους μεγαλύτερους οικισμούς του Νομού. Περιλαμβάνει την αύξηση του ποσοστού των χώρων πρασίνου στον αστικό χώρο, με χρήση μη αξιοποιημένων πολεοδομικών μηχανισμών και επίσης την καλύτερη συντήρηση και την αξιοποίηση των υφιστάμενων χώρων πρασίνου. Οι πολεοδομικοί μηχανισμοί προϋποθέτουν ορθό πολεοδομικό σχεδιασμό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.1. Παρεμβάσεις περιβάλλοντος
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.1.13.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αποτροπή της κατασκευής εργοστασίου χημικών στην περιοχή του Σουσσακίου στους Αγ. Θεόδωρους
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η συγκεκριμένη δράση έχει ως στόχο την αποτροπή και πλήρη απαγόρευση της εγκατάστασης του εργοστασίου χημικών της Soussaki Logistics και κάθε άλλου ανάλογου εργοστασίου στην περιοχή του Σουσσακίου και γενικότερα στην ευρύτερη περιοχή της Κορινθίας.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία τμημάτων Ανώτερης/Ανώτατης Εκπαίδευσης, των οποίων το αντικείμενο σπουδών θα είναι σχετικό με την τοπική οικονομία του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η δράση προβλέπει την ενεργή υποστήριξη από μέρους των φορέων του Νομού έτσι ώστε να προωθηθεί η δημιουργία νέων τμημάτων Ανώτερης Εκπαίδευσης στο Νομό Κορινθίας. Βασικό στοιχείο για την επιτυχία αυτού του μέτρου είναι τα τμήματα που θα δημιουργηθούν να έχουν προηγουμένως σχεδιαστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν ως αντικείμενο τομείς όπου ο Νομός έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα έτσι ώστε αφ' ενός μεν η λειτουργία των τμημάτων να έχει πραγματικό αντικείμενο, αφ' ετέρου δε η λειτουργία τους να συμβάλλει στην περαιτέρω ανάπτυξη αυτών των πλεονεκτημάτων μέσω της διασύνδεσης των τμημάτων με τους ενεργούς οικονομικούς τομείς του Νομού, και τις βιομηχανικές περιοχές του.</p> <p>Τα οφέλη που θα προκύψουν θα είναι πέραν της ανάπτυξης, η συγκράτηση νέου πληθυσμού στο Νομό μέσω της δημιουργίας ευκαιριών απασχόλησης και η βελτίωση του μορφωτικού επιπέδου του πληθυσμού του Νομού.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία υποδομών και εξοπλισμών για τη βελτίωση της ποιότητας της

εκπαίδευσης και της έρευνας (τριτοβάθμια εκπαίδευση)
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση στοχεύει στην αναβάθμιση και επέκταση των υποδομών στην εκπαίδευση και την έρευνα με έμφαση την τριτοβάθμια. Επίσης, προβλέπει την απόκτηση κατάλληλων εξοπλισμών για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εκσυγχρονισμός και βελτίωση κτιριακών και αύλιων υποδομών των σχολείων όλων των βαθμίδων και δημιουργία αιθουσών εκδηλώσεων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση των βασικών υποδομών του κλάδου της παιδείας. Συγκεκριμένα προτείνεται η βελτίωση κτιριακών και αύλιων υποδομών των σχολείων όλων των βαθμίδων. Ο στόχος είναι να αρθούν σημαντικά προβλήματα που έχουν σήμερα τα σχολεία, να γίνουν τα σχολεία ευπρεπέστερα καλύτερα από περιβαλλοντική άποψη και ασφαλέστερα, ώστε να καταστούν και ελκυστικότερα για τους μαθητές και εργαζόμενους. Σημαντική είναι η κατασκευή και λειτουργία εξοπλισμένων αιθουσών εκδηλώσεων για τις ανάγκες των σχολείων, ιδανικά μία ανά σχολείο ή ανά συγκρότημα. Θετικό είναι το παράδειγμα της τοποθέτησης φωτοβολταϊκών στο γυμνάσιο – λύκειο Λουτρακίου.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.4.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία και ενίσχυση βιβλιοθηκών και εργαστηρίων για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δημιουργία εργαστηρίων και βιβλιοθηκών και η απόκτηση των αναγκαίων εξοπλισμών και μέσων βρίσκεται στον πυρήνα της εν λόγω δράσης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.5.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Επέκταση και αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι η επέκταση και αναβάθμιση του ηλεκτρονικού εξοπλισμού όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, καθώς όπως είναι γνωστό σε διάστημα λίγων ετών ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός απαξιώνεται τεχνολογικά. Η συνεχής ανάγκη επικαιροποίησης των γνώσεων συνοδεύεται και από την αντίστοιχη ανάγκη επικαιροποίησης του εξοπλισμού. Ο στόχος είναι το κάθε σχολείο να έχει μια πλήρως εξοπλισμένη αίθουσα πληροφορικής για τις ανάγκες των μαθητών, με ευρεία πρόσβαση τις ώρες που δεν διεξάγεται μάθημα, όπως επίσης και ο εφοδιασμός όλων των γραφείων των καθηγητών με Η/Υ και τα απαραίτητα περιφερειακά.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.6.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία υποδομών σχολείων εκπαίδευσης ενηλίκων, σχολείων γονέων και σχολείων Β' ευκαιρίας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δημιουργία υποδομών εκπαίδευσης ενηλίκων, σχολείων γονέων και σχολείων δεύτερης ευκαιρίας αποτελεί το βασικό σκοπό της δράσης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.7.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ίδρυση παρατηρίου απασχόλησης στο Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Λόγω του τρόπου υπολογισμού της ανεργίας και της απασχόλησης πολύ συχνά διαφορετικές πηγές στοιχείων δίνουν διαφορετική εικόνα της ανεργίας και της απασχόλησης στο Νομό. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο οι επίσημες στατιστικές να δείχνουν ύφεση και χαμηλά ποσοστά ανεργίας (σε σχέση με τον μέσο όρο της Χώρας), ενώ άλλες μελέτες να δείχνουν το αντίστροφο. Το γεγονός αυτό σηματοδοτεί την ανάγκη ύπαρξης αξιόπιστων μηχανισμών καταγραφής της ανεργίας με την μορφή τοπικών παρατηρητηρίων απασχόλησης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.8.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση των υποδομών των κρατικών υπηρεσιών που ασχολούνται με ζητήματα ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Οι υποδομές των κρατικών υπηρεσιών (πχ ΟΑΕΔ) που βοηθούν την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των κοινωνικά μειονεκτικών ομάδων ή των ομάδων με ειδικά προβλήματα, προσφέρουν σημαντικό έργο και πρέπει να ενισχυθούν με προσωπικό και υποδομές.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.9.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εκπαιδευτικά προγράμματα σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος του μέτρου είναι να διευκολύνει την δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα μουσεία του Νομού και στους αρχαιολογικούς χώρους, έτσι ώστε πέρα από την «στείρα» πολλές φορές παρουσίαση των σχετικών θεματικών ενοτήτων στις σχολικές αίθουσες να υπάρχει η ζωντανή παρουσίαση στο χώρο.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.10.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Διασύνδεση με γρήγορα σχολικά και εκπαιδευτικά δίκτυα (GU - net, school - net) και υποδομές (ΕΔΕΤ, Grids) για πρόσβαση των νέων στο πολιτιστικό απόθεμα του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος του μέτρου είναι να προσφέρει σε μαθητές και σπουδαστές του Νομού επιπλέον πληροφόρηση και να στους συνδράμει στη διαδικασία μάθησης

κάνοντας χρήση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής. Έτσι, το πολιτιστικό απόθεμα του Νομού μπορεί να γίνει ευκολότερα προσβάσιμο από αυτούς που ζητούν να μάθουν επιπλέον στοιχεία για τον Νομό ενώ παράλληλα συμβάλλει στην ερευνητική δραστηριότητα.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.11.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Διαρκής βελτίωση και αναβάθμιση των υπηρεσιών στην απασχόληση
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Το μέτρο αυτό έχει σκοπό να δημιουργήσει τις υποδομές εκείνες που θα θέσουν τις βάσεις για αειφόρα βελτίωση και αναβάθμιση των υπηρεσιών του Νομού που σχετίζονται με την απασχόληση.</p> <p>Τέτοιες δράσεις σε συμπλήρωμα του έργου που παρέχουν οι τοπικές υπηρεσίες του ΟΑΕΔ στο Νομό μπορούν να είναι η δημιουργία ειδικού παρατηρητηρίου για την απασχόληση στον Νομό Κορινθίας με σκοπό την ανάπτυξη ερευνητικού και μελετητικού έργου, καθώς και τη παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης στο εργατικό δυναμικό του Νομού.</p> <p>Βασικό στοιχείο επιτυχίας των δράσεων θα είναι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών της πληροφορικής.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.2. Κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες (απασχόληση)
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.2.12.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προώθηση ενεργητικών μέτρων για την απασχόληση με βάση τη διασφάλιση της δυνατότητας πρόσβασης όλων (νέων και γυναικών) στην αγορά εργασίας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Το μέτρο στοχεύει στο να διασφαλίσει πρωτίστως την προσβασιμότητα στην αγορά εργασίας των ευπαθών ομάδων όπως οι χρόνια άνεργοι, άτομα με ειδικές δεξιότητες, γυναίκες κτλ.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση δημόσιων τουριστικών υποδομών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στη βελτίωση ή δημιουργία νέων τουριστικών υποδομών, οι οποίες λόγω της φύσης τους οφείλουν να αναπτυχθούν από δημόσιους φορείς. Η δράση αυτή αναφέρεται σε έργα όπως είναι η δημιουργία μονοπατιών, η κατασκευή χώρων στάθμευσης σε τουριστικούς προορισμούς κ.ά.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη στρατηγικής για την τουριστική προβολή του Νομού

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ο τουρισμός αποτελεί μια δραστηριότητα ενταγμένη στο συνολικό τοπικό κοινωνικοοικονομικό και οικολογικό σύστημα. Δεν υπάρχει κανένα πεδίο της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας που να μην επηρεάζει και να μην επηρεάζεται από την τουριστική δραστηριότητα. Συνεπώς, λόγω αυτής της φύσης του αλλά και λόγω της ιδιαίτερα σημαντικής συμβολής του στην περιφερειακή ανάπτυξη είναι αναγκαία η συμμετοχή όλων των εμπλεκομένων (πχ κρατικών φορέων, αυτοδιοίκησης, επιχειρήσεων, εργαζομένων, επιστήμης, κοινωνίας πολιτών) στο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης και στην άσκηση της τουριστικής πολιτικής. Στόχος της δράσης είναι, λοιπόν, η δημιουργία ενός τοπικού συστήματος (φόρουμ) διαβούλευσης, σχεδιασμού, προγραμματισμού, άσκησης και αξιολόγησης της τουριστικής πολιτικής και η ενίσχυση και η ενοποίησή όλων των σύγχρονων μορφών προβολής τόσο της αυτοδιοίκησης όσο και των επιχειρήσεων σε ένα κοινό στρατηγικό πλάνο.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Τουριστικός χωρικός σχεδιασμός
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ο τουρισμός συνιστά μια δραστηριότητα με έντονη χωρική διάσταση. Η διάσταση αυτή αναφέρεται αφενός στις χρήσεις γης και αφετέρου στην διασπορά των τουριστικών πόρων και της τουριστικής δραστηριότητας.</p> <p>Στόχος της δράσης είναι στο πλαίσιο του εθνικού και του περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού να προσδιορίσει σε επίπεδο Νομού ή/και δήμων τις χρήσεις γης ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο της καθυστέρησης ή αναβολής τουριστικών επενδύσεων. Επίσης, ο χωρικός τουριστικός σχεδιασμός θα πρέπει να προάγει τη χωρική διασπορά της τουριστικής δραστηριότητας μέσω της</p>

ανάπτυξης όλων των μορφών τουρισμού. Ακόμη, ο προσδιορισμός της φέρουσας ικανότητας των επί μέρους περιοχών θα προσδιορίσει την τοπική τουριστική επενδυτική πολιτική.

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις του μέτρου είναι η αποφυγή συγκρούσεων χρήσης γης, η βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος και των επενδύσεων, η μεγαλύτερη χωρική διασπορά της τουριστικής δραστηριότητας, η αναβάθμιση της ποιότητας μέσω αποφυγής υπερβάσεων της φέρουσας τουριστικής ικανότητας, η διασφάλιση της βιωσιμότητας της τουριστικής ανάπτυξης, ο καλύτερος σχεδιασμός και η αποδοτικότερη χρήση των υποδομών κ.ά.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προσέλκυση νέων επενδύσεων και τόνωση της τουριστικής επιχειρηματικότητας (ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων)
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Βασικός στόχος της δράσης είναι η προσέλκυση επενδύσεων στο χώρο του τουρισμού. Ειδικότερα, η δράση αποσκοπεί καταρχάς στο να προσελκύσει το ενδιαφέρον επενδυτών με αποδεδειγμένη εμπειρία στην παραγωγή και προσφορά ποιοτικών υπηρεσιών, αλλά και θετική εικόνα στη τουριστική αγορά. Επίσης, άλλος ειδικός στόχος είναι η ενεργοποίηση της τοπικής οικονομίας να στραφεί σε τουριστικές δραστηριότητες παραδοσιακής αλλά και εναλλακτικής μορφής. Η δράση αυτή περιλαμβάνει ειδικές ενέργειες όπως είναι η προβολή της περιοχής, η απευθείας ενημέρωση-επαφή με επώνυμους επενδυτές, η δημιουργία τοπικού επενδυτικού κλίματος μέσω εκστρατείας ενημέρωσης κ.ά.
Αναμενόμενες επιπτώσεις της δράσης είναι η αύξηση των τουριστικών

επιχειρήσεων και επενδύσεων, η αναβάθμιση και διεύρυνση των προσφερόμενων υπηρεσιών, η προβολή της περιοχής λόγω εγκατάστασης επώνυμων επιχειρήσεων, η διάδοση εμπειριών και καλών πρακτικών στις υφιστάμενες επιχειρήσεις, η καλύτερη πρόσβαση στη διεθνή τουριστική αγορά, η διενέργεια μεγάλων ειδικών επενδύσεων (π.χ. τελεφερίκ, συνεδριακά κέντρα, Θεραπευτικός τουρισμός) κ.ά.

Η δράση αυτή είναι απολύτως συμπληρωματική με όλες τις υπόλοιπες δράσεις που αφορούν στον τουρισμό. Η αύξηση του τουριστικού ρεύματος και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου δεν μπορεί να γίνει χωρίς την ύπαρξη ποιοτικών τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.5.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Διεύρυνση και θεματική διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ο Νομός Κορινθίας διαθέτει σε πολύ μεγάλο βαθμό σχεδόν όλους τους τουριστικούς πόρους και συνεπώς είναι σε θέση να αναπτύξει πολλές από τις σύγχρονες μορφές τουρισμού (πχ θαλάσσιο- μαζικό, θαλάσσιο-οικολογικό, ορεινό, δασικό, πολιτιστικό, συνεδριακό, ερευνητικό-εκπαιδευτικό, αγροτουρισμό, ψυχαγωγικό κ.ά.).</p> <p>Στόχος της δράσης είναι να δώσει ώθηση σε επενδύσεις σε εκείνες τις μορφές τουρισμού όπου ενώ έχει αναμφισβήτητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, διαπιστώνεται είτε η έλλειψη επαρκών υποδομών και επιχειρηματικών δράσεων είτε η μέχρι σήμερα αξιοποίηση των πόρων υπήρξε ελλιπής.</p>

Αναμενόμενα αποτελέσματα της δράσης είναι η αύξηση του αριθμού των επισκεπτών, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η αύξηση των τουριστικών επενδύσεων, η ανάπτυξη νέων μορφών τουριστικής επιχειρηματικότητας, η αύξηση της απασχόλησης, η μεγαλύτερη χωρική διασπορά των επισκεπτών, η μεγαλύτερη σύνδεση μεταξύ των επί μέρους μορφών τουρισμού κ.ά.

Η δράση αυτή είναι απολύτως συμπληρωματική με όλες τις υπόλοιπες δράσεις που αφορούν στην ανάπτυξη του τουρισμού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.6.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αναβάθμιση της ποιότητας και πιστοποίησης των παρεχόμενων τουριστικών και συνοδευτικών υπηρεσιών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι να ενισχύσει επενδύσεις και άλλες πρωτοβουλίες των υφιστάμενων επιχειρήσεων (πχ ξενοδοχείων και ξενώνων, μεταφοράς επισκεπτών, τουριστικών πρακτορείων, εστίασης και αναψυχής, προβολής και διαφήμισης, ενημέρωσης-ξενάγησης κ.ά.) ώστε να βελτιώσουν σημαντικά τις προσφερόμενες υπηρεσίες τους. Απώτερος στόχος είναι η συνεχής αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού

ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.7.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού στον κλάδο του τουρισμού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ο τουρισμός συνιστά έναν κλάδο έντασης εργασίας αλλά και έντασης γνώσης.</p> <p>Στόχος της δράσης είναι να συμβάλει μέσω ειδικών προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενημέρωσης στην συνεχή αναβάθμιση του ανθρώπινου εργατικού δυναμικού σε μια σειρά από ειδικά θέματα του τουριστικού κυκλώματος.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.8.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Σύνδεση του τουρισμού με την τοπική οικονομία και πολιτισμό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Προκειμένου η τουριστική δραστηριότητα να έχει σημαντική πολλαπλασιαστική συμβολή στην τοπική ανάπτυξη και να αναβαθμισθεί και ο βαθμός αποδοχής της στην τοπική κοινωνία είναι αναγκαίο να χρησιμοποιεί σε μεγάλο βαθμό τοπικές εισροές (πχ υλικά και εργασία κατά τη διενέργεια τουριστικών επενδύσεων, καταναλωτικά αγαθά και εργασία κατά τη λειτουργία τους).</p> <p>Επίσης, είναι σημαντικό να αξιοποιεί ως εισροή τα τοπικά πολιτιστικά αγαθά και να συνδέεται όσο πιο αρμονικά γίνεται με τη ζώσα πολιτιστική και κοινωνική ζωή.</p> <p>Σκοπός της δράσης είναι να ενισχύσει δράσεις (π.χ. προδιαγραφές κατασκευών, προγραμματικές συμφωνίες, προγράμματα απασχόλησης, ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων) που θα προωθούν την παραπάνω διασύνδεση.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.9.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση του συνεδριακού τουρισμού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Ο Νομός Κορινθίας προσφέρεται για την ανάπτυξη εθνικού και διεθνούς συνεδριακού τουρισμού.</p> <p>Στόχος της δράσης είναι η ανάπτυξη συνολικής στρατηγικής και ο συντονισμός των ενεργειών όλων των εμπλεκομένων για την ανάδειξη του Νομού σε συνεδριακό τόπο πρώτης γραμμής σε εθνικό επίπεδο, με την αξιοποίηση αιθουσών ιδιωτικών ξενοδοχείων και συνεδριακών κέντρων που υπάρχουν στο Νομό (π.χ. συνεδριακό κέντρο Λουτρακίου) ή τη δημιουργία νέων υποδομών.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.10.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Επιχειρησιακά Σχέδια επωνυμίας και ταυτότητας των τουριστικών προορισμών του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Στόχος της προτεινόμενης δράσης είναι η πιστοποίηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις τουριστικές επιχειρήσεις (π.χ. ISO, EMAS) καθώς και η ανάπτυξη και εφαρμογή ενός τοπικού ή περιφερειακού συστήματος πιστοποίησης της ποιότητας. Επίσης, οι ειδικοί τουριστικοί προορισμοί θα μπορούσαν να πιστοποιηθούν για την αειφορική διαχείριση του τουρισμού (π.χ.</p>

EMAS, ECOTOURISM) και να αποκτήσουν ταυτότητα μέσω προβολής και συμμετοχής σε διεθνής και ευρωπαϊκά δίκτυα.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.3. Παρεμβάσεις τουρισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.3.11.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση αγροτουρισμού, ιαματικού τουρισμού, εκπαιδευτικού και πολιτιστικού τουρισμού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στις ενέργειες που θα τονώσουν την υπάρχουσα παρουσία των μορφών αυτών τουρισμού στο Νομό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.4. Παρεμβάσεις πολιτισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.4.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς - ανάπτυξη πολιτιστικών υποδομών και υπηρεσιών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η περιοχή διαθέτει μια ιδιαίτερα σημαντική πολιτιστική παράδοση η οποία θα προστατευτεί και αναδειχθεί μέσω έργων και σχεδίων προστασίας καθώς και μέσω της δημιουργίας νέων υποδομών και υπηρεσιών.
Η δράση στοχεύει παράλληλα στο να τονώσει την ενδονομαρχιακή αλλά και την εξωνομαρχιακή ζήτηση στα μνημεία, τους αρχαιολογικούς χώρους και τα μουσεία

του Νομού. Το μέτρο θα σηματοδοτήσει δράσεις όπως έργα ανάπλασης στους χώρους, χορήγηση κάρτας ελεύθερης εισόδου ή μειωμένου εισιτηρίου σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού, δημιουργία επικοινωνιακού υλικού (π.χ. CD) και διανομή του σε σχολεία του Νομού κλπ.

Σκοπός του μέτρου είναι έτσι επίσης να προωθήσει εφαρμογές Η/Υ για πληροφόρηση (πχ info kiosk, gis πολιτιστικών χώρων), για καταγραφή και αναπαράσταση (2D, 3D), για δημιουργία μέσων προβολής και διάδοσης πολιτιστικών στοιχείων (CD, DVD ROM, εκδόσεις), για διατήρηση και συντήρηση εκθεμάτων (π.χ. αρχείων, φωτογραφιών, λαογραφικού υλικού, αρχαιολογικού υλικού), κ.ά.

Το έργο αυτό θα έχει σημαντική συμβολή στην αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων, στην ανάδειξη και διάδοση αυτών, στη διαφύλαξη, προστασία και βελτίωση, στην ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας κ.ά.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.4. Παρεμβάσεις πολιτισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.4.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Σύνδεση αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων με πολιτιστικούς θεσμούς
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος του μέτρου είναι να δημιουργήσει δράσεις που θα συνδέουν τους αρχαιολογικούς χώρους και τόπους ιστορικής μνήμης με πολιτιστικούς θεσμούς που σκοπό θα έχουν κυρίως τη διατήρηση της συλλογικής ιστορικής μνήμης αλλά και την ανάδειξη του πολιτισμού του Νομού. Σημαντικό παράδειγμα στην Κορινθία είναι η αναβίωση των Αρχαίων Νεμεακών Αγώνων στον αρχαιολογικό χώρο της Νεμέας.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.4. Παρεμβάσεις πολιτισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.4.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προστασία και ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων σε βασικούς τουριστικούς προορισμούς του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή στοχεύει στη δημιουργία μιας σειράς ενεργειών που θα αναδείξουν τα μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους του Νομού Κορινθίας σε σημεία κεντρικού τουριστικού ενδιαφέροντος. Η ανάπλαση των περιβαλλόντων χώρων και η συντήρηση των μνημείων αποτελούν κεντρικές δράσεις του μέτρου αυτού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.4. Παρεμβάσεις πολιτισμού
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.4.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη σύγχρονου πολιτισμού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αναφέρεται στην ενίσχυση υποδομών και δομών για την προώθηση του σύγχρονου πολιτισμού (πχ μουσική, εικαστικές τέχνες, θέατρο, θεματικά πάρκα κ.ά.). Βασική ενέργεια προς αυτή την κατεύθυνση είναι η δημιουργία βασικών υποδομών που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη και ανάδειξη του σύγχρονου πολιτισμού του Νομού (η δημιουργία παραρτήματος σύγχρονης τέχνης στην Κόρινθο, δημιουργία θεάτρου εκδηλώσεων στο Λουτράκι κλπ.). Άλλες ενέργειες είναι η ενίσχυση της προσβασιμότητας σε βάσεις δεδομένων πολιτιστικού περιεχομένου με τη δημιουργία χώρων πρόσβασης (ηλεκτρονικών ή μη) για την προβολή του πολιτιστικού αποθέματος του Νομού Κορινθίας, η συμμετοχή στην

Ανάπτυξη του Αρχείου Μνημείων και του Αρχαιολογικού Κτηματολογίου ώστε να ενισχυθεί η επίσημη καταγραφή των τόπων πολιτισμού του Νομού και τέλος η ενίσχυση ερευνητικών προγραμμάτων και η συνεργασία με πανεπιστήμια ώστε να ενισχυθεί η έρευνα επί του πολιτιστικού προϊόντος του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.5. Υγεία και Πρόνοια
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.5.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη και ενίσχυση υποδομών Πρωτοβάθμιας Υγείας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Παρότι η Κόρινθος διαθέτει δημόσιο Γενικό Νοσοκομείο, λόγω της χαμηλής ποιότητας παροχής υπηρεσιών και των λιγοστών υποδομών, πολλοί κάτοικοι του Νομού με σοβαρά προβλήματα του Νομού αναγκάζονται να επισκεφτούν τα νοσοκομεία της Αθήνας. Η δράση αυτή θα συμβάλλει στην βελτίωση των υποδομών του Νοσοκομείου στην πόλη της Κορίνθου. Επίσης, η δημιουργία και βελτίωση των υποδομών πολυϊατρείων αστικού τύπου και αστικών κέντρων υγείας βρίσκονται στο επίκεντρο της εν λόγω δράσης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.5. Υγεία και Πρόνοια
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.5.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία και ανάπτυξη υποδομών στη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια περίθαλψη κυρίως για τις ορεινές περιοχές του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αναφέρεται σε έργα επέκτασης και εκσυγχρονισμού, συντήρησης κλπ

των υφιστάμενων μονάδων υγείας καθώς και τη δημιουργία ειδικών μονάδων υγείας ιδιαίτερα στις ορεινές περιοχές του Νομού. Επίσης, η απόκτηση, ανανέωση και βελτίωση των εξοπλισμών υγείας περιλαμβάνονται στην εν λόγω δράση.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.5. Υγεία και Πρόνοια
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.5.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Κάλυψη των υπαρχόντων θέσεων αγροτικών ιατρών και δημιουργία νέων θέσεων για τα ιατρεία κυρίως των ορεινών περιοχών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Ένα από τα βασικότερα προβλήματα στις ορεινές περιοχές της Κορινθίας είναι η καθυστέρηση κάλυψης των θέσεων των αγροτικών ιατρών στο σύνολο των περιφερειακών ιατρείων. Οι κάτοικοι των ορεινών περιοχών στερούνται ως εκ τούτου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Οι αρνητικές επιπτώσεις στο σύνολο των μονίμων κατοίκων των περιοχών αυτών, ηλικιωμένων ή μη, είναι ορατές. Τα Κέντρα Υγείας αγροτικού τύπου, στο χώρο ευθύνης των οποίων ανήκουν τα περιφερειακά ιατρεία, λόγω έλλειψης ιατρικού προσωπικού αντιμετωπίζουν έντονα λειτουργικά προβλήματα, με κυριότερο την κάλυψη των εφημεριών.
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην επιτάχυνση των διαδικασιών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.5. Υγεία και Πρόνοια
ΚΩΔΙΚΟΣ

2.5.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Υποδομές κοινωνικής φροντίδας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η έμφαση της δράσης δίδεται στην δημιουργία νέων υποδομών και δομών κοινωνικής φροντίδας για την αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών (π.χ. κέντρα αποκατάστασης), για τη φροντίδα ανθρώπων που πάσχουν από τη νόσο του Αλτσχάϊμερ, κέντρων ημέρας σε αστικά κέντρα και κινητών μονάδων.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δράσεις που αφορούν τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Σκοπός της δράσης είναι η προώθηση σχεδίων προσβασιμότητας, πρόνοιας, περιβάλλοντος, υποδομών πρόσβασης ΑΜΕΑ σε αστικές και αγροτικές περιοχές.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία και ενίσχυση νέων μορφών υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η απουσία σύγχρονων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο (π.χ. διοίκησης, πολιτισμού και αναψυχής, κοινωνικών λειτουργιών, υγείας, εκπαίδευσης, οικονομικών συμβουλών, αγροτικής ενημέρωσης κ.ά.) αποτελούν εμπόδιο για την τοπική ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής. Στόχος της δράσης είναι να ενισχύσει τη δημιουργία και παροχή υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προώθηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης για τις μειονεκτικές περιοχές του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Για την ενίσχυση της ανάπτυξης των ειδικών μειονεκτικών περιοχών του Νομού (π.χ. ορεινές περιοχές) απαιτείται η εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης της υπαίθρου όπως τα ΟΠΑΑΧ. Συνεπώς, στόχος της δράσης είναι η συνέχιση και διεύρυνση της εφαρμογής ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων υπέρ των αναπτυξιακά υστερουσών περιοχών του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ολοκλήρωση της κατασκευής του Φράγματος στον ποταμό Ασωπό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η ολοκλήρωση του παραπάνω έργου θα έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της σπατάλης του υδάτινου δυναμικού του Νομού αλλά και την μείωση του κόστους παραγωγής της αγροτικής οικονομίας για την περιοχή της Νεμέας όπου ο πρωτογενής τομέας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.5.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση και μείωση των αλιευτικών κέντρων στο Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην μείωση των αλιευτικών εγκαταστάσεων του Νομού προς το Σαρωνικό Κόλπο και τη βελτίωση όσων θα παραμείνουν. Δράσεις για τη βελτίωση της αλιευτικής δραστηριότητας στην Κορινθία θα είναι η βελτίωση συγκεκριμένων υποδομών που συντελούν στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση της ασφάλειας του επαγγέλματος, όπως η βελτίωση της πρόσβασης των αλιευμάτων στις αγορές, η επωνυμοποίηση του προϊόντος, η ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων του κλάδου και η εφαρμογή αειφορικών συστημάτων διαχείρισης του θαλάσσιου πλούτου του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.6.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ

Οργάνωση και στήριξη δράσεων για την προστασία του περιβάλλοντος από τη νιτρορύπανση από τα λιπάσματα των αγροτικών καλλιεργειών – περαιτέρω προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση του περιβαλλοντικού παραδοτέου του πρωτογενή τομέα. Μέσα από τη δράση αυτή προτείνεται και η όσο το δυνατό μεγαλύτερη προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.7.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Λειτουργία εργαστηρίων καινοτομικής παραγωγής
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η προώθηση εργαστηρίων καινοτομικής παραγωγής θα συμβάλλει στην ενίσχυση της παραγωγής νέων και παραδοσιακών προϊόντων.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.8.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των ορεινών περιοχών του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή στοχεύει στην αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των περιοχών του ορεινού όγκου του Νομού (π.χ. ασφαλτόστρωση και χάραξη νέων

δρόμων κλπ.).

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.9.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία θεσμικών αγροτικών πάρκων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Οι ενέργειες της παραπάνω δράσης αφορούν την δημιουργία ειδικών θεματικών πάρκων του αγροτικού χώρου με έμφαση στην δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την υποστήριξη των επιχειρήσεων της αγροτικής οικονομίας.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
2. Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
2.6. Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τη βελτίωση του αστικού και αγροτικού χώρου
ΚΩΔΙΚΟΣ
2.6.10.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ολοκλήρωση ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ για τους οικισμούς του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ολοκλήρωση των ΓΠΣ και ΣΧΟΟΑΠ που έχουν ήδη ξεκινήσει για τους οικισμούς του Νομού (Κόρινθος, Λουτράκι κλπ.) για την καλύτερη πολεοδομική οργάνωση στο σύνολο του Νομού.

3.3.3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.1. Αξιοποίηση των ΤΠΕ για βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.1.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εισαγωγή και αξιοποίηση των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση στοχεύει στην ενίσχυση επιχειρήσεων ώστε να βελτιώσουν τη λειτουργία τους μέσω της χρήσης των νέων ΤΠΕ.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.1. Αξιοποίηση των ΤΠΕ για βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.1.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη εφαρμογών και δημιουργία υπηρεσιών μέσω αξιοποίησης των ΤΠΕ σε τομείς προτεραιότητας για το Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος είναι να αναπτυχθεί η εφαρμογή και η δημιουργία υπηρεσιών των ΤΠΕ σε κλάδους που είναι ζωτικής σημασίας για το Νομό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.1. Αξιοποίηση των ΤΠΕ για βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.1.3.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ψηφιακός εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Διοίκησης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα της δημόσιας διοίκησης εξαρτάται σημαντικά από τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Στόχος της δράσης είναι κατά συνέπεια η αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας από τη Δημόσια Διοίκηση.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.1. Αξιοποίηση των ΤΠΕ για βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.1.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης για τους κατοίκους του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η εφαρμογή της ψηφιακής τεχνολογίας για την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών προς τον πολίτη θα συνέβαλε στον εκσυγχρονισμό της τοπικής αυτοδιοίκησης και στην καθημερινότητα των πολιτών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.2. Ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας του Νομού για την ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.2.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία και ανάπτυξη πόλων καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας του Νομού

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Μέσω των πόλων καινοτομίας η δράση στοχεύει στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και διαδικασιών στην παραγωγή, σε τομείς προτεραιότητας για το Νομό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.2. Ενίσχυση της καινοτομικής ικανότητας του Νομού για την ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.2.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη δικτύων για την μεταφορά της τεχνογνωσίας και τη διεύρυνση των τεχνολογικών προοπτικών σε επιλεγμένους κλάδους της οικονομίας του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι να ενισχύσει την ανάπτυξη δικτύων μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας υπέρ των τοπικών επιχειρήσεων σε επιλεγμένους κλάδους της οικονομίας του Νομού.
Επίσης οι δράσεις Έρευνας , Τεχνολογίας και Καινοτομίας του Νομού, ανάλογα και με τους επιμέρους στόχους τους, θα είναι ανοιχτές και σε συνεργασίες και δικτυώσεις με τους φορείς των άλλων περιφερειών της χώρας καθώς και με αντίστοιχους φορείς άλλων χωρών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.1.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία Βιομηχανικού Πάρκου στην περιοχή των Αγ. Θεοδώρων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία Βιομηχανικού Πάρκου Κορινθίας ώστε όσο το δυνατόν ταχύτερα να καταστεί ο πόλος προσέλκυσης επενδύσεων του Νομού. Ο Νομός Κορινθίας διαθέτει ισχυρά πλεονεκτήματα τα οποία του επιτρέπουν να αναπτύξει ένα εθνικής εμβέλειας Βιομηχανικό Πάρκο (γεινίαση με την Αθήνα, δυνατότητα δημιουργίας και αξιοποίησης λιμενικών εγκαταστάσεων κλπ).</p> <p>Το Βιομηχανικό Πάρκο θα συντελέσει στην αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας των βιοτεχνιών μέσω οικονομιών συγκέντρωσης, στην αύξηση της απασχόλησης, στην ανακούφιση του αστικού ιστού από οχλούσες βιοτεχνικές δραστηριότητες, στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας στις αστικές χρήσεις γης καθώς και στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των βιοτεχνιών. Επίσης θα βελτιώσει την οργάνωση του χώρου και το περιβάλλον και θα περιορίσει τις συγκρούσεις χρήσεων γης.</p> <p>Εκτός από τις βασικές υποδομές που απαιτούνται, το Βιομηχανικό Πάρκο θα πρέπει να έχει καλή οδική σύνδεση με τον ΠΑΘΕ και τους άλλους κύριους οδικούς άξονες, καθώς και με το λιμάνι της Κορίνθου.</p> <p>Σκοπός του μέτρου αυτού είναι να δημιουργήσει σύγχρονες δομές οργάνωσης του διαμετακομιστικού κέντρου. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας των συναρμόδιων φορέων του Νομού.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.2.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Εκθεσιακός χώρος για τη διενέργεια εκθέσεων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Στόχος της δράσης είναι ο χωρικός προσδιορισμός και ανάπτυξη ενός εκθεσιακού χώρου, ο οποίος θα έχει την δυνατότητα να αναπτυχθεί ως σοβαρός πόλος εκθεσιακής δραστηριότητας όχι μόνον για την τοπική παραγωγή αλλά και για κλαδικές δραστηριότητες και η εμβέλειά του θα ξεπερνάει τα τοπικά και περιφερειακά όρια. Ο χώρος θα πρέπει να διαθέτει επαρκείς εκτάσεις, parking, και μια κλίμακα η οποία θα επιτρέπει τη συγκέντρωση μεγάλου αριθμού επιχειρήσεων και τη διοργάνωση συμπληρωματικών εκδηλώσεων. Η χωροθέτηση θα πρέπει να γίνει στην περίμετρο ή κοντά στο αστικό κέντρο της Κορίνθου, έτσι ώστε να μπορεί να αξιοποιήσει μια σειρά από απαραίτητες υπηρεσίες.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Κέντρο επιχειρηματικής και βιομηχανικής καινοτομίας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Το «Κέντρο Επιχειρηματικής και Βιομηχανικής Καινοτομίας» μπορεί να αναλάβει πολλαπλούς ρόλους και να εξελιχθεί σε εξέχοντα σύμβουλο του επιχειρηματικού κόσμου του Νομού. Ειδικότερα, μερικά από τα πολλά καθήκοντα που θα μπορούσε να εκτελέσει είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • καταγραφή των τομέων όπου κρίνεται ενδεδειγμένη η εντατικοποίηση της γνώσης και παρουσίαση στις αρμόδιες Αρχές για λήψη αποφάσεων • ανάληψη ενημερωτικού ρόλου όσον αφορά στις εξελίξεις στις νέες τεχνολογίες αιχμής προς τις επιχειρήσεις • ανάληψη πρωτοβουλιών για την επαφή επιχειρήσεων και ερευνητικών

κέντρων.

Το «Κέντρο Επιχειρηματικής και Βιομηχανικής Καινοτομίας» δύναται να αποτελέσει κεντρικό σημείο αναφοράς των επιχειρήσεων όσον αφορά στην ενημέρωση τους για την επιτυχημένη εφαρμογή νέων τεχνολογιών. Επίσης, μέσω της διοργάνωσης ημερίδων και σεμιναρίων προς τους ενδιαφερόμενους (συμβουλευτικός και ενημερωτικός ρόλος), αλλά και αμεσότερα, αναλαμβάνοντας ρόλο συνδέσμου μεταξύ συγκεκριμένων ερευνητικών κέντρων και επιχειρήσεων, θα καθιστά αποτελεσματικότερη την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο Νομό.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση επιχειρηματικών σχεδίων στους κλάδους των υπηρεσιών, του εμπορίου και της μεταποίησης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Σκοπός της δράσης είναι η ενίσχυση των επενδύσεων στους τομείς των υπηρεσιών, του εμπορίου και της μεταποίησης.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.5.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Έρευνες αγοράς για στρατηγικούς κλάδους της περιοχής - Marketing plans
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Στόχος του μέτρου είναι η δημιουργία καλύτερων όρων σε κλάδους του Νομού για την ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας σε αγορές του εξωτερικού, διαθέτοντας τις οδηγίες για την καλύτερη εμπορική διείσδυση και τοποθέτηση. Οι έρευνες αγορών θα στραφούν σε χώρες, προς τις οποίες οι τοπικές επιχειρήσεις μπορούν να έχουν τύχη καλύτερης παρουσίας, ενώ τα marketing plans θα αποτελούν λεπτομερειακό οδηγό καλών διαδρομών.</p> <p>Οι επιπτώσεις του έργου θα είναι η αύξηση της εξαγωγικής δραστηριότητας, η περαιτέρω ενίσχυση του μεταποιητικού προϊόντος του Νομού και η αύξηση της απασχόλησης.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.6.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση επιχειρηματικών συσπειρώσεων σε κλάδους τοπικής κλαδικής εξειδίκευσης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Στόχος του μέτρου είναι η διαμόρφωση κατάλληλου περιβάλλοντος για την ανάπτυξη επιχειρηματικών κλάδων, στους οποίους το τοπικό παραγωγικό σύστημα εμφανίζει είτε κλαδική εξειδίκευση είτε δυνατότητες να αποκτήσει. Επιδιώκεται η συνεργασία σε θέματα κοινής παραγωγής, κοινής χρήσης τεχνολογίας, παραγωγής νέων προϊόντων, νέας τεχνολογίας και εισαγωγής κοινών μεθόδων οργανωτικού χαρακτήρα. Στο μέτρο περιλαμβάνονται μελέτες των κλάδων, που μπορούν να εμπλακούν στο εγχείρημα των συσπειρώσεων, ενημερωτικές συναντήσεις πάνω σε καλές πρακτικές περιοχών της Ευρώπης,</p>

συναντήσεις διαπραγματεύσεων μεταξύ των επιχειρήσεων των κλάδων, αποστολές σε clusters ευρωπαϊκών περιοχών για τον εντοπισμό πρακτικών επιτυχίας, προσκλήσεις σε ειδικούς των περιοχών αυτών για ανάλυση των δικών τους μοντέλων.

Οι επιπτώσεις του μέτρου θα είναι σημαντικές στην μεγέθυνση της παραγωγικής και οικονομικής βάσης των επιχειρήσεων, στην ασφαλέστερη εισροή και αφομοίωση νέας τεχνολογίας και τεχνογνωσίας, ανάπτυξη επιχειρήσεων παροχής ενδιάμεσων ή τελικών υπηρεσιών, ενίσχυση του συντελεστή της ποιότητας στην παραγωγή.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.7.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ενίσχυση συλλογικών μορφών δράσης των επιχειρήσεων με στόχο τις εξαγωγές (export clustering) - διαμόρφωση ενιαίας επωνυμίας προέλευσης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι η διαμόρφωση ομάδων παραγωγικών επιχειρήσεων, με βασική επιδίωξη την αναζήτηση αγορών στο διεθνές περιβάλλον και την ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, με οργανωμένο τρόπο. Για την ομαδοποίηση των επιχειρήσεων θα καταρτιστεί σχετική μελέτη και θα αναζητηθεί κοινή επωνυμία προέλευσης των προϊόντων. Η δράση θα περιλαμβάνει συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, επιχειρηματικές αποστολές, συνεργασία με τους εμπορικούς ακολούθους στο εξωτερικό και των ξένων πρεσβειών στην Ελλάδα, αξιοποίηση των διεθνών δικτύων αναζήτησης συνεργασιών καθώς και ημερίδες, για την ενημέρωση των εμπορικών ευκαιριών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.8.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ολοκλήρωση της κατασκευής του Φράγματος στον ποταμό Ασωπό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η ολοκλήρωση του παραπάνω έργου θα έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της σπατάλης του υδάτινου δυναμικού του Νομού αλλά και την μείωση του κόστους παραγωγής της αγροτικής οικονομίας για την περιοχή της Νεμέας όπου ο πρωτογενής τομέας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.9.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Βελτίωση και μείωση των αλιευτικών κέντρων στο Νομό
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην μείωση των αλιευτικών εγκαταστάσεων του Νομού προς το Σαρωνικό Κόλπο και τη βελτίωση όσων θα παραμείνουν. Δράσεις για τη βελτίωση της αλιευτικής δραστηριότητας στην Κορινθία θα είναι η βελτίωση συγκεκριμένων υποδομών που συντελούν στη μείωση του κόστους παραγωγής και στην αύξηση της ασφάλειας του επαγγέλματος, όπως η βελτίωση της πρόσβασης των αλιευμάτων στις αγορές, η επωνυμοποίηση του προϊόντος, η ενίσχυση της μεταποίησης των προϊόντων του κλάδου και η εφαρμογή

αειφορικών συστημάτων διαχείρισης του θαλάσσιου πλούτου του Νομού.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.10.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία υποδομών για την προστασία του περιβάλλοντος από τη νιτρορύπανση από τα λιπάσματα των αγροτικών καλλιεργειών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή αποσκοπεί στην ενίσχυση του περιβαλλοντικού παραδοτέου του πρωτογενή τομέα. Μέσα από τη δράση αυτή προτείνεται και η όσο το δυνατό μεγαλύτερη προώθηση των βιολογικών καλλιεργειών.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.11.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των ορεινών περιοχών του Νομού
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή στοχεύει στην αναβάθμιση και στήριξη των υποδομών των περιοχών του ορεινού όγκου του Νομού (π.χ. ασφαλτόστρωση και χάραξη νέων δρόμων κλπ.).

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.12.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία θεσμικών αγροτικών πάρκων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Οι ενέργειες της παραπάνω δράσης αφορούν την δημιουργία ειδικών θεματικών πάρκων του αγροτικού χώρου με έμφαση στην δημιουργία των απαραίτητων υποδομών για την υποστήριξη των επιχειρήσεων της αγροτικής οικονομίας.
ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.13.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Περιβάλλον και αειφορική χρήση των φυσικών πηγών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Εφαρμογή γεωργοπεριβαλλοντικών και δασοπεριβαλλοντικών μέτρων, μέτρων για Natura 2000, Εξισωτικής Αποζημίωσης και άλλων περιβαλλοντικών μέτρων, μέτρων για την καλή διαβίωση και για την γενετική βελτίωση ζώων κλπ. Βιοποικιλότητα και διατήρηση υψηλής φυσικής αξίας γεωργικών και δασικών συστημάτων, ύδατα και αλλαγή κλίματος.
Αντιστροφή της απαξίωσης της βιοποικιλότητας, στόχοι της Οδηγίας για τα Νερά, στόχοι του Πρωτοκόλλου του Kyoto για μετριασμό της αλλαγής κλίματος.
Επίσης να γίνουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για παραγωγή και αξιοποίηση βιομάζας, για παραγωγή πρώτης ύλης (non - food καλλιεργειών) και μεταποίησή της για παραγωγή βιοκαυσίμων στο πλαίσιο συγκεκριμένων σχετικών στόχων και

άλλα μέτρα για παραγωγή και χρήση βιοενέργειας.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.14.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Κατάρτιση στελεχών στη στήριξη βιολογικών καλλιεργειών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η νέα τεχνολογία στις καλλιέργειες απαιτεί τεχνική στήριξη και κυρίως την παρουσία στελεχών καταρτισμένων στις βιολογικές καλλιέργειες.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.15.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δίκτυο Ανάπτυξης των βιολογικών καλλιεργειών
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Θα αποτελεί πλατφόρμα ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και μεθόδων για την αποτελεσματική ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.3. Προώθηση της επιχειρηματικότητας - βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος - αγροτικός τομέας

ΚΩΔΙΚΟΣ
3.3.16.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Ανάπτυξη επώνυμων συσκευασμένων τοπικών προϊόντων
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη διάθεση στην αγορά προϊόντων που παράγονται στο Νομό, ταυτίζοντας στη καταναλωτική συνείδηση των πολιτών την ύπαρξή τους με το Νομό σαν γεωγραφική περιοχή. Η τυποποίηση και η συσκευασία τους θα αυξήσει σημαντικά την προστιθέμενη αξία τους.</p> <p>Στόχος της δράσης είναι σημαντικό μέρος αυτής της προστιθέμενης αξίας να περάσει στους παραγωγούς. Για αυτό το λόγο η δράση απευθύνεται κύρια σε συλλογικά σχήματα οικονομικής δραστηριότητας των αγροτών, όπως ομάδες παραγωγών ή συνεταιρισμοί, που έχουν τη δυνατότητα να περάσουν τα επιπλέον κέρδη που θα προκύψουν στα μέλη τους.</p> <p>Οι επιπτώσεις του μέτρου αυτού είναι πολύ σημαντικές γιατί δίνει σοβαρή προοπτική αύξησης του γεωργικού εισοδήματος κατευθείαν από την αγορά.</p>

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.4. Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης και προώθηση της οικονομίας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.4.1.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Προώθηση της έρευνας σε επιλεγμένους τομείς
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Η έρευνα αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο ανάπτυξης. Προτεραιότητα αυτού του μέτρου θα είναι η εντεινόμενη προώθηση της έρευνας στους τομείς που αποτελούν στρατηγικά πλεονεκτήματα του Νομού, έτσι ώστε αυτοί να</p>

αναδειχθούν περισσότερο και να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ανάπτυξης τους σε μεγάλο βάθος χρόνου (αιεφορία) ενώ παράλληλα οι τομείς που θα επιλεγθούν θα είναι αυτοί με την μεγαλύτερη συνέργεια μεταξύ τους ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις ανάπτυξης σε μεγάλο εύρος δραστηριοτήτων.

Ενδεικτικά αναφέρεται η δυνατότητα προώθησης της έρευνας σε τομείς της αγροτικής παραγωγής που δίνουν προϊόντα υψηλής ποιότητας (π.χ. αμπελουργία) με σκοπό την επίτευξη μεγαλύτερων αποδόσεων (βιομηχανοποίηση) βέλτιστης ποιότητας (εμφιάλωση), την ανάπτυξη συνεργιών με τους τομείς της εμπορίας (εξαγωγές) και διανομής και την απόκτηση τεχνογνωσίας που είναι απαραίτητη για την συνεχή βελτίωση των ανωτέρω.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.4. Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης και προώθηση της οικονομίας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.4.2.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Προτεραιότητα αυτής της δράσης είναι η δημιουργία νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων έντασης γνώσης από άτομα του ερευνητικού χώρου καθώς και μηχανισμών υποστήριξης αυτών. Ιδανική συνθήκη για την επιτυχία αυτού του μέτρου είναι η εμπλοκή στην δημιουργία αυτών των δραστηριοτήτων ατόμων που ήδη συμμετέχουν στην έρευνα καθώς αυτή θα προσδώσει υψηλό βαθμό τεχνογνωσίας ενώ παράλληλα θα δημιουργήσει επιπλέον συνθήκες για τη συγκράτηση της εσωτερικής μετανάστευσης από το Νομό, υψηλά καταρτισμένων ατόμων.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.4. Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης και προώθηση της οικονομίας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.4.3.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Διάχυση της τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Η δράση αυτή έχει σκοπό να διευκολύνει τη διάχυση των νέων τεχνολογιών στις επιχειρήσεις του Νομού, εφαρμόζοντας σύγχρονες μεθόδους μέσω της ανάπτυξης της ηλεκτρονικής επιχειρηματικότητας, καθώς και την παροχή προηγμένων ηλεκτρονικών υπηρεσιών στις επιχειρήσεις. Το σημαντικότερο μέτρο που θα βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση θα είναι η δημιουργία του Βιομηχανικού Πάρκου.

ΑΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ
3. Ψηφιακή σύγκλιση και επιχειρηματικότητα
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ
3.4. Επιτάχυνση της μετάβασης στην οικονομία της γνώσης και προώθηση της οικονομίας
ΚΩΔΙΚΟΣ
3.4.4.
ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ
Δημιουργία ηλεκτρονικής επιχειρηματικής βιβλιοθήκης
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Στόχος της δράσης είναι να διαμορφωθεί η κατάλληλη ηλεκτρονική υποδομή για την καλύτερη ενημέρωση των επιχειρηματιών σε θέματα τεχνολογίας, καινοτομίας, επιστημονικών εφαρμογών, ζήτησης συνεργασιών. Η ηλεκτρονική επιχειρηματική βιβλιοθήκη θα έχει κεντρικό σημείο διαρκούς ενημέρωσης και links με τις τοπικές επιχειρήσεις.

Οι αναμενόμενες επιπτώσεις της δράσης είναι η ταχύτερη και καλύτερη ενημέρωση των τοπικών επιχειρήσεων για τις εξελίξεις στην επιστήμη, την τεχνολογία και τις αγορές, η διεύρυνση των δυνατοτήτων τους για εξωστρεφή συμπεριφορά, η δημιουργία ασφαλών προϋποθέσεων για την αναζήτηση τεχνογνωσίας παραγωγικής επάρκειας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πρέπει να σημειωθεί ότι η διατύπωση μιας τοπικής πολιτικής ανάπτυξης σε νομαρχιακό (και περιφερειακό) επίπεδο δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αποτελεί μια βραχυπρόθεσμη στρατηγική, αλλά αντίθετα έχει την ανάγκη αναπτυξιακού προγράμματος που θα είναι υλοποιήσιμο και θα έχει προοπτική. Ο καθορισμός μεσο – μακροπρόθεσμων στόχων συνδέεται άρρηκτα με τη διατύπωση προτεραιοτήτων και ιεραρχήσεων τόσο των θεμάτων που θα τεθούν σε συζήτηση όσο και των μέτρων που τελικά θα προταθούν.

Επομένως η μελέτη για τη Στρατηγική Ανάπτυξη του Νομού Κορινθίας αποτελεί την αρχή για μια διαδικασία προβληματισμού πάνω στα αναπτυξιακά προβλήματα και δυνατότητες του Νομού.

Στο πλαίσιο της τοπικής ανάπτυξης παρουσιάζεται ως μεγάλη ανάγκη η εποικοδομητική αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων που δίνονται μέσα από τις περιφερειακές και εθνικές πολιτικές. Έτσι, ένας από τους κεντρικούς στόχους της παρούσας πτυχιακής εργασίας ήταν η κατάρτιση των στρατηγικών στόχων ανάπτυξης του Νομού και η διατύπωση βασικών προτάσεων για την αξιοποίηση των παραγωγικών και φυσικών πόρων της περιοχής, όπως και για την ισόρροπη και διαρκή ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας με σεβασμό στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία επιχειρήθηκε: α) ο εντοπισμός της θέσης και του ρόλου του Νομού σε σχέση με τις ευρύτερες γεωγραφικές ενότητες στις οποίες αυτός εντάσσεται, β) η περιγραφή των διαπεριφερειακών σχέσεων και των ενδονομαρχιακών δομών και ανισοτήτων, και γ) η ανάλυση των παραγωγικών συστημάτων και των υποδομών που χαρακτηρίζουν το Νομό (γεωργία, βιομηχανία, τουρισμός, χρήσεις γης, υποδομές, χωροταξία, ποιότητα ζωής κλπ.)

Με βάση την καταγραφή της παρούσας κατάστασης του Νομού, η οποία είναι εξαιρετικά χρήσιμη για την παραπέρα εκτίμηση και περιγραφή των δυνατοτήτων οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης του Νομού, επιχειρήθηκε η πρόταση κάποιων βασικών μέτρων πολιτικής που αφορούν την οικονομική και κοινωνική

ανάπτυξη της Κορινθίας στα πλαίσια της αειφόρας ανάπτυξης με σεβασμό στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.

Όλα αυτά όμως έχουν ως απώτερο σκοπό την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων ανάπτυξης του Νομού. Σε μια τέτοια ιεράρχηση πρέπει οπωσδήποτε να ληφθούν υπόψη οι γενικοί άξονες της περιφερειακής, εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής για την ισορροπημένη αξιοποίηση των ενδογενών δυνατοτήτων ανάπτυξης της Κορινθίας. Έτσι, το ζήτημα της διατύπωσης ενός Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης του Νομού Κορινθίας δεν μπορεί να στηριχθεί μόνο σε μια απλή οικονομική αποτίμηση των παραγωγικών δυνατοτήτων του Νομού, αλλά χρειάζεται να στηριχτεί και πάνω στα πολύπλευρα ζητήματα που συνδέονται με την ισορροπημένη ανάπτυξη των περιοχών του Νομού.

Οι πολιτικές και οι δράσεις που προτείνονται στην παρούσα εργασία ανταποκρίνονται στο στρατηγικό σχεδιασμό και στην αναπτυξιακή στόχευση της Κορινθίας και η εφαρμογή τους μπορεί να ωθήσει τη διαμόρφωση μιας νέας αναπτυξιακής δυναμικής για το Νομό, η οποία θα τον καταστήσει ικανό να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του διεθνούς και ευρωπαϊκού οικονομικού συστήματος.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αθανασίου Λ. κ.ά. (1995) *Διαπεριφερειακή Ανάλυση και Πολιτική και Βασικά Στοιχεία κατά Περιφέρεια και Νομό ΚΕΠΕ*, Αθήνα

Βενέτης Αθανάσιος (2009) *Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Θεσπρωτίας Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*, Βόλος

Βεντούρης Ν., Τσακανίκας Α. (2011) *Αγροτικά Μηχανήματα & Ανταγωνιστικότητα του Πρωτογενούς Τομέα* Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα

Βουδούρης Κ., Αντωνάκος Α., Κουμαντάκης Ι. (2008) *Συμβολή στην Εκτίμηση του Υδατικού Δυναμικού της Λεκάνης του Ασωπού Ποταμού του Νομού Κορινθίας Τμήμα Μηχανικών Μεταλλείων-Μεταλλουργών ΕΜΠ*, Αθήνα

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2007) *Μελέτη αποκατάστασης και ανάπτυξης του αγροτικού τομέα - των δασών & της προστασίας του περιβάλλοντος στις πυρόπληκτες περιοχές* Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Γιόκαρης Β. (2006) *Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων στην Πελοπόννησο. (Μερική) Επίκαιρη εικόνα* Διαθέσιμο ηλεκτρονικά στη διεύθυνση www.ecogreens.gr

Δ/ση Εγγείων Βελτιώσεων Ν. Κορινθίας (1995) *Προτάσεις για το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Νομού Κορινθίας* Δ/ση Εγγείων Βελτιώσεων Ν. Κορινθίας, Κόρινθος

Διεύθυνση Ανάπτυξης Δασικών Πόρων (2009) *Απολογισμός Δραστηριοτήτων Δασικών Υπηρεσιών έτους 2007* Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων -

Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών & Φυσικού Περιβάλλοντος, Αθήνα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2007) *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νησιών* Υπουργείο Οικονομικών, Αθήνα

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (2008) *Εθνικό Αποθεματικό Απρόβλεπτων (Προγραμματική Περίοδος 2007 – 2013)* Υπουργείο Οικονομικών, Αθήνα

Θεοδωρή – Μαργογιαννάκη Ε. κ.ά. (1986) *Βασικά Στοιχεία Κατά Νομό και Περιφέρεια ΚΕΠΕ*, Αθήνα

Καλλίρη Π. (1997) *Πώς δε θα γίνουμε συνυπεύθυνοι για την καταστροφή των δασών μας*, Εφημερίδα *Κορινθιακή Πορεία*, τεύχος 3, Ιούνιος 1997

Κασίμης Χ., Παπαδόπουλος Α., Σουσουνής Γ., Στραβοράβδης Σπ. (1998) *Μελέτη για την ανάπτυξη του Νομού Κορινθίας* Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα

Κατωπόδη Α. (2008) *Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης Δήμου Σικωνίων 2008 – 2010* ΔΙΑΜΕΤΡΟΣ Ε.Π.Ε., Αθήνα

Κατωπόδη Α. (2009) *Χαρτογραφική απόδοση κοινωνικοοικονομικών δεικτών για τα πυρόπληκτα δημοτικά διαμερίσματα της Πελοποννήσου από τις πυρκαγιές του 2007* Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Κοτζαμάνης Β. (1994) *Δημογραφική γήρανση στη μεταπολεμική Ελλάδα, Κοινωνική Εργασία (32)* Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος

Λιαργκόβας Π. (2006) *Ερευνα τάσεων νεανικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Πελοποννήσου* Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Τρίπολη

Μαυρίκος Α. (2009) *Υδρογεωλογικές συνθήκες παραλιακής ζώνης Κορίνθου – Κιάτου. Διαχρονική εξέλιξη –Προοπτικές* Τμήμα Μηχανικών Μεταλλείων-Μεταλλουργών ΕΜΠ, Αθήνα

Μοδινός Μ., Ευθυμίουπουλος Η. (2000) *Η βιώσιμη πόλη* Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος

Ντυκέν Μ., Κακλαμάνη Στ. (2009) *Η καθημερινή κινητικότητα των απασχολούμενων στην Ελλάδα: μια πρώτη προσπάθεια αποτύπωσης της έντασης του φαινομένου* Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος

Παπαδόπουλος Κ. (2010) *Οι επιπτώσεις της Γέφυρας του Ρίου – Αντιρρίου στη Γεωγραφία των μεταφορών* Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2005) *Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Μαγνησίας* Φορέας Ανάθεσης: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας, Βόλος

ΠΕΠ (1989) *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 1989 – 1993* Γενική Γραμματεία Περιφέρειας Πελοποννήσου, Τρίπολη

Περιφέρεια Πελοποννήσου (1999) *Προσδιορισμός και απεικόνιση των αναπτυξιακών αναγκών των νέων ΟΤΑ της Περιφέρειας Πελοποννήσου όπως διαμορφώθηκαν στα πλαίσια του Προγράμματος Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ* Περιφέρεια Πελοποννήσου, Τρίπολη

Πετράκος Γ., Ψυχάρης Γ. (2004) *Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα* Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

Σταμπουλής Μ. (2006) *Οικονομικά χαρακτηριστικά Νομών Αργολίδας, Αρκαδίας και Κορινθίας* Ο.ΜΕ.Δ. (Οργανισμός Μεσολάβησης και Διαιτησίας), Αθήνα

Τάντος Β. (2006) *Περιβαλλοντική Υδρογεωλογική έρευνα του προσχωματικού υδροφόρου της περιοχής Κιάτου – Κορίνθου. Κατασκευή μοντέλου προσομοίωσης της υπόγειας ροής* Πανεπιστήμιο Πατρών – Διατμηματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στις περιβαλλοντικές επιστήμες, Πάτρα

Ταπεινός Γ. (2002) *Δημογραφία Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*, Βόλος

ΤΕΔΚ Ν.Κ. (1995) *Η Γυναικεία Απασχόληση στο Νομό Κορινθίας. Πρόγραμμα NOW* ΤΕΔΚ Νομού Κορινθίας, Κόρινθος

Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. (2003) *Χωροταξικό Πελοποννήσου* Διεύθυνση Χωροταξίας, Αθήνα

Διαδικτυακοί τόποι

Ιστοσελίδα του Δήμου Σικωνίων διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.kiato.gov.gr/> (10 Ιουλίου 2011)

Ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα Περιφέρειας Πελοποννήσου διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο site <http://www.infopeloponnisos.gr/> (10 Ιουλίου 2011)

Ελληνική ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια Livedpedia διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.livedpedia.gr> (10 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα για την ελληνική οικονομία με τη συνεργασία του περιοδικού «Επιλογή» <http://www.economics.gr> (11 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα ερευνητικού προγράμματος e – Demography του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.e-demography.gr/> (11 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.statistics.gr> (11 Ιουλίου 2011)

Δημόσια ανοιχτά ελληνικά δεδομένα διαθέσιμα ηλεκτρονικά στο site <http://geodata.gov.gr> (11 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Πελοποννήσου διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.peloponnisos.gr/> (13 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα της ηλεκτρονικής εφημερίδας της Κορινθίας «Σφεντόνα» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.sfedona.gr/> (20 Ιουλίου 2011)

Διαδικτυακή πύλη Περιφερειακής Ενότητας Κορινθίας «Αγροπύλη» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://agropyli.gr/> (20 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Κορινθίας διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.eask.gr/> (20 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα «Κορινθία & Τουρισμός» με πληροφορίες για τον τουρισμό στο Νομό Κορινθίας διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.korinthiatourism.gr/> (23 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα της Αναπτυξιακής Ανώνυμης Εταιρείας Ο.Τ.Α. «Πελοπόννησος Α.Ε.» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://peloponnisos.org/> (26 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα «Shipfriends.gr» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.shipfriends.gr> (26 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα «π – SYSTEMS International S.A.» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.pi.gr> (28 Ιουλίου 2011)

Ιστοσελίδα Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.minenv.gr> (1 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (TEE) διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://portal.tee.gr> (1 Αυγούστου 2011)

Οδηγός για το Νομό Κορινθίας «korinthia.net» διαθέσιμος ηλεκτρονικά στο site <http://www.korinthia.net/> (3 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα του Δήμου Ξυλοκάστρου - Ευρωστίνης διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.xylokastro.gov.gr/> (7 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα συνδέσμου για τα Γεράνεια όρη διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://el-gr.facebook.com/> (7 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας «Ορνιθολογική» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.ornithologiki.gr/> (10 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα Πανελλαδικού Συλλόγου Εργαζομένων Φορέων Διαχείρισης «Ελληνική Φύση» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://ellinikifysi.gr/> (11 Αυγούστου 2011)

Διαρκής κατάλογος των κηρυγμένων Αρχαιολογικών Χώρων και Μνημείων της Ελλάδας διαθέσιμος ηλεκτρονικά στο site <http://listedmonuments.culture.gr/> (13 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα της ηλεκτρονικής εφημερίδας «Ζούγκλα» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.zougla.gr/> (16 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα «econews.gr» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.econews.gr/> (20 Αυγούστου 2011)

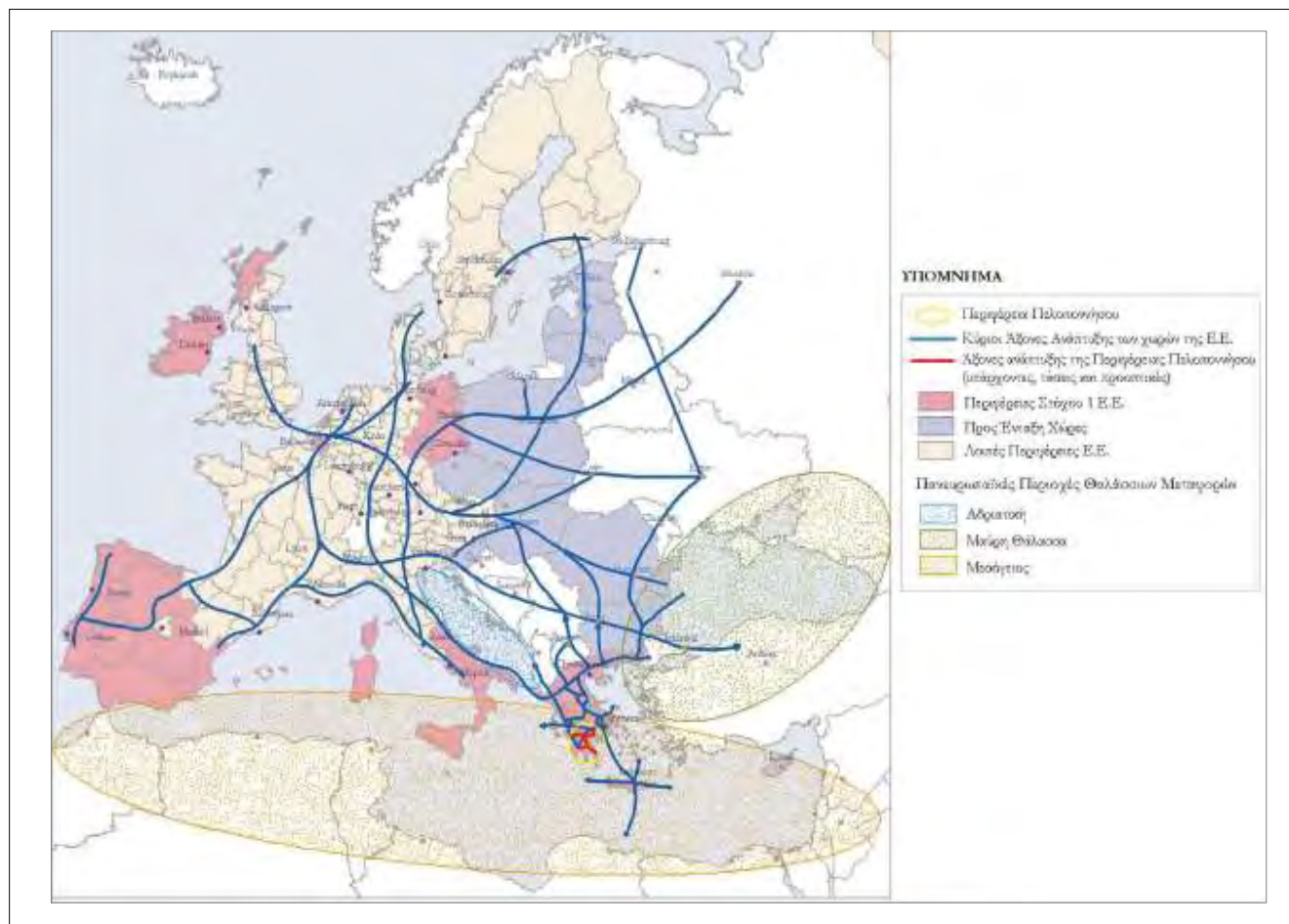
Ειδική υπηρεσία διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://www.epper.gr> (21 Αυγούστου 2011)

Ιστοσελίδα οικισμού Αγγελόκαστρο του Νομού Κορινθίας διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://aggelokastro-korinthias.blogspot.com/> (21 Αυγούστου 2011)

Εκπαιδευτικό portal «ekp.gr» διαθέσιμο ηλεκτρονικά στο site <http://www.ekp.gr/> (23 Αυγούστου 2011)

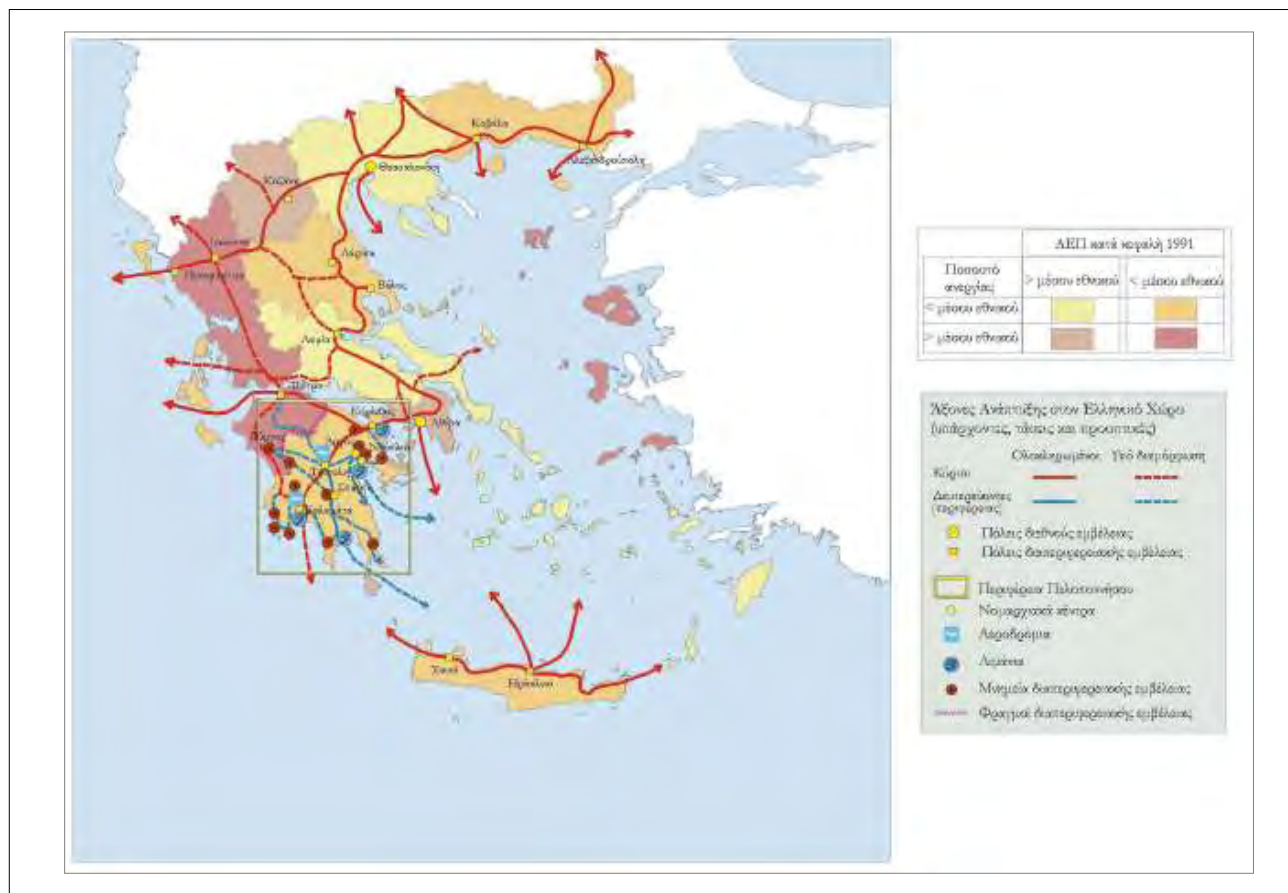
Ιστοσελίδα ανοιχτής συνέλευσης πολιτών Κορίνθου «Περιβολάκια» διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο site <http://perivolakia.gr> (29 Αυγούστου 2011)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1: Θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον ευρύτερο Ευρωπαϊκό χώρο

Πηγή: Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Πελοποννήσου

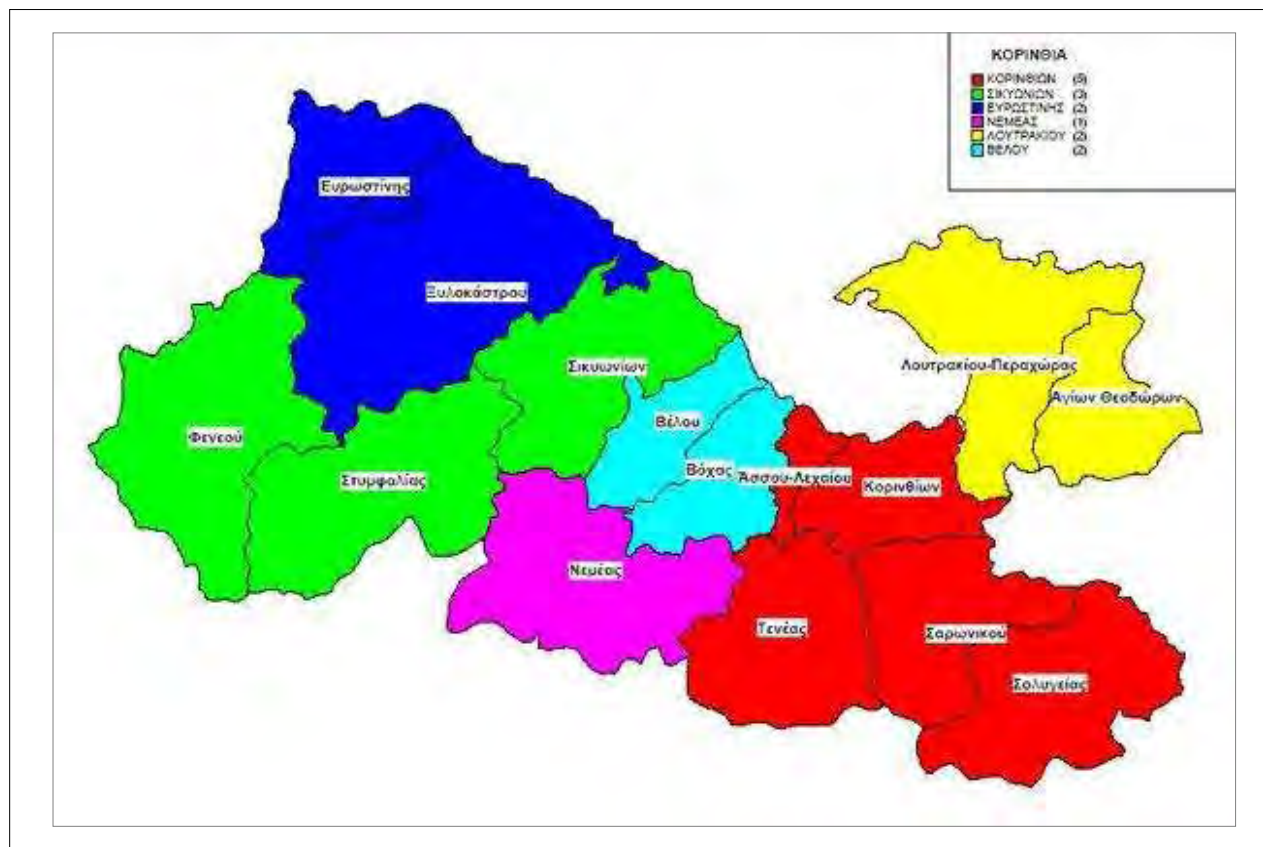

Χάρτης 2: Θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον Ελλαδικό χώρο

Πηγή: Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Πελοποννήσου

Χάρτης 3: Διοικητική διαίρεση του νομού Κορινθίας (Σχ. «Καποδίστριας»)Πηγή: www.wikipedia.com

Χάρτης 4: Διοικητική διαίρεση του νομού Κορινθίας (Σχ. «Καλλικράτης»)

Πηγή: <http://s.enet.gr/resources/2010-04/korinthia-thumb-large.jpg>

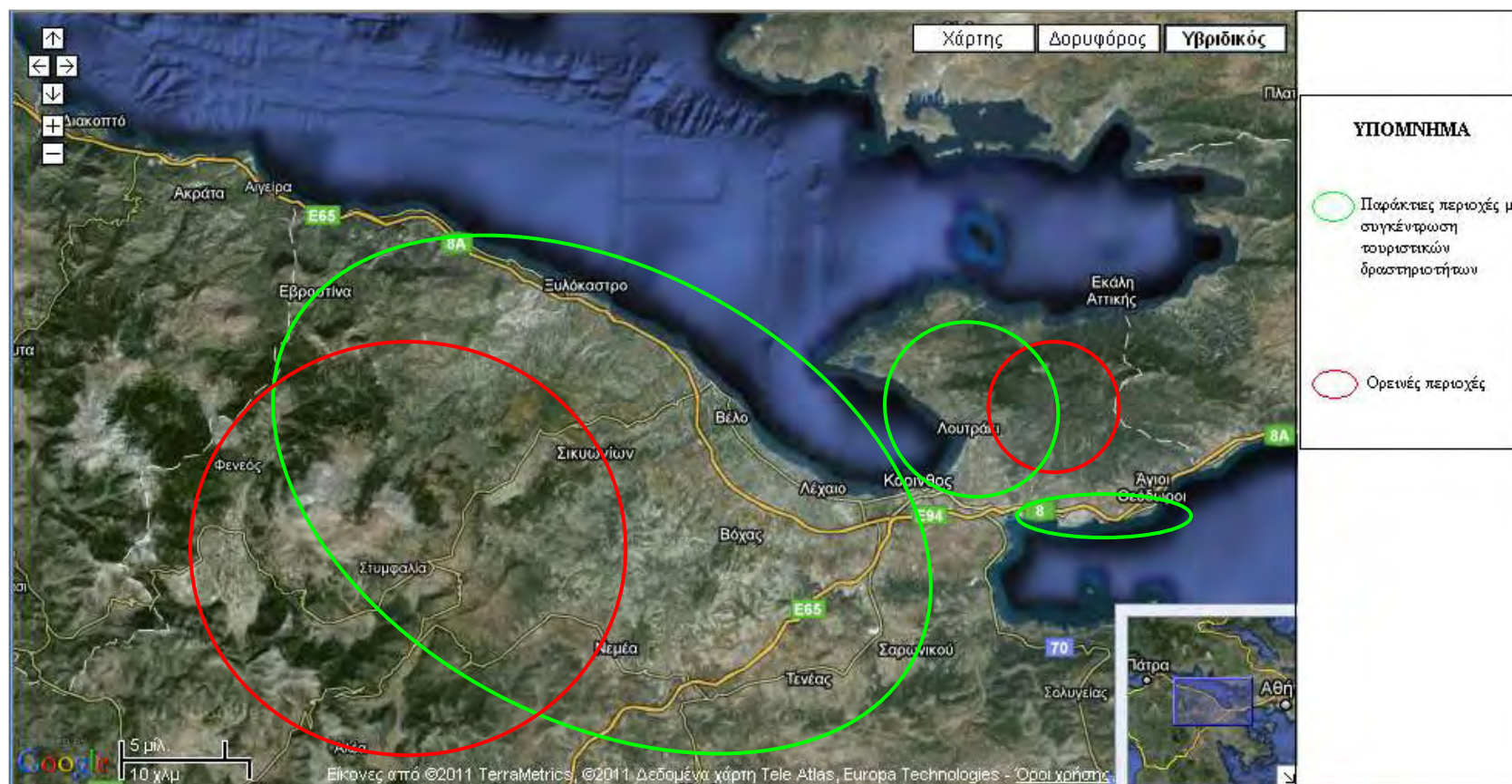
Χάρτης 5: Ανάγλυφο νομού Κορινθίας

Πηγή: <http://dipe.kor.sch.gr/images/map.JPG>

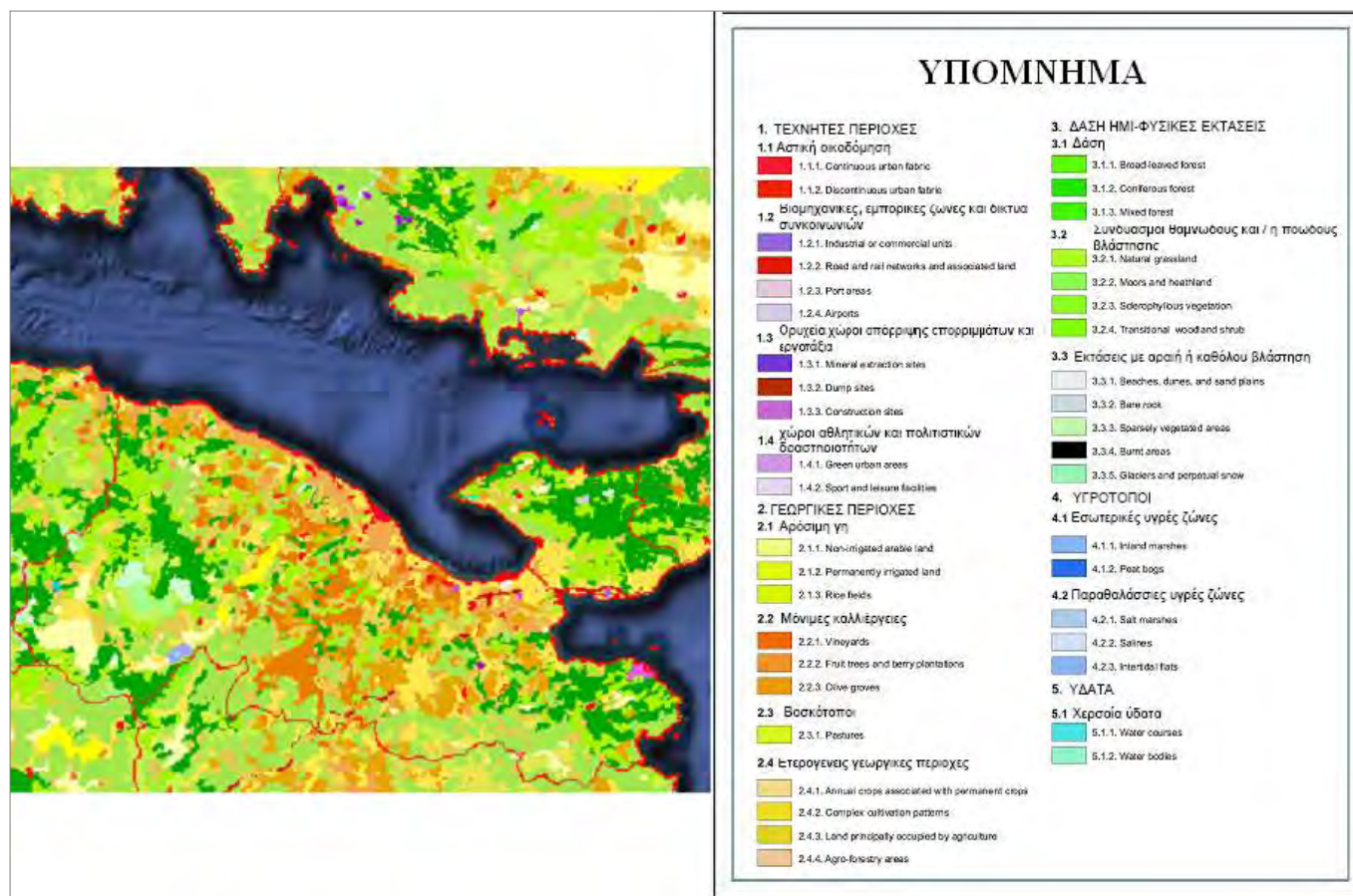

Χάρτης 6: Ορεινές και παράκτιες περιοχές Νομού Κορινθίας

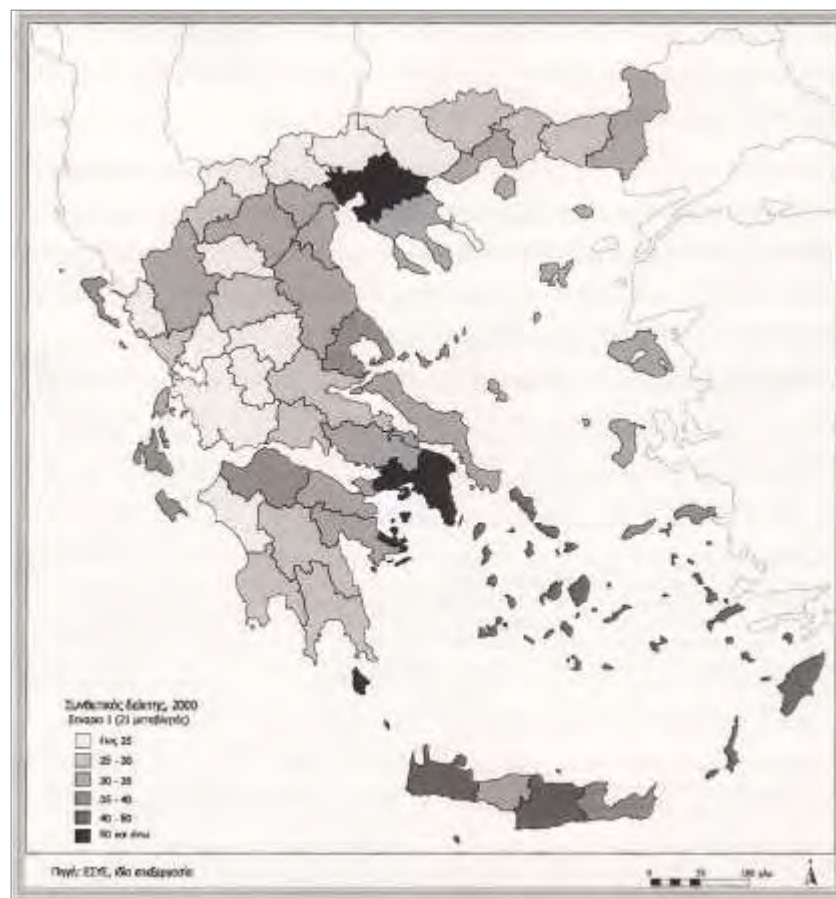

Πηγή: google maps, ιδία επεξεργασία

Χάρτης 7: Χρήσεις γης Νομού Κορινθίας

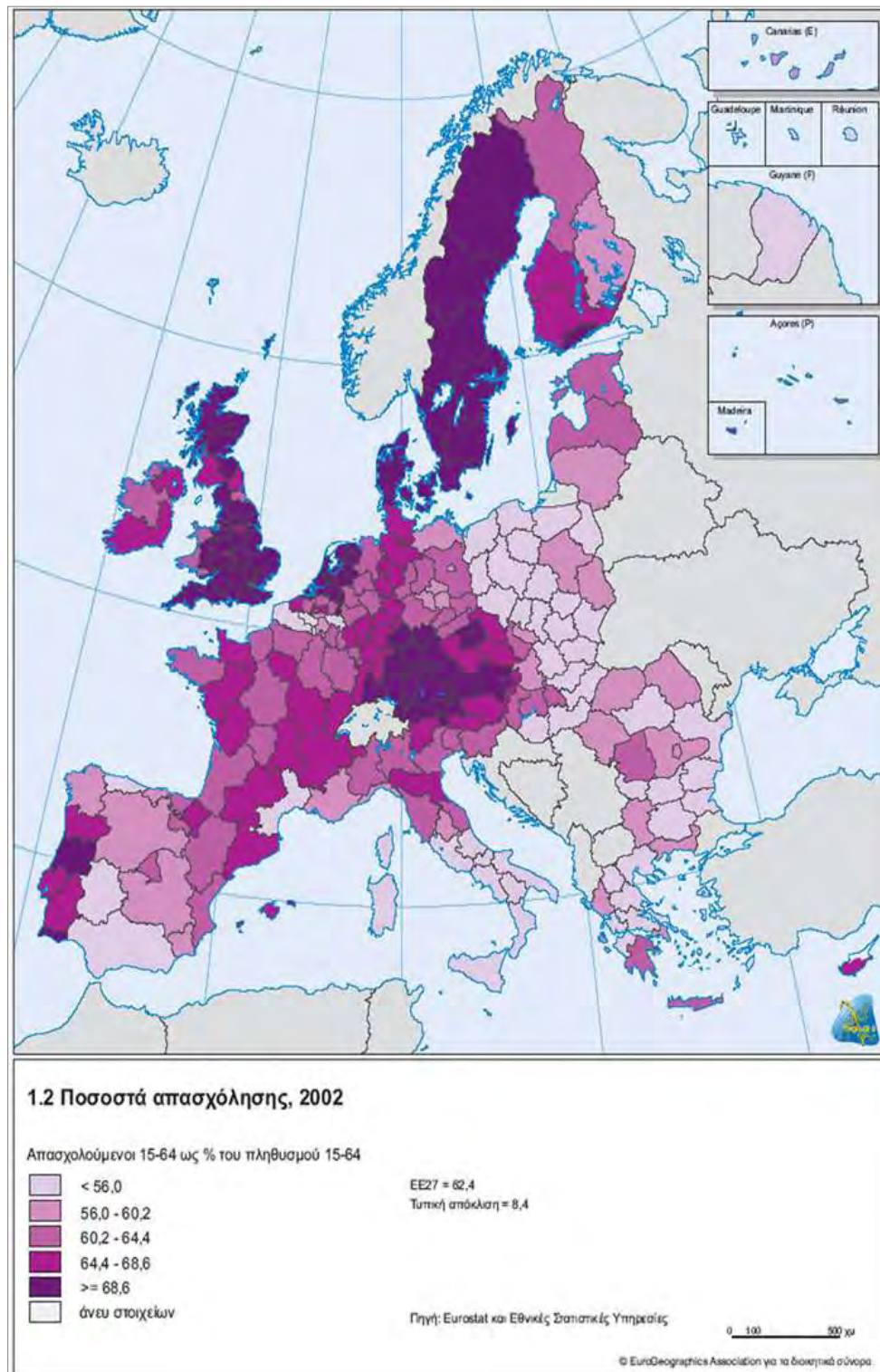
Πηγή: geodata.gov.gr

Χάρτης 8: Χάρτης συνθετικού Δείκτη Ευημερίας (ΣΔΕΑ) για τους Νομούς της Ελλάδας

Πηγή: Γ. Πετράκος, Γ. Ψυχάρης, Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα

Χάρτης 9: Ποσοστά απασχόλησης των Περιφερειών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2002

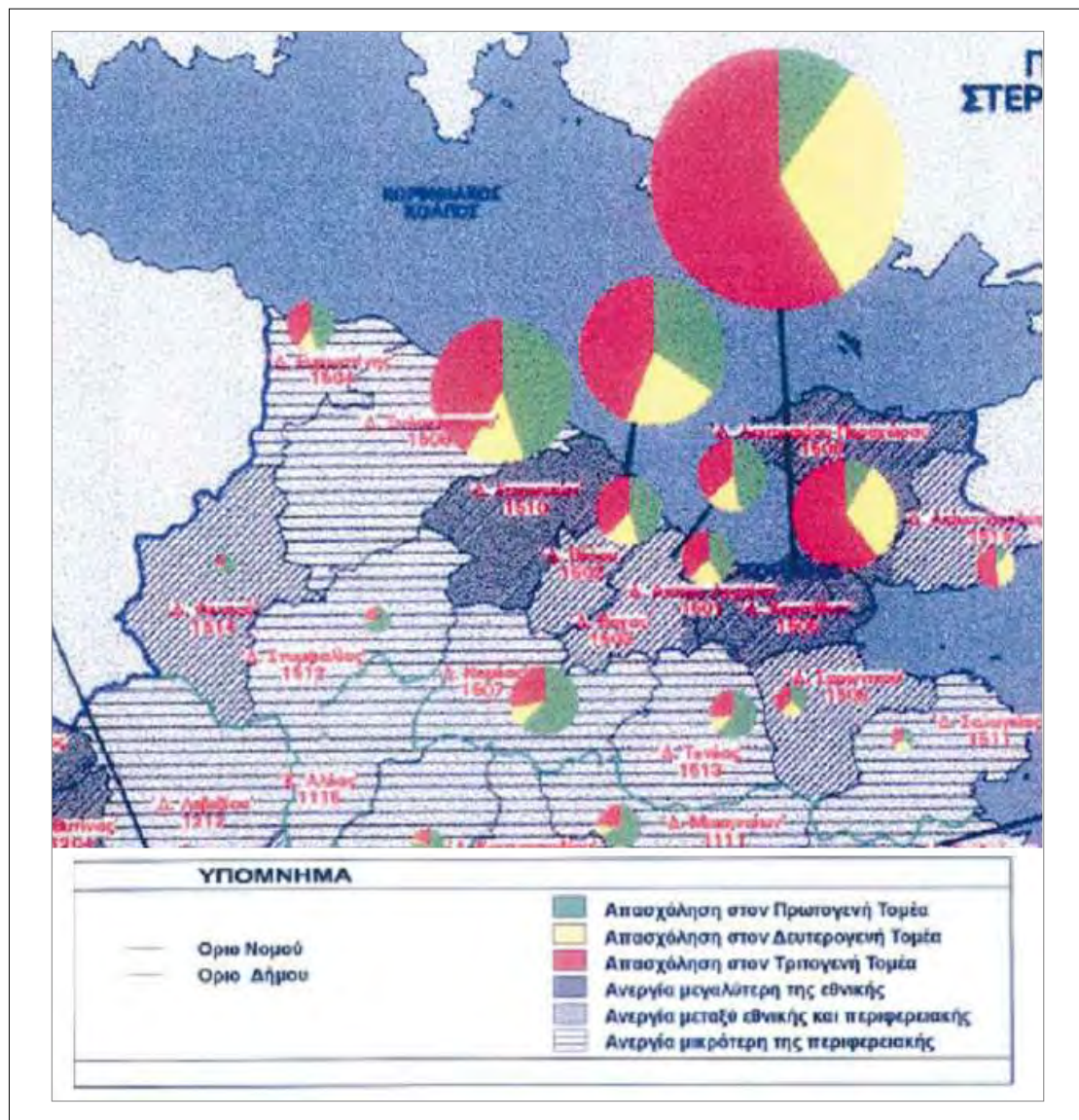

Πηγή: peloponnisos.org

«Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Κορινθίας»

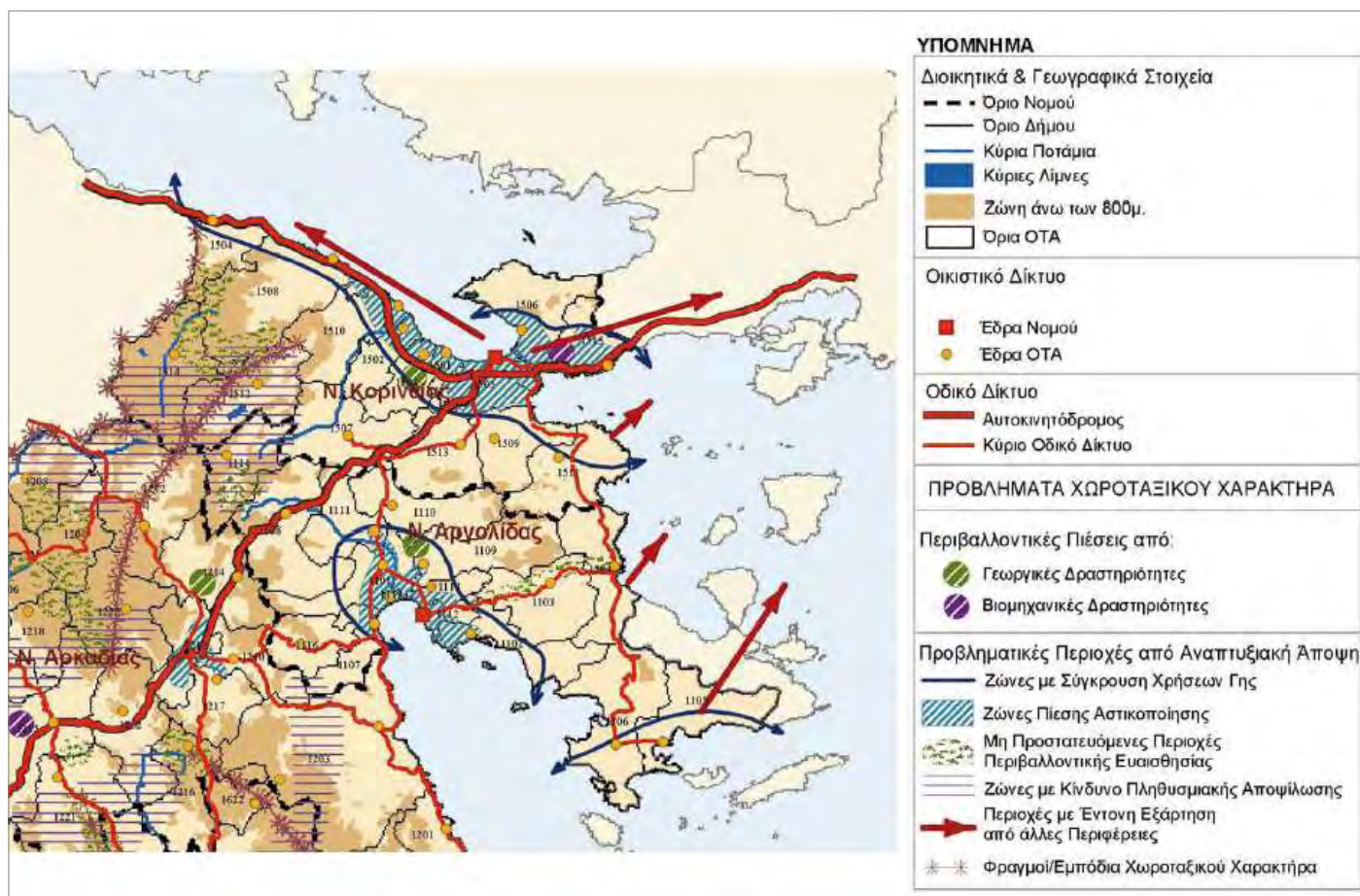

Χάρτης 10: Στοιχεία απασχόλησης του Νομού Κορινθίας, 1991

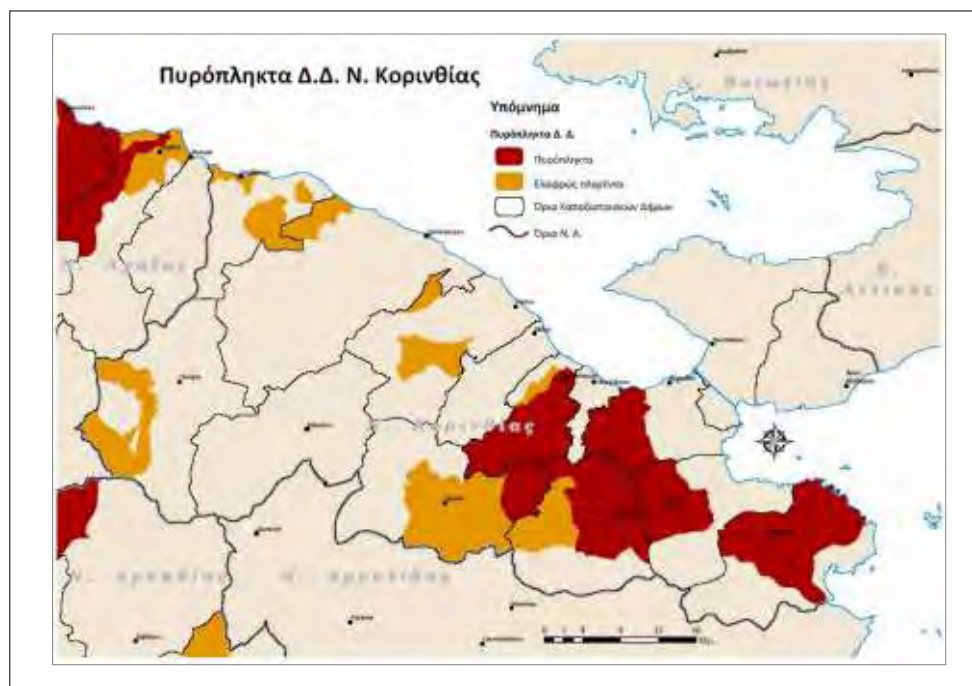

Πηγή: Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003

Χάρτης 11: Χωροταξική οργάνωση και εξάρτηση από άλλες περιφέρειες του Νομού Κορινθίας, 1991

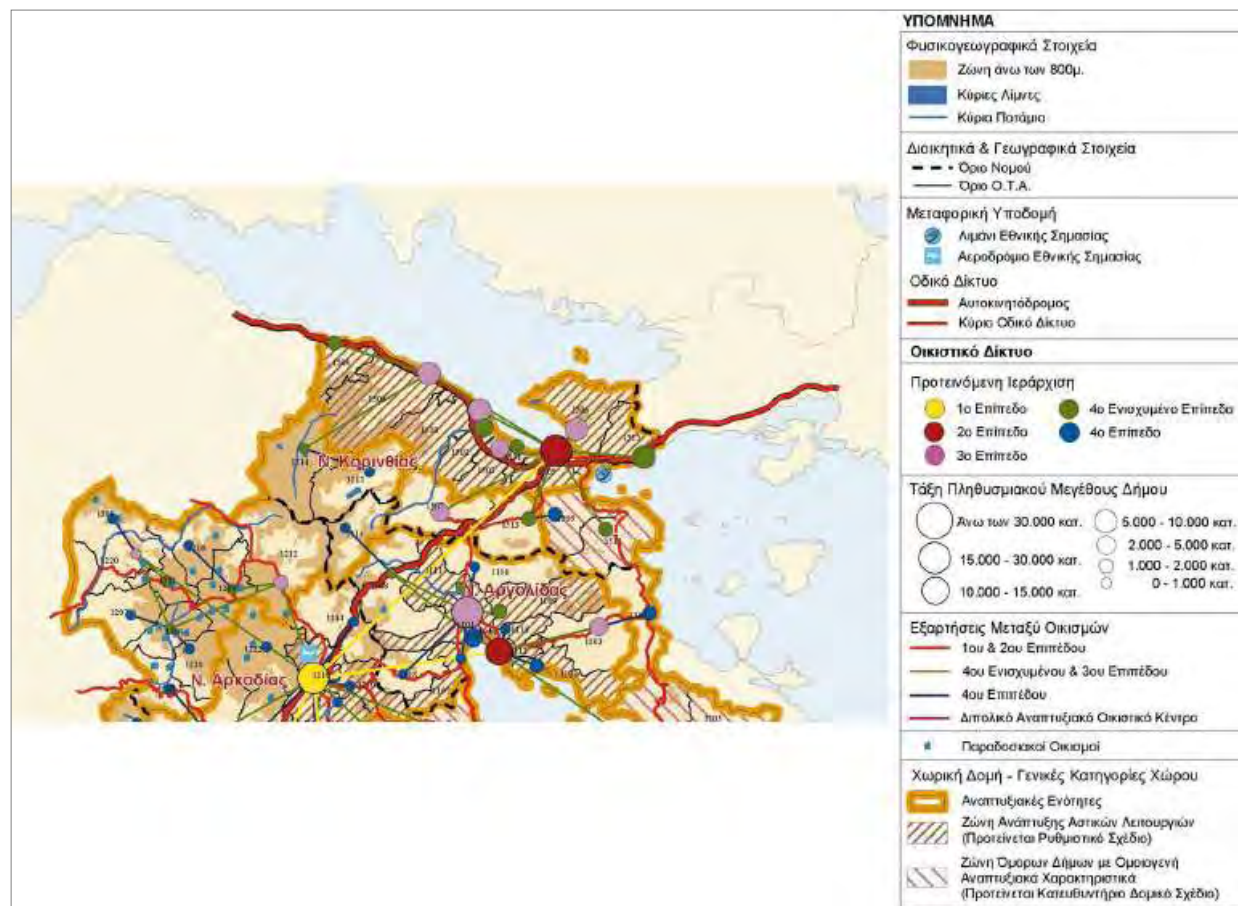
Πηγή: Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003

Χάρτης 12: Χάρτης πυρόπληκτων περιοχών Νομού Κορινθίας

Πηγή: Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2007

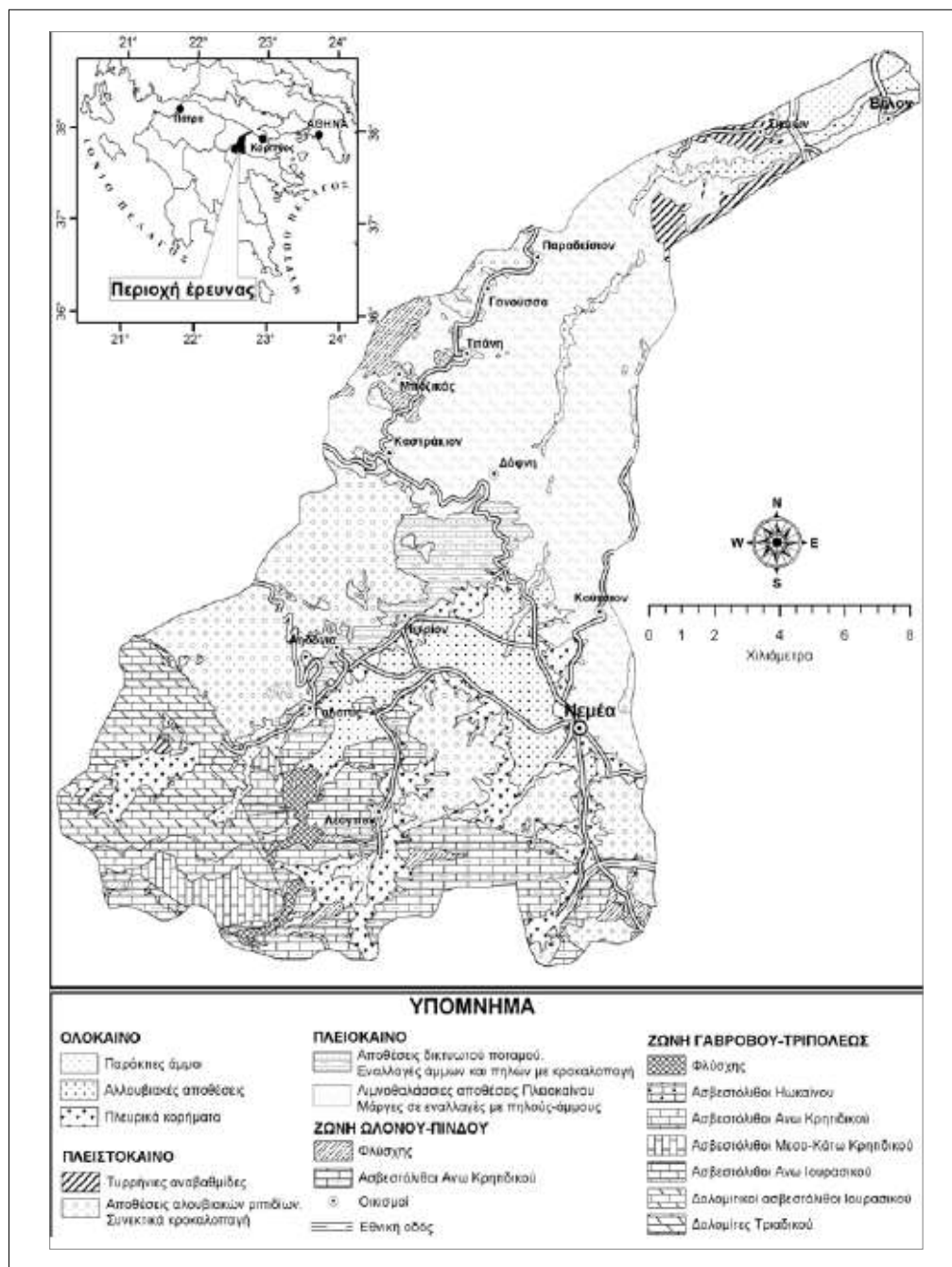

Χάρτης 13: Οικιστικό δίκτυο και χωρική δομή Νομού Κορινθίας

Πηγή: Χωροταξικό Πελοποννήσου, 2003

Χάρτης 14: Χάρτης του Ασωπού ποταμού στον Νομό Κορινθίας

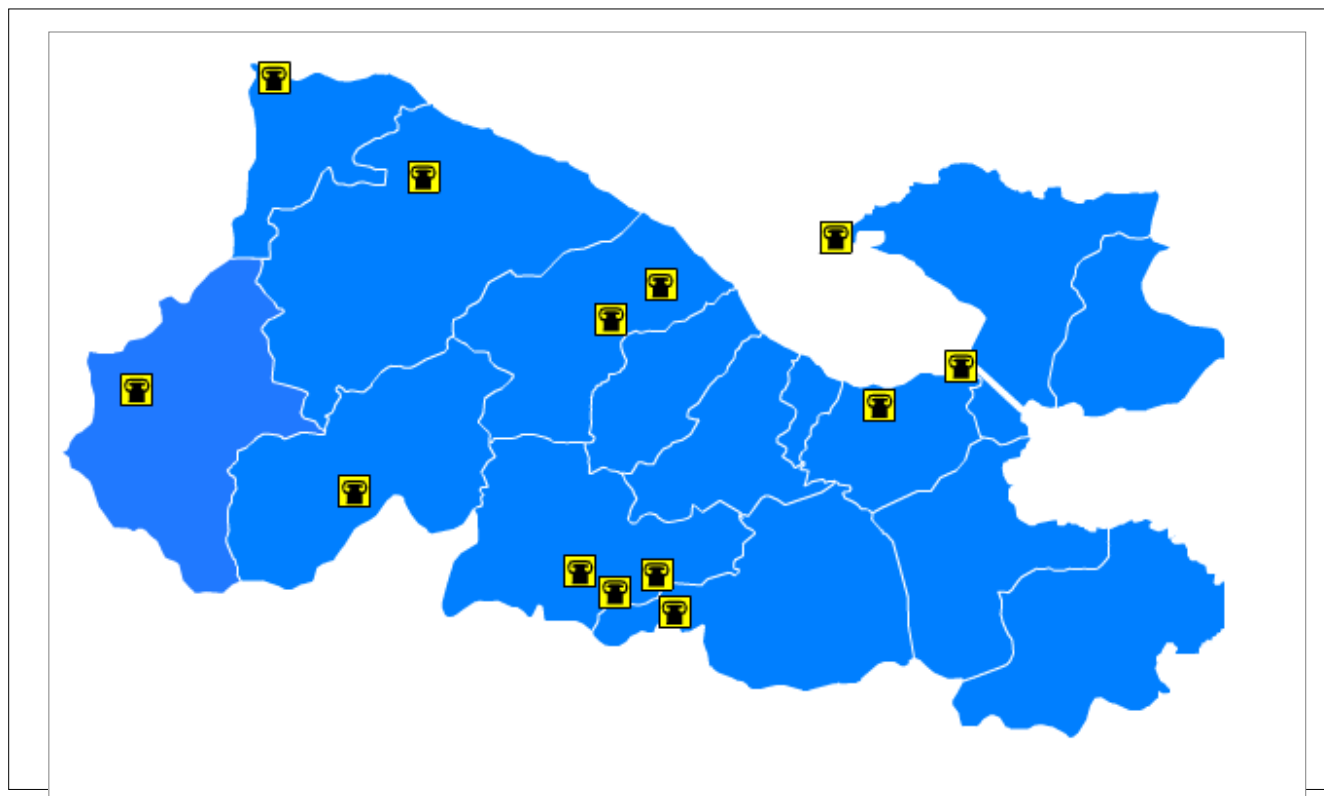

Πηγή: Βουδούρης κ.ά., 2008

Χάρτης 15: Περιοχές NATURA 2000 και τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους Νομού Κορινθίας

Πηγή: geodata.gov.gr

Χάρτης 16: Αρχαιολογικοί χώροι Νομού Κορινθίας

Πηγή: www.korinthia.net

Χάρτης 17: Σημαντικότερα μνημεία και μουσεία Νομού Κορινθίας

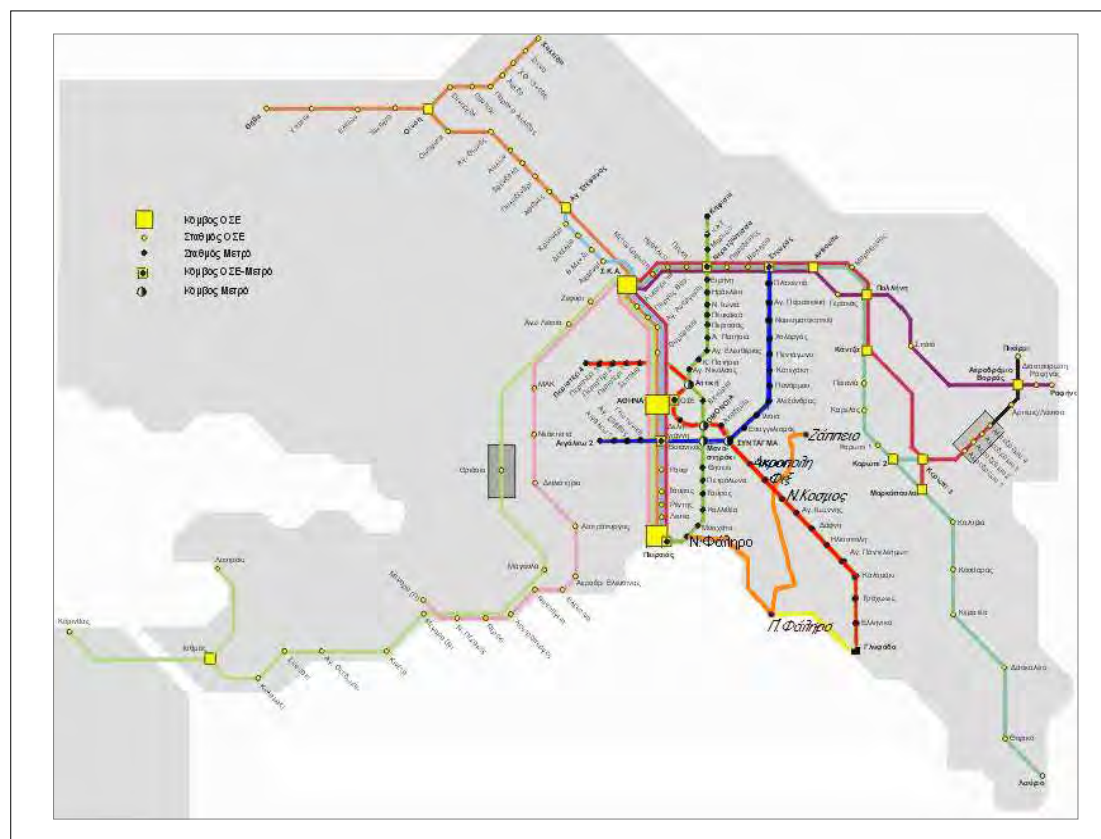
Πηγή: www.yppo.gr

Χάρτης 18: Οδικό δίκτυο Νομού Κορινθίας

Πηγή: geodata.gov.gr

Χάρτης 19: Μελλοντικό Δίκτυο Προαστιακού

Πηγή: stadia.gr